

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РОДОПИ

ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2027 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Част I - Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната община.	9
1. Обща характеристика/профил на общината.....	9
2. Състояние на местната икономика. Тенденции.....	19
3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси.....	45
4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност.....	68
5. Екологично състояние и рискове.....	80
6. Административен капацитет.....	104
7. Културно историческо наследство.....	104
8. Селищна мрежа и жилищен сектор.....	106
9. Елементи на градското културно наследство.....	108
10. Връзка на общината със съседни територии.....	110
11. Влияние на инфраструктурни проекти с регионално и национално значение.....	112
12. SWOT – анализ.....	113
Част II. Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027г.....	115
Част III. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност.....	127
Част IV. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини.....	130
Част V. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие.....	132
Част VI. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия.....	190
Част VII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО.....	211
Част VIII. Предварителна оценка, съгласно условията на чл. 32 от ЗИД на ЗРР	230

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
ИТСР	Интегрирана териториална стратегия за развитие
НКПР	Национална концепция за пространствено развитие
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
ЕС	Европейски съюз
ЕК	Европейската комисия
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ППЗРР	Правилник за приложение на Закона за регионалното развитие
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
ПМС	Постановление на министерски съвет
МСП	Малки и средни предприятия
ОП	Оперативна програма
ЮЦР	Южен централен район
ДВ	Държавен вестник
SWOT анализ	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите
СФ	Структурни фондове
КФ	Кохезионен фонд
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ЕСМ	Енергоспестяващи мерки
РМС	Решение на Министерски съвет
ОП “РР”	Оперативна програма „Региони в растеж”
ОП “РЧР”	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ОП “ОС”	Оперативна програма „Околна среда”
ОПТТИ	ОП "Транспорт и транспортна инфраструктура"
АЗ - БТ	Агенция по заетостта - бюро по труда
ЕТ	Едноличен търговец
ИФТ	Индикативна финансова таблица
ДФЗ	Държавен фонд земеделие
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МОН	Министерство на образованието
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
ОА	Общинска администрация
ОбС	Общински съвет
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ПКС	Професионално – квалификационна степен
ТБО	Твърди и битови отпадъци
ТСБ	Териториално статистическо бюро

УВОД

Законовите норми, подхода и принципите, на които се основава ПИРО

Настоящия ПИРО се създава в съответствие с Методически указания издадени на основание на чл. 17, т. 9 и т. 10 от Закона за регионално развитие (ЗРР), които имат за цел определяне на унифицирани процедури за възлагане, изработване, оценка, одобряване и прилагане на плановете за интегрирано развитие на общините плановете за градско възстановяване и развитие (ИПГВР). Предвид изпълняваната Пътна карта за нов подход в политиката за регионално развитие, в настоящия документ са взети под внимание и новите подходи в прилагането на регионалната политика в страната, в т.ч. и предложенията за промяна в системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие. В тази връзка е важно да се подчертае, че плановете за интегрирано развитие на община за периода 2021 -2027 г. съвместяват в рамките на един документ елементите на общинските плановете за развитие (ОПР) и интегрираните плановете за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които действаха за периода 2014-2020 г. Посочват и спецификите, които отличават ПИРО за общините на градовете от 1 -во, 2-ро и 3-то йерархично ниво, съгласно Националната концепция за пространствено развитие (НКПР) 2013 - 2025 и проектът на нейната актуализация.

Общи условия и изисквания за разработване на ПИРО

Използваният подход, методите и принципите при разработването и приемането на ПИРО гарантират, че стратегическите документи са в съответствие с:

- нормативните изисквания в областта на регионалното развитие;
- определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България;
- специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на нормативните документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, кадастъра и имотния регистър за територията на общината.

ПИРО се разработва в съответствие с целите на кохезионната политика на ЕС за периода 2021 -2027 г. и целят принос в максимална степен към целта на политиката „Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“.

Съгласно чл.13, ал.1 от ЗРР, ПИРО определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини, в съответствие с областната стратегия за развитие и общия устройствен план на общината.

Разработва се за срок от 7 години.

Съгласно чл. 13ал.2 от ЗРР ПИРО осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на дадена градска територия.

ПИРО като стратегически документ обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за развитие, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие на територията. В тази връзка ИПГВР се разработва само от общините на градовете от 1-во, 2-ро и 3-то йерархично ниво съгласно Националната концепция за пространствено развитие (НКПР) 2013-2025 и се интегрира като неразделна част в ПИРО на съответните общини.

Цели и обхват на ПИРО

ПИРО като част от системата от стратегически документи интегрират регионалното и пространственото развитие и служат за определяне на проблемите, нуждите и потенциалите за развитие на общините и териториите им, които се взимат предвид при разработването на инвестиционни програми, идентифицирането на проекти и финансови инструменти, включително и съфинансиране от фондовете на Европейския съюз. В унисон с тях е и планирането и изпълнението на интегрирани подходи за териториално и градско развитие и на местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие.

ПИРО се изработва за цялата територия на общината, като могат да се определят зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за коопериране със съседни общини.

Демаркация с Общ устройствен план на общината (ОУП):

- Докато ОУП се разработва в съответствие със Закона за устройство на територията, правната база за разработването на ПИРО е Законът за регионалното развитие.
- Докато ОУП е документ с дългосрочна визия за развитие от 15-20 години напред, ПИРО е средносрочен планов документ с хоризонт от 7 години.
- ОУП определя преобладаващото предназначение и начин на устройство на отделните структурни части на териториите, обхванати от плана, а ПИРО следва да бъде разработен като стратегически и програмен документ, който определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината (и нейния център) и връзките ѝ с други общини, в съответствие с другите документи за планиране на регионалното развитие, като съдържат конкретни параметри за развитието на територията и планират ресурсната обезпеченост на изпълнението.

Специфични изисквания за разработване на ПИРО

Структура и съдържание на ПИРО

Спецификата за градската територия се описва в рамките на съответната част от структурата на ПИРО. В тази връзка по-долу са представени компонентите на ПИРО, като в последващите текстове на Указанията по отделните части са дадени и конкретни указания по отношение на градската територия, когато е приложимо. Документът се разработва съгласно следната структура:

Част I. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната община;

Част II. Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027;

Част III. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;

Част IV. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини -приоритетни зони за въздействие;

Част V. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие;

Част VI. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия

Част VII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО;

Част VIII. Предварителна оценка, съгласно условията на чл. 32от ЗРР.

Посочените компоненти имат логическа последователност и взаимна обвързаност. Аналитичната част на документа е основа за формулиране на стратегическата му част, а дефинираните подходи и механизми за управление, наблюдение и оценка осигуряват практическото изпълнение и постигането на целите и приоритетите.

Основно изискване по отношение на ПИРО за периода 2021-2027 г. е прилагането на **интегриран подход на развитие**, т.е. подход на тясна координация на различните публични политики на базата на местните специфики. Интегрирането на различни секторни дейности за въздействие представлява компонент на съобразеното с конкретното място разработване на политика. Жилищното строителство, транспортът, заетостта, качеството на околната среда и множество социални елементи си взаимодействат, за да окажат влияние на икономическото развитие. Разработването на общи приоритети за тези сфери не е лесно, тъй като всяка има своите собствени цели, приоритети и бюджети. Въпреки това при интегрирания подход за развитие трябва да се определи как тези институционално отделни елементи си въздействат взаимно. Принципът на интегрирания подход следва да бъде водещ при разработването на стратегическия документ и съответно да бъде прилаган по отношение на всяка част от неговата структура.

Определените цели и приоритети за развитие на Южен централен район в периода 2021-2027 г. са в съответствие с целите и стратегиите на Националната програма за развитие: България 2030, Актуализираната национална концепция за пространствено развитие, както и целите на политиките на ЕС за сближаване и регионално развитие след 2020 г.

Основен стратегически документ, който очертават политиките за развитие на България за следващите години, е Националната програма за развитие: България 2030. Програмата е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи. Той детерминира визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения.

Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен район отчита заложените в Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (НКПР) и нейната актуализация от 2019 г. (АНКПР) основните стратегически цели, а именно териториално, икономическо и социално сближаване.

Формулираната визия за развитие на Южен централен район от ниво 2 е пренесена от Регионалния план за развитие (2014-2020 г.) и се подкрепя от всички заинтересовани страни, като по този начин е отчетен нейният дългосрочен характер и има следното съдържание: **„Южен Централен Район - привлекателно място за живеене, бизнес и туризъм, с подобри условия за комуникация и съхранено природно, и културно наследство“**.

Следвайки принципа на приемственост са взети под внимание стратегическите насоки за изпълнение, заложен в Регионалния план за развитие на ЮЦР 2014-2020г., тяхната степен на реализация и актуалност, като в ИТСР са представени нови идеи, надграждащи постигнатите резултати и въздействие.

На тази основа са определени следните приоритети за развитие на района:

- Приоритет 1: Засилване на конкурентните позиции на Южен централен район чрез инвестиции във факторите на растежа.
- Приоритет 2: Подобряване на социалната и екологична среда.
- Приоритет 3: По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата.

Документът, освен основното съдържание, следва да включва отделни приложения с карти, таблици, схеми, графики или техни систематизирани списъци, както и индекс на използвани източници на информация, списък на използваните съкращения и др.

Отговорностите на институциите и партньорите за разработването и приемането ПИРО.

Финансирането на процеса на изработване, съгласуване с партньорите и актуализиране на ПИРО се осъществява от бюджета на общината и чрез средства от фондовете на Европейския съюз и други финансови източници, като кмета на общината ежегодно планира необходимите за целта финансови ресурси.

Кметът на общината организира изработването, съгласуването и актуализирането на ПИРО и осъществява координацията и контрола по процеса на неговото разработване и съгласуване.

Със заповед на кмета се сформира работна група, която отговаря за подготовката, изготвянето и одобряването на ПИРО. Кметът носи отговорност за цялостната организация и действията по изготвянето на ПИРО. В работната група се включват максимален брой заинтересовани страни, а за останалите се осигурява непрекъснат публичен достъп до информация и възможност за излагане на становища на всички етапи от разработването и реализацията на ПИРО.

Работната група определя етапите, практическите действия и приема програма - график за изработването на ПИРО.

ПИРО се обсъжда и съгласува със заинтересуваните органи и организации, с икономическите и социалните партньори, както и с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината.

По заповед на кмета на общината се провежда обществено обсъждане на проекта за ПИРО и на ЕО по реда на чл. 20 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми в случаите, в които такава оценка е била изисквана.

По преценка на работната група, постъпилите предложения и препоръки се отразяват в проекта на ПИРО и по предложение на кмета Общинският съвет го приема и одобрява. Цялата документация на ПИРО е публична, включително протоколите от обсъжданията и срещите на работните групи.

Одобреният план за интегрирано развитие на община се представя от кмета на общината пред Областния съвет за развитие в срок до три месеца от неговото приемане от Общинския съвет.

ПИРО и решението на Общинския съвет за неговото приемане се публикуват на страницата на общината в интернет, както и на портала за обществени консултации на Министерския съвет.

Общинският съвет, Общинската администрация, кметовете на кметства и кметските наместници, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината участват в цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство.

Очакваните резултати от приемането на документа и използването му за целите на стратегическото регионално и пространствено планиране на общинско ниво.

Посредством ПИРО са определени проблемите, нуждите и потенциалите за развитие на общината и територията ѝ, които са взети предвид при разработването на инвестиционната програма, идентифицирането на проекти и финансови инструменти, включително и

съфинансиране от фондовете на Европейския съюз. Планирани са за изпълнение интегрирани подходи за териториално и градско развитие и местни инициативи, допринасящи за постигане на националните цели и приоритетите за регионално и местно развитие.

ПИРО се изработва за цялата територия на общината, като са определени зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за коопериране със съседни общини.

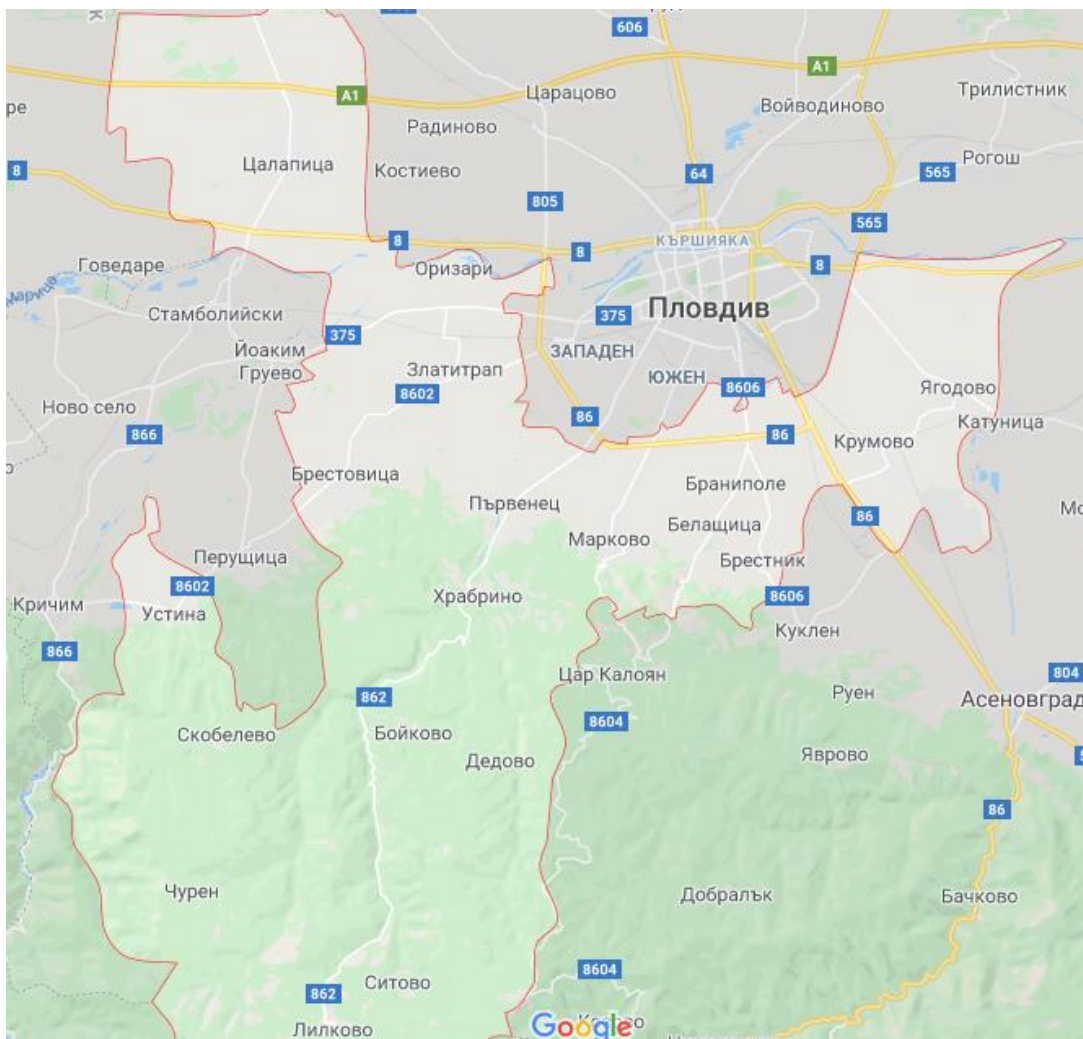
ЧАСТ I.

ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА СЪОТВЕТНАТА ОБЩИНА

1. Обща характеристика/профил на общината

1.1.Местоположение

Община Родопи се намира в Южна България югозападно от град Пловдив и административно принадлежи към едноименната Пловдивска област. Разположена е в частта на Горнотракийската низина, която граничи на север с община Съединение и е в близост до подножието на Средна гора, а на юг с подножието на северните склонове планина Родопи. Според разпоредбите и териториалното разделение на Закона за регионалното развитие тя е включена в Южен централен район за планиране (ЮЦР, NUTS 2). Този район за планиране се състои от областите Пловдив, Кърджали, Хасково, Пазарджик, Смолян и Стара Загора и включва общо 69 общини.

Територията на община Родопи включва 21 населени места, 7 от които са планински. Административния център на общината е град Пловдив, но той не е част от нея.

Границите на община Родопи са: на север с община Съединение, на запад община Стамболийски, на изток общините Асеновград, Чепеларе и Куклен.

Община „Родопи“ е разположена в централната и югозападната част на Южен Централен район и има изключително благоприятно географско и стопанско разположение, както и богато културно-историческо наследство. Тя се явява част от активната крайградска зона на гр. Пловдив и заедно с общините Марица, Стамболийски, Перушица, Кричим и Куклен-имат много добре развити транспортни връзки и притежават необходимата и достатъчна материална база с човешки ресурси, които чрез ефективно управление, могат да осигурят бърза реализация на конкретни и взаимноизгодни приоритети.

Община „Родопи“ има територия от 524 кв.км и заема около 10% от площта на Пловдивска област и 1.9% от територията на ЮЦР.

По отношение на разположението на административния център на общината, разстоянията от него до някои от по-големите градове в страната съвпадат напълно с разстоянията до същите градове от гр. Пловдив.

През територията на община Родопи минава пътя София - Пловдив - Смолян и ж. п. линията София - Пловдив - Свиленград. Общо на територията на общината има 446.94км. пътна мрежа, в т. ч. 306.5км. пътища - I, II, III клас и 140.4км. – общински пътища.

Държавни магистрални газопроводи минават през общинските селища - Крумово и Ягодово. Магистрален газопровод минава, също в близост до общинското селище - Цалапица. На територията на община Родопи, в с.Крумово, се намира международното летище „Пловдив“. Наличните инфраструктурни и комуникативни артерии се нуждаят от модернизация и реконструкция, тъй като са изключително благоприятна предпоставка за развитие на икономическата база на общината, формирайки я като важна зона на активно влияние в Пловдивска област и в Южен Централен район.

1.2. Географски особености

Релефът на община Родопи е разнообразен: равнинен, предпланински и планински. Преобладават ниско-планинските и равнинните терени. Ниско-планинските терени се характеризират с обширни заравнености и с гъста, дълбоко врязана хидрогеографска мрежа. Наличната хидрографска мрежа обуславя реални възможности за възникване и развитие на ерозийни процеси.

Високо-планинските терени на община Родопи обхващат част от северните склонове на планината „Родопи“, които са стръмни и на височина достигат до 1500 м. надморско равнище. Те също са прорязани от тесните долини на реките Първенецка, Въча, Тъмрашката река, Чуренската и Пепелашката река.

Като геоложка характеристика за общината е характерно, че нейната геоложка възраст е от т.н. Горна Креда. Този период обхваща от около 99 до около 70 млн.г. назад и е третия и последен период от мезозойската ера. Преобладават разнообразни почвообразуващи материали, по-главни от които са: гранити, шисти, андезити, туфи и варовици.

Части от територията на Община „Родопи“ се намират в обсега на Маришката разломна зона. Инженерно-геоложките условия и хидрогеоложката характеристика са благоприятни за развитие на строително-реконструктивни и инфраструктурни проекти при спазване на действащите нормативни документи.

Климат.

В климатично отношение районът не е еднороден. В равнинните територии, средната годишна температура е около 18⁰С. Средните максимални температури в тези землища са в рамките на 30⁰С, а средните минимални температури са от порядъка на 6,5⁰С.

В предпланинските територии на Община „Родопи“ средната годишна температура е около 10-12⁰С, а във високите части тя е в рамките на около 8⁰С. Температурната сума за вегетационния период е 3800 - 4000 С за предпланинските територии е около 2800 С за високите такива.

Количеството на валежите до средата на 70-те години в сезонно отношение е относително равномерно. От средата на 80-те години, обаче количеството и разпределението на валежите през годината варират в големи граници, с тенденция за прегрупирането им в един пролетен и един зимен максимум, в рамките на около 530-560мм. Дефицитът в баланса на атмосферната влага също варира в широки граници, и е от порядъка на 100 до 480мм. Влагоосигуреността на културите е една от сравнително ниските в страната.

Средно годишния брой дни със снежна покривка в община „Родопи“ е различен. За равнинните ѝ територии, той е в рамките на 20-25 дни, като средната височина на снежната покривка е между 2 и 4см. За предпланинските територии, средно годишния брой дни със снежна покривка е между 35-40 дни, а средната височина на снежната покривка е от 3 до 6см. За високопланинските терени, средногодишния брой дни със снежна покривка са около 60, като височината на снежната покривка е между 15 и 25см.

За селата, които се намират в планинската климатична област на общината, е характерно, че климатът е мек, с прохладно лято и сравнително мека зима с много сняг. Според европейски проучвания въздухът в района на село Бойково, Дедево и Плочник е един от най-чистите в цяла Европа, като само на още 2 места в Европа има подобно качество на атмосферния въздух.

1.3. Природни ресурси

Почви

Почвената покривка в община Родопи е разнообразна. Във високопланинските територии, преобладават плитките и нормално развити, излужени канелени, канеленоподзолисти и неразвити почви. Плитките канелени горски почви притежават намалена мощност на хумусния хоризонт (20см.) и почвен профил (25-30% физична глина) и ниско хумусно съдържание (1,2%).

В предпланинските територии се срещат рандизини (нормални и плитки), в комплекс с канелени горски почви или в самостоятелни петна, които са с по-тежък механичен състав (35-55% физична глина), средна мощност на хумусния хоризонт (20-30см.) и почвен профил (30-70см), със сравнително високо съдържание на хумус (2-4%) и неутрална до слабо алкална реакция (РН в Н₂О, 7.0-7.8).

Равнинните територии на община Родопи са от алувиални - делувиално ливаден тип, делувиални и делувиално-ливаден тип, с преобладаващо представяне на делувиалните и делувиално-ливадни почви. Комбинацията от много добри почви, с температурна сума за вегетационния период от 4 400⁰ С позволявя, на тези терени да се отглеждат и най-топлолюбиви култури.

Общите продуктивни възможности на високопланинските терени от землището на община Родопи се характеризират със среден (агрономически) бонитетен бал 48, което ги причислява към бонитетната група „средни земи“. Те могат да се степенуват по следния начин:

- най-подходящи са за отглеждане на картофи (79 бала-група „добри земи“);
- на второ място - за пасища и ливади (бонитет в интервал от 57-55 бала, т.е. „средна земя“);
- по-малка е вероятността на тяхната пригодност относно отглеждане на лозя, ябълки, захарно цвекло, царевица, слънчоглед (бонитет в интервал от 40 до 29 бала) т.е. към бонитетна група „лоши земи“, а за люцерна - „непригодна“;

Общите продуктивни възможности на *предпланинските терени* (до 500м. надморско равнище) се характеризират със среден (агрономически) бонитетен бал 57 и спадат към бонитетната група „добри земи“. По пригодност за отглеждане на селскостопански култури, те могат да се степенуват по следния начин:

- най-подходящи са за лозя, ягоди, малини, череши, вишни, праскови, сливи, круши, ябълки и пшеница с бонитет от 71- 63 бала (т.е. "добри земи");
- на второ място - за отглеждане на люцерна, пасища, ливади, царевица, слънчоглед и захарно цвекло, с бонитет в интервал 59 - 41 бала, което ги причислява към групата „средни земи“;
- най-ниски са продуктивните възможности на посочените земи за отглеждане на соя (39 бала, т.е. „лоши земи“).

Общите продуктивни възможности на равнинните територии се характеризират със среден (агрономически) бонитетен бал-65 и спадат към бонитетната група „много добри земи“. По пригодност за отглеждане на селскостопански култури те могат да се степенуват по следния начин:

- най - подходящи са за отглеждане на ябълки, круши, сливи, праскови, череши, вишни, ягоди, лозя -с бонитетен интервал от 78 до 73, както и за домати (ранно, средно ранно и късно производство), краставици, зеле, бамя, чесън, пипер, моркови - с бонитетен интервал от 80 до 75;
- на второ място - за отглеждане на царевица, слънчоглед, пшеница, захарно интервал 73-69;
- най-ниски са продуктивните възможности на земите за отглеждане на соя и картофи- 35-39 бала, т.е. "лоша земя“;

Върху територията на селата в равнинната част, почвите са подходящи за отглеждане на лозя. Например край с.Крумово най-добре вирее лозевият масив познат като „Крумовски мавруд“. Виното, направено от него, е отличено с много награди и първи места в България. В землището на село Марково се намира най-големия масив на Мавруд в България.

Ниските водни запаси в предпланинските и равнинните територии на община Родопи и добрите почвено-климатични дадености за развитие на ефективен земеделски сектор, обуславят потребността от въвеждане в селскостопанската практика на поливното земеделие и технологии.

Водни ресурси

Водоснабдяването на община Родопи се осъществява от 89 водоизточника с дебит от 382 л/сек. Изградени са 34 водоема с общ обем от 6700м³ вода. С налични 19 помпени станции, посредством съществуваща тръбна мрежа, водата се отвежда до 20 населени места в които населението е от 200 до 5000 жители.

Общата дължина на водопроводната мрежа е 367 768 м., от които 278 370 м. е вътрешно селищната такава. По-голям процент от водопроводната мрежа е изградена от етернитови тръби, с напълно изтекъл срок на ползване и амортизация.

Водопроводната мрежа на община Родопи се поддържа и експлоатира от държавна фирма „ВиК“ ЕООД, гр. Пловдив. Поради остарялата водопроводна мрежа, често явление са аварията и особено, в тези мрежови участъци, които са изградени с етернитови тръби.

През летните месеци, поради известните климатични характеристики за района на община Родопи, част от селищата, главно равнинната и предпланинската територия, изпитват сериозен недостиг на вода, както за битови, така и за стопански цели.

Констатираните обстоятелства налагат, като основна необходимост за ефективно развитие на община Родопи да се разработи съвременен проект за реконструкция на съществуващите и създаване на нови, модерни системи за водопотребление в битовия и стопански сектор.

Най-важните реки, които преминават на територията на община Родопи са Марица, Първенецка(Тъмръшка) река и река Вьча

Марица е река в Южна България - Софийска област и области Пазарджик, Пловдив, Стара Загора и Хасково, Североизточна Гърция и Европейска Турция, вливаща се в североизточната част на Бяло (Егейско море). Дължината на реката е 472км., от които на българска територия 321,6км. (4-то място по дължина в България след Дунав, Искър и Тунджа).

Средното течение на реката обхваща участъка през Горнотракийска низина от гр. Белово до напускането на реката на българската територия при с. Капитан Андреево. След гр.Белово Марица навлиза в Горнотракийска низина. До Пазарджик низината е широка до 10 - 15км. Реката тече симетрично на профила, като след града тя се разширява с десетки километри. В участъка от Септември до Пазарджик реката прави многобройни силно извити меандри и няколко ръкава с малки дължини. Надлъжният наклон на коритото е под 1,0 %. Бреговете са ниски, полегати. Дъното е пясъчливо.

След Пазарджик Марица тече бавно и монотонно, по-близо до Родопите по южния край на низината в широко пясъчливо корито, където прави множество острови и ръкави. На места широчината на коритото достига 300м., а дълбочината му- над 1,5м. Крайречните лъки се заблътват от многобройните ръкави на левите и десните притоци. Напречният профил на долината е трапецовиден с широко няколко десетки км дъно. Към Пловдив монотонният вид на долината се разнообразява от 6-те сиенитни тепета и Овчите хълмове. Десните склонове на долината са по-стръмни и по-залесени от левите по-полегати и по-обезлесени. Наклонът в Пловдивското поле е много малък - 0,13 % . Тук Марица приема множество притоци. За десните притоци характерното е това, че правят много ръкави преди вливането си, а левите - като много поройни смъкват големи количества наносни материали и засипват работни площи от низината. Коритото не променя своя характер. Дъното му е покрито с пясък, като при високи води слабо се деформира. Бреговете са укрепени с подпорни стени. Към гр.Първомай надлъжният наклон става средно 1,20 % . Реката прави няколко по-извити меандри. Бреговете на коритото са землени и затревени. Дъното е пясъчливо.

След село Скобелево, Марица навлиза в сравнително по-тясна долина с по-високи склонове. В този участък тя е много пълноводна и тече при много малък наклон - 0,70 % . Образува много пясъчни острови и едри средно извити меандри. Дъното на речното корито е покрито с пясък, а на места и с дребен чакъл.

При град Симеоновград реката взема югоизточна посока, минава през широк пролом сред Източно - родопските разклонения и Сакар планина и при село Капитан Андреево напуска България и навлиза в Одринското поле. В този участък реката прави също така много ръкави

и пясъчни острови със значителна дължина и големина. Описвайки слабо извити меандри, в почти обезлесени долини при надлъжен наклон 0,23 ‰, напуска територията на страната. Плодородните земи и важният транспортен коридор, шито предоставя долината на реката е бил предпоставка за образуването на множество селища по течението ѝ още от дълбока древност. В момента по течението на реката в трите държави има общо 51 населени места, от които: в България (12 града и 21 села); в Гърция (2 града и 6 села); в Турция (3 града и 7 села). Реката пресича община Родопи през територията на село Оризари. Самото село се намира на десния бряг на реката на 5км. западно от Пловдив.

Първенецка (Тъмръшка) река е река в Южна България - област Пловдив, общини Родопи и Пловдив, десен приток на река Марица дължината ѝ е 37км.

Първенецка река извира на 1 816м н.в., на 500м западно от връх Модър (1 992м.) в рида Чернатица на Западните Родопи под името Рибеново дере. Тече в посока север-североизток в дълбока, гъсто залесена долина. След ДГС „Тъмръш“ (на мястото на заличеното село Тъмръш) се нарича Тъмръшка река. След устието на най-големия си приток Лилковска (Дормушевска) река навлиза в много дълбок и красив каньон. Преди село Храбрино излиза от каньона, а при село Първенец навлиза в Горнотракийската низина където коритото ѝ е коригирано със защитни диги. Влива се отдясно в река Марица на 164 м н.в., в западната част на Пловдив.

Площта на водосборният басейн на реката е 217км², което представлява 0,4% от водосборния басейн на Марица. По течението на реката са разположени 3 населени места, в т.ч. 1 град и 2 села: за Община Родопи — Храбрино, Първенец;

В Горнотракийската низина водите ѝ се използват за напояване и отчасти за промишлено водоснабдяване.

По долината на реката преминава участък от 10,9 км. (от Първенец до разклона за Бойково) от третокласен път от държавната пътна мрежа Пловдив - Лилково:

Въча е река в Южна България, област Смолян, общини Борино и Девин, Област Пазарджик, общини Батак и Брацигово и Област Пловдив, общини Кричим, Стамболийски и Родопи, десен приток на р.Марица. Дължината ѝ е 112км, която ѝ отрежда 23-то място сред реките на България. Въча е втората по големина река в Родопите след Арда. Отводнява големи части от Баташка планина, Велийшко -Виденишки дял, Переликски дял и рида Чернатица на Западните Родопи. Известна е с чистите си и бистри води.

Река Въча се образува от сливането на двете съставлящи я реки Буйновска река (лява съставляща) и Чаирдере (дясна съставляща) на 847м.н.в., на 41°40'19"с. ш. 24°21'12"и д. в с.Тешел, община Девин. За начало на Въча се приема Буйновска извираща от Каинчалския дял на Западните Родопи от 1558м н.в., на 3.4км. югоизточно от с.Кожари река, община Борино, в непосредствена близост до българо-гръцката граница.

В най-горното си течение долината на Буйновска река е в посока северозапад и е широка, заета от ливади и малки обработваеми земи. След село Буйново реката завива на север и чак до излизането си от Родопите при гр.Кричим протича в дълбока каньоновидна долина, която се приема за граница между западната и източната част на Западните Родопи. Изключение от това правило са малките долинни разширения около Тешел, Грохотно, Девин и Михалково. При гр.Кричим Въча навлиза в Горнотракийската низина където течението ѝ е бавно и спокойно в широко песъчливо корито, укрепено с водозащитни диги.

Влива се отдясно в река Марица на 168мнв., на 1,3км североизточно от с.Кадиево, община Родопи.

Площта на водосборният басейн на реката е 1 645 км², което представлява 3,1% от водосборния басейн на р.Марица.

Реката е с дъждовно-снежно подхранване, като максимумът е в периода април-май, а минимумът - октомври. Среден годишен отток при град Кричим - около 22 мб/с.

По течението на реката са разположени 10 населени места, в т.ч. 2 град и 8 села: за Община Родопи - Кадиево;

Водите на реката и притоците ѝ се използват за електродобив (каскада "Доспат-Въча"). По течението на самата река са изградени язовирите "Кричим", "Въча", "Цанков камък" и "Тешел", които служат за генериране на електроенергия, напояване в Горнотракийската низина и осигуряват част от питейната вода на гр.Пловдив. Стената на язовир "Въча" е най-високата в България - 144,5м

В долините разширения около Кожари, Буйново, Тешел, Грохотно, Девин и Михалково и в Горнотракийската низина, водите ѝ се използват за напояване и отчасти за промишлено водоснабдяване. По долината на реката преминават два пътя от Държавната пътна мрежа: Участък от 11,3км. от третокласен път №197: Гоце Делчев - Доспат - Девин в участъка от с.Тешел до гр.Девин; Участък от 58,1км. от третокласен път №866 Смолян - Девин - Стамболийски в участъка от Девин до Стамболийски;

Въча не преминава в близост до промишлени предприятия, което способства за чистотата на водата. По нейното течение са разположени красиви и уникални природни феномени — Буйновското ждрело, Ягодинската пещера, скалния монумент "Слона". В района на с.Михалково има топли минерални извори.

Поземлени ресурси

Общия поземлен фонд на община Родопи е 482 052 дка, който, съгласно действащата национална система за категоризация на земите, е категоризиран от трета до десета категория земи. Обработваемата земя от него е 221 401 дка и е разпределена, както следва:

- 148 701 дка – ниви;
- 47 362 дка – трайни насаждения
- 25 209 дка – лозя;
- 19 427 дка – оризища;
- 22 931 дка – ливади и пасища;
- 73 дка – оранжерии.

Наличният поземлен фонд на община Родопи е съставен от:

- 3534 дка - общинска собственост;
- 24 914 дка – общинска публична;
- 13 662 дка – стопанисвана от общината;
- 119 575 дка – държавна частна собственост;
- 42 403 дка – държавна публична собственост;
- 210 232 дка - частна собственост.
- 32 256 дка – на юридически лица.

Около 48% (220 801 дка) от поземления фонд са обработваеми земи - ниви, оризища, пасища, овощни градини, ливади и оранжерии.

От обработваемите земи се засяват около 40% (86 058 дка) - в т.ч. с трайни насаждения, около 36% (31 000 дка) и интензивни култури, около 64% (55 000 дка).

При трайните култури се наблюдава процес на завършване на възстановяването на видово разнообразие, характерно за района и при някои култури като: лозя, ягоди, малини, сливи - има процес на начална количествена стабилизация.

Над 99% от трайните насаждения се стопанисват от частни стопани, като площите на които се отглеждат ябълки, праскови, череши, круши, кайсии, вишни, дюли, орехи и бадеми - варират от 1 да 18 дка, при средна стойност около 7.5 дка. При посочените трайни култури, процесът на начална количествена стабилизация, практически не е започнал.

При интензивните пролетни култури, процесът на възстановяване на видовото разнообразие, характерно за района още не е завършен; с изключение на ориза, процес на начална количествена стабилизация не е забелязана при картофите, доматиите, пипера, корнишоните, патладжана, зелето, дините, пъпешите, царевичата и слънчогледа.

При интензивните есенни култури, процесът на възстановяване на видовото разнообразие, характерно за района, почти е завършен - налице е процес на количествена стабилизация; над 50 % от произвежданата продукция (пшеница и ечемик) се осъществява от кооперации, сдружения и арендатори.

Горски ресурси

Горските ресурси на община Родопи са разположени, основно, по северните склонове на Родопския дял „Чернатица“ и около реките - Въча, Първенецка, Пепелашка, Тъмрашка и Чуренска. Общата площ на горския фонд е около 97 000 дка, от които 92 000 дка са държавен горски фонд и 5 010 дка са гори на частни физически лица. На настоящия етап горските ресурси в територията на община Родопи се стопанисват и управляват от ДЛ „Кричим“ и ДЛ „Пловдив“. Общината има собствена Наредба за управление на общинските горски територии.

Преобладаващите видове гори на територията на община Родопи са както следва:

Гори с дървопроизводителни и средообразуващи функции. Видове залесена площ, дка-%

Бялборов високобонитетен 7 740 - 8.9; Бялборов средно и нискобонитетен 2 811 - 3.3; Бялборови култури 3 558 - 4.1; Черноборови култури 2 767 - 3.2; Двуетапни насаждения 2 076 - 2.4; Иглолистен-широколистен високобонитетен 4 187 - 4.9; Елов средно и ниско бонитетен 2 010 - 2.3; Буков високобонитетен 8 839 - 10.2; Буков среднобонитетен 3 648 - 4.2; Буков високобонитетен за превръщане 4 114 - 4.8; Зимендъбов средно и нискобонитетен за превръщане 8 496 - 9.8; Смесен средно и ниско бонитетен за превръщане 4 283 - 4.9; За реконструкция 13 315 - 15.5.

Гори със специални функции: Иглолистни 6 653 - 7.7; Широколистни високостеблени 1 817 - 2.1; За реконструкция 7 247 - 8.4; Издънкови за превръщане 1 890 - 2.2; Нискостеблени 494 - 0.5; Тополови 522 - 0.6.

Общият размер на ползването на дървесина без клони, за последното десетилетие, в средно годишен аспект е $18\,375\text{м}^3$, а клони - $20\,800\text{м}^3$. Посоченото количество добивана дървесина, процентно се получава от: Главни сечи - 41,3 %; Сеч от надлесни - 0,6 %; Отгледни сечи - 37,0 %; Санитарни сечи - 6,8 %; Реконструкции - 14,3 %.

От наличния горски фонд през следващите 10 години се предвижда за отсичане на горска маса с клони, от която трябва да се получат следните основни групи продукти: Едра строителна дървесина; Средна строителна дървесина; Дребна строителна дървесина; Дърва за отопление; Използваема вършина; Отпадък.

Освен за производството на горепосочените стокови продукти, наличния горски фонд, разположен на територията на община Родопи се използва за паша (на едър и дребен добитък), чиято площ достига 61 961дка.

Санитарното състояние на горските ресурси е сравнително добро. Най-висок процент повреди са установени от златозадка (*Euproctis chrysorrhoea*) - 188дка. В отделни борови насаждения е констатирана зараза от борово процесионка (*Thaumatoraea pityocampa*) - 94дка. От снеголоми (в резултат от тежката зима) са засегнати - около 15дка. гори . Около 1% от горските насаждения страдат от гнилотии.

Животински свят

В горите, разположени на територията на община Родопи, върху териториите на формираните на различни надморски височини и върху силно пресечените терени и скални преобразования има голямо разнообразие от животински дивеч. Основните обитаващи ловни видове са:

Клас бозайници: Сем. Еленови -Благороден елен, Елен Лопатар, Сърна; Сем Кухорови - Дива коза; Сем. Свине - Дива свиня; Сем Зайци – заек; Сем. Катерици – катерица; Сем. Кучеподобни - Вълк, Чакал, Лисица; Сем. Котки - Дива котка; Сем. Порови - Белка, Черен пор, Язовец; Сем. Мечки - Кафява мечка

Клас птици: Сем. Тетревови – Глухар; Сем. Фазанови - Колхидски (фазан, Семиреченски (фазан, Яребица, Пъдпъдък 3.Сем. Гълъбови - Гривек, Гургулица, Гугудка 4.Сем. Бекасови - Горски Бекас; Сем. Патицови - Зеленоглава патица, Зимно Бърне, Лятно Бърне

Може да се каже, че със своето благоприятно географско разположение, планински и полупланински релеф, община Родопи може да стане устойчив и много развит притегателен център за развитие на модерен ловен туризъм.

Полезни изкопаеми

На територията на община Родопи най-разпространени са кариерните материали законно (според публичния регистър на Министерски съвет) работят следните кариери:

ВИД	ИМЕ	КОНЦЕДЕНТ	ТИП	ОРГАН
Открита	Концесия за добив от находище "Белащица", област Пловдив, община Родопи, населено място Белащица	Държавна	Концесия за добив на подземни богатства	Министерски съвет
Открита	Концесия за добив от находище "Узунпара", област Пловдив, община Родопи, Стамболийски, населено място Йоаким Груево, Цалапица	Държавна	Концесия за добив на подземни богатства	Министерски съвет
Открита	Концесия за добив от находище "Бунилото", участъци "Бунилото-изток" и "Бунилото-запад", област Пловдив, община Родопи, населено място Храбрино	Държавна	Концесия за добив на подземни богатства	Министерски съвет
Открита	Концесия за добив от находище "Белащица - участък "Юг", област Пловдив, община Родопи, населено място Белащица	Държавна	Концесия за добив на подземни богатства	Министерски съвет

Дейността на кариерите води до нарушаване на терените. Общо - нарушените терени от кариерна дейност в общината са в рамките на около 377.74 дка.

Изводи:

- *Общината е разположена в развит район за планиране, както е Южен Централен район;*
- *Общината е разположена в близост до голям административен, стопански и културен център както е гр.Пловдив;*
- *Релефът на общината е изключително разнообразен - от равнинен до високопланински;*
- *Климатът също е разнообразен - от континентален до високопланински;*
- *Съхранена природата включително горска флора и фауна, както и наличие на защитени територии;*
- *Горският и земеделски фондове, заедно с климатичните условия, предоставя благоприятни условия за развитие на горското стопанство, животновъдството, билкарството и производството на екологично чисти продукти (картофи, ягоди, малини), трайните насаждения и др.;*
- *Голям потенциал за развитие на туристически маршрути и на защитените местности.*
- *Географските особености на местоположението на общината, освен че са благоприятни в транспортен и географски смисъл, дават възможност да се съхрани чистотата на въздуха и природата във всички нейни населени места. Липсата на притегателен център за силно урбанизиране, както например се явява гр. Пловдив в община Пловдив, е гаранция за устойчивостта на този извод. Голямо значение за местоположението на общината е близостта до летище „Пловдив“.*

1.4. Историческа свързаност с други територии

С Указ от 17.11.1987 г. се отделят всички населени места (с изключение на с. Цалапица) и техните землища разположени северно от река Марица от община Пловдив и създава община Марица с административен център гр. Пловдив, както и се отделят всички населени места и техните землища разположени южно от река Марица (в т.ч и с. Цалапица, северно от реката) от община Пловдив и създава община Родопи с административен център гр. Пловдив;

На 30.03.1998 г. с указ се отделя гр. Кричим и землището му от община Родопи и се създава нова община Кричим с административен център гр. Кричим, включваща населеното място гр. Кричим, отделя се гр. Перушица и землището му от община Родопи и се създава нова община Перушица с административен център гр. Перушица, включваща населеното място гр. Перушица, отделя се гр. Стамболийски и селата Йоаким Груево, Куртово Конаре, Ново село и Триводици и техните землища от община Родопи и се създава нова община Стамболийски с административен център гр. Стамболийски.

С от 03.07.2001 г. се отделят селата Гълъбово, Добралък, Куклен, Руен, Цар Калоян и Яврово и техните землища от Община Родопи и създава нова община Куклен с административен център с. Куклен.

Настоящата свързаност е най-детайлно отразена в Районната устройствена схема с център на района гр. Пловдив. Място и роля на Родопи на микрорегионално ниво е пресечна зона между пространственото развитие на община Родопи и групата общини, третирани в Районната устройствена схема, особено на общините Марица и Пловдив, но включва и общините Стамбилийски, Кричим, Перушица, Куклен и части от Садово и Съединение.

Към микрорегионалното ниво се отнасят и компоненти от Районната устройствена схема, която е междинна пространствена концепция между микрорегионалното ниво и ниво област.

Агломерационен аспект има и Плана за интегрирано развитие на община Родопи, особено по отношение на потенциала за икономическо развитие.

Агломерационният и синергичният ефекти са заложили в самата същност на интегрираното планиране. „Урбанистичното гравитационно поле”, което обхваща територията, в която

функционира урбанистичната система Пловдив, т. е. границите, в които ежедневно се затваря жизнения цикъл: „труд, обитаване, отдых и обслужване”.

Тези граници са определени при съблюдаване на следните критерии: 10-12 км/20-25 мин. транспортен изохрон; над 50 хил. трудови и културно-битови пътувания дневно; демографски стабилни населени места с население около и над 2 000 души и налични интензивни стопански връзки с висока степен на икономическа взаимозависимост.

2. Състояние на местната икономика. Тенденции.

Първият 7 годишен период на България като пълноправна членка на ЕС беше белязан с безпрецедентна за развитието на Европа финансова и икономическа криза. Тя оказва влияние върху икономическото и социално развитие на Общността, както и на отделните държави-членки. Последствията от кризата и за в бъдеще ще оказват влияние върху икономическата стабилност на страната ни.

Данните показват, че след сравнително дълъг период на устойчив икономически растеж, в периода 1997-2007 г., през 2008 г. в следствие на настъпилата глобална икономическа криза България забавя своето развитие, а през 2009 г. влиза в рецесия. Тя води до значително понижаване на ПЧИ в страната - над 100% в края на 2009 г. спрямо предходната. Това заедно с трудностите пред, които се изправя и българския бизнес имат пряко отражение върху нивото на безработица, което започва да се покачва. Въпреки това показателите са далеч от стойностите си преди кризата. Проследявайки реалното нарастването на БВП може да заключим, че то отчита една тенденция за неустойчивост на българската икономика, което под влиянието на външни за страната ни фактори може да доведе до сериозни сътресения, оказващи влияние върху развитието на общините в България.

Един от важните показатели за развитието на икономиката в общината е броят на фирмите и техния вид. За община Родопи този показател бележи положителни тенденции, като общия брой на фирмите е нараснал с над 19%, като основната част микро фирмите са нараснали с около 18% и в момента са 1233, а малките с 25% и сега са 85. Въпреки това следва да подчертаем, че икономиката на общината се изгражда основно от семейни фирми.

Икономически показатели на нефинансовите предприятия за периода 2014-2018г.

години	Групи предприятия според заетите в тях лица	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба
		Брой	Х и л я д и л е в о в е					
2014	Общо	1 123	280 490	429 497	395 436	400 982	36 645	10 047
	Микро до 9	1 042	71 092	148 734	134 487	135 005	17 683	4 756
	Малки:10-49	68	63 043	117 198	108 688	110 705	8 165	2 306
	Средни:50-249	2 985
	Големи над 250	-
2015	Общо	1 171	315 780	510 523	446 355	470 201	48 418	12 740
	Микро до 9	1 090	75 320	194 086	169 297	176 424	23 059	7 454
	Малки:10-49	67	..	127 434	112 374	118 645	9 996	2 897
	Средни:50-249	..	85 138	2 389
	Големи над 250	-
2016	Общо	1 230	403 443	625 051	572 590	577 359	51 593	9 556
	Микро до 9	1 138	87 380	247 562	234 275	232 557	19 070	5 970

	Малки: 10-49	76	2 375
	Средни:50- 249	..	135 303	146 511	134 640	134 184	12 087	1 211
	Големи над 250	-
2017	Общо	1 296	468 717	722 743	663 709	669 672	55 445	7 994
	Микро: до 9	1 189	96 143	266 804	246 950	247 677	21 295	4 264
	Малки : 10 - 49	87
	Средни:50 - 249	..	166 943	184 884	169 433	169 883	14 805	..
	Големи над 250	-
2018	Общо	1 341	520 764	777 892	719 771	731 449	55 712	15 065
	Микро до 9	1 233	95 741	234 245	221 797	220 151	21 823	9 864
	Малки:10-49	85	120 213	197 886	188 267	186 813	11 813	1 951
	Средни;50- 249
	Големи над 250

години	Групи предприятия според заетите в тях лица	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнаграждения	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
		Б р о й		Х и л я д и л е в о в е			
2014	Общо	4 711	3 822	26 611	212 362	.	.
	Микро до 9	1 854	1 040	5 545	83 676	.	.
	Малки:10-49	1 223	1 158	7 916	39 793	.	.
	Средни:50-249
	Големи над 250
2015	Общо	5 035	4 153	32 201	216 838	106 501	448 445
	Микро до 9	1 943	71 251	..	169 534
	Малки:10-49	1 267	1 216	9 136	41 977	23 305	113 234
	Средни:50-249	..	1 192	13 445	..	31 352	..
	Големи над 250
2016	Общо	5 810	4 776	39 572	276 135	136 573	576 745
	Микро до 9	2 188	1 237	8 433	82 146	38 458	235 083
	Малки: 10-49	1 405	1 329	10 689	..	26 411	..
	Средни:50- 249	82 768	..	134 923
	Големи над 250
2017	Общо	6 638	5 549	46 348	294 945	153 317	667 153
	Микро: до 9	2 274	1 278	9 431	78 914	41 562	247 497
	Малки : 10 - 49	1 695	1 614	12 658	..	32 060	..
	Средни:50 - 249	88 015	..	169 923
	Големи над 250
2018	Общо	6 983	5 854	56 633	335 550	156 114	723 942
	Микро до 9	2 363	1 346	11 710	105 050	38 955	221 933
	Малки:10-49	1 655	1 561	14 876	60 168	37 263	188 806

	Средни;50- 249
	Големи над 250

Пороизведената продукция за разглеждания период от 2014 до 2018г. е нараснала с близо 86%, като приноса на микро фирмите е с нарастване 35%, а на малките с близо 91%. Нетните приходи от продажба са с ръст от 82%, като печалбата е с ръст от 52% и достига. 55,712 млн. лв .

Икономически показатели на нефинансовите предприятия за периода 2014-2018г.

Броя на заетите във фирмите, регистрирани на територията на общината, расте непрекъснато и за периода 2014 - 2018г е 25%, като достига 6 983 души, като от тях наетите са 5 854. Разходите за възнаграждения за заетите естествено расте и то сериозно със 113% и достигат 56,633 млн.лв.

Разходите за дълготрайни материални активи растат през целия период с 58%, като достигат през 2018г - 335,550 млн.лв, като най-високо нетно увеличение бележи през 2016 г. – над 59 млн.лв.

Брой наети в обществен и частен сектор

Общини / Години	Общо	Обществен сектор	Частен сектор
2014 година	4 312	604	3 708
2015 година	4 587	524	4 063
2016 година	5 471	751	4 720
2017 година	6 273	777	5 496
2018 година	6 610	727	5 883

Средна годишна заплата на наетите лица по сектори

Общини / Години		Обществен сектор	Частен сектор
2014 година	7 154	12 642	6 256
2015 година	7 231	8 466	7 070
2016 година	7 788	8 606	7 660
2017 година	8 407	12 603	7 810
2018 година	9 471	14 394	8 866

Растежа на средно годишната заплата в община Родопи за периода 2014-2018 е 32% и е с 20% по нисък от растежа на фирмената печалба за същия период, което говори за липса на социална отговорност в част от ръководителите. Същевременно за целия период заплатата в обществен сектор е по-висока от тази в частния, което е ненормално от икономическа гледна точка. За 2018 година заплатата в обществен сектор е със 68% по висока от частния.

Една от основните дейности на икономиката в община Родопи е транспорт и спедиция с най-сериозни представители в бизнеса: „ПИМК" ООД, „Трайков транс"ООД, „Паунов транс"ООД-с.Брестовица, пътнически превози- „Родопи авто 2007" ООД, „Чолаков автотранс" ООД и др.

Козметика - „Розаимпекс" ООД - с. Ягодово. „Фила пласт" ООД - с.Ягодово-пласмасови изделия.

„ВХВ" ООД- с. Крумово - метални конструкции и изделия, „Данин" ООД -с.Устина-дограми, метални конструкции, „Йота" ООД - с. Ягодово, оградни мрежи, телени изделия. „Омега 95-И"ООД -с.Ягодово- производство на хляб и хлебни изделия. „Бул-лес холдинг"

ЕООД-с. Брестовица-доставка и обработка на дървени трупи.

Селско стопанство

Растениевъдството има структуроопределящ характер за община Родопи. Поради значението си за изхранване на населението следва да се полагат усилия за окрупняване на маломерните парчета земя, както и за подобряване на почвеното плодородие.

Данни за добивите в растениевъдството, лозарството и овощарството на територията на община Родопи към 31.12.2023г., за култури, наблюдавани по оперативна информация

Есенни култури			
Култури	Засети площи ха	Реколтирани площи ха	Среден добив кг/ха
Пшеница	2 890.0	2 890.0	4 163
Ечемик	279.0	279.0	4 767
Ръж	95.0	30.0	3 500
Тритикале	20.0	20.0	2 700
Рапица	730.0	730.0	1 860
Пролетни култури			
Култури	Засети площи ха	Реколтирани площи ха	Среден добив кг/ха
Слънчоглед	1 670.0	1 670.0	1230
Царевица за зърно	1 000.0	880.0	5000
Пролетен ечемик	63.0	63.0	4000
Тютюн Ориенталски	0.6	0.6	1833
Зеленчуци на открито			
Култури	Засадени площи ха	Реколтирани площи ха	Среден добив кг/ха
Картофи	32.0	32.0	19063
Зеле	27.0	27.0	17222
Дини	29.0	29.0	23724
Пъпеша	11.0	11.0	8636
Пипер на открито	10.0	10.0	13000
Домати на открито	148.0	148.0	18236
Краставици и корнишони на открито	1.2	1.2	19167
Зеленчуци в оранжерии			
Култури	Засадени площи ха	Реколтирани площи ха	Среден добив кг/ха
Домати в оранжерии	2	2	69000
Краставици и корнишони в оранжерии	3.5	3.5	77143
Трайни насаждения			
Култури	Плододаващи ха	Реколтирани площи ха	Среден добив кг/ха
Ябълки	255.4	255.4	11417
Круши	14.6	14.6	5685
Праскови	40.1	40.1	7007
Сливи	223.6	223.0	6085
Вишни	41.3	41.3	3680
Череша	380.5	380.5	4599
Орехи	46.0	46.0	565
Кайсии	20.2	20.2	4752
Малини	20.0	20.0	3250
Ягоди	35.0	35.0	5029
Лозя с винени сортове грозде	489.2	489.2	5546

Лозя с десертни сортове грозде	420.0	420.0	5750
Многогодишни насаждения			
Култури	Площи ха	Реколтирани площи ха	Среден добив кг/ха
Лавандула	7.0	7.0	3000
Маслодайна роза	0.6	0.6	3333

Най – големи са площите с лозя – винени и десертни, от които се получават добри реколти, следвани ябълки, сливи, ягоди, череша и орехи.

Населено място	Брой регистрирани ЗС
с. Белащица	27
с. Бойково	1
с. Браниполе	25
с. Брестник	74
с. Брестовица	110
с. Златитрап	16
с. Кадиево	17
с. Крумово	34
с. Лилково	1
с. Марково	22
с. Оризари	9
с. Първенец	48
с. Ситово	1
с. Скобелево	1
с. Устина	36
с. Храбрино	3
с. Цалапица	97
с. Чурен	1
с. Ягодово	58

Брой регистрирани ЗС в община Родопи, по юридически статут за стопанската 2022/2023г.:

- Физически лица и ЕТ – 527;
- Търговски дружества – 51;
- Кооперации - 2;
- Други - 1

Наличието на ливади, мери и пасища дава основание да се очаква развитие на специфично животновъдство насочено към екологични ниши на пазара.

Брой животни, по видове, регистрирани през 2023/2024 година в община Родопи

Животно	Мярка	Количество
Говеда и биволи - общо*	бр.	2066
в т.ч телета и малачета до 1 г.*	бр.	426
в т.ч. телета и малачета над 1 г. и по	др.	25
в т.ч. телета и малачета над 1 г. за р	бр.	315
в т.ч. крави - млечни*	бр.	1183
в т.ч. крави - месодайни*	бр.	101
Овце - общо	бр.	4704
в т.ч. овце - млечни*	бр.	4129
в т.ч. овце - месодайни*	бр.	219
Кози - общо	бр.	825
в т.ч. кози - майки*	бр.	731
в т.ч. кози - други*	бр.	94

Птици - общо	бр.	148396
в т.ч. кокошки - носачки	бр.	119096
в т.ч. патици	бр.	29300
Зайци - общо	бр.	32
в т.ч. зайкини - майки	бр.	10
Коне*	бр.	8
Пчелни семейства	бр.	1688
Калифорнийски червеи	кв.м.	6000

Невъзможността да се постигнат конкурентни цени на животинската продукция изисква предприемане на мерки, които да позволят сертифицирането на животинската продукция като екологично чиста.

Поливните площи за които се осигурява водоподаване от Напоителни системи АД към 31.12.2023г., за община Родопи са 1081 дка, от които 55 в Устина, 250 – Първенец и б Брестовица -776.

Туризм

На територията на община Родопи функционират 180 заведения за хранене и развлечения, 6 хотела, 2 мотела, 1 хотелска база за селски туризъм, 4 пансиона за селски туризъм, 2 къщи за гости, 24 самостоятелни стаи и 10 бунгала с общ брой легла за настаняване 616.

Наблюдава се сериозна тенденция към развитие на селския и винен туризъм на територията на Общината. В с.Брестовица бе открита хотелска база за селски туризъм, енотека и бутилираща линия "Тодорофф". Комплексът е разположен в сърцето на Тракия на 130км. от София и 15км. от Пловдив. Простира се сред прекрасна природа и е изградено във възрожденски стил и е оборудвано с всички модерни технологии за производство на качествено вино. Залите за дегустация са изпълнени с духа на българското село. В двора на винарската изба е разположен Вино и Спа хотел, който предлага "спа меню" на база натурални продукти на вино производствения процес, съчетани с вносни продукти на специализирани производители. Хотелът разполага с две конферентни зали с мултимедия, на 8м. под земята се намира ритуалната дегустационна зала с капацитет 60 човека.

В с.Бойково през 2005г. бе открит пансион за селски туризъм вила "Виел". Разположен е в едно от най-живописните кътчета на Родопите, на 1100м. надморска височина и само на 23км. от гр.Пловдив. Базата разполага с дванадесет стаи, ресторант, лятна градина, басейн, джакузи и охраняем паркинг. За любителите на туризма предлага разходки в планината, планинско колоездене, бъги, посещения до параклиси, едномесечни екскурзии до Пловдив, Бачковския манастир, Копривщица, Пампорово и др.

На територията на Общината е и Парк-хотел "Родопи", разположен в живописната местност Върховръх на 40км. от Пловдив. Базата дава възможност за развитие на ловния туризъм и целогодишно обстрелване на екземпляри с високи трофейни стойности.

Освен екологичен, културен и ловен туризъм, тук може да се развива и балнеоложки туризъм хотелът предоставя условия и за целогодишна подготовка на спортни отбори и провеждане на семинари, зелени училища, екскурзионни летувания. Хотел Беркут се намира в Родопския рид Чернатица известен още като Родопската яка на Пловдив в непосредствена близост до село Брестник на 9,5 минути от град Пловдив. Хотела е открит 2006г. и предлага чудесни условия за спортна подготовка на футболни клубове, фирми провеждащи обучения, хора които искат да избягат от сивата градска среда. СПА центърът към Хотел "Беркут" включва закрит басейн с топла вода, сауна, парна баня, тангенторна вана и масажен кабинет. Пуснати в експлоатация са футболно игрище на малки вратички и многофункционално

игрище за тенис и волейбол. Игрищата са изкуствено осветени.

Като част от картината на туризма, разглеждаме и винения туризъм.

Наблюдава се тенденция към съживяване на планинските райони на територията на Общината, развитие на туризма и екологичното земеделие, което е предпоставка за създаване на поминък на хората, живеещи в тези райони и спиране на процеса на обезлюдяване на планинските селища.

Виненият туризъм е една от най-бързо развиващите се форми на специализиран туризъм, която бележи значителен ръст в националния туристически продукт през последните години. Българските производители на вина предлагат своята продукция все по-успешно на международния пазар. Голяма част от тях откриха дегустационни зали и предлагат на своите гости възможността да се насладят на превъзходните качества, вкус и аромат на българските червени и бели вина. Всичко това, съчетано с богатата българска култура и прекрасна природа, създава неповторими преживявания на туристите, избрали един или друг винен маршрут. България като страна на древни култури и цивилизации е наследила богати традиции в производството на вина

На територията на община Родопи се намират следните винарски изби в които се осъществява винен туризъм:

- Винарска изба "Todoroff" с.Брестовица
- ЛВК "Винарска изба Брестовица"
- Винарска изба "Villa Vinifera" с.Брестовица
- Винарска изба "Бендида" с Брестовица
- Винарска изба "Джинвира"с. Брестовица
- Винарска къща „Бонини" с.Брестовица
- Винарска изба „Нов живот" с.Брестовица
- Винарска изба „Старата изба" с.Първенец
- Винарска изба „Пълдин" с.Брестник
- Винарска изба „Трифон Зарезан" с. Брестник
- Винарска изба - „Драгомир" с. Брестник
- Винарска изба "Вила Юстина" с.Устина

Общият капацитет на избата е 480 тона годишно.

Винарска изба „Нов живот" - понастоящем собственост на РПК с.Брестовица е създадена на 20 юли 1908г. от 20 будни брестовичани, които полагат основите на кредитно взаимоспомагателно дружество, което прераства в кооперация. Вече почти столетие това предприятие е пример за непреходността на кооперативното движение у нас. Произвежданото грозде и вино е разнасяло славата на брестовичани като майстори винари по целия свят. Това е бил и е основен поминък за населението, носещ му добри доходи. Не случайно Брестовица са я наричали „Малката Америка".

Бутиковата Винарска изба „Вила Юстина" е разположена в покрайнините на Родопската Яка в село Устина, на 26км. от Пловдив. Основана е в края на 2006г. с идеята за преработване на 300т. грозде от собствени масиви в тероарни вина. Парк-лозето на „Вила Юстина" е разположено в местността Горката, на 4км. от избата.

За съвременното технологично оборудване, модерните технологични и енологични решения, за професионализма и страстта на технологичния екип говорят местните и международни медали, които вина на избата печелят всяка година. „Вила Юстина" произвежда качествени вина от Родопската Яка в съчетание с винен туризъм, в район с

богато културно-историческо наследство и прекрасна природа. Визитата във „Вила Юстина“, предоставя разходка на туристите по „Пътя на виното“ в производствените помещения, посещение на парк-лозето и дегустация на вина в дегустационната зала. Избата предлага идеални условия за провеждане на фирмени мероприятия, семинари, бизнес и частни обяди и вечери.

Община „Родопи“ е един от учредителите на Икономическо обединение /кълстер/ „Пътят на Дионисий

Маршрут - „Пътят на Дионисий“ започва от разклона на магистрала "Тракия"/ Международен път Е 80/ при с. Калугерово, минава през района на Общините: Пазарджик, Кричим, Перушица, Родопи, Куклен, Асеновград, Кърджали - към Перперикон и Хасковските минерални бани и отново се влива в магистрала "Тракия" при гр. Хасково. Дължина на целия маршрут - 220км.

Прилежащи местности и туристически маршрути: Община Пазарджик - маршрути за винен туризъм - Пазарджик, Септември Маршрути за спортен, селски, еко и културно - исторически туризъм -Пещера -светилището на Дионисий, Септември

Община Кричим - маршрути за спортен, селски, еко и културно - исторически туризъм -Кричим, яз.Кричим, яз.Антоновци, Жребичко

Община Перушица - маршрути за винен туризъм - Винарна „Пълдин“

Маршрути за спортен, селски, еко и културно - исторически туризъм - Перушица - църквата, крепостта Перистица, Червената църква

Община Родопи - маршрути за винен туризъм винарска изба „Вила Винифера“ с. Брестовица, винарска изба „Старата изба“ с. Първенец, винарска изба „Джиро Трейд“ с. Първенец

Маршрути за спортен, селски, еко и културно - исторически туризъм - с.Белащица - манастир „Св. Георги“

Община Куклен - маршрути за винен туризъм - с. Руен

Маршрути за спортен, селски, еко и културно - исторически туризъм - Куклен -манастир „Св. Козма и Дамян“, хижа „Чернатица“, „Руен“, „Здравец“, „Бяла Черква“

Община Асеновград - маршрути за винен туризъм - «Винпром» Асеновград, «Асенова крепост», Бачково - «Бачковския манастир» Резерват «Червената скала» Община Кърджали - крепостта Перперикон

Община Хасково - винпром Хасково, Хасковски Минерални бани.

Целта на проекта е да се популяризира природните и културни забележителности, бита и традициите на хората от населените места, през които преминават маршрутите; Съвместяване и поставяне на бизнес - основи на културното богатство с поминъка на хората и създаване на нов, модерен и интересен такъв; Създаване на инфраструктура и структура за туристически направления, които ще бъдат регистрирани в Европейския Съюз и в световните туристически агенции; Създаване на работни места и съживяване на икономиката в района. Преструктуриране на земеделието и хранително - вкусовата промишленост. Развитие на лозарство и винарство, овощарство и консервна промишленост, отглеждане на етерични култури и др.; Развитие на енергийно земеделие; Хотелиерство; Различни видове услуги - здравно обслужване, производство и продажба на сувенири, битови услуги и др.; Цялостно повишаване благосъстоянието на населението; Разкриване и експониране на културно -историческото наследство.

Еко туризъм и еко пътеки

Община "Родопи" притежава редица туристически ресурси - природни и антропогенни - благоприятстващи развитието на основните специализирани видове туризъм: планински и балнеоложки, екотуризм, културно-познавателен туризъм, селски и аграрен туризъм, приключенски туризъм и различните разновидности на хоби-туризма.

Екопътека Устина - Разположено в полите на Северните Родопи, близо до Римския път, свързващ древния Филипопол и Беломорието, село Устина е наследник на тракийското селище Бесапара, съществувало II век преди новата ера и известно в древността като голям административен център, който обхващал териториите от Пастуша до Кричим и Исперихово. В наследство от това славно минало са намерените колони с огромен диаметър, гробници. Открити са три църкви, останали на дъното на язовира до селото, заровени в земята древни останки от сгради, много монети и делви, които понастоящем се съхраняват в Археологическия музей в гр.Пловдив. Римският път, минаващ близо до село Устина, е третият трансконтинентален път, който бил окончателно съграден при Император Траян(98 -117). Той идвал от Панония (Унгария) и Дакия (Югозападна Румъния). Прекосявал р.Дунав при Улпия Ескус. Оттам покрай с.Рибен и Плене се отправял към Хемус при Троянския проход и оттам през Тракия за Филипопол. Продължил през Родопите и се насочвал по посока Егейско (Бяло) море. Този път носел името Виа Егнация - идващ от Средна и Южна Италия, продължаващ от Дурес в Албания за Солун, бреговете на Егейско и Мраморно море за Бизантион -Константинопол. Параклисът „Свети Георги" е разположен на височина около 420 м.н.в. и отстои на 60 минути от село Устина и минаващата до него р.Въча. На 20 мин Южна посока от параклиса се извисява връх „Кулата", който впечатлява със своята монолитна осанка. По тези места всеки гост може да се наслади на красивата гледка -на север е Тракийското поле, на юг пределите на Върховръшкия дял, част от Родопския дял Чернатица. От върха „Кулата" се вижда местността „Калето" където е и едноименната пещера. Преданията разказват, че в миналото бездетни жени, успели да преминат през отвора, се сдобивали с рожби.

Екопътека село Извор - Историята на с.Извор с неговото духовно-историческо наследство датира още от най-древни времена, като е било известно с различни имена, някои от които Градец и Градище. Първите извори за заселване на мястото датират от неолитната епоха.Открито е древно селище в местността Градище, която се намира на 1 км. от с.Извор. Намерено е богато находище на глинени изделия и сечива, както и различни видове сгради с култов характер. По-късно на същото място се издига Средновековна крепост и параклиси. През следващите векове селото се обособява като един от главните духовни центрове в областта, запазвайки и съхранявайки българското духовно и историческо самосъзнание. Намиращата се в центъра на Извор църква "Св.св. Петър и Павел" е една от най-старите български църкви в Пловдивския окръг от епохата на Възраждането с голяма архитектурна и художествена стойност. Освен с историческото си наследство Извор разполага и с много богати природни ресурси. Въпреки, че е едно от малките села по брой жители - 120, територията на селото обхваща землище с 20 000 хектара площ, повечето гори, което го отрежда на едно от първите места в областта по този показател. Богатата флора и фауна се допълват от интересните геоморфологични образувания,едни от които са скалите по протежение дефилето на р.Изворска, като тук се намира и най-голямата скала в региона. Еко пътеката включва основно два маршрута - „Момина скала" и „Трите чучура".

Необходимостта от инвестиции прави стопанските субекти в община Родопи активни в търсене на финансиране с подкрепата на ЕС. За разглеждания период са реализирани 47

такива проекта както в селското стопанство, така и в преработвателната промишленост и в търсене на иновативни и енергоефективни решения за повишаване на резултатите на дружествата.

Проекти реализирани или изпълнявани от местни фирми с подкрепата на ЕС за периода 2021-2024г.

"ВАЙЛЕТ АГРО" ЕООД, с.Кадиево	ПРСР	Модернизация на земеделско стопанство чрез инвестиции в иновации и автоматизация на производственият процес	146 955	73 477,50	73 477,50	
"ДИАКРА" ЕООД, с Кадиево	ПРСР	Изграждане на дом за социални грижи с настаняване на възрастни хора в с. Крумово, общ. Родопи	624 865,91	312 432,96	0	2022- 2025
"Елис Фрут" ЕООД, с Цалапица	ПРСР	Закупуване на специализирана селскостопанска техника	101 732	50 866	39 313,49	2019- 2021
"Елис Фрут" ЕООД, с Цалапица	ПРСР	Развитие на устойчиво земеделско стопанство	48 895	48 895		
"КА СИСТЕМС" ООД, с.Извор	ПРСР	Изграждане на предприятие за изработване на специализирано оборудване, с. Марково	697 173,22	348 586,61	346 034,28	2020- 2023
"ЛИК ТРЕЙД" ЕООД, с Цалапица	ПРСР	Конкурентно развитие на ЛИК ТРЕЙД	881 839,08	391 160,00		2021- 2024
"СТАБИЛ- ДИ"ЕООД	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на нови фотоволтаични системи за собствено потребление в комбинация с батерии	683 760	341 880		2023- 2025
„БУЛ ФРУТ“ ЕООД, с. Ягодово	Национален план за възстановяване и устойчивост	Инвестиции в технологична и екологична модернизация за подобряване на цялостната дейност в земеделското стопанство	428 700	214 350		2024- 2025
„ВАКИ - ХИМ“ ООД, с Марково	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	702 523	348 591,92	348 591,92	2023- 2024
„ВАКИ - ХИМ“ ООД, с Марково	Програма "Развитие на човешките ресурси"	„По - здравословна и адаптирана към предизвикателствата на климатичния преход работна среда във „ВАКИ - ХИМ“ ООД“	390 500	390 500		2025- 2027
„ПРОКС - 2“ ООД, с. Крумово	Иновации и конкурентоспособност	Ваучерна схема за предоставяне на услуги за информационни и комуникационни технологии	20 000	20 000	20 000	2020- 2021
„ПРОКС - 2“ ООД, с. Крумово	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19	150 000	150 000	150 000	2021- 2021
„ПРОКС - 2“ ООД, с. Крумово	Иновации и конкурентоспособност	Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност	100 000,80	50 000,40	50 000,40	2022- 2023

„ПРОКС - 2“ ООД, с. Крумово	Национален план за възстановяване и устойчивост	Подкрепа за прехода към кръгова икономика	361 754	180 877		2024-2026
„ПРОКС - 2“ ООД, с. Крумово	"Развитие на човешките ресурси" 2021-2027	„По - здравословна и адаптирана към предизвикателствата на климатичния преход работна среда в „ПРОКС - 2“ ООД“	316 878,53	316 878,53		2024-2026
„СИСАС БГ“ АД	Иновации и конкурентоспособност	Подобряване на конкурентоспособността на „СИСАС БГ“ АД чрез разширяване на производствения капацитет и засилване на експортния потенциал	637 700	390 179,54	390 147,80	2020-2021
„СИСАС БГ“ АД	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	150 000	150 000	150 000	2021-2021
АГРО РАЙС ООД	ПРСР	"Изграждане на предприятие за производство на ориз в землището с. Цалапица, община Родопи"	581 983,63	290 991,81		2023-2026
АГРОБЕЙС ООД, с. Браниполе	ПРСР	„Създаване на предприятие за преработка на био плодове и зеленчуци, масив с. Браниполе	390 296	195 148		2023-2025
АГРОБЕЙС ООД, с. Браниполе	ПРСР	Създаване на 4979,50 кв. м. оранжерия и закупуване на оборудване за отопление, напояване и създаване на оптимален микроклимат в нея	1 921 569	960 784,50		2023-2026
АГРОБЕЙС ООД, с. Браниполе	ПРСР	Закупуване на оборудване за сортиране и пакетирание на череши и други кръгли плодове	628 553	314 276,50		2024-2025
АГРОСТАР 2016 ЕООД, с. Първенец	ПРСР	Инвестиции в материални активи	444 050,25	222 025,12		2023-2026
АГРОСТАР 2016 ЕООД, с. Първенец	"Развитие на човешките ресурси" 2021-2027	Адаптирана работна среда в „АГРОСТАР 2016“ ЕООД	99 856,46	99 856,46		2025-2026
АДВЕНЧЪР 15 ЕООД	ПРСР	Развитие на "Адвенчър 15" ЕООД	29 337	29 337	19 558	2023-2024
АЙЕМАР ЕООД	Иновации и конкурентоспособност	Ваучерна схема за предоставяне на услуги за информационни и комуникационни технологии	5 000	5 000	5 000	2020-2021
АЙЕМАР ЕООД	Иновации и конкурентоспособност	Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност	68 285,24	34 142,62	34 142,62	2022-2022
АЙЕМАР ЕООД	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	359 600	179 800	179 800	2023-2023

АКВА ВИЖЪН ООД, с. Брестовица	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
Александър	ПРСР	Отглеждане на трайни насаждения от сливи от млад фермер Александър Стоянов	48 895	48 895	48 895	2021-2022
АЛИНИК ЕООД, с. Крумово	ПРСР	„Цех за производство на пелети“, Местонахождение: УПИ I-019182, местност „Орта Хан“, по-плана на с. Крумово, община „Родопи“, имот с КИ 40004.19.212	933 503,94	466 751,96		2024-2026
Амелин ЕООД, с. Брестовица	ПРСР	"Изграждане на старчески дом" (с капацитет до 20 човека) в имот УПИ IV - 036088, общ. Родопи, с. Цалапица	481 250,90	240 625,45		2023-2025
Анджи Агро ЕООД, с. Цалапица	Национален план за възстановяване и устойчивост	Закупуване на оборудване за отглеждане на култивирани гъби	223 688,40	111 844,20		
Андреана, с. Брестник	ПРСР	Отглеждане на череши и праскови	29 337	29 337	29 337	2021-2023
АНЕЛИЙКА ЕООД	ПРСР	Модернизация на земеделско стопанство чрез инвестиции в нова база и иновативно оборудване	1 623 469,65	811 734,80		2023-2026
АНЕЛИЙКА ЕООД	Национален план за възстановяване и устойчивост	Модернизация на земеделско стопанство чрез инвестиции в иновации и опазване на околната среда	970 000	485 000		2024-2025
АНЕЛИЙКА ЕООД	Национален план за възстановяване и устойчивост	Модернизиране и автоматизиране на процеса по първична подготовка за пазара на пресни моркови и изграждане на ВЕИ за собствени нужди	2 187 058,87	1 093 529,43		2024-2025
АНИ 93 - Г. ПЕТКОВ 06 ЕООД, с. Браниполе	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	150 000	150 000	150 000	2021-2021
Анна, с. Цалапица	ПРСР	Закупуване на земеделска техника за растениевъдно стопанство	190 681,46	95 340,72		2023-2025
Асан, с. Устина	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Асан Мехмедов Налбантов	29 337,00	29 337,00	19 558,00	2022-2025
Асен, с. Брестовица	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Асен Димитров Мерджанов	29 337	29 337	19 558	2022-2025
Атанас, с. Брестовица	ПРСР	Отглеждане на череши	29 337	29 337	29 337	2021-2023

Атанас, с. Брестовица	ПРСР	Отглеждане на десертни лозя, праскови и зеленчукови култури в малкото стопанство на Атанас Паров	29 337	29 337	29 337	2021-2023
Атанас, с. Брестник	ПРСР	Устойчиво развитие на малкото земеделско стопанство в района на област Пловдив	48 895	48 895	48 895	2024-2025
Атанаска, с. Устина	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Атанаска Симеонова Джурова	29 337	29 337	19 558	2022-2025
БЕТА - 12 - ИВАНОВИ ЕООД	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	150 000	150 000	150 000	2021-2021
БЕТА - 12 - ИВАНОВИ ЕООД	Национален план за възстановяване и устойчивост	Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия	18 965	18 965	18 965	2023-2024
БЕТА - 12 - ИВАНОВИ ЕООД	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на нови фотоволтаични системи за собствено потребление в комбинация с батерии	450 544,39	225 272,20		2023-2024
БИМАКС АГРО ЕООД, с. Цалапица	ПРСР	Модернизация и въвеждане на иновативни решения в стопанството на „БИМАКС АГРО“ ЕООД	173 720	86 860	26 500	2023-2025
Биостайл ООД, с. Брестовица	ПРСР	Закупуване на оборудване за цех за производство на тестени изделия	194 133,75	145 600,31		2023-2025
Биостайл ООД, с. Брестовица	ПРСР	„Производство на био барове от семена в с. Брестовица“	951 335,01	475 667,50		2023-2026
Биостайл ООД, с. Брестовица	ПРСР	„Производство на био барове от семена в с. Брестовица - 2“	521 628,60	260 814,29		2023-2025
Божурка, с. Цалапица	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Божурка Иванова Петрова	29 337	29 337	29 337	2023-2026
Борис, с. Устина	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Борис Симеонов Айров	29 337	29 337	29 337	2022-2025
Боркро Текстил ЕООД	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	150 000	150 000	150 000	2021-2021
Боркро Текстил ЕООД	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	1 398 500	699 250		2024-2025
Боян, с. Цалапица	ПРСР	Отглеждане на трайни насаждения -сливи в малкото стопанство на Боян Димитров и стартиране отглеждането на	29 337	29 337	29 337	2021-2025

		кайсии по време на бизнес плана по подмярка 6.3.				
БРАБИОН ООД, с. Войводиново	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
БРАБИОН ООД, с. Войводиново	Национален план за възстановяване и устойчивост	Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност	72 600	36 300	36 300	2022-2023
БРАБИОН ООД, с. Войводиново	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	693 830,60	346 915,35	346 915,35	2023-2024
"БУЛЛЕС ХОЛДИНГ" ЕООД, с. Храбрино	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
В Х В ООД, с. Крумово	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	150 000	150 000	150 000	2021-2021
В Х В ООД, с. Крумово	Национален план за възстановяване и устойчивост	Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия	14 425,81	14 425,81	14 425,81	2023-2024
Валентин, с. Брестовица	ПРСР	Стартова помощ за развитието на малки стопанства. Участие по Подмярка 6.3 „Стартова помощ за развитието на малки стопанства“ от мярка 6 „Развитие на стопанства и предприятия“.	29 337	29 337	19 558	2023-2026
Васил, с. Брестник	ПРСР	Земеделско стопанство за отглеждане на плодове и зеленчуци в с.Брестник общ.Родопи на Васил Чунчуков	29 337	29 337	19 558	2021-2025
ВАСИЛ ЛЕВСКИ - 1876 ЕООД	Национален план за възстановяване и устойчивост	Земеделско стопанство за отглеждане на плодове по биологичен начин на Васил Левски - 1876 ЕООД	237 120	118 560		2024-2025
Величка	ПРСР	Отглеждане на зеленчукови култури в малкото стопанство на Величка Иванова	29 337	29 337	29 337	2021-2025
Вероника, с. Скобелево	ПРСР	Отглеждане на трайни насаждения и зеленчукови култури в малкото стопанство на Вероника Казакова	29 337	29 337	29 337	2021-2023
Вероника, с. Скобелево	ПРСР	Закупуване на трактор и прикачен инвентар за нуждите	33 043,14	23 130,19		2023-2025

		на земеделското стопанство на Вероника Казакова				
Веселин, с. Първенец	ПРСР	Отглеждане на биологични плодове	48 895	48 895	48 895	2019-2023
ВИВАГРО ЕООД, с. Строево	ПРСР	Инвестиции за модерно земеделие	729 609,42	364 804,70	131 284,91	2023-2025
ВИВАГРО ЕООД, с. Строево	Национален план за възстановяване и устойчивост	Инвестиции в технологична и екологична модернизация - Система за селективно пръскане, Телескопичен товарач, Палцова фреза, Навесен култиватор, Дискова брана, Метеостанция комплект и софтуерни пакети за проследяване	902 131	450 053		2024-2025
Виолета	ПРСР	Отглеждане на зеленчукови култури в малкото стопанство на Виолета Калафирова	29 337	29 337	29 337	2021-2025
Виолета	ПРСР	Закупуване на земеделска техника за нуждите на стопанството на ЗП"Виолета Красиминова Иванова"	100 800	50 400	42 000	2021-2023
ВЛАДИЛИАНА ЕООД	ПРСР	Цех за производство на плодови сокове и сушени плодове и зеленчуци и автономна фотоволтаична инсталация за производство на електрическа енергия за собствени нужди	3 870 507,31	1 935 253,65		2023-2026
ВЛАДИЛИАНА ЕООД	ПРСР	Оранжерия с хидропонно капково отглеждане на ягоди и склад за готова продукция с хладилна част	1 954 991,31	977 495,65		2023-2026
ВЛАДИЛИАНА ЕООД	Национален план за възстановяване и устойчивост	Закупуване на земеделска техника, оборудване и автономен ФЕЦ 78,96 kw за собствени нужди	689 350,35	344 675,17		2024-2025
Владимир, с. Храбрино	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на Владимир Владимиров при отглеждането на пчелни семейства.	29 337	29 337	29 337	2021-2025
ВО МЕБЕЛ ЕООД, с. Крумово	ПРСР	Цех за производство на мебели в УПИ II-019182, производствена, складова и търговска дейност, мебелопроизводство с.Крумово	588 316,53	294 158,20		2022-2025
Габриела, с. Цалапица	ПРСР	Отглеждане на сливи и ябълки в малкото стопанство на Габриела Гарова и стартиране отглеждането на домати - открито производство по време на бизнес плана по подмярка 6.3	29 337	29 337	29 337	2021-2025
Галя Иванова Теофилова, с. Брестник	ПРСР	Устойчиво развитие на малко земеделско стопанство в района на област Пловдив	29 337	29 337	29 337	2023-2026
ГАПКО ЕООД, с. Браниполе	ПРСР	Технологична модернизация в предприятието	185 000	92 500	92 500	2023-2024

Георги	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Георги Благоев Порязов	29 337	29 337	29 337	2023-2026
Георги, с. Златитрап, Брестовица	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на Георги Банджакков при отглеждането на череши и десертни лозя.	29 337	29 337	29 337	2021-2025
Георги Стоянов Лавтаров, с. Цалапица	ПРСР	Развитие на малко земеделско стопанство на Георги Лавтаров	29 337	29 337	29 337	2022-2025
Георги, с. Брестовица	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Георги Тодоров Диваров	29 337	29 337	29 337	2022-2025
Гинка, с. Цалапица	ПРСР	Отглеждане на зеленчукови култури и овощни насаждения в малкото стопанство на Гинка Мишева	29 337	29 337	29 337	2021-2025
ДАНИ - 2018 ЕООД, с. Марково	Иновации и конкурентоспособност	Преодоляване недостига на средства и липсата на ликвидност, настъпили в резултат от епидемичния взрив от COVID-19	10 000	10 000	10 000	2021-2021
ДАНКО СИСТЕМС ООД, с. Браниполе	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
ДАНКО СИСТЕМС ООД, с. Браниполе	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	699 998	349 999	349 999	2023-2024
ДАНКО СИСТЕМС ООД, с. Браниполе	Национален план за възстановяване и устойчивост	Подкрепа за прехода към кръгова икономика	1 498 998	749 499	749 499	2024-2025
ДЕЙЗИ ЛУКС ЕООД, с. Ягодово	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
ДЖАРАЛЕКС ЕООД, с. Беланица	Национален план за възстановяване и устойчивост	Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия	19 980	19 980	19 980	2023-2024
ДЖИ И ДЖИ КОРЕКТ ЕООД, с. Първенец	"Развитие на човешките ресурси" 2021-2027	Ориентирана към промените работна среда в Джи и Джи Корект ЕООД	54 957,67	54 957,67		
ДИ ЕН ДИ 2008 ЕООД, с. Цалапица	ПРСР	Цех за ремонт и окомплектоване на ел.табла в с.Цалапица, Община Родопи,Област Пловдив	575 062,58	287 531,29		2022-2025
ДИЗМА - ИВАНОВ И СИНОВЕ ЕООД, с. Беланица	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на	50 000	50 000	50 000	2021-2021

		икономическите последствия от пандемията COVID-19				
ДИЗМА - ИВАНОВ И СИНОВЕ ЕООД, с. Белащица	Национален план за възстановяване и устойчивост	Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия	20 000	20 000		2023-2024
ДИМИТЪР ЖЕЛЕВ ЕООД, с. Ягодово	Национален план за възстановяване и устойчивост	Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия	15 012,98	15 012,98	15 012,98	2023-2024
Димитър, с. Брестник	ПРСР	Земеделско стопанство за отглеждане на плодове в село Брестник Община Родопи на Димитър Ръжев	29 337	29 337	29 337	2021-2025
Димитър, с. Цалапица	ПРСР	Закупуване на земеделска техника и инвентар, за нуждите на стопанството с овощни насаждения	150 707,15	75 353,57		2023-2025
ДОМЕЙН ЮСТИНА ЕООД, с. Устина	Национален план за възстановяване и устойчивост	Закупуване на земеделска техника за прибиране на реколтата от винени лозя, с цел развиване на устойчиво земеделие и осъществяване на на технологичен и екологичен преход.	698 000	349 000	349 000	2024-2025
ДРИЙМ ХОУМ 1 ЕООД, с. Белащица	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19	92 404,26	92 404,26	92 404,26	2021-2021
ДТ СИСТЕМ ООД	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
ЕЛЕКТРОГРУП - 07 ЕООД, с. Марково	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
ЕЛЕКТРОГРУП - 07 ЕООД, с. Марково	"Развитие на човешките ресурси" 2021-2027	Здравословна и добре приспособена работна среда за заетите в ЕЛЕКТРОГРУП - 07 ЕООД	105 600	105 600		2024-2026
Елена, с. Брестник	Национален план за възстановяване и устойчивост	Инвестиции в технологична и екологична модернизация за подобряване на цялостната дейност в земеделското стопанство	175 951,97	87 975,90		2024-2025
ЕМАТИ ЕООД, с. Крумово	Национален план за възстановяване и устойчивост	Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия	16 400	16 400	16 400	2023-2024
Емил, с. Брестовица	Национален план за възстановяване	Инвестиции в технологична и екологична модернизация за подобряване на цялостната	58 085,81	29 042,88		2024-2025

	не и устойчивост	дейност в земеделското стопанство				
Енвер, с. Ягодово	ПРСР	Земеделско стопанство за отглеждане на плодове и зеленчуци на Енвер Мехмед	29 337	29 337	19 558	2023-2026
ЕТ БОРИСЛАВ ДЕЛИБАШЕВ, с. Брестовица	Иновации и конкурентоспособност	Преодоляване недостига на средства и липсата на ликвидност, настъпили в резултат от епидемичния взрив от COVID-19	10 000	10 000	10 000	2021-2021
ЕТ БОРИСЛАВ ДЕЛИБАШЕВ, с. Брестовица	ПРСР	ЗАКУПУВАНЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКА ТЕХНИКА	92 520	46 260	46 260	2023-2025
ЕТ ВАЛЕНТИН ВЪЛНЕВ, с. Крумово	ПРСР	„Изграждане на цех за преработка на плодове и зеленчуци”	390 388,49	195 194,24		2022-2024
ЕТ ВАЛЕНТИН ВЪЛНЕВ, с. Крумово	ПРСР	Изграждане на цех за преработка на плодове и зеленчуци и дестилерия за етерично-маслени култури в УПИ- I 35.402 кв. 35 местност "Агълите" в землището на с. Ягодово, община Родопи, област Пловдив	2 437 675,09	1 218 837,53		2023-2026
ЕТ ЙОРДАН РАЙЧЕВ 73, с. Крумово	ПРСР	Закупуване на земеделска техника за нуждите на земеделското стопанство на ЕТ "Йордан Райчев 73"	195 580	97 790	97 790	2022-2024
ЕТ ЙОРДАН РАЙЧЕВ 73, с. Крумово	ПРСР	Закупуване на земеделска техника и оборудване за нуждите на земеделско стопанство	418 487,64	209 243,82	83 903,82	2023-2025
ЕТ КРАСИМИР ШАПКОВ, с. Устина	Национален план за възстановяване и устойчивост	Инвестиции в технологична и екологична модернизация в стопанството на ЕТ Красимир Шапков	142 600	71 300	71 300	2024-2025
ЖИЗАТЕКС ООД, с. Брестник	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
ЖУДИ ООД, с. Брестник	ПРСР	Разнообразяване на местната икономика, чрез създаване и развитие на конкурентен бизнес - магазин за хранителни и промишлени стоки с топла точка	195 462,52	97 731,26	86 928,44	2023-2025
ЗП, с. Крумово	ПРСР	Закупуване на земеделска техника за нуждите на стопанството на ЗП Марио Томов	138 437,65	69 218,82	69 218,82	2021-2023
ЗП, с. Ягодово	ПРСР	Модернизация и подобряване степента на механизация на работните процеси в стопанството на ЗС Любо Йорданов Андонов.	87 550	43 775		2023-2025

ЗП ЕКАТЕРИНА ВАСИЛЕВА ДИМИТРОВА, с. Златитрап	Национален план за възстановява не и устойчивост	Закупуване на оборудване за фуражна кухня и изграждане на фотоволтаична централа към козевъдна ферма	363 000	181 500		2024- 2025
ЗП, с Цалапица	ПРСР	Закупуване на земеделска техника и оборудване за и изграждане на фотоволтаична централа към козевъдна ферма	1 171 600,37	585 800,18	585 800,18	2023- 2025
ЗП, с Цалапица	ПРСР	Преструктуриране на земеделско стопанство	124 407	62 203,50	37 000,00	2023- 2026
ЗП Иван Стоилов, с. Ягодово	Национален план за възстановява не и устойчивост	Закупуване на трактор и инвентар за технологична и екологична модернизация на стопанството.	662 876,26	331 438,13		2024- 2025
ЗП, с Цалапица	ПРСР	„Закупуване на специализирана земеделска техника за обработка, засаждане и пребиране на продукция - зеленчуци и плодове“, с.Цалапица, общ.Родопи	210 200	105 100		2023- 2025
ЗП Красимир Йорданов Гаров, с. Цалапица	Национален план за възстановява не и устойчивост	Инвестиции във високотехнологична техника, за модернизация на зеленчукопроизводството в стопанство на ЗП Красимир Гаров	220 330	110 165		2024- 2025
ЗП ТАТЯНА ИВАНОВА ПЕТКОВА, с. Брестовица	ПРСР	Отглеждане на трайни насаждения-череша в с.Брестовица, общ.Родопи, обл.Пловдив	48 895	48 895		2024- 2025
И ЕКС КЮ - ЕКСКЮЗИТ ФУУД ПРОДЪКТС ЕООД, с. Крумово	ПРСР	Предприятие за производство на сушени плодове, УПИ I- 021107, местност „Станимъшки път“, по-плана на с. Крумово, Община „Родопи	3 901 832,90	1 950 916,45		2023- 2026
Ивайло, с. Златитрап	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на младия фермер Ивайло Иванов	48 895	24 447,50		2024- 2026
Иван, с. Цалапица	ПРСР	Отглеждане на трайни насаждения в малкото стопанство на Иван Томбаков	29 337	29 337	29 337	2021- 2025
Иван, с. Златитрап	ПРСР	Стартова помощ за развитието на малки стопанства. Участие по Подмярка 6.3 „Стартова помощ за развитието на малки стопанства“ от мярка 6 „Развитие на стопанства и предприятия“.	29 337	29 337	29 337	2022- 2025
Иван, с. Брестовица	Национален план за възстановява не и устойчивост	Инвестиции в технологична и екологична модернизация за подобряване на цялостната дейност в земеделското стопанство	60 216	30 108	25 090	2024- 2025

Иван, с. Брестовица	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Иван Любенов Варадинов	29 337	29 337	19 558	2022-2025
Иван, с. Крумово	ПРСР	Отглеждане на зеленчукови култури - оранжерийно и открито производство в малкото стопанство на Иван Топузов	29 337	29 337	29 337	2021-2025
Иван, с.Белацица	ПРСР	Земеделско стопанство за отглеждане на плодове и зеленчуци на Иван Тосков	29 337	29 337	19 558	2023-2026
ИДЕЯ ГРУП ООД, с. Ягодово	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последиствия от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
ИЗМИР ЛОГИСТИК ЕООД, с. Браниполе	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последиствия от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2022-2022
ИМПРЕС ООД, с. Марково	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последиствия от пандемията COVID-19	150 000	150 000	150 000	2021-2021
ИМПРЕС ООД, с. Марково	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	953 504,50	476 752,25	476 752,25	2023-2024
ИМПРЕС ООД, с. Марково	Национален план за възстановяване и устойчивост	Подкрепа за прехода към кръгова икономика	1 311 071,08	655 535,54	655 535,54	2024-2025
ИНСТАЛ ИНЖЕНЕРИНГ СВ ООД, с. Браниполе	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последиствия от пандемията COVID-19	150 000	150 000	150 000	2021-2021
ИНСТАЛ ИНЖЕНЕРИНГ СВ ООД, с. Браниполе	Иновации и конкурентоспособност	Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност	253 452,20	126 726,10	126 726,10	2022-2023
ИНСТАЛ ИНЖЕНЕРИНГ СВ ООД, с. Браниполе	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на нови фотоволтаични системи за собствено потребление в комбинация с батерии	1 707 762	853 881	341 552,40	2023-2024
Йордан, с. Брестовица	ПРСР	Закупуване за специализирана земеделска техника	96 368,75	48 184,36	48 184,36	2023-2024
ЙОТА ООД, с. Ягодово	Иновации и конкурентоспособност	Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност	51 389,91	25 694,95	25 694,95	2022-2023
ЙОТА ООД, с. Ягодово	Национален план за възстановяване	Подкрепа за прехода към кръгова икономика	1 100 000	550 000		2024-2025

	не и устойчивост					
КАКАХУА ООД, с. Белащица	"Развитие на човешките ресурси" 2021-2027	Нова визия и дизайн на етикети за опаковки от бранда Flow Casao	4 988	4 988	4 988	2021-2022
КАМПУС - 81 ЕООД, с. Дедево	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2022
КЕМИ - Р ЕООД, с. Цалапица	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2022
КЕМИ - Р ЕООД, с. Цалапица	Иновации и конкурентоспособност	Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност	96 000	48 000	48 000	2022-2023
КИП - 2 ГРУП ЕООД, с. Марково	ПРСР	"Дом за стари хора в УПИ 75.41 – общ. Обсл. Дейности /дом за стари хора/, м-в. 75, местност „Кону дере“, с. Марково, общ. Родопи"	574 326,49	287 163,24	287 072,91	2022-2025
КИПРИДА ЕООД, с. Марково	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
КИПРИДА ЕООД, с. Марково	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	700 000	350 000	350 000	2023-2024
КОМСО ООД, с. Цалапица	ПРСР	Закупуване на съоръжения и оборудване за животновъден обект	969 400	484 700	205 440	2022-2024
КОМСО ООД, с. Цалапица	ПРСР	Въвеждане на роботизирана доилна система със софтуер за управление и мениджмънт на стадото и роботите в съществуваща кравеферма	1 954 000	977 000		2023-2025
КОМСО ООД, с. Цалапица	ПРСР	Модернизиране и автоматизиране на процесите в съществуващо преработвателно предприятие и въвеждане производство на електроенергия от ВЕИ за собствено потребление	3 858 895,37	1 929 447,68		2023-2026
Костадин Александров Джамбов, с. Цалапица	ПРСР	Инвестиции във високотехнологична техника, за модернизация на в стопанството на земеделски производител Костадин Джамбов	349 650	174 825		2024-2025
КУКОВ ЕООД, с. Марково	Национален план за възстановяване	Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и	19 700	19 700	19 700	2023-2024

	не и устойчивост	киберсигурността в малките и средните предприятия				
ЛаДиг АД, с. Ягодово	Конкурентоспособност и иновации в предприятия та" 2021-2027	Внедряване на иновации от ЛАДИГ АД	1 000 000	500 000		2024-2026
ЛАЙТ КОНСТРЪКШЪН" ООД, с. Марково	Национален план за възстановяване и устойчивост	Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия	19 950	19 950	19 950	2023-2023
ЛАЙТ КОНСТРЪКШЪН" ООД, с. Марково	"Развитие на човешките ресурси" 2021-2027	Адаптирана работна среда в "Лайт констръкшън" ООД	275 783,12	275 783,12		2024-2025
ЛУМБРЕКО ЕООД, с. Ягодово	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	699 000	349 500	349 500	2023-2023
ЛУМБРЕКО ЕООД, с. Ягодово	Национален план за възстановяване и устойчивост	Подкрепа за прехода към кръгова икономика	216 000	108 000	108 000	2024-2025
ЛУМБРЕКО ЕООД, с. Ягодово	Национален план за възстановяване и устойчивост	„ Енергийно обновяване на производствена сграда чрез внедряване на ЕСМ“	546 314	299 999		2024-2026
ЛУМБРЕКО ЕООД, с. Ягодово	Конкурентоспособност и иновации в предприятия та" 2021-2027	Внедряване на иновации от ЛУМБРЕКО ЕООД	1 000 000	500 000		2024-2026
Лъчезар, с. Цалапица	ПРСР	Изграждане на плодохранилище и закупуване на техника и оборудване за стопанството	663 901,82	331 950,90		2024-2026
Мария, с. Ягодово	ПРСР	Земеделско стопанство за отглеждане на плодове и зеленчуци в с.Ягодово на Мария Златева	29 337	29 337	29 010,70	2021-2025
Мария, с. Цалапица	ПРСР	Отглеждане на трайни насаждения и зеленчукови култури в малкото стопанство на Мария Кирева	30 012	30 012	29 337	2021-2025
Марияна, с. Цалапица	ПРСР	Отглеждане на трайни насаждения в малкото стопанство на Марияна Томбакова	29 337	29 337	29 337	2021-2025
МЕБЕЛЕН САЛОН ДАНТЕС ЕООД, с. Брестник	Национален план за възстановяване и устойчивост	Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия	19 600	19 600	19 600	2023-2024

МЕРИАМ - 95 ООД, с. Браниполе	ПРСР	Инвестиции в предприятие за преработка на месо и зеленчуци	3 088 885,39	1 544 442,65	362 215,22	2023- 2026
МИВА - ДИМИТРОВ С-ИЕ СД, с. Първенец	ПРСР	Закупуване на оборудване за отглеждане на култивирани гъби	426 845,92	213 422,95		2023- 2026
МИВА - ДИМИТРОВ С-ИЕ СД, с. Първенец	Национален план за възстановяване и устойчивост	Закупуване на оборудване за отглеждане на култивирани гъби	749 000	374 500		2024- 2025
МИНЧЕВ ТРАНС ЕООД, с. Крумово	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2022- 2022
Надежда	ПРСР	Развитие на стопанството на ЗП "Надежда Дамянова Младенова"	29 337	29 337	29 337	2021- 2025
НАДЗОРНА АГЕНЦИЯ ПОДЕМНИ СЪОРЪЖЕНИЯ ЕООД, с. Първенец	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2022- 2022
Наталия, с. Брестник	ПРСР	Покупка на трактор и земеделска техника, за нуждите на земеделското стопанство	47 700	33 390	31 720,50	2021- 2023
Наталия, с. Брестник	ПРСР	Развитие на устойчиво малко земеделско стопанство	29 337	29 337	29 337	2021- 2025
НИВЕРА 09, с. Първенец	ПРСР	Дом за възрастни хора	514 799,45	257 399,72	130 498,70	2022- 2025
Николай Евгениев Димов, с. Брестовица	ПРСР	Устойчиво развитие на малко земеделско стопанство в района на област Пловдив	29 337	29 337	29 337	2023- 2025
Николай	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Николай Трифонов Марчев	29 337	29 337	9 779	2022- 2025
ОБЕРОН КОНЦЕПТБАУ ЕООД, с. Марково	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2022- 2022
ОНГ ЕООД	ПРСР	„Изграждане на СГРАДА ЗА ЗАГОТОВКА НА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПРОДУКЦИЯ И ОФИСИ В УПИ V- за стопанска дейност , КВ. 88, ПО ПЛАНА НА С. БРЕСТНИК - Стопански двор, ОБЩИНА РОДОПИ , ОБЛАСТ ПЛОВДИВ	411 330,23	205 665,11		2024- 2026

ОПОРА ЗАДЕН БЪЛГАРИЯ ООД, с. Цалапица	Национален план за възстановява не и устойчивост	Изграждане на фотоволтаична система за собствено потребление в комбинация с локални съоръжения за съхранение на енергия за оранжерийно производство на зеленчуци зеленчуци 21.06 kWp и закупуване на селскостопански машини	158 920,00	79 460		2024- 2025
ОФИС ЛИДЕР ЕООД, с. Оризари	ПРСР	Магазин и складове за промишлени стоки (канцеларски материали), и офиси, в УПИ 15.10-магазин и склад за промишлени стоки, офис с. Марково, община Родопи, област Пловдивска	691 666,93	345 833,45		2022- 2025
Павел, с. Ягодово	ПРСР	Земеделско стопанство за отглеждане на маслодайна роза, плодове и зеленчуци на Павел Върбанов	29 337	29 337	19 558,00	2023- 2026
ПЕТНИКА 2000 ООД, с. Брестовица	ПРСР	Закупуване на Система за охлаждане на моркови - Ледогенератор за люспест лед в цех за преработка в с.Брестовица ,общ.Родопи	99 750	49 875		2023- 2025
ПЕТНИКА 2000 ООД, с. Брестовица	Национален план за възстановява не и устойчивост	Инвестиции в технологична и екологична модернизация на обект в с.Брестовица ,общ.Родопи	532 117,17	266 058,57		2024- 2025
Петрана, с. Крумово	ПРСР	Развитие на стопанството с Зайци и Дюли, в селата Крумово и Строево	29 337	29 337	19 558	2022- 2025
Пламен, Брестовица	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Пламен Петров Седмаков	29 337	29 337	19 558	2023- 2026
ПРОТЕЙ - М ЕООД	"Развитие на човешките ресурси" 2021-2027	Адаптирана работна среда	149 068,35	149 068,35		2025- 2027
Радослав, с. Златитрап	ПРСР	Подпомагане развитието на пчелното стопанство на Радослав Симич	48 895	48 895	48 895	2024- 2025
Рефик, с. Браниполе	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Рефик Юзеир Кармаджь	29 337	29 337	29 337	2022- 2025
РОБУСТА ООД, с. Браниполе	Иновации и конкурентос пособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021- 2021
РОБУСТА ООД, с. Браниполе	Национален план за възстановява не и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	699 699	349 849,50	349 849,50	2023- 2023

РОБУСТА ООД, с. Браниполе	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на нови фотоволтаични системи за собствено потребление в комбинация с батерии	997 051,70	498 525,85	498 525,85	2023-2024
РОБУСТА ООД, с. Браниполе	Национален план за възстановяване и устойчивост	Подкрепа за прехода към кръгова икономика	565 000	282 500	282 500	2024-2025
РОБУСТА ООД, с. Браниполе	"Развитие на човешките ресурси" 2021-2027	За безопасна и устойчива трудова среда	115 942,68	942,68		2024-2026
РОЗАИМПЕКС ООД	Национален план за възстановяване и устойчивост	Подкрепа за прехода към кръгова икономика	506 980,00	177 443,00		2024-2025
С И Ф ЕООД, с. Златитрап	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
Светлана Илиева Русенова, с. Брестник	ПРСР	Устойчиво развитие на малко земеделско стопанство в района на област Пловдив	29 337	29 337	29 337	2022-2025
СЕЛТ ООД, с. Браниполе	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	582 682,66	291 341,32	291 341,32	2023-2024
СЕЛТ ООД, с. Браниполе	Национален план за възстановяване и устойчивост	Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия	10 700	10 700		2023-2024
Соня Георгиева Филипова, с. Брестник	ПРСР	Инвестиции в технологична модернизация за стопанството на ЗС Соня Филипова	78 816	39 408		2024-2025
Соня, с. Белашица	ПРСР	Отглеждане на череша	29 337	29 337	29 337	2021-2025
Спас, с. Брестовица	ПРСР	Закупуване на земеделска техника за стопанството с отглеждане на овощни култури на ЗП Спас Портев	43 092,66	21 376,34	21 375,66	2023-2025
Стефан, ц. Брестовица	ПРСР	Инвестиции в технологична и екологична модернизация за подобряване на цялостната дейност в земеделското стопанство	114 355,04	57 177,47		2024-2025
СТЕФАНИ 11 ЕООД, с. Ягодово	Иновации и конкурентоспособност	Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност	170 598,50	85 299,24	85 299,24	2022-2023
Стоян, с. Цалапица	ПРСР	Отглеждане на трайни насаждения в малкото стопанство на Стоян Балджиев	29 337	29 337	29 116	2021-2025
Стоян, с. Брестовица	ПРСР	Закупуване на земеделска техника за растениевъдно стопанство	216 000	108 000	108 000	2023-2025

Стоян, с. Брестовица	Национален план за възстановяване и устойчивост	Инвестиции в технологична и екологична модернизация за подобряване на цялостната дейност в земеделското стопанство	35 670	17 835		2024-2025
Стоян, с. Златитрап	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Стоян Иванов Кацаров	29 337	29 337	19 558	2022-2025
СТРИГИД ЕООД, с. Цалапица	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последиствия от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
СТРИГИД ЕООД, с. Цалапица	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	699 900	349 950	349 950	2023-2024
Теменужка, с. Цалапица	ПРСР	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин Теменужка Михайлова Запрянова	29 337	29 337	19 558	2022-2025
ТЕМПЕКС ЕООД, с. Браниполе	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на нови фотоволтаични системи за собствено потребление в комбинация с батерии	593 593,25	296 796,63		2023-2025
Теодора, с. Марково	ПРСР	Отглеждане на трайни насаждения и зеленчукови култури	48 895	48 895	24 447,50	2022-2025
ТИАНА ЛМ ЕООД, с. Цалапица	ПРСР	Старчески дом в УПИ -036095 общ. обл. дейности м. "Край Селото", с. Цалапица общ. Родопи, обл. Пловдив	515 378,49	257 689,24		2022-2025
„ТОНИ ФИЛ“ ООД, с. Ягодово	Иновации и конкурентоспособност	Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност	184 580	92 290	92 290	2022-2023
„ТОНИ ФИЛ“ ООД, с. Ягодово	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	358 075	179 037,50		2024-2025
ТОП - 5 ООД, с. Храбрино	ПРСР	Иновативен офис за рекламно обслужване на бизнеса в общините Родопи и Перущица	193 727,83	145 295,87		2022-2024
ТОПЛИННА И СУШИЛНА ТЕХНИКА ООД, с. Брестник	ПРСР	Оборудване на изследователски център по топло-масообмен и сушене	194 700	146 025	80 400	2023-2025
ТОПЛОПРОЕКТКО НСУЛТ - ЙОРДАНКА МАЧЕВА ЕТ, с. Белацица	ПРСР	Оборудване на демонстрационен център за възобновяеми енергийни източници	342 949,92	171 474,96	68 770,25	2022-2025
ТРАЙКОВ ТРАНС ООД, с. Първенец	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последиствия от пандемията COVID-19	150 000	150 000	150 000	2021-2021

Фаик, с. Устина	ПРСР	Устойчиво развитие на малко земеделско стопанство в района на област Пловдив	29 337	29 337	29 337	2022-2025
Фатме	ПРСР	Стартова помощ за създаване стопанство на млад фермер Фатме Юмер	48 895	48 895	48 895	2021-2025
ФЕТИШ - Ф ООД, с. Браниполе	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
ФИЛПЛАСТ ООД, с. Ягодово	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	150 000	150 000	150 000	2021-2021
ФИЛПЛАСТ ООД, с. Ягодово	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	855 000	427 500	427 500	2023-2024
ФИЛПЛАСТ ООД, с. Ягодово	"Развитие на човешките ресурси" 2021-2027	Адаптирана работна среда във ФИЛПЛАСТ ООД	98 330,65	98 330,65		2024-2025
ФИН ФУУД ЕООД, с. Марково	Иновации и конкурентоспособност	Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност	273 400	136 700	136 700	2022-2023
ФИН ФУУД ЕООД, с. Марково	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	498 407,97	179 426,87	179 426,87	2023-2024
ФЛЕКСПАК ЕООД, с. Марково	ПРСР	Инвестиции в Цех за производство на опаковки на Флекспак ЕООД	745 538,88	372 769,44	371 488,23	2022-2024
ФОРКС ЕООД, с. Кадиево	ПРСР	Закупуване на ново оборудване с цел подобряване на предлаганите услуги на фирма ФОРКС ЕООД	195 300	146 475		2023-2025
ФУЛ ИНЖЕНЕРИНГ ЕООД, с. Браниполе	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
ФУЛ ИНЖЕНЕРИНГ ЕООД, с. Браниполе	Иновации и конкурентоспособност	Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност	176 300	88 150	88 150	2022-2023
ФУЛ ИНЖЕНЕРИНГ ЕООД, с. Браниполе	Национален план за възстановяване и устойчивост	Технологична модернизация в предприятието	445 000	222 500	222 500	2023-2024
ХАРИ - 93 ООД, с. Браниполе	Иновации и конкурентоспособност	Преодоляване недостига на средства и липсата на ликвидност, настъпили в резултат от епидемичния взрив от COVID-19	10 000	10 000	10 000	2021-2021

ХАРИ - 93 ООД, с. Браниполе	Иновации и конкурентоспособност	Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19	50 000	50 000	50 000	2021-2021
Шато Марково ООД	ПРСР	Закупуване на оборудване за овцеферма	198 790,34	99 395,17	99 395,17	2022-2024
Шато Марково ООД	ПРСР	Закупуване на селскостопанска техника и оборудване	367 891,62	183 945,79		2024-2025
Юрий, с. Устина	ПРСР	Отглеждане на трайни насаждения в малкото стопанство на Юрий Джуров	29 337	29 337	29 337	2021-2025
			86 891 602	46 747 177,36	16 455 665,80	

3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

3.1. Демографски параметри: население, структура, прираст, икономическа активност, заетост, безработица

Демографските ресурси с техните образователни и квалификационни характеристики са един от решаващите фактори за регионалното развитие и растеж.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
За страната	7202198	7153784	7101859	7050034	7000039	6951482	6916548	6838937	6447710	6445481
Пловдив	675586	673283	671573	669796	668334	666801	666398	662907	631516	633586
Родопи	31449	31154	30881	30498	30329	30228	32481	32215	32235	32323

В сравнение с края на 2014 г. през 2023 г. населението на област Пловдив намалява с 42 000 души.

Установена е ясна положителна връзка между относително по-благоприятните коефициенти на възрастова зависимост и показателите за инвестиции. Инвестициите търсят и от своя страна привличат хората в трудоспособна възраст. В тази връзка определен шанс би следвало да имат областите Кърджали, Пловдив и донякъде Хасково. Друго голямо предизвикателство в развитието на ЮЦР е активизирането на големия брой хора, особено младите, които на практика са извън пазара на труда.

Налице е тенденция за намаляване дела на нискообразованото население в района през последните години. Всички останали области, включително Пловдив, са със стойности на нискообразованото население над средните за страната, което определя незадоволителни характеристики на работната сила в района.

Като се има предвид изискванията за специализация на ЮЦР и съставните области в индустрия, която за да е конкурентоспособна в бъдещ период, следва да се основава на висококвалифицирана работна сила, е необходимо да се предприемат активни политики и мерки, водещи до реформиране и повишаване на гъвкавостта и качеството на образователната система, за привличане на децата и младежите към получаване на образование и умения, за да се отговори по-пълно на местните и регионалните нужди от професионални и технически кадри в различните сфери на икономиката.

Население в община Родопи по населени места за периода 2014-2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Родопи	31449	31154	30881	30498	30329	30228	32481	32215	32235	32323
с.Белащица	1927	1915	1901	1900	1921	1940	2321	2323	2463	2538
с. Бойково	133	133	127	127	122	110	217	216	131	132
с.Браниполе	2630	2608	2620	2616	2632	2620	2757	2729	2692	2698
с. Брестник	1792	1754	1724	1686	1702	1702	1808	1828	2130	2141
с.Брестовица	3348	3296	3271	3229	3208	3178	3324	3256	3089	3067
с. Дедово	58	56	52	46	38	37	47	51	52	56
с. Златитрап	1293	1280	1281	1281	1279	1272	1354	1343	1360	1350
с. Извор	90	88	86	85	85	79	109	100	83	78
с. Кадиево	1075	1080	1064	1025	1001	999	1057	1016	963	945
с. Крумово	2909	2865	2831	2776	2743	2720	2793	2756	2784	2702
с. Лилково	30	27	25	24	23	18	20	20	15	17
с. Марково	2474	2463	2479	2456	2471	2526	3224	3232	3248	3341
с. Оризари	363	391	374	366	354	362	450	428	371	376
с. Първенец	3566	3545	3501	3484	3462	3451	3596	3576	3533	3555
с. Ситово	38	32	31	28	22	22	61	58	17	18
с. Скобелево	89	93	87	77	68	65	70	63	46	45
с. Устина	2233	2225	2254	2255	2240	2223	2228	2211	1959	1959
с. Храбрино	624	660	638	616	608	606	621	614	669	676
с. Цалапица	3931	3853	3800	3723	3672	3637	3692	3682	3710	3699
с. Чурен	7	11	11	10	9	7	6	6	-	6
с. Ягдово	2839	2779	2724	2688	2669	2654	2726	2707	2920	2924

Урбанистичната класификация на селищата не е поляризирана - повечето от населените места са големи, а една трета от тях са планински с по-малко на брой население в тях. Най-големи по население са селата Цалапица - 3 699 души, Първенец – 3555 души и Брестовица – 3067 души, а най-малък брой население имат селата Чурен – 6 човека, Лилково – 17, Ситово - 18 човека.

Всички населени места са с компактна селищна структура, но самото развитие на общината, логично, е довело до съсредоточаване на основните административни услуги в гр. Пловдив. Населението в селата не са изолирани като начин на живот и особено в големите села има и млади хора и хора в трудоспособна възраст. Голяма част от населението се занимават със земеделие.

Почти всички селища разполагат със сравнително добре изградена инфраструктура по отношение на електроснабдяване, водоснабдяване, съобщителни връзки и транспортен достъп. През зимния период има затруднения както със снегочистването на пътната инфраструктура, така и осигуряването на другите услуги при аварии.

Разпределение на населението в под, на и над трудоспособна възраст

	2019	2020	2021	2022	2023
Общо	30228	32481	32215	32235	32323
Под трудоспособна възраст	3838	4056	4162	4669	4647
В трудоспособна възраст	17707	19309	19166	18473	18517
Над трудоспособна възраст	8683	9116	8887	9093	9159

В горната Таблица е показан броя на населението на община Родопи по категоризация на възрастта - под, в и над трудоспособна възраст за периода 2019-2023г. По този показател, е

видно, че през следващите няколко години общината няма да е сред групата на общините с лоша характеристика - процент на населението в трудоспособна възраст.

Население - община, село и пол

		2019	2020	2021	2022	2023
	Общо	30228	32481	32215	32235	32323
В селата	Общо	30228	32481	32215	32235	32323
	Жени	15449	16566	16454	16585	16599

По отношение на половата структура на населението в община Родопи за периода от 2019 - 2023г. (общо години), се вижда, че и тук тенденцията е същата като в цялата страна - лек превес на броя на жените спрямо броя на мъжете.

Раждания

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
202	227	223	232	223	235	258	272	241	238

Умирения

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
532	554	526	549	572	559	647	776	577	509

Естествен прираст

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
-330	-327	-303	-317	-349	-324	-389	-504	-336	-271

Тенденции на естествения прираст, в която е показана раждаемостта и умиренията в община Родопи за периода 2014-2023г. са отрицателни, ката средние естествен прираст за периода е **-345**.

Механичен прираст

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
заселени	551	559	617	642	789	855	3324	1067	933	937
изселени	503	527	587	708	609	632	682	829	657	578
Мех. прираст	48	32	30	-66	180	223	2642	238	276	359

Разглеждайки Таблица за механичния прираст на населението на община Родопи за периода 2014-2023 г., се очертава следния извод: През разглеждания период, механичния прираст е положителен, като една от причините е че икономиката на територията на общината е предлага възможности за реализация, а другата е начина на живот, който осигурява чиста околна среда и спокойствие. Средния механичен прираст е положителен и за периода е **+396** жители, което основно се дължи на 2020г.- пандемичната година.

Заетост и безработица

Регистрирани безработни по години

	2015	2016	2017	2018	2019	2024
Средногодишен брой регистрирани безработни в община Родопи	843	742	645	585	514	497
Средногодишно равнище на безработица	6,4	5,7	4,9	4,5	3,9	3,8

Броя на регистрираните безработни за периода е намалял със 61%, но трябва да отчетем факта , че преобладаващото мнозинство от незаетите млади хора до 29 години не се регистрират в АЗ.

Картината на безработицата в община Родопи за 2024г. може да бъде изразена чрез следната

таблица:

Данни за регистрирани безработни към 30.11.2024г. по възраст, образование и квалификация

	Към 30.11.2024г.
Брой безработни	497
от тях:	
мъже	214
жени	283
По възраст:	
до 19г	3
20-24г.	14
25-29г.	35
30-34г.	55
35-39г.	59
40-44г.	67
45-49г.	72
50-54г.	59
Над 55г.	133
По образование:	
висше	107
средно	273
основно	66
начално и по-ниско	51
По квалификация:	
С работническа професия	122
Специалисти	161
Неквалифицирани работници	215

Очаквано преобладават жените безработни, както и хората над 55 годишна възраст. Появява се неблагоприятна тенденция за увеличаване на безработицата сред квалифицирани и по-високо образовани работници.

3.2. Здравни услуги

Здравното обслужване в община Родопи се осъществява от следните здравни заведения:

- Многопрофилна болница за активно лечение, разположена на територията на община Пловдив;
- Диагностично консултативни центрове, разположени на територията на община Пловдив;
- Доболнична медицинска помощ осъществявана от 26 общопрактикуващи лекари с практика в по-големите населени места.

Видове лечебни заведения

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
лекари	46	52	51	60	53	46	52	55	55
Дентална медицина	24	24	22	22	21	20	21	23	24

Здравни грижи	71	61	59	80	69	89	68	79	83
---------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Брой лекари и медицински специалисти

	2016	2017	2018	2019	2020
Лекари	51	60	53	46	52
Лекари по дентална медицина	22	22	21	20	21
Медицински специалисти по Здравни грижи	59	80	69	89	68

Население на един лекар

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ³	2023
за страната	250	246	242	238	236	235	233	231	218	215
Юженцентрален	266	261	253	248	247	247	245	244	227	225
Родопи	684	599	606	508	572	657	625	586	586	521

Население на един лекар по дентална медицина

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ³	2023
За страната	1007	999	964	945	967	942	946	912	848	847
Юженцентрален	840	833	824	822	834	778	774	751	704	703
Родопи	1310	1298	1404	1386	1444	1511	1547	1401	1343	1616

Наличния състав общопрактикуващи лекари и стоматолози не е в състояние да осигури допълнително обсъждане в малките и високопланинските населени места.

Лекари специалисти с договор с НЗОК

№	Лечебно заведение	Населено място	Адрес	Лекари -специалисти
1	АИПСМП д-р Елена Василева-Калинчева ЕООД	с.Браниполе	ул."Арда", №8, ет.1, каб.4	Елена Василева Василева-Калинчева - Детска ендокринология и болести на обмяната; Педиатрия
2	Диана Мед 09-Д-р Диана Божикова-Иванова-АИСМП ЕООД	с.Браниполе		Диана Божикова – Иванова - Педиатрия
3	МЦ Литомед ЕООД	с.Браниполе	"Герена" №20 Г	Васил Иванов Петлешков - Образна диагностика Васил Лилянков Иванов - Урология
4	МЦ Паркмед ЕООД	с.Браниполе		Свилен Попов; Ангел Михайлов – гастроентерология; вътрешни болести; Анна Петрова - образна диагностика; Владимир Канарев-онкология; Димитриос Марулас - ортопедия и травматология; Кунка Динчева-Попова – ревматология; пневмология и фтизиатрия; Михаил Славчев – хирург; Станмир Бончев - акушерство и гинекология.

Лекари - общопрактикуващи с договори с НЗОК, съгласно публичния регистър на НЗОК

№	Лечебно заведение	Населено място	Адрес	Лекар
1	АИППМП - Д-р Лилия Гълъбова - Манолова	с.Брестовица	ул. "Ангел Войвода" №1, ет.1, каб.№6, №5 и №7	Лилия Рашкова Гълъбова-Манолова

	ЕООД	с.Златитрап	ул."Първа" №16, ет. 1, каб. №1, №2 и №4	
2	АИППМП на Д-р Десислава Николова Арабаджиева	с.Златитрап	ул."Първа" №16, ет.1, каб.№1 и №3	Десислава Николова Арабаджиева
		с.Оризари	ул."Марица" №15, ет.1, каб.№1 и №2	
3	АЛБА МЕД - 58 - Д-р Александра Багрова - АИППМП ЕООД	с.Брани поле,	ул."Съединение" №7, ет.1, каб.1 и 2	Александра Аркандиевна Багрова
		с.Белацица	ул."П. Славейков" 45, ет.1, каб.1 и 2	
4	АЛБА-МЕД-86 Д-р Велислав Николов АИППМП ЕООД	с.Браниполе	ул."Съединение, 7, ет.1, каб.1	Велислав Николов Николов
5	Д-Р Захаринка Вълканова-67 - АИППМП ЕООД	с.Крумово	ул."Хан Крум" №6	Захаринка Асенова Вълканова
6	Д-р Ирена Аргирова - АИППМП ЕООД	с.Марково	ул. "Захари Стоянов" №67	Ирена Орцева Аргирова
7	Д-р Йонка Игнатова Генчева - АИППМП ЕООД	с.Цалапица	Поликлиника тип V, ет.1, каб.1 и 2	Йонка Игнатова Генчева
8	Д-р Кметова - АИППМП ЕООД	с.Крумово	ул.Абагар 1Б ет 1 каб 2,3	Анелия Иванова Кметова
9	Д-р М. Боянова АИППМП ЕООД	с.Първенец	ул.Гагарин,15ет.1каб.8	Мария Русева Боянова
10	Д-р Рефик Мухтаров МЕД-АИППМП ЕООД	с.Браниполе	ул."Арда" №8, ет.1, каб.№ 1 и 2	Рефик Раифов Мухтаров

Лекари по дентална медицина с договори с НЗОК, според публичния регистър на НЗОК

№	Наименование	Населено място	Адрес	Лекар -стоматолог
1	"АПМППИПДМ- Доктор Хасан Ализра Аптула" ЕООД	с.Първенец	ул."Гагарин" № 15, етаж 2, кабинет № 16	Аптула Ализра Хасан
2	АИППМПДМ - Д-р Милка Рудова ЕООД	с.Устина	ул. "Крайречна"№45,етаж 1	Милка Атанасова Рудова Ивалина Сидова
		с.Скобелево	с.Скобелево	
		с.Чурен	с.Чурен	
3	АИППМПДМ ЕН ДЕНТ 1991 ЕООД	с.Златитрап	ул."Първа" №16,етаж 1, каб. №3	Ал-Талаб Петкова Мохамед Надя; Благоев Здравков Деян
4	ПЕРФЕКТ ДЕНТ - АИППДП ЕООД	с.Крумово	ул."Хан Крум"№6 ет.2 каб.5	Мирослава Стефанова Тодорова

Развитието на качествено здравеопазване следва да бъде насочено към:

Осигуряване на равен и ефективен достъп до качествено здравеопазване чрез осигуряване на равни възможности за достъп до здравните услуги на хората, включително и на живеещите в малки населени места, отдалечени от градските центрове;

- Модернизация на материално-техническата база на лечебните заведения, чрез осигуряване на съвременна медицинска апаратура;
- Създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечените и труднодостъпни места;
- Укрепване на капацитета на общественото здравеопазване и засилване ролята на първичната помощ за сметка на болничното лечение;повишаване на здравната култура сред малцинствените групи.

Изграждането и управлението на справедлива, устойчива и ефективна здравна система, ориентирана към качество и резултати с навлизане на електронно управление в системата на здравеопазването са важна предпоставка за създаване на условия за здраве за всички през целия живот.

Аптеки с договор с НЗОК

№	Наименование	Населено	Адрес	Управител
---	--------------	----------	-------	-----------

		МЯСТО		
1	Аптека-Брестовица	с.Брестовица	ул.Ал.Стамболийски 27	Дора Кръстева Христова
2	Аптека Западно-Цалапица	с.Цалапица	УПИ № VIII -търговски обект ,кв.41	Гергана Кръстева Галева
3	Вероника	с.Брестник	ул.Незвисимост 27	Янка Цветанова Дамаскинова
4	Вилифарм-2	с.Браниполе	ул. Шипка 1	Мария Анастасова Башева
5	Гери фарм	с.Цалапица	Ал. Богориди 14	Гергана Любомирова Вълчинова
6	Запад Златитрап	с.Златитрап	Обществен център кв.1	Румяна Ясенова Младенова
7	Йорданови Фарма Първенец	с.Първенец	ул."Съединение" 54	Злателина Стоянова Добрикова
8	Крумово	с.Крумово	ул.Абагар 1	Стефан Ангелов Влахов
9	Лайф 2	с.Ягодово	ул. Хр.Ботев 35А	Славчо Кирилов Ставрев

3.3. Образователни услуги

Грижата и възпитанието на деца до 3 годишна възраст се осъществява в 9 детски ясли или яслени групи, като за разглеждания период местата в детските ясли са се запазили сравнително трайно.

В община Родопи има доверие към предлаганата услуга и това се доказва и от показателя брой деца от 100 посещаващи ясла, като за община Родопи тя е 18,3, което е доста по-високо от средното за страната и Пловдивска област.

Детски ясли, места

2019		2020		2021		2022		2023	
Заведения	Места	Заведения	Места	Заведения	Места	Заведения	Места	Заведения	Места
10	188	9	171	9	174	10	182	9	179

Брой деца до 3 г. възраст от 100 посещаващи детска ясла

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
151	145	129	153	172	173	140	149	181	158	195

Детски градини.

Детските градини и групите в тях са намалели с една за периода 2016/2017 -2020/2021, като същевременно осигуреността с места в детските е споказател 110, който отново е по -висок показател от данните за страната и Пловдивска област.

Места в детските градини

2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023
970	970	970	980	958	953	967	989	1032	1403

Брой записани деца по пол, бр. пп и нпп в детските градини за учебната 2024/ 2025г.

вид	ИМЕ	НАСЕЛЕНО МЯСТО	Яслена група			ДГ			Общ бр. записани деца	ПП	НПП
			Общ бр. в ЯГ	М	Ж	Общ бр. в ДГ	М	Ж			
ДГ	"Ралица"	с.Белащица	22	12	10	120	61	59	142	9	10
ДГ	"Синчец"	с.Браниполе	19	13	6	118	60	58	137	12	11
ДГ	"Надежда"	с.Брестник	14	6	8	71	35	36	85	7	6,5
ДГ	"Първи юни"	с.Брестовица	27	13	14	92	50	42	119	10	10
ДГ	"Първи юни"	с.Златитрап	13	7	6	49	26	23	62	4	6,5
ДГ	"Мир"	с.Кадиево	8	3	5	37	17	20	45	5	6,5

ДГ "Снежанка"	с.Крумово	0	-	-	69	34	35	69	7	7,5
ДГ "Веселушка"	с.Марково	19	8	11	105	49	56	124	9	10
ДГ "Пролет"	с. Първенец	19	9	10	143	73	70	162	12	12
ДГ "Родина"	с.Устина	12	4	8	69	38	31	81	9	9
ДГ "Пролет"	с.Цаланица	22	9	13	118	57	61	140	9	10
ДГ "Пролет"	с. Ягодово	20	11	9	100	44	56	120	9	10
ОБЩО		195	95	100	1091	544	547	1286	102	109

Места на 100 деца в детските градини

	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023
За страната	102	102	105	106	106	107	108	108	112	114
Пловдив	89	90	90	94	97	93	94	94	96	93
Родопи	98	98	105	113	116	111	108	110	108	144

Осигуреността на детските градини с педагогически персонал е стабилна за целия разглеждан период.

Педагогически персонал в детските градини

2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022	2022/ 2023
84	84	85	85	84	83	79	84	92	95

ДГ "Ралица"	с.Беланица
	ул.Демокрация №15
	Лидия Горинова
	0882898200 odz_ralica_belashtica@abv.bg http://www.ralica.net
ДГ "Синчец"	с.Браниполе
	ул.Синчец №2
	Красмира Узунова
	0882898203 sin4es@abv.bg
ДГ "Надежда"	с.Брестник
	ул.България №15
	Златка Атанасова
	0882898212 nadejda.brestnik@abv.bg
ДГ "Първи ЮНИ"	с.Брестовица
	ул.Васил Левски №80
	Здравка Мерджанова
	0882898207 odz_brestovica@abv.bg
ДГ "Първи ЮНИ" - I сграда	с.Златитрап
	ул.Първа №2
	Снежана Дафовска
	0882898208 snejana_dafovska@abv.bg
ДГ "Първи ЮНИ" с.Златитрап - II сграда	с.Кадиево
	ул.Четвърта №24
	Снежана Дафовска

	0882898205 detska.gradina.kadievo@abv.bg
ДГ "Веселушка"	с.Марково ул.Радост №2 Иванка Богоева 0882898209 skroodg@mail.bg
ДГ "Пролет"	с.Цалапица ул.Христо Г.Данов №2А Десислава Малинова 0882898211 odz.tsalapitsa@abv.bg
ДГ "Снежанка"	с.Крумово ул.Хан Крум №50А Диана Младенова-Найденова 0882898206 odz_krumovo@abv.bg
ДГ "Пролет"	с.Първенец ул.Мир №2 Мария Запрянова 0882898210 odz.prolet@abv.bg
ДГ "Родина"	с.Устина ул.Бончо №11 Надежда Клинчева 0882898204 nadejda_klincheva@abv.bg
ДГ "Пролет"	с.Ягодово ул.Изгрев №20 Веселина Мурджева 0882898202 cdg.prolet_yagodovo@abv.bg

Училища

Брой училища по вид

		Общообразователни училища	Специални училища	Училища по изкуствата	Спортни училища ³	Професионални гимназии ⁴	Професионални колежи	Професионални училища ⁵
2019/2020	Пловдив	160	1	3	1	29	1	-
	Родопи	12	-	-	-	-	-	-
2020/2021	Пловдив	160	1	3	1	27	1	-
	Родопи	12	-	-	-	-	-	-
2021/2022	Пловдив	159	1	3	1	28	2	-
	Родопи	12	-	-	-	-	-	-
2022/2023	Пловдив	159	1	3	1	28	1	-
	Родопи	12	-	-	-	-	-	-
2023/2024	Пловдив	158	1	3	1	29	1	-
	Родопи	11	-	-	-	-	-	-

Брой ученици учебна 2024/2025 година

вид	ИМЕ	НАСЕЛЕНО	I - IV клас	V- VII клас	III	НПП
-----	-----	----------	-------------	-------------	-----	-----

		МЯСТО	Общ бр. от I - IV	М	Ж	Общ бр. от V - VII	М	Ж	Общ бр. записани ученици		
ОУ	"Пенчо Славейков"	с.Белащица	89	43	46	46	30	16	135	16	4
ОУ	"Св.Св.Кирил и Методий"	с.Браниполе	105	43	62	56	31	25	161	20	4
ОУ	"Васил Левски"	с.Брестник	81	44	37	45	29	16	126	16	5
ОУ	"Христо Ботев"	с.Брестовица	94	46	48	42	20	22	136	15	5
ОУ	"Св.Св.Кирил и Методий"	с.Кадиево	34	18	16	22	13	9	56	11	4
ОУ	"Христо Ботев"	с.Крумово	101	55	46	38	24	14	139	18	6
ОУ	"Св.Св.Кирил и Методий"	с.Марково	156	83	73	67	39	28	223	23	7
ОУ	"Св.Св.Кирил и Методий"	с.Първенец	119	79	40	86	41	45	205	26	9
ОУ	"Св.Св.Кирил и Методий"	с.Устина	56	32	24	41	19	22	97	15	4,5
ОУ	"Паисий Хилендарски"	с.Цалапица	95	47	48	61	28	33	156	17,5	5,5
ОУ	"Неофит Рилски"	с.Ягодово	83	54	29	44	24	20	127	9	6
ОБЩО			1013	544	469	548	298	250	1561	196,5	60

Брой учители в общообразователните училища по години

2017/2018			2018/2019			2019/2020			2020/2021			2021/2022		
I - IV клас	V - VIII клас	IX - XIII клас	I - IV клас	V - VIII клас	IX - XIII клас	I - IV клас	V - VIII клас	IX - XIII клас	I - IV клас	V - VIII клас	IX - XIII клас	I - IV клас	V - VIII клас	IX - XIII клас
73	X	X	65	X	X	79	X	X	81	X	X	90	X	X

Брой паралелки в общообразователните училища по години

	Общообразователни училища					
	Общо	I - IV клас	V - VIII клас	V - VII клас	IX - XIII клас	VIII - XII клас
2016/2017	88	50	38	X	-	X
2017/2018	86	52	X	34	X	-
2018/2019	85	50	X	35	X	-
2019/2020	93	53	X	40	X	-
2020/2021	93	53	X	40	X	-

ОУ "Пенчо Славейков"

С.Белацица, ул." Пейо Яворов "№ 26, тел.: 03100/2260 и 0896846602, ел.поща: ou_belashtica@abv.bg

Училището разполага със сграда с двор и спортна площадка.

ОУ "Васил Левски"

с.Брестник, ул." Васил Левски"№5, тел: 03114/22-60, ел.поща: ou_brestnik@abv.bg
Двуетажна сграда с модерни класни стаи ,физкултурен салон, компютърен кабинет, медицински кабинет, работилница. Училището е с локално парно.

ОУ "Неофит Рилски"

С.Ягодово, ул." Христо Ботев"№58, тел.: 03104/23 31; 0876 39 87 09, ел.поща: ourilski321@abv.bg. Учебното заведение разполага с реновирана учебна сграда, физкултурната зала - добре поддържана, облагороден двор. Училището разполага и с обновен и обогатен компютърен кабинет, две интерактивни дъски. .
Учебните занятия се провеждат на една смяна, организирани са групи и за целодневен обхват на децата от I до VII клас.

ОУ "Христо Ботев"

с..Брестовица, ул.."Христо Ботев"№12, тел.:03142/ 22 36, ел.поща:ou_brestovitsa@abv.bg

Училището разполага с две сгради. Всяка сграда разполага с двор и спортна площадка.
Учебното заведение е на целодневно обучение.

ОУ "Христо Ботев"

С.Крумово, ул."Христо Ботев"1а, тел.: 03116/20-62; ел.поща:ou_krumovo@abv.bg
Училището разполага с една сграда, физкултурен салон, двор с 2 броя асфалтирани игрища.
Учебната подготовка е организирана в дневна форма на обучение.

ОУ "Св. св. Кирил и Методий"

С.Марково, ул."Захари Стоянов"№70,
тел.: 03112 / 22 60, ел.поща:
kirilmetod@abv.bg

Училището разполага с две сгради - основна и помощна /затворена/, с физкултурен салон, голям училищен двор, спортна площадка и зелена площ.

ОУ "Св. св. Кирил и Методий"

С.Първенец, ул."Патриарх Евтимий"№3, тел.:
031112340,0884279715, ел. страница: <http://ou-parvenec.com>

Училището разполага с две сгради. И двете сгради разполагат с добре оборудвани физкултурни салони с тенис маси, тренажор и др. фитнес уреди, спортни площадки с футболни, баскетболни и волейболни игрища. Учениците от I-IV клас имат самостоятелни класни стаи, а за учениците от прогимназиален етап-кабинети по всички учебни предмети, съвременни компютри. И в двете сгради има медицински кабинети.

ОУ "Паисий Хилендарски"

С.Цалапица, ул." Стефан Стамболов
"№34, тел.: +359/ 3149/22 57, ел.поща:
оур.н@abv.bg

Училището разполага с 9 обновени класни стаи, компютърен кабинет, оборудван ресурсен кабинет, физкултурен салон в самостоятелен корпус със съблекални и санитарни възли, фитнес зала. В двора са разположени площадки за баскетбол, волейбол, народна топка, трап за дълъг скок, писта за бягане. В училището разполага с медицински кабинет.

Учениците се обучават в една смяна.

ОУ "Св. св. Кирил и Методий"

С.Устина, ул." Иван Вазов"№5, тел.: 03145 4327, ел.поща: ouustina.bg@abv.bg
Училището разполага с ремонтирана сграда. Има два физкултурни салона. В горната част на двора има писта и футболно игрище, а в ниската част- баскетболно и волейболно игрище. Всички площадки и пистата са асфалтирани.

Учениците от I до IV клас са обхванати в целодневна форма на обучение.

Ученици, напуснали основното образование по години

2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
55	53	41	74	69	30	39

Тенденциите, които ще окажат влияние върху сектора на образованието през следващите години отразяват основните изисквания за равнопоставен достъп до качествено образование на всички равнища и за всички социални групи и по-добро обвързване на образованието с науката и бизнеса, с търсените знания и умения. Планираните реформи се очаква да подобрят резултатите в цялостната образователна система на всички нива и ефективното разположение на необходимата инфраструктура в пространството на всеки район.

Оптимизирането на училищната мрежа ще създаде предпоставки за финансиране на професионални училища с национално и регионално значение, защитени професии, съобразно потребностите на общините в конкретния район, както и с внедряване на обучение чрез работа (дуално обучение).

В системата на висшето образование в държавните университети ще се финансират приоритетно области, свързани с развитието на онези сектори на икономиката, които имат по-висока добавена стойност и ясен принос към задължителните технологични трансформации.

Необходими инвестиции в образователната мрежа:

Детски градини:

- **Крумово:** Ремонт и саниране на ДГ „Снежанка“.
- **Брестовица:** Основен ремонт на сградата на ДГ „Първи юни“ на ул. „Иван Вазов“- саниране, подмяна на дограма, изграждане на отоплителна инсталация, модернизиране на помещенията за занимания и почивка на децата
- **Ягодово:** Ремонт на Детска градина (довършване на вътрешно и външно саниране, подмяна на ВиК мрежа, ремонт на кухнята и изграждане на млечна кухня. Като допълнение изграждане на физкултурен салон.)
- **Кадиево:** ремонт на детската градина, подмяна на съоръженията за игра;
- **Устина:** -довършване ремонта на детската градина.

Училища:

- **Кадиево:** саниране на училището (средищен център на три села);
- **Ягодово:** Газифициране на ОУ „Неофит Рилски“, възстановяване на спортната площадка, подмяна на настилната на двора (плочки). Ремонт на оградата.

- **Цалапица:** Ремонт на училищния стол и покрива на физкултурния салон.

3.4. Социални услуги

Специализирани институции за социални услуги в община Родопи няма. Под специализирани институции се разбират домове, които заместват родителската и семейна среда на различни целеви групи за по-кратък или по-дълъг период. На територията на община Родопи е налице необходимост от разкриване на социална институция „Център за настаняване от семеен тип“ който да обхване деца напускащи институции, така и с цел превенция.

Социални услуги в общността за деца липсват. Грижата се полага от доставчици на територията на община Пловдив. Издават се направления за социални услуги на деца от община Родопи.

Социална услуга в общността за възрастни „Личен асистент“ се предлага чрез Дирекция „Социално подпомагане“-Родопи.

3.5. Дейности в културата

Според Програмата за развитие на читалищната дейност в община Родопи, дейност развиват 16 народни читалища, всяко от които има своя годишна програма. Това са:

- НЧ „Съзнание-1873“ - с.Брестовица
- НЧ „Просвета-1929“ - с.Белащица
- НЧ „Напредък-1904“ - с.Устина
- НЧ „Саморазвитие-1924“ - с.Брестник
- НЧ „Съзнание-1928“ - с.Скобелево
- НЧ „Здравец-1911“ - с.Бойково
- НЧ „Съзнание-1914“ - с.Първенец
- НЧ „Ал.Константинов-1907“ - с.Марково
- НЧ „Лъч-1927“ - с.Извор
- НЧ „Н.Й.Вапцаров-1920“ - с.Браниполе
- НЧ „Христо Ботев-1936“ - с.Златитрап
- НЧ „Димитър Полянов-1928“ - с.Кадиево
- НЧ „Н.Йовчев-1921“ - с.Храбрино
- НЧ „Наука-1919“ - с.Крумово
- НЧ „Искра-1897“ - с.Ягодово
- НЧ „Светлина-1900“ - с.Цалапица

Основните приоритети в читалищната дейност са регламентирани и произтичат от Закона за народните читалища и от общинската културна политика, осъществяваща се на основание на действащата нормативна уредба и отразена в Общинския културен календар 2014 година. Те са насочени към обогатяване на културния живот в общината и удовлетворяване потребностите на гражданите чрез:

- съхранение и развитие на традициите на българския народ чрез събиране, обработване и представяне на автентичния фолклор;
- възпитаване и утвърждаване на националното самосъзнание и културната идентичност;
- обмен между културите на различните етноси;
- разширяване знанията на гражданите чрез осъществяване на културен обмен с други културни институти;
- осигуряване на достъп до информация и комуникация;

- партниране на местното самоуправление в развитието на обществените и, в частност, на културните процеси и др.
- разширяване знанията на гражданите чрез осъществяване на културен обмен с
- други културни институти;

Основните цели и задачи на читалищната дейност са:

1. Обогаляване на културния живот, социалната и образователната дейност в населените места чрез предоставяне на качествен културно - просветен продукт.
2. Утвърждаване на народните читалища като общодостъпни центрове за библиотечно и информационно осигуряване на населението.
3. Подпомагане на традиционните читалищни дейности - съхраняване и популяризиране на автентичния фолклор, разширяване дейността на съществуващите самодейни колективи, които издирват, изучават и представят местния фолклор.
4. Изграждане и развиване на ценностната система у младежите и децата.
5. Активизиране на партньорското участие на читалищата и на общината в разработването и реализирането на проекти, свързани с външно финансиране на читалищната дейност.
6. Засилване ролята на читалищата при формиране на активно гражданство.
7. Разширяване на сътрудничеството между читалищата, както и на партньорството с Община „Родопи“, образователните заведения, неправителствени организации и сдружения, медии и др.
8. Повишаване ролята на читалищата в социалната интеграция на различни общности, в т.ч. етнически групи, хора в риск, в неравностойно положение и т.н.

Основните дейности, които читалищата в общината осъществяват са:

1. Библиотечна дейност

- 1.1. Поддържане и обогатяване на библиотечния читалищен фонд.
- 1.2. Подобряване работата с читателите - увеличаване броя на читателите и на читателските посещения, осигуряване на събираемостта на абонаментната такса.
- 1.3. Организиране на мероприятия за честване на исторически събития и личности.
- 1.4. Провеждане на срещи с автори и литературни четения.
- 1.5. Подобряване условията в читалните.

2. Предоставяне на компютърни и интернет услуги.

Модернизиране на материално - техническата база на читалищата.

Популяризиране и разширяване обема на предоставяните услуги.

Участие в Програма „Глоб@лни библиотеки - България “ на НЧ намиращи се в територията на Община „Родопи“.

3. Развитие на любителското художествено творчество.

3.1. Продължаване дейността на самодейните състави, групи и индивидуални изпълнители (постоянно действащи и непостоянни):

НЧ „Просвета - 1929г.“ с. Белащица: Танцов състав „Калина“, Детски танцов състав за модерен балет, Женска певческа група „Белащенски напеви“, Детска група за народно пеене, Вокална група „Приказни мечти“;

НЧ „Здравец“ с.Бойково, Н.Й. Вапцаров -1920г.“ с.Брани поле: Детски танцов състав „Изворче“, Танцова формация „Мераклии“;

НЧ „Саморазвитие - 1924 г.“ с. Брестник: Група за автентичен фолклор, Ансамбъл за

народни песни и танци, Група за стари градски песни „Грациозо“, Танцов клуб „Брестнишко хоро“, Детски танцов състав, Група за обработен фолклор;

НЧ „Съзнание - 1873 г.“ с. Брестовица: Танцов ансамбъл „Тракийци“, Детски танцов състав, Женска певческа група за народни и стари градски песни, Група за изворен фолклор;

НЧ „Христо Ботев - 1936 г.“ с. Злати трап: Танцови състави „Тракийска магия“, Женска певческа група „Вечен плам“, индивидуален изпълнител - Елена Михова; НЧ „Лъч - 1927г.“ с.Извор, НЧ „Димитър Полянов - 1928 г.“с.Кадиево: Женска певческа фолклорна група, Детски танцов състав „Божури“;

НЧ „Наука - 1 919г.“с.Крумово: Женска вокална група за народно пеене и стари градски песни „Роза“, Вокална група за народно пеене, Детска вокална група „Светулка“, Джаз балет „Самодива“, Кръжок по приложни техники и изобразително изкуство, Фолк фитнес за възрастни;

НЧ „Алеко Константинов - 1907 г.“с.Марково: Група за стари градски и народни песни „Младежки сърца“, индивидуален изпълнител - Лазар Лазаров, Детски танцов състав „Синчец“, Танцова формация „Лудории“;

НЧ „Съзнание - 1914 г.“ с.Първенец: Школа за спортни и модерни танци „Еlegant“, Школи по народни танци - за деца и възрастни, Клуб „Весели деца“-ателие „Сръчни ръце“, лятна образователна занималня, ателие по изкуствата, Клуб „Приатели на библиотеката“, Театрален състав, Литературен клуб „Откровение“; НЧ „Съзнание - 1928г.“ с.Скобелево: Женска певческа група;

НЧ „Напредък - 1904г.“с.Устина: Женска певческа група за народни и стари градски песни, Женска певческа група за родопски песни, Детски фолклорни групи „Устинци“;

НЧ „Никола Йовчев - 1921г.“ с.Храбрино, НЧ „Светлина - 1900 г.“с.Цалапица: Танцов състав „Каламица“, Детски танцов състав „Тракийче“, индивидуални изпълнители; НЧ "Искра - 1897 г. " с. Ягодово: Женски певчески състав, Женски танцов състав „Ягодка“.

3.2.Насърчаване създаването на нови форми на художествена самодейност

3.3.Участие на читалищните състави в общински, регионални, национални и други културни прояви:

- участие в общински и регионални конкурси, прегледи, фестивали.
- участие в обявени регионални и национални културни прояви - събори, фестивали, конкурси - по избор и според възможностите.

4.Културно-масова дейност

4.1.Честване на национални и официални празници. Участие на читалищните състави в общинските инициативи - честване на Националния празник 3 март, Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост 24 май, Деня на съединението 6 септември, Деня на народните будители 1 ноември и др.

4.2.Организиране на концерти програми и изяви, свързани с традициите в съответните селища.

4.3.Организиране на юбилейни чествания, празници и др.

4.4.Организиране на инициативи с младежите, учениците и децата - представяне на куклени театрални постановки, четения, състезания, детски празници и карнавали, конкурси (рисунка на асфалт и др.), великденски и коледни изложби и базари, други.

5.Събиране и разпространяване на знания за родния край

5.1.Проучване на архивни документи за историята на региона и популяризирането им.

5.2.Съхраняване и опазване на културно-историческото наследство.Работа по опазване и

обогатяване на съществуващите музейни сбирки

5.3.Проучване и съхраняване на специфични за региона традиции и обичаи

6.Организационна дейност

Читалищата в община Родопи организират своята дейност, като спазват основните принципи в Закона на народните читалища - те са самостоятелни юридически лица с нестопанска цел. Всяко читалище поддържа своята членска маса и се ръководи от своя върховен орган - Общото събрание и от законно избрано читалищно настоятелство.

7.Реализиране на Програми и проекти

Читалищата в общината заявяват намерения за кандидатстване по различни програми за разнообразяване и подпомагане на своята дейност, в т.ч за допълваща субсидия от МК за развитие на художественотворческата дейност и поддържане на материално - техническата база на читалищата.

По отношение на партньорството, читалищата осъществяват своята дейност в пряко сътрудничество помежду си, със съдействието на община Родопи и на съответните кметства, образователни и културни институции, неправителствени организации и сдружения в областта на културата и образованието, медии, спортни и граждански клубове и др. Финансиране на читалищата

Програмата за развитие на читалищната дейност в община Родопи се основава на предложенията на председателите на народните читалища на територията на общината за дейността им през 2014г. в изпълнение на чл.26а от Закона за народните читалища.

Дейностите се конкретизират, планират и реализират чрез приемане на План за изпълнение за конкретната година и се залагат в Културния календар на община Родопи. Инициативите се организират и провеждат от читалищата и се финансират със собствени приходи, средства от общинския бюджет при възможност или от други източници, в т.ч по проекти.

Дейностите, които се обезпечават с общински средства, се изпълняват въз основа на договор между Община „Родопи“ и съответното читалище.

Необходи инвестиции:

- **Бойково:** ремонт на втория етаж на читалището;
- **Цалапица:** Ремонт и саниране покрива и сградата на читалището, както и подмяна на амортизираните седалки;
- **Кадиево:** в селото липсва културен дом, в който да се провеждат мероприятия; липсват читалище и младежки клуб; Необходимо е изграждане на културен дом;

Ягодово: Ремонт на НЧ „Искра“ (газифициране и вътрешно преобоядисване) Младежки клуб – вътрешен основен ремонт, закупуване на оборудване

Спорт и туризъм

В община Родопи се полагат усилия са осигуряване на по достъпни условия за спорт в отделните населени места, както и за насърчаване и подпомагане на туризма, и в тази връзка могат да бъдат изброени подадените от общината проекти, които чакат финансиране.

Спортни бази – община „Родопи“

№	Вид на спортния обект	Функционално предназначение	Местонахождение	Размери - обща площ, застроена площ	Документи за собственост
1.	Спортна база	Баскетбол	Брестовица Общ Родопи Обл.Пловди в Парцел III-682 кв.42	900 кв.м.	Акт № 406/ 24.08.1999 г.

2.	Стадион	Футбол	с.Брестовиц а парцел П,к.1	36 500 кв.м 900 136 кв.м	в процедура на актуване
3.	Спортен терен	Футбол	с.Кадиево ОбщРодопи Обл.Пловди в Парцелл I кв.4	16000 кв.м.	Акт № 605/ 23.11.2000 г.
4.	Стадион	футбол	с.Цалапица Общ.Родопи облПловдив парцел I 1714 кв.140		в процедура на актуване
5.	Спортен Терен	Футбол	с.Ягодово Общ.Родопи облПловдив Парцел III кв.32	73,44 кв.м	Акт № 647/ 21.01.2001 г.
6.	Спортна зала	баскетбол	с.Първец кв.62	830 кв.м.	Акт № 390/ 16.08.1999 г.
7.	Спортен терен	футбол	с.Марково ОбщРодопи облПловдив Землище м. „Захаридев“	23,624 дка	Акт № 827/ 28.03.2002 .
	Спортен терен	футбол	с.Брестник Общ. Родопи облПловдив	19,500 дка	Акт № 644/ 11.01.2001 г.
9.	Спортен терен	Футбол Лека атлетика	сЗлати трап общ.Родопи облПловдив	21,435 дка.	Акт № 643/ 11.01.2001 г.
10.	Игрище	футбол	с.Оризари общ.Родопи облПловдив	9,234 дка. 28,779 дка 29,147 дка 6,257 дка	В процедура на преотреждане

еален стимул за развитие на културната и икономическата интеграция на селските землища в Южен централен районса обекти на културното наследство от Античната тракийска цивилизация, Късноантичната и Средновековна култура, Късното Средновековие и Новото време, специфичната традиционна селска архитектура в Родопския ареал.

Югоизточна Европа представлява кръстопът на цивилизации и религии през вековете, медиатор между Изтока и Запада, между Севера и Юга, свързани с общи исторически корени. Във времето в региона се формират културни коридори, транснационални оси на вековни взаимодействия на цивилизациите и връзки между народите, които го населяват.

През територията на Южен централен район преминават **европейски културни коридори** от различни епохи:

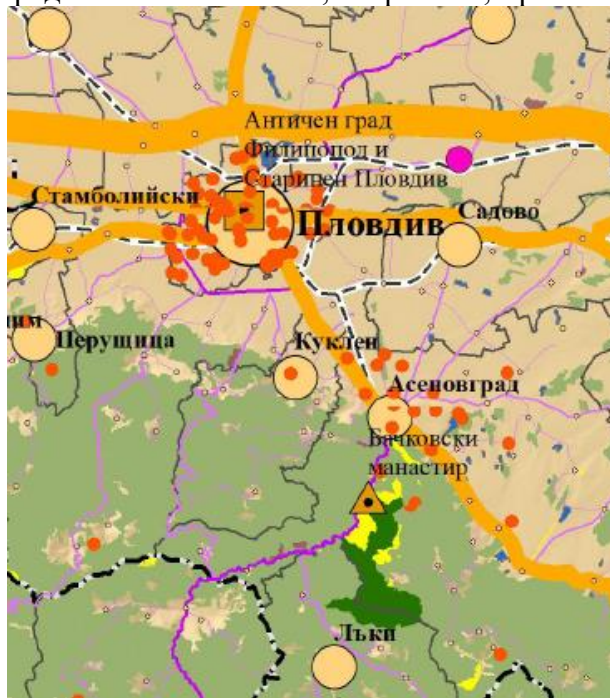
Виа Диагоналис преминава през Югоизточна Европа, свързвайки Европа с Азия, една от най-древните артерии по това направление с трансконтинентално и световно значение. По Виа Диагоналис протича непрекъснат търговски, културен, религиозен и политически обмен, диагоналният път е свързан с Поклонническите пътища в Европа и походите на кръстоносците. Той е културна ос на древни тракийски царства, седалища на римски провинции, на империи (Римска, Византийска, Османска), на княжества и държави (Сръбска, Българска, Латинска, Лидийска, Хетска). Столиците на пет държави, през които днес преминава Диагоналният път, се простират върху него (Любляна, Загреб, Сараево, Белград, София и Анкара).

Източен трансбалкански иътпреминава през Югоизточна Европа в посока север-юг (Румъния, България, Гърция) и свързва Балтийско с Егейско море и Средиземноморието. По

своето трасе на север Източният трансбалкански път прави връзка с големия Европейски маршрут Виа Реджия (Пътят на Кралете) в Лвов (Украйна), прекосяващ Европа от Киев до Сантяго де Компостела (Испания). Като основен гръбнак на манастирските средища в Югоизточна Европа, Източният трансбалкански път поема от религиозния ареал на църквите в Молдавия и дървените църкви в Марамуреш (Румъния) и се спуска на юг към Търновската Света гора и Родопската Света гора. Коридорът се влива в религиозната ос Виа Егнация при някогашния голям манастирски център Mount Parikion.

На територията на Р България Източният трансбалкански път съхранява сложна стратификация на времеви пластове (културата на двадесети век в град Русе на река Дунав, манастирите, църквите и народната архитектура на Новото време във Великотърновския и Асеновградския културен ареал, Средновековните крепости на север от Стара планина и в Родопите, Казанлъшката и Свещарската тракийски гробници, Неолитните жилища в Стара Загора, Долината на тракийските царе, скалните светилища Перперикон и Белинташ, разкрива изключителните постижения на майстори - строители, дърворезбари, зографи в уникалните църкви в Молдавия, Марамуреш, Скалните манастири в Иваново, манастирите на Търновската и Родопската Света гора, по протежението му са разположени исторически градове (Сигишоара, Сибиу, Букурещ, Русе, Велико Търново, Пловдив).

На територията на Южен централен район по Източния трансбалкански път са разположени редица обекти на културното наследство: Антични селища в Родопски селски землища, Араповски манастир, Бачковски манастир, Асенова крепост, Атеренски мост, Тракийско светилище Белинташ, Горноводенски манастир, Дванадесетте Римски моста на град Неделино, Джамии в Родопските села, Крепост Вишеград, Късноантични и Средновековни крепости в Родопските селски землища, Кварталите Райково и Устово в Смолян, Римски крепости, мостове, пътища в Родопите, Скални гробници, светилища, Средновековни мостове, некрополи, Тракийски крепости, Православни църкви.

ЛЕГЕНДА

- Обекти в списъка на световното културно природно наследство на ЮНЕСКО
- Резервати - НКЦ
- Значими НКЦ от национално значение
- Теренни археологически проучвания
- Резервати в индикативния списък на ЮН
- Обекти в индикативния списък на ЮНЕС

НКЦ от национално значение

-
- Национални културни маршрути
- Транснационални културни маршрути

Културното наследство като материално и духовно послание представлява мощен ресурс за устойчиво развитие и качество на живот чрез възможностите на културния туризъм и

обмена на знания и ценности.

Финансирането на проекти по Програма „Рехабилитация и социална интеграция на хора с увреждания“, Програма „Достъпна среда“, проекти по Smart системи на информационни нива е приоритет в социалната дейност за културно познание. Smart системите интегрират управлението на интелигентните технологии и предоставят големи база данни за вземане на по-добри решения в пространственото развитие и инфраструктурата на културното наследство. Читалищата като уникална и традиционна за България културна институция, е част от системата на децентрализираната културна мрежа в района и изпълняват ролята си на средища за културна, информационна и социална дейност.

Културното наследство на територията на Южен централен район е стимулатор на икономически растеж. Интегрираният подход е водещ при опазването на културното наследство, което изисква при изследването и стратегическото планиране за района да се търси пространствена интеграция на културното наследство със съседните райони и страни.

Развитие на елементите на културното наследство

Културното наследство в неговите материални и нематериални измерения представлява фактор за развитието на обществото в диалога между общностите, катализатор за социалното и икономическо развитие на районите. В България притежава ресурс от близо 40 хиляди недвижими културни ценности като част от европейската и световна култура, които непрекъснато се допълват и обогатяват. Това налага преосмисляне на социалната и икономическа роля на културното наследство и все по-нарастващата необходимост от привличането на обществото към процеса на опазване на този потенциал.

Съхраняването и развитието на потенциала на културното наследство обхващат целия комплекс от дейности по опазване, реставриране, експониране и социализиране с цел превръщането му в стимулатор на пространственото развитие на обществото. Културното наследство в неговото териториално развитие следва да се разглежда като елемент на интегрираното пространствено планиране.

Съществено предимство на Южен централен район е уникалната природа, културните ценности от различни епохи, съхранените бит и традиции, които подходящо експонирани и брандирани, са предпоставка за извеждане на българската идентичност като водеща дестинация за културния туризъм, ориентиран към незасегнати от урбанизацията територии. Туризма в община Родопи притежава значителен потенциал за разширяване и разнообразяване на регионалния туристически продукт. Благоприятните природни фактори, културното наследство, натрупаният опит в предлаганите туристически услуги, изградената в значителна степен туристическа база спомагат за разширяването на туристическата индустрия и увеличаване на приходите от туризъм. Преобладаващата част от базата за туризъм и предлаганите услуги в района са концентрирани около и в населени места с курортно значение (балнеолечение, културни забележителности, курортни зони и комплекси в района на Родопите).

На територията на района съществуват природни и антропогенни зони и фактори (реки и язовири, пещери, природни местности, религиозно и културни обекти, населени места с етнографско значение, недвижими културни ценности и обекти с археологическа стойност), които биха могли да се използват по-пълноценно за разнообразяване на туристическия продукт, за увеличаване на приходите и целогодишна заетост в повече части от територията на района.

Природо-екологичните дадености на района, в съчетание с уникалната самобитност и

култура са предпоставка за развитието на алтернативен туризъм: Еко туризъм (със защита на територии и видове); Селски туризъм със съхранени културни традиции и потенциал за развитие на биоземеделие; Приключенски и екстремн туризъм (по южните склонове на Стара планина и в Родопите); Винен туризъм (Родопската яка) и др.

Интегрирането на природното и културно наследство и техните обекти за развитието на туризма изисква: Опазване, социализация, експониране и популяризиране на недвижими, движими материални и нематериални културни ценности; Изграждане и реконструкция на инфраструктурата за достъп до културното наследство и природните забележителности; Осигуряване надостъп за хора в неравностойно положение; Разработване на планове за опазване и управление на националните археологически резервати; Въвеждане на съвременни технологии за обмен на информация и интерактивна комуникация в реално време.

В прогнозите на Съвета на Европа културното наследство има изключителна роля в „информационното общество“ на Двадесет и първи век. Териториите с културна памет все по-трайно привличат хора, дейности и инвестиции. Създаването на регионални туристически продукти, разкриващи пълното богатство на феномена, предполага изграждането на регионална туристическа стратегия, трансгранични контакти, дългосрочна политика в опазване и валоризиране на културното наследство. Това изисква нов тип комуникация на наследството с обмен на знания, ориентиран към всички възрастови групи, използващ съвременни форми на комуникация.

Интегрирането на културното наследство като катализаор на икономически растеж и качествена жизнена среда, приобщаването на националната културна идентичност в Европейското социо-културно пространство, са фактори за устойчиво пространствено развитие и социално равновесие.

Реализирани или в изпълнение проекти на община Родопи в образователната сфера за периода 2021-2024г.

БЕНЕФИЦИЕНТ	ПРОГРАМА	ПРОЕКТ	СТОЙНОСТ	БФП	ПЛАТЕНО	ПЕРИОД
Община Родопи	ПРСР	Обновяване, реконструкция и внедряване на мерки за енергийна ефективност в детска градина „Първи юни“, с. Брестовица,	976 120.28	976 120.28		2024-2026
Основно училище "Васил Левски	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на училищна STEM среда в основно училище "Васил Левски"	181 139.54	181 139.54		2024-2026
Основно училище "Неофит Рилски" - с. Ягодово	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на училищна STEM среда в Основно училище „Неофит Рилски“, с. Ягодово, Област Пловдив	181 800.00	181 800.00		2024-2025
Основно училище "Паисий Хилендарски" - с. Цалапица	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на училищна STEM среда в основно училище "Паисий Хилендарски"	181 720.88	181 720.88		2024-2026

Основно училище "Пенчо Славейков" - с. Белащица	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на училищна STEM среда Основно училище „Пенчо Славейков“, с. Белащица	181 800.00	181 800.00		2024-2026
Основно училище "Св. св. Кирил и Методий", с. Марково	Национален план за възстановяване и устойчивост	Концепция за изграждане на училищна STEM среда в Основно училище "Св. св. Кирил и Методий" - село Марково	181 798.79	181 798.79		2024-2026
Основно училище "Св. св. Кирил и Методий", с. Устина	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на училищна STEM среда и високотехнологични оборудвани и свързани класни стаи (ВОКС).	180 691.85	180 691.85		2024-2026
Основно училище "Св. св. Кирил и Методий" - с. Брани поле	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на училищна STEM среда и високотехнологични оборудвани и свързани класни стаи (ВОКС)	181 787.15	181 787.15		2024-2026
ОУ"Св. св. Кирил и Методий" - с. Първенец	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на училищна STEM среда в Основно училище „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Първенец	252 499.99	252 499.99		2024-2026
ОУ"Свети Свети Кирил и Методий", с. Кадиево	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на училищна STEM среда в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Кадиево	181 712.48	181 712.48		2024-2026
Основно училище "Христо Ботев" - с. Брестовица	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на училищна STEM среда в Основно училище "Христо Ботев", с. Брестовица	181 425.30	181 425.30		2024-2026
Основно училище "Христо Ботев" - с. Крумово	Национален план за възстановяване и устойчивост	Изграждане на училищна STEM среда в Основно училище "Христо Ботев", с. Крумово	181 678.66	181 678.66		2024-2026
ОБЩО			3 044 174,92	3 044 174,92		

Основните инвестиции са осъществени в съответствие с предоставените възможности по оперативните програми създаващи възможности и са насочени основно към изграждане на адекватна инфраструктура за образование и създаване на предпоставки за придобиване на ключови умения, включително на компютърни и цифрови умения.

Следва да отбележим сериозната ангажираност на Общински съвет Родопи и Общинска администрация за създаване на сдекватна образователна среда чрез изграждане, основен ремонт, реконструкция или прилагане на мерки за енергийна ефективност, като инвестициите са в размер на **7 316 182лв.** Освен това са осъществени инвестиции **88 327лв.** за изграждане на детски площадки в детските градини, **309 267лв.** за изграждане на спортни площадки, многофункционални и футболни игрища в училищните дворове. **611 916лв.** са инвестициите в газифициране, ремонт на отоплителни котли, климатизиране, инсталиране на фотоволтаични съоръжения в детските ясли, градини и училища. Инвестициите в изграждането на безжични WiFi мрежи в училищата и компютърни конфигурации са **137 135лв.**

За реализация на целите в тази област са инвестирани **11 507 001 лв.**

Реализирани или в изпълнение проекти на община Родопи в сферата на социалните грижи:

В рамките на периода 2021-2024г. в община Родопи е наличен интерес от реализацията на домове за възрастни хора, като в този период, частни дружества са спечелили 5 проекта за създаване на такива в селата Цалапица, Първенец, Марково и Крумово на стойност 2 710,621 хил.лв, от които БФП са 1 355,310 хил.лв.

ФИРМА	ПРОГРАМА	ПРОЕКТ	СТОЙНОСТ	БФП	ПЛАТЕНО	ПЕРИОД
"ДИАКРА" ЕООД, с Кадиево	ПРСР	Изграждане на дом за социални грижи с настаняване на възрастни хора в с. Крумово, общ. Родопи	624 865,91	312 432,96	0	2022-2025
Амелин ЕООД, с Брестовица	ПРСР	"Изграждане на старчески дом" (с капацитет до 20 човека) в имот УПИ IV - 036088, общ. Родопи, с. Цалапица	481 250,90	240 625,45		2023-2025
КИП - 2 ГРУП ЕООД, с. Марково	ПРСР	"Дом за стари хора в УПИ 75.41 – общ. Обсл. Дейности /дом за стари хора/, м-в. 75, местност „Кону дере“, с. Марково, общ. Родопи"	574 326,49	287 163,24	287 072,91	2022-2025
НИВЕРА 09, с. Първенец	ПРСР	Дом за възрастни хора	514 799,45	257 399,72	130 498,70	2022-2025
ТИАНА ЛМ ЕООД, с. Цалапица	ПРСР	Старчески дом в УПИ - 036095 общ. обсл. дейности м. "Край Селото", с. Цалапица общ. Родопи, обл. Пловдив	515 378,49	257 689,24		2022-2025
ОБЩО			2 710 621	1 355 310,61	417 571,61	

Социални проекти реализирани от община Родопи в периода 2021-2024

ПРОГРАМА	ПРОЕКТ	СТОЙНОСТ	БФП	ИЗПЛАТЕНО	ПЕРИОД
Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане	“Целево подпомагане с топъл обяд в община Родопи в условия на пандемията от COVID-19“	264 632	264 632	264 632	2021-2022
Развитие на човешките ресурси	Патронажна грижа + в Община „Родопи“	199 604	199 604	199 604	2021-2022
Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане	“Топъл обяд в община Родопи“	578 623,87	578 623,87	309 970,56	2022-2025
Развитие на човешките ресурси	Патронажна грижа + в Община „Родопи“	100 003,82	100 003,82	100 003,82	2022-2023
Развитие на човешките ресурси	Грижа в дома в Община Родопи	1 720 593,92	1 720 593,92	218 581,96	2023-2025
ОБЩО		2 863 458	2 863 458	1 092 793	

Реализираните проекти от Общината са на стойност 2 863,458 хил.лв, като цялата сума е безвъзмездна помощ. Общата стойност на проектите е 5 574,079 хил.лв.

4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност

4.1. Транспортна инфраструктура

В изпълнение на целта за „интегриране на българската транспортна система в европейската“, е определена първата приоритетна ос на ОП "Транспорт и транспортна инфраструктура" (ОПТТИ) 2014-2020 - „Развитие на железопътната инфраструктура по „ основната " Трансевропейска транспортна мрежа ".

От петте международни граждански летища в страната, само летище София е включено в основната TEN-T мрежа, а летищата Бургас, Варна, Пловдив и Горна Оряховица са включени в разширената TEN-T мрежа като допълващи функциите на определените за интермодални превози възли, от основната TEN-T мрежа.

Летище Пловдив попада в направлението на коридор от основната TEN-T мрежа „Ориент/Източно-Средиземноморски“, но е включено в разширената TEN-T мрежа. Летището се използва като резервно на летище София и приема трафика (на Летище София) в периодите на затваряне поради ниска видимост или друга причина. Обслужва пътнически, карго и бизнес полети. Капацитетът на пътническият терминал е за обслужване до 500 хил. пътника/годишно, но редовни пътнически полети няма. През зимния сезон летището обслужва ежедневни чартърни туристически полети за българските ски-курорти в Банско, Пампорово и Боровец

Интермодален транспорт

Развитието на интермодалните превози е приоритет на националната транспортна политика в непосредствен и дългосрочен план. Третата приоритетна ос на ОП "Транспорт и транспортна инфраструктура" (ОПТТИ) 2014-2020 е насочена към „Подобряване на интермодалността при преvoза на пътници и товари“.

Като възли за интермодални превози (автомобилен и жп транспорт), в основната TEN-T мрежа на територията на страната са включени София, Пловдив, Горна Оряховица и Русе, а в разширената- Драгоман и Свиленград. В ЮЦР това са интермодалните терминали: ИМТ "Пловдив" - включен в основната TEN-T мрежа на територията на страната. Проектът „Изграждане на интермодален терминал в Южен централен район - Пловдив“, който обхваща изработване на технически проект и строителство на ИМТ е изпълнен с финансиране по ОП „Транспорт“ 2007 - 2013г. Терминалът е изграден и отдаден на концесия. ИМТ "Пловдив" се явява част от коридора на основната TEN-T мрежа - „Ориент/Източно-Средиземноморски“ и напълно отговаря на изискванията за осъществяване на интермодални превози между два вида сухопътен транспорт, съгласно изискванията на ЕС.

Едно от основните задължения на общината е да подсури транспортните връзки на населението в общината с общинския и областен център Пловдив и съседните общини. В община Родопи това се осъществява с автобусен и железопътен транспорт - като масови превозни средства, както и с лек автомобилен транспорт по уличната и пътна мрежа на общината. През територията на община Родопи минава пътя София - Пловдив - Смолян и ж. п. линията София - Пловдив - Свиленград.

4.2. Пътна мрежа

Състоянието на пътната мрежа е определящ фактор за обслужването на населените места и възможностите за развитие в района. Повече от средния процент за страната е и пътна мрежа в добро състояние в областите Пловдив и Пазарджик. Териториалният анализ на обслужването на общините от района с РПМ дава база за определяне на техния потенциал за развитие. Пътищата от по-висок клас ситуират определената община в по-високо териториално ниво, определяйки възможностите за пространствена организация на икономическите, социалните и административните комуникации в по-голям мащаб, респективно с повече други общини и центрове от по-висок ранг. И обратно, обслужването с по-нисък клас пътна мрежа „свива“ комуникациите в по-малък периметър на територията и ограничава възможностите за развитие.

Групата на пътищата с международно и национално значение включва автомагистралите, пътищата I клас и някои от второкласните пътища, категоризирани в европейската мрежа, по които се провежда значителен трафик, включително транзитен. Повечето от пътищата от тази група са част от инфраструктурата на ТЕН-Т мрежата и осигуряват интеграцията на пътната мрежа на страната с тази на съседните страни. В пространствено отношение те имат важно значение за интегрирането на територията, както в национален, така и в европейски план. Чрез тях се осигурява достъпа до пристанищата, летищата с международно значение, както и връзките между големите градски центрове, включително Столицата.

В най-благоприятна позиция са 24 броя центрове на общини, които се обслужват от пътищата с международно и национално значение и в Южния централен район това са: Пазарджик, Лесичево, Септември (област Пазарджик); Пловдив, Първомай, Марица,

Раковски, Стамболийски, Съединение, **Родопи** (обл. Пловдив); Димитровград, Симеоновград, Харманли, Любимец, Свиленград, Хасково (обл. Хасково)- обслужвани от автомагистрала и Белово (област Пазарджик); Карлово, Садово, Сопот (област Пловдив); Кирково, Кърджали, Момчилград, Черноочене (област Кърджали) - обслужвани от първокласни пътища.

Общините, обслужвани от главни жп линии имат възможности за комуникации на по-високо териториално ниво, съответно-по-добри възможности за развитие. В тази група попадат 21 броя общини от Южен централен район: Белово, Пазарджик, Септември (област Пазарджик); Карлово, Сопот, Пловдив, Марица, Раковски, **Родопи**, Садово, Стамболийски, Първомай (област Пловдив); Кърджали, Момчилград, Кирково (област Кърджали); Хасково, Димитровград, Симеоновград, Харманли, Любимец, Свиленград (област Хасково). Общо на територията на общината има 446.9 км. пътна мрежа, в т. ч. 306.5км. пътища - I, II, III клас и 140.4км. общински пътища.

На територията на община Родопи има изградена общинска пътна мрежа 140,4 км, чиято поддръжка е в компетенциите на общинското ръководство:

Общински пътища в община Родопи - състояние

Път №	Наименование	Километраж От км До км		Дължина (км)	Клас	Състояние*
PDV1190	/ I - 8 / Пловдив - Граница общ. (Пловдив - Родопи) - Ягодово - Граница общ.(Родопи - Садово) - Катунца - Болярци - Граница общ. (Садово - Асеновград) - Избеглии / PDV1011 /	2,500	7,700	5,200	1	добро
PDV1251	/ III - 8602, Пловдив - Брестовица / Злати трап - жп гара Каблешково - Оризари / I - 8 /	0,000	4,280	4,280	1	отлично
PDV1252	/ I - 8, Пазарджик - Пловдив / - Цалалица / III - 8005 /	0,000	2,495	2,495	1	добро
PDV1253	/ II - 86, Пловдив - Асеновград / - Крумово - жп гара Крумово - Ягодово / PDV1190 /	0,000	7,200	7,200	1	задоволително
PDV1255	/ II - 86, Пловдив, кв. Коматеево - п.к. Белащица / - Марково - Граница общ. (Родопи - Куклен) - Гълъбово / III - 8604 /	0,000	7,070	7,070	1	задоволително
PDV1322	/ III - 375, Ново село - Пловдив / Йоаким Груево - Граница общ. (Стамболийски - Родопи) - Брестовица / III - 8602 /	0,700	4,540	3,840	1	незадоволително
PDV1323	/ III - 866 / Стамболийски - Йоаким Груево - Граница общ. (Стамболийски - Перушица) - Перушица - Граница общ. (Перушица - Родопи) - Скобелево - Чурен	19,230	32,330	13,100	1	задоволително
PDV2250	/ III - 8602, Златитрап - Перушица / Брестовица - Първенец - Марково / PDV1255 /	0,000	12,200	12,200	2	задоволително
PDV2254	/ III - 8606, Пловдив - Брестник / - Граница общ. (Родопи - Куклен) - Куклен / III - 8606 /	0,000	2,200	2,200	2	задоволително
PDV2256	/ III - 862, Първенец - Лилково / Храбрино - Извор	0,000	4,750	4,750	2	задоволително
PDV2258	/ III - 862, Първенец - Лилково / - Бойково	0,000	4,950	4,950	2	задоволително
PDV3257	/ III - 862, Първенец - Лилково / - Дедово	0,000	9,015	9,015	3	добро
PDV3259	/ III - 862, Първенец - Лилково / - Ситово	0,000	3,400	3,400	3	задоволително
	Обходен път с. Белащица	0,000	4,020	4,020		добро

	Обходен път с. Марково	0,000	3,700	3,630		добро
	Пътен участък от с. Дедово - х. Равнища	0,000	2,650	2,650		задоволително

Определяне състоянието на настилката на пътните трасета и съоръженията в обхвата им:

Ниво	Оценка	Повредена площ / в % /	Видими данни
1.	Отлично	0%	няма видими повреди
2.	Добро	1-10%	забелязват се отделни пукнатини и единични повреди, няма коловози
3.	Задоволително	11-30%	отделни зони с мрежовидни пукнатини; общо напукана повърхност; коловози с дълбочина до 10 mm; слабо изразени деформации; избил битум
4.	Незадоволително	31-50%	значителна площ от покритието е повредена; наличие на деформации; коловози с дълбочина от 10 до 15 mm; избил битум
5.	лошо	Над 50%	повече от половината площ от настилката е повредена; коловози с дълбочина над 15 mm

Необходими инвестиции:

- **Бойково:** Спешен ремонт на горския път за квартал Горен плочник и с. Дедово;
- **Ситово:** Единствената връзка с гр. Пловдив е републикански път, който е в изключително лошо състояние;
- **Ягодово:** Ремонт на опасни дупки на пътя Ягодово-Пловдив;
- **Храбрино:** Ремонт на пътя за Първенец и за Бойково-Дедево.

Необходими инвестиции в улична мрежа:

- **Бойково:** ул. „Пловдив” да се изгради с пътни ивици до края на регулацията на селото/500 м/, разклона между ул. „България” и „Пловдив” е пропаднал и се е образувал обратен наклон, необходимост от изграждане на подпорна стена и нивелация на пътното платно. Улиците „Тракия”, „Македония”, „Майчина грижа”, „Кокиче”, „Орхидея” и др. са за насипване с чакъл;
- **Крумово:** осемдесет процента от уличната мрежа не е ремонтирана от преди 1990 година, което е и един от основните проблеми на населеното място;
- **Първенец:** улиците с компроментирана настилка;
- **Цалапица:** 67 км пътна мрежа в рамките на населеното място, от които 34 км асфалтирани улици и 33 чакълирани. Термините асфалтирани и чакалирани, не отговарят на реалното състояние, тъй като асфалта е положен преди повече от 30 г. и е износен и изкъртен. Относно чакълираните улици те са кални и с огромни дупки.
- **Ситово:** асфалтиран участък от около 400 метра, последно поддържан до преди 20 години във връзка с работата на местна кариера. В двете части на селото, както и в двете вилни зони, попадащи в урбанизираната зона достъпът до имотите се осъществява по импровизирани трасета без настилка или тревна такава. **Брестовица:** главни улици като: „Иван Вазов“, „Христо Ботев“, „Родопи“, „Кирил и Методий“ „Александър Стамболийски“ и др. и второстепенните „Чаталджа“, „Любен Каравелов“, Генерал Скобелев“ и др. с прилежащите тротоари към тях са за основен ремонт. Площадното и парково пространство в центъра на селото не е реновирано повече от 30 години, което обезличава населеното място
- **Ягодово:** Уличната пътна мрежа е амортизирана;
- **Устина:** полагане на асфалт ул. „Пенчо Славейков“, ул. „Стадиона“, Пътни ивици - ул. „Крайречна“, ул. „Димитър Благоев“, ул. „Лиляна Димитрова“, ул. „Г.С.

- Раковски“;
- **Изграждане на подпорни** стени: река Устинска - при навлизането на реката в селото - корекция на съществуващата подпорна стена, съществуват предпоставки, при активно снеготопене и проливни дъждове, да залее жилищата около реката; ул. „Димитър Благоев“ и ул. „Г.С.Раковски“ - подпорните стени са разрушени и улиците пропадат.

Необходими инвестиции в тротоари:

- **Цаланица:** Обособяване на тротоар достъпен за велосипеди и инвалидни колички по продължението на ул. „Ст. Стамболов“, свързваща АМ „Тракия“ и Пазарджишко шосе;
- **Злати трап:** около 800м. нереализирани тротоарни платна;
- **Крумово:** тротоарната настилка където я има е на повече от 40-50 години и е необходима подмяна;
- **Първенец:** необходимост от цялостна рехабилитация;
- **Цаланица:** Тротоари има на близо 6 км от цялата улична мрежа, като тяхното състояние отдавна е негодно;
- **Ягодово:** Тротоарите, включително тези по главната улица са амортизирани, а на повечето места липсват такива;
- **Устина:** Троторите почти в цялото село се нуждаят от рехабилитация - подмяна на тротоарни плочи, повдигане, поставяне на бордюри;
- **Кадиево** липсват тротоари, съществуващите са за ремонт.

Рехабилитация и реконструкция на общински път PDV2250 в участъка от кръстовището с републикански път III-862 до кръстовището на гробищен парк на с. Марково на стойност **2 929 559** лв. се реализира с подкрепата на ПРСР.

Бюджетно финансирани проекти в община Родопи за основни ремонти и реконструкции на улици, кръстовища, съоръжения за периода 2021-2024

Основен ремонт на ул."Хан Аспарух" с.Брани поле, с.Брани поле	224 454
Основен ремонт на ул."Кубрат" с.Първенец, с.Първенец	17 136
Основен ремонт на ул."Петър Берон" с.Първенец, с.Първенец	26 418
Основен ремонт на ул."Пролет" с.Първенец, с.Първенец	14 605
Основен ремонт на ул."В.Коларов" с.Първенец, с.Първенец	58 849
Основен ремонт на ул."Петър Берон" с.Брестник 2-ри етап, с.Брестник	319 243
Основен ремонт на ул."Христо Смирненски" с.Първенец, с.Първенец	37 128
Основен ремонт на ул.Победа" с.Първенец, с.Първенец	12 658
Основен ремонт на ул."Римски мост" с.Крумово, с.Крумово	91 960
Реконструкция и рехабилитация на улици и тротоари в община "Родопи" , подобект №5: с.Белащица, участък ул."Васил Левски", с.Белащица	160 834
Реконструкция и рехабилитация на улици и тротоари в община "Родопи", подобект №1: с.Цаланица, участък ул."Христо Г.Данов", с.Цаланица	268 095
Реконструкция и рехабилитация на улици и тротоари в община "Родопи", подобект №12: с.Брани поле, участък ул."Шипка", с.Брани поле	106 162
Реконструкция и рехабилитация на улици и тротоари в община "Родопи", подобект №9.1: с.Оризари, участък ул."Капитан Бурого", с.Оризари	70 505
Строителен надзор мост над р.Върлещица с.Първенец, с.Първенец	5 400

Изграждане на стоманобетонен пътен мост над р.Върлещица в регулацията на с.Първенец, от о.т.26 до о.т.24 в ПИ 59032.501.1546 по КК, по път PDV 2250 Брестовица- Първенец-Марково, с.Първенец	631 435
Реконструкция и рехабилитация на улици и тротоари в община "Родопи" , подобект №5: с.Белащица, участък ул."Васил Левски", с.Белащица	197 748
Реконструкция и рехабилитация на улици и тротоари в община "Родопи", подобект №12: с.Брани поле, участък ул."Шипка", с.Брани поле	143 076
Реконструкция и рехабилитация на улици и тротоари в община "Родопи", подобект №9.1: с.Оризари, участък ул."Капитан Бураго", с.Оризари	107 419
Основен ремонт ул.5-та, 1080 м.с. Злати трап, с.Злати трап	415 264
Реконструкция и рехабилитация на улици и тротоари в община "Родопи", подобект №1: с.Цалапица, участък ул."Христо Г.Данов", с.Цалапица	305 007
Основен ремонт ул.Гладстон, 290 м., с.Първенец, с.Първенец	101 540
Основен ремонт на ул."Стадиона" с.Ягодово, с.Ягодово	5 324
Основен ремонт ул.Васил Левски, 450 м. и тротоари с.Крумово, с.Крумово	217 080
Основен ремонт ул.Н.Д.Петков, с.Цалапица, с.Цалапица	568 963
Обект: Основен ремонт на ул. "Трети март" (140 м.), с. Оризари от о.т. 49 до о.т. 48, с. Оризари	39 211
Основен ремонт на ул. "Източна" (1250 м.), с. Марково, с. Марково	1 783 714
Основен ремонт ул.Княз Батенберг, 130 м., с.Първенец, с.Първенец	54 156
Основен ремонт на ул."Иван Вазов" с.Марково, с.Марково	139 790
Основен ремонт на ул."15-та" с.Храбрино, с.Храбрино	126 103
Основен ремонт на ул."Калоян" с.Цалапица, с.Цалапица	90 260
Основен ремонт на ул."Беласица" с.Белащица, с.Белащица	97 882
Основен ремонт на ул."Тунджа" с.Крумово, с.Крумово	120 014
Строителен надзор мост над р.Върлещица с.Първенец, с.Първенец	5 400
Изграждане на стоманобетонен пътен мост над р.Върлещица в регулацията на с.Първенец, от о.т.26 до о.т.24 в ПИ 59032.501.1546 по КК, по път PDV 2250 Брестовица- Първенец-Марково, с.Първенец	829 526
Основен ремонт ул.Гладстон, 290 м., с.Първенец, с.Първенец	1 400
Основен ремонт Централен парк - алеи,площадка и бордюри, 400 м., с.Брани поле, с.Брани поле	126 279
Обект: Основен ремонт на ул. "Трети март" (140 м.), с. Оризари от о.т. 49 до о.т. 48, с. Оризари	40 411
Основен ремонт на ул. "Петър Берон" (215 м.), с. Брестник, с. Брестник	263 700
Основен ремонт на ул. "Васил Левски" (240 м.), с. Белащица от о.т. 16 до о.т. 54, с. Белащица	280 220
Основен ремонт на ул. "17-та" (120 м.), с. Златитрап, с. Злати трап	114 062
Основен ремонт на ул. "9-та" (260 м.) с. Храбрино, с. Храбрино	131 970
Основен ремонт на ул. "Черно море" (300 м.), с. Ягодово, с. Ягодово	145 300
Основен ремонт на ул. "Източна" (1250 м.), с. Марково, с. Марково	5 400
Основен ремонт на ул. "Трепетлика" (250 м.), с. Браниполе, с. Брани поле	249 896
Основен ремонт ул.Васил Левски, 450 м. и тротоари с.Крумово, с.Крумово	213 778
Основен ремонт ул.5-та, 1080 м.с. Злати трап, с.Злати трап	2 096
Основен ремонт ул.Н.Д.Петков, с.Цалапица, с.Цалапица	13 300
Основен ремонт ул.Тракия, 480 м.с.Ягодово, с.Ягодово	73 560
Основен ремонт на ул. "Тодор Каблешков" (470 м.), с. Цалапица, с. Цалапица	271 870
Основен ремонт на ул. "Ивайло" (300 м.), с. Крумово, с. Крумово	451 040
Проектиране и СМР ул.Райко Даскалов, 350 м (от ул.Независимост до ул.Оборище) с.Брестник, с. Брестник	86 640
Основен ремонт на ул. "Дружба" с. Брани поле (продължение) 300 м., с. Брани поле	223 374

Основен ремонт ул. "12-та", с. Кадиево, с. Кадиево	63 600
Основен ремонт на ул. "Никола Върцаров" с. Крумово, 250 м., с. Крумово	205 440
Основен ремонт ул. "Славянска", с. Крумово, 200 м., с. Крумово	164 400
Основен ремонт ул. Синчец с. Брани поле, 325 м., с. Брани поле	126 722
Изграждане на кръгово кръстовище на ул. "Захари Стоянов" о.т.4,5,5а,9,10,11 и 12 в с. Марково, с. Марково	707 390
Основен ремонт на ул. "Черно море" (300 м.), с. Ягодово, с. Ягодово	140 001
Основен ремонт на ул. "Тодор Каблешков" (470 м.), с. Цалапица, с. Цалапица	267 870
Основен ремонт ул. Тракия, 480 м.с. Ягодово, с. Ягодово	72 769
Основен ремонт на ул. "Петър Берон" (215 м.), с. Брестник, с. Брестник	2 700
Проектиране и СМР ул. Райко Даскалов, 350 м (от ул. Независимост до ул. Оборище) с. Брестник	188 390
Основен ремонт на ул. "3-ти март", с. Белащица, с. Белащица	207 600
Основен ремонт ул. Синчец с. Брани поле, 325 м., с. Брани поле	117 492
Основен ремонт на ул. "Дружба" с. Брани поле (продължение) 300 м., с. Брани поле	2 280
Основен ремонт ул. "12-та", с. Кадиево, с. Кадиево	133 310
Основен ремонт на ул. "Никола Вапцаров" с. Крумово, 250 м., с. Крумово	4 200
Основен ремонт ул. "Славянска", с. Крумово, 200 м., с. Крумово	2 400
Проектиране и изграждане ул. Индже Войвода, с. Цалапица 540 м., с. Цалапица	396 840
Основен ремонт ул. Върбите, с. Ягодово 310 м., с. Ягодово	230 161
Неотложни аварийно-възстановителни работи за укрепване на ул. "6-та" от т.о. 115 до о.т. 172, площадно пространство от о.т. 113 до о.т. 167, укрепване устоите на своден мост на р. Дедевска и изграждане на подпорна стена, възстановяване на речното корито в кв. 121, с. Храбрино, Храбрино	735 989
Изграждане на кръгово кръстовище на ул. "Захари Стоянов" о.т.4,5,5а,9,10,11 и 12 в с. Марково, с. Марково	56 493
Основен ремонт на ул. "Васил Левски" с. Първенец с о.т. 214,213,212,227,132,211,131,130,126,98,98,94,237,237 по ЗПР, съответстваща н част от ПИ 59032.501.1504 по КК на с. Първенец, Първенец	807 023
Основен ремонт тротоари ул. Васил Левски, с. Първенец, с. Първенец	200 000
Основен ремонт на ул. "Васил Левски" с. Първенец с о.т. 214,213,212,227,132,211,131,130,126,98,98,94,237,237 по ЗПР, съответстваща н част от ПИ 59032.501.1504 по КК на с. Първенец, Първенец	209 158
Ремонт на ул. "В. Левски" с. Ягодово от о.т. 70 до т. 51 по РГО, обхващаща ПИ 501.1411, 501.1410, 501.1409, 501.1408, 501.1407, 501.1406, 501.1405, 501.1404 по КК на с. Ягодово	1 354 166
	16 266 563

Реализираните инвестиции в периода от от 2021 до 2024г. са 19 196 122 лв., което ясно сочи волята да се реши проблема с амортизираната улична и тротоарна мрежа в Общината.

4.3. Водоснабдителна мрежа

Водоснабдяването на община Родопи се осъществява от 89 водоизточника с дебит от 382 л/сек. Изградени са 39 водоема с общ обем от 6700м3 вода С налични 19 помпени станции, посредством съществуваща тръбна мрежа, водата се отвежда до 20 населени места в които населението е от 200 до 5000 жители.

Общата дължина на водопроводната мрежа е 367768 м., от които 278370 м. е вътрешно селищната такава. По-голям процент от водопроводната мрежа е изградена от етернитови тръби, с напълно изтекъл срок на ползване и амортизация.

Водопроводната мрежа на община Родопи се поддържа и експлоатира от Държавна фирма „ВиК“ ЕООД, гр. Пловдив – Район „Родопи“ и Район „Кричим“

Район Родопи – основни данни – ВиК мрежа и водоизточници

Населено място	Водопроводна мрежа			Сградни откл.		СК бр.	П Х бр.	Водоеми		Водоизточници					
	общо м.л. 4+5	външен м.л.	вътрешен м.л.	брой	дълж. м.л.			бр.	м3	Кап. т.	дрен.	Реч. н.	Кладенци		
													тр.	ш.	ш. тр.
Бойково	13869	4541	9328	610	4270	12	13	2	50;180	6					
Брани поле	17216	3060	14156	813	5691	28	32	1	500						
Брестник	36155	12926	23229	850	5950	56	57	3	80;450;50				2		
Белащица	30982	11275	19707	1130	7910	89	54	4	90;260;260;400				2		
Дедево	5734	535	5199	325	2275	6	3	1	200	1					
Извор	5883	2158	3725	272	1904	5	5	2	80;50	2					
Крумово	23036	4211	18825	1120	7840	29	24								
Лилково	8869	4609	4260	194	1358	7	1	1	100	2					
Марково	32735	8506	24229	1400	9800	77	82	4	50;120;400;400	2			2	2	
Първенец	21985	3362	18623	1210	8470	33	33	2	80;625					2	
Ситово	8514	3397	5117	290	2030	2	3	1	100	2					
Храбрино	15569	3759	11810	762	5334	44	33	4	50;120;250;300	1	1				
Ягодово	31015	2552	28463	1002	7014	108	117	1	400				2		
Всичко:	251562	64891	186671	9978	69846	496	457	26	8678	16	1	0	8	4	

Район Кричим – основни данни – ВиК мрежа и водоизточници

Населено място	Водопроводна мрежа			Сградни откл.		СК бр.	П Х бр.	Водоеми		Водоизточници					
	общо м.л. 4+5	външен м.л.	вътрешен м.л.	брой	дълж. м.л.			бр.	м3	капт.	дрен.	речно	Кладенци		
													тр.	ш.	ш. тр.
Брестовица	36630	7227	29403	1472	10304	80	59	7	450;500;500;25;120;400;70				3		
Злати трап	10654	966	9688	520	3640	22	44								
Кадиево	11675	3850	7825	402	2814	15	19	1	120				1		
Оризаре	5382	1120	4262	182	1274	12	21						2		
Скобелево	9694	6864	2830	180	1260	12	6	1	40	6					
Устина	16398	7030	9368	751	5257	23	3	2	100;240						
Цалапица	43550		43550	1628	11396	108	10						2		
Чурин	465		465	15	105										

Състояние на съществуващата водопроводна мрежа на населени места над 2000ЕЖ: ВС „Брани поле-Белащица“

Водоснабдяването на с.Брани поле и с.Белащица се осъществява от 2бр. ТК и 1бр.

ШК, разположени на площадка югозападно от шосето Пловдив-Асеновград. Капацитет на водоизточника-26л/сек. Водата достига до село Брани поле, посредством 3 подема и напорен водопровод с дължина 5,7км. Водата достига до ПС втори подем и два напорни резервоара/НР/500 и 400м³/ниска зона/. От тях, посредством ПС трети подем се достига до НР260м³ за с.Белащица и НР 260м³/висока зона/. Загуби по мрежата 50,94%. Изграденост на мрежата -80% от АЦ тръби. Потребление -102л/ж/ден. Водопроводната мрежа е силно амортизирана и с много чести аварии.

ВС“Брестовица“

Водоснабдяването на с.Брестовица се реализира посредством 3бр.тръбни кладенеца, разположени в терасата на р.Въча.

Общ капацитет на водоизточниците-34л/сек. Водата достига до консуматорите посредством напорни тръбопроводи и резервоари НР500м³/ниска зона/, НР500м³ и 400/средна зона/ и 450м³/висока зона/. Потребление-123,3л/ж/ден.. Изграденост-65,4% от АЦ тръби. Загуби-51-57%. Водопроводната мрежа е изградена в периода 1970-1985год. и е с много чести аварии.

ВС „Кричим –с.Устина

Водоснабдяването на с.Устина се реализира посредством 3бр.тръбни кладенеца, разположени в терасата на р.Въча.

Общ капацитет на водоизточниците-63,4л/сек. Водата достига до консуматорите посредством напорен тръбопровод и резервоари НР240м³ и НР100м³. Потребление-83,8л/ж/ден. Изграденост-60,2% от АЦ тръби. Загуби-76-82%. Водопроводната мрежа е полагана в периода 1973-1984год., с малки диаметри и е силно амортизирана.

ВС“Крумово-Ягодово“.

Водоснабдяването на с.Крумово и с.Ягодово се осъществява от 2бр. ТК, разположени на терасата на р.Чая. От ЧР с ПС 400м³, посредством напорни тръбопроводи водата се подава директно в мрежата на двете села. Капацитет на водоизточника-41л/сек.

. За с.Ягодово: Загуби по мрежата 39,5% . Изграденост на мрежата -98,4% от АЦ тръби. Потребление -101л/ж/ден. Водопроводната мрежа е силно амортизирана и с много чести аварии. Водопроводната мрежа е реализирана в периода 1970-1995год., с чести аварии.

За с.Крумово: Загуби по мрежата 37,4% . Изграденост на мрежата -95,8% от АЦ тръби. Потребление -107,53л/ж/ден. Водопроводната мрежа е силно амортизирана и с много чести аварии. Реализирана в периода 1970-1983год.

ВС“Марково“

Водоснабдяването на с.Марково се реализира посредством 2бр.каптирани извора “Марата“ с дебит 7л/сек и 2бр. тръбни кладенеца с капацитет 10л/сек. Посредством два подема-водата достига до НР 400м³, 180м³ и 400м³ за вилна зона. Потребление-115,35л/ж/ден. Изграденост-61,2% от АЦ тръби. Загуби-34-46%. Водопроводната мрежа е полагана в периода 1926-1987год. и е с много чести аварии.

ВС“Първенец“

Водоснабдяването на с.Първенец се осигурява от 2бр. шахтови кладенеца, разположени в терасата на р.Първенецка/Тъмрашка, Върлещица/. Капацитет на водоизточниците-12,6л/сек. Посредством тласкателен водопровод, водата постъпва в НР625м³. Потребление-111,5л/ж/ден. Реализирана е в периода 1971-1980год. Изграденост на мрежата -63,8% от АЦ тръби. Загуби 44,2%. Ежедневни аварии по мрежата.

ВС“Цалапица“

Водоснабдяването на с.Цалапица се осъществява от 2бр. ТК с общ капацитет от 16л/сек.Водоподаването е директно в мрежата, без напорен резервоар.Потребление-102,25л/сек.Загуби-40,79%.Изграденост на мрежата от АЦ тръби-92,6%.Силно амортизирана водопроводна мрежа, строена в периода 1969-1978год.

Населените места под 2000ЕЖ-

Селата Кадиево, Храбрино, Бойково, Дедово, Ситово, Лилково, Скобелево и Чурен се захранват от каптирани извори, упоменати в таблична форма по-горе и също с много аварии и амортизирана водопроводна мрежа.

Захранването на с.Брестник се осигурява посредством собствен водоизточник-тръбен кладенец, напорен тръбопровод и НР 200 и 350м3.Селищната мрежа е силно амортизирана и с множество аварии.

Всички населени места имат отредени Санитарно охранителни зони /СОЗ/около водоизточниците и напорни резервоари за съхранение на добитата вода.

В периода 2011-2015год. по мярка 321 на ДФ Земеделие е извършена пълна рехабилитация на водопроводната мрежа на с.Храбрино, с.Бойково и с.Оризари.За с.Бойково е изграден допълнителен водоем от 100м3Необходимост от частична подмяна на мрежата поради честите аварии имат селата Кадиево, Ситово и Лилково, Дедово.Предвид значителното увеличение на населението на с.Дедово през летните месеци е необходимо осигуряването на нови водоизточници за с.Дедово.

Спешна необходимост от рехабилитация на водопроводната мрежа имат селата Белацица и Брестник, в които понастоящем с промяна статута на земята за жилищно строителство, населението се е увеличило значително.

Изложените по-горе констатации за състоянието на водопроводната мрежа и постоянните аварии по нея, още веднъж доказват необходимостта от нейната подмяна, особено в тези мрежови участъци, които са изградени с етернитови тръби.

През летните месеци, поради климатичните характеристики за района на община Родопи, част от селищата- главно в предпланинската територия, изпитват сериозен недостиг на вода, както за битови, така и за стопански цели.

Разработените и утвърдени от МРРБ Регионални прединвестиционни проучвания /РПИП за развитие на В и К сектора за Пловдивски регион/, очертават както съществуващото положение на водоснабдителната мрежа на селищата на общината, така и възможностите за рехабилитация и на съществуващата водопроводна и изграждането на нова канализационни мрежи за всяко населено място.

В генералния план за развитие на ВиК инфраструктурата в Южен централен район са предвидени конкретни мерки отнасящи се за населените места в общината

Краткосрочни инвестиции:

- Реконструкция на 34,33 км вътрешни водопроводи, особено тези с постоянно население над 2000ж.;

Средносрочни инвестиции:

Реконструкция на 6,52 км външни водопроводи на територията на Община Родопи;
Реконструкция на 92,5 км вътрешна водопроводна мрежа на територията на Община Родопи.

Дългосрочни инвестиции:

- Реконструкция на 46 км вътрешна водопроводна мрежа на Община Родопи.

Приоритетност на проектите в краткосрочната инвестиционна програма за

водоснабдяване:

- с.Марково**-рехабилитация на водопроводната мрежа в регулация- 4 845800лв
Строителство на нов водоизточник и подмяна на напорен водопровод -1 620 670лв.
- с.Първенец**-рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация- 4 655 750лв
- с.Белащица**-рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация-4 860 000лв
- с.Брани поле**-рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация-2 831200лв
- с.Ягово**-рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация- 3 800 000лв
- с.Крумово**-рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация- 2 830 000лв
- с.Устина**-рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация- 2 342 000лв.
- с.Брестовица**-рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация-7 350 750лв.
-подмяна на довеждащи напорни водопроводи - 2 860 000лв

Необходими инвестиции (по преценка на кметовете и кметските наместници):

- **Кадиево:** належащ ремонт на водоснабдителната мрежа;
- **Злати трап:** Водопреносната мрежа е от 1974г. и е амортизирана. Нуждае се от ремонт.
- **Крумово:** Водопроводната система е стара /етернитова/ , което е предпоставка за чести аварии. Нуждае се от цялостна подмяна на водопроводната мрежа на селото;
- **Първенец :** Подмяна на етернизовите тръби;
- **Цалапица:** Собствен водоизточник, помпажен кладенец. Водопроводните тръби са етернизови и са положени през 50-те години на миналия век. Непрекъснато има аварии по мрежата и над 30% загуба на водата по трасето;
- **Ситово:** Построени са два водоема с достатъчен обем и дебит, но преносната мрежа е морално и физически остаряла – тръбите са етернизови и поставени близо до повърхността по т.н. улици. С времето /около 50 г./ ерозията и човешката дейност са довели до постоянни аварии, които сериозно влошават качеството на услугата. Увеличаването на потребителите, не е съобразено с капацитета на мрежата.
- **Брестовица** Основен проблем във водоснабдяването е липсата на хидранти в крайните точки на водопреносната система от които при профилактика да се изпускат попадналите замърсявания в мрежата;
- **Ягово:** Остаряла мрежа с неработещи улични кранове и многократни аварии.
- **Устина:** Изграждане на водоем за питейна вода. Има отделено място, както и е започнато изграждането на такъв водоем. Следва да бъде завършен, като по този начин се обезпечи селото при аварии и продължително безводие.

Приоритетност на проектите в дългосрочната инвестиционна програма за водоснабдяване:

с.Брестник -рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация	-6 968 700 лв.
-подмяна на довеждащ напорен водопровод -	-2 205 406 лв
с.Храбрино в.з. -рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация	- 1 752 000лв
с.Злати трап -рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация	-2 906 200 лв
с.Кадиево -рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация	-2 347 500 лв
с.Дедово -рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация	-1 560 600лв
нов довеждащ напорен водопровод	-1 360 000лв
с.Ситово -рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация	-1 535 100 лв

с.Лилково	-рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация	-1 792 050лв.
с.Извор	-рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация	-1 117 500лв
с.Равнища	-рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация	- 52 300лв
с.Скобелево	- рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация	- 849 000лв
с.Чурен	- рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация	- 543 000лв.

4.4.Телекомуникационна мрежа

4.5. Енергийна мрежа. ВЕИ. Енергийна ефективност

Изградената мрежа за НН - Ниско напрежение е 420 км в община Родопи. Има построени 78 ТП-Трафопоста. Електроенергийната система в общината е добре развита и оразмерена да поеме много по-голямо натоварване, което би улеснило бъдещите консуматори и би стимулирало икономическото развитие. Значителна част от съоръженията средно и ниско напрежение са в експлоатация повече от 20 години. Част от стълбовете и проводниковата мрежа е с изтекъл срок на годност. Съществуват проблеми в отделни селища(Ягодово) и квартали с пад на напрежението над допустимите норми, произтичащо от дълги мрежи с малки сечения и недостатъчен брой трафопостове Всички населени места в общината са електрифицирани, но преносната мрежа (36% морално и физически износена) до и във тях се нуждае от реконструкция и модернизация. Електропреносната система в общината е оразмерена да поеме много по-голямо натоварване, което би улеснило бъдещите консуматори и би стимулирало икономическото развитие.

Газоснабдяване и газоразпределителна мрежа.

Държавни магистрални газопроводи минават през общинските селища - Крумово и Ягодово. Магистрален газопровод минава, също в близост до общинското селище - Цалапица.

Улично осветление:

- **Злати трап:** Осветителните тела са недостатъчни на брой, технически и морално остарели, често дефектират и са неефективни. Има улици, на които няма изградено ул. осветление;
- **Цалапица:** Селото е осветено на 70%, като електропроводните линии са от неизолирани успоредни проводници, които при силен вятър се удрят и дават на късо. Осветителните тела са стари и енерго-неефективни;
- **Ягодово:** Необходима е подмяна, както и изграждане на нови трасета на уличното осветление, както в селото така и в промишлената зона;
- **Устина:** Необходимост от постепенна подмяна на улични лампи и с нови енергоспестяващи тела, премахване от стълбовете на стари, амортизирани тела, които създават опасност за живота и здравето на хората, рехабилитация на парково осветление в детската градина и пред Кметството.

4.6.Съобщителна мрежа

4.7.Сметосъбиране. Дял на обслужваното население

Общината е една от общините в България с точна статистика на образуване и третиране на отпадъците. Според тази статистика на територията на Общината се образуват твърди битови, промишлени, градински и строителни отпадъци.

Битови отпадъци за периода 2015-2017г.

Години	Дял на населението, обхванато от системи за организирано сметосъбиране	Общо образувани битови отпадъци	Депонирани битови отпадъци	Предадени за предварително третиране битови отпадъци	Предадени за рециклиране битови отпадъци
2015	100,0	13189	13130	39	19
2016	100,0	15343	15317	6	19
2017	100,0	14483	14314	5	164

Данни НСИ 2020

На територията на община Родопи има функциониращи депо - с. Цалапица. Битовите отпадъци на общината се транспортират и се депонират там.

През последните години се наблюдава постоянна тенденция към все по пълно покриване на разходите за управление на отпадъците от приходите от такса „смет“. За съжаление обаче възможностите на населението и на общинския бюджет не позволяват заделянето на необходимите средства за инвестиции в сметоизвозваща техника и съдове за смет, които са значително амортизирани.

Общината е намерила решение на проблема с отпадъците като е организирала събирането и извозването на твърдите битови отпадъци в цялата община, разделно събиране на отпадъците, техническо осигуряване на сметосъбирането и сметоизвозването, намаляване обема на отпадъците още в мястото на тяхното продуциране. Общинското ръководство ще продължи да полага усилия за да запази водещото място на общината при оказването на услуги на населението свързани с управлението на отпадъците като специално внимание ще бъде насочено към все по пълно привличане на обществеността в този процес

Необходимо е оптимизиране на системата на сметосъбиране и почистване, според кметовете на населените места:

- Недостатъчни и амортизирани налични съдове за сметосъбиране в селата: Бойково, Кадиево, Злати трап, Крумово, Цалапица, Ягодово, Брестовица;
- Необходимост от малка сметосъбираща техника за с. Бойково, подмяна на сметосъбиращата техника за с. Брестовица и др. населени места;
- Промяна на схемата на събиране на отпадъците, чрез увеличаване на кратността на събиране, която следва да се прецизира.

5. Екологично състояние и рискове

5.1. Канализационна мрежа - изграденост. Пречистване на отпадъчни води

Състояние на съществуващата канализационна мрежа по населените места на територията на Община Родопи

Съгласно разработената и реализирана стратегия за изграждане на канализационна мрежа и отвеждане на отпадните води от територията на град Пловдив, водите от родопската яка постъпват в канализационната мрежа на гр. Пловдив и от там в ГПСОВ Пловдив. За целта са изпълнени 3бр. „чакащи“ колектори, с крайна точка на Ооколовръстно шосе, в които постъпват отпадните води /2Qсухо/ от населените места на Община Родопи.

Понастоящем в „чакация“ колектор на „Кукленско шосе“ Бф800 са заустени водите на с. Брани поле, с. Брестник и гр. Куклен, а в „чакащите“ колектори при кв. „Коматев“ Бф800 и Бф600 са заустени външните колектори на с. Първенец и с. Марково.

Изграденост на канализационната мрежа в регулация:

- с.Брани поле:изграден гл. колектор I ,гл. колектор Ia ,част от второстепенната мрежа и външен колектор до гр.Пловдив
- с.Марково-част от гл. колектор I и външен отвеждащ колектор до гр. Пловдив
- с.Първенец-гл. колектор I, канализация на кв.“Терасите“ и външен отвеждащ колектор до гр.Пловдив.
- с.Брестовица-част от гл. колектори I и II.Има одобрена от ОБ С площадка за ПСОВ.
- с.Устина| част от гл. колектори I и II.Има одобрена от ОБ С площадка за ПСОВ.
- с.Цалапица-изграден гл. колектор IV и част от гл. кол. II.Има одобрена от ОбС площадка за ПСОВ.
- с.Крумово-изградени гл. колектори I и част от гл. кол. II.Има одобрена от ОБ С площадка за ПСОВ.
- с.Ягодово-изграден част от Главен колектор I.Водите от селото ще се отвеждат в ГПСОВ Пловдив.
- с.Брестник-има частично изградена вътрешна канализационна мрежа и външен отвеждащ колектор до гр.Пловдив.

Строителна програма:

Б)Изграждане на канализационна мрежа в регулация

с.Първенец - изграждане на Главен колектор II	-1 450 000лв.
с.Марково - изграждане на главни колектори I II III	-4 640 000лв.
с.Белащица-изграждане на гл. колектори и външен колектор до с.Брани поле	-4762000 лв.
с.Цалапица - изграждане на главни колектори I, II и III	- 4 200 000 лв.
с.Брестовица –продължение на гл. кол I и II и гл кол.“Запад“	-2 714 400лв.
с.Устина - изграждане на главни колектори II, III и IV-	-2 500 200лв.
с.Брани поле - изграждане на главен колектор II и колектор“Изток“	- 3 720 200лв
с.Ягодово -изграждане на гл. колектори I II и външен кол. до ГПСОВ П-в-	6 890 200лв.

Приоритетност на проектите в краткосрочната инвестиционна програма:

с.Първенец - изграждане на второстепенна канализационна мрежа	– 5 986 900лв
с.Брестовица-изграждане на второстепенна канализационна мрежа-	8 820 900лв
с.Ягодово - изграждане на второстепенна канализационна мрежа	– 8 538 000лв.
с.Марково - Изграждане на второстепенна канализационна мрежа-	7 588 600лв.
с.Крумово - Изграждане на второстепенна канализационна мрежа -	4706 250лв.
с.Устина-изграждане на второстепенна канализационна мрежа-	2 910 700лв.
с.Белащица-изграждане на второстеп. Канализационна мрежа	-6 890 450лв
с.Брани поле-изграждане на второстепенна канализационна мрежа	-3 539 000лв

Приоритетност на проектите в дългосрочната инвестиционна програма за канализация:

с.Брестник изграждане на второстепенна канализационна мрежа	-13 940400лв
с.Храбрино-изграждане на гл. кол . и второстеп. канализационна мрежа	- 7 086 500лв
с.Бойково-изграждане на гл. кол и второстеп канализац. мрежа-	-5 597 700лв
с.Дедово - Изграждане на главни колектори и второстеп.кан. мрежа	- 3 224 200лв
с.Ситово-изграждане на гл. кол.и второст. канализационна мрежа	-3 070 650лв
с.Лилково-изграждане на второстепенна канализационна мрежа	-2 641 100лв
с.Извор-изграждане на главни колектори и второстепенна мрежа	-2 250 980лв
с.Равнища - Изграждане на второстепенна канализационна мрежа	-820 150лв
с.Скобелево-изграждане на второстепенна канализационна мрежа	-5 620 410 лв.

Пречистване на отпадъчни води:

На територията на Община Родопи понастоящем няма изградени селищно пречиствателни станции за отпадъчни води .В канализационната мрежа на гр. Пловдив са заустени водите на с. Брани поле, с. Първенец , с.Марково и с.Брестник.

За населените места на територията на общината с население над 2000ЕЖ са предвидени площадки за пречиствателни станции, както следва: за с.Устина, с.Брестовица, с.Крумово. За същите има приети решение на Об С Родопи.

В/Пречиствателни станции

с.Цалапица -изграждане на ПСОВ- 4 740 000 лв.

с.Брестовица – изграждане на ПСОВ-2800 000лв.

с.Устина-изграждане на ПСОВ-2 560 000лв

с. Крумово - изграждане на ПСОВ- 3320 000лв.

Приоритетност на проектите в краткосрочната инвестиционна програма

Пречиствателни станции

1.Проектиране и строителство външен колектор и ПСОВ Храбрино	- 3 720 000лв
2.Проектиране и строителство външен колектор и ПСОВ Бойково	-1 980 500лв
3.Проектиране и строителство външен колектор и ПСОВ Дедово	-1 670 700лв
4.Проектиране и строителство външенколектор и ПСОВ Извор	-1 400 300лв
5.Проектиране и строителство външен колектор и ПСОВСитово	-1 190 700лв
6.Проектиране и строителство външен колектор и ПСОВ Лилково	-1 100 400лв

Необходими инвестиции (по преценка на кметовете и кметските наместници):

- **Бойково:** По ул. „България” и „Секвоя” има изградена отводна канализация в която нерегламентирано са включили обратните си води много от къщите в селото и всъщност канализацията се е превърнала в такава за отвеждане на фекалии. И двете канализации трябва да се продължат с по 100 м. и да се изведат от селото.
- **Кадиево:** липсва канализация
- **Крумово:** Необходимо е довършване на Главен колектор II и проектиране и изграждане на останалата част от канализацията на селото.
- **Първенец :** Изграждане на канализационна мрежа на улиците с липсваща такава;
- **Цалапица:** Има проект за канализация с 4 основни лъча, като са изградени лъч 4 и част от лъч 3, като лъч 4 е само с поставени тръби, но инфраструктурата отгоре не е възстановена, както и шахтите нямат капацити.
- **Брестовица** В северната част на село Брестовица, на участък от улица „Васил Левски“, „Малчика“, „П..Р. Славейков“, „Цар Иван Асен II“ няма изградена канализация.
- **Ягодово:** Липса на канализация;
- **Устина:** изградени два колектора I и III. Остават III и IV и пречиствателна станция.

Проекти във ВиК сектора реализирани или в изпълнение от община Родопи за периода 2021-2024.

СН канализация военен блок Белащица - II-ри етап, с.Белащица	161 354
Реконструкция вътр.водопров.мрежа с.Брестовица, с.Брестовица	28 764
Канализация на село Марково - главен колектор I продължение, главни колектори II и III, с. Марково	1 081 848

Изграждане на главни канализационни колектори III и IV, с.Устина, с.Устина	12 000
СН канализация военен блок Белащица - II-ри етап, с.Белащица	189 742
Изграждане на канализация по ул. Арда от о.т. 101 до о.т. 103 с. Брани поле, с.Брани поле	23 496
Реконструкция вътр.водопров.мрежа с.Брестовица, с.Брестовица	69 416
Изграждане сондажи вода Брестовица-Кадиево III-ти етап, с.Брестовица	50 463
ППР главни колектори и второстепенна мрежа с.Ягодово, с.Ягодово	37 375
Проектиране на канализация на с.Брани поле, с.Брани поле	33 049
ППР рехабилитация довеждащи водопроводи с.Брестовица, с.Брестовица	26 016
Канализация на село Марково - главен колектор I продължение, главни колектори II и III,	2 524 259
Изграждане на канализация по ул. Арда от о.т. 101 до о.т. 103 с. Брани поле, с.Брани поле	23 484
	4 261 266

5.2.Управление на битовите отпадъци

Екологосъобразното управление на отпадъците се урежда от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), публикуван в ДВ, бр.53 от 13.07.2012 год. Със закона се регламентират правата, задълженията, решения, действия и дейности свързани с образуването и третирането на отпадъци, както и различните форми на контрол. Законът се прилага за битови, строителни, производствени и опасни отпадъци.

На основание чл.52 от ЗУО общините разработват Общински програми за управление на отпадъците. Програмите се приемат от Общинските съвети. Програмите са неразделна част от общинските програми за околна среда по чл.79 от Закона за опазване на околната среда, публикуван в ДВ, бр.91/2002 г. и се разработват, приемат и отчитат по реда на глава пета от Закона за опазване на околната среда.

В програмите се предвиждат мерки за постигане на следните цели:

- Намаляване или ограничаване образуването на отпадъци, както и на степента на тяхната опасност;
- Рециклиране, регенериране или други форми на оползотворяване;
- Екологосъобразно обезвреждане;
- Почистване на старите замърсявания с отпадъци.

Програмите включват:

1. Анализ на състоянието и прогноза за вида, произхода, свойствата и количествата на отпадъците, образувани и подлежащи на третиране;
2. Целите, етапите и сроковете за тяхното постигане;
3. Начините и съоръженията за третиране или безопасно съхраняване;
4. Описание на специализираните инсталации за третиране, както и на терените, подходящи за третиране на отпадъци;
5. Схема за движението на отпадъците към инсталациите за третиране;
6. Специфични за съответната територия или предприятие решения за управление на дейностите по отпадъците;
7. Финансовите средства за осъществяване на програмата;
8. За изграждане на съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците на места, намиращи се възможно най-близо до източника на образуването им, и чрез използването на най-подходящи методи и технологии;
9. План за привеждане на действащи инсталации и съоръжения за обезвреждане на отпадъците, включващ конкретни мерки, средства и срокове за тяхното изпълнение, в съответствие с изискванията на този закон и подзаконовите нормативни актове по

прилагането му;

10. Мерки за третиране на биоразградимите отпадъци с цел поетапно намаляване на количествата им и недопускане на тяхното депониране;

11. Координация с други програми, имащи връзка с дейността;

12. Система за отчет и контрол на изпълнението;

13. Система за оценка на резултатите и за актуализация на програмата;

14. Информация за връзка с упълномощените лица, отговорни за управлението на отпадъците;

15. Информация от лицата, извършващи дейности по събиране на отпадъци, за съоръженията, на които предават отпадъците за оползотворяване и/или обезвреждане.

При разработването на програмите за управление на дейностите по отпадъците в общините се привличат и представители на обществени екологични движения и организации. На основание чл. 22 от ЗУО Общинските съвети на общините приемат наредба, с която се определят реда и условията за:

- изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими, строителни, опасни отпадъци, образувани от физически лица и масово разпространени отпадъци на своя територия;
- заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.

На основание чл.52 от ЗУО, общините отчитат годишната дейност по управление на отпадъците и изпълнението на програмите.

Информация за заложените ангажименти на община Родопи в Програмите от Закона за управление на отпадъците, във връзка с изпълнение на задълженията им за разделно събиране на битовите отпадъци, включително отпадъци от опаковки, както и изпълнението им на договорите с организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки: Община Родопи има въведена система за събиране на отпадъци от опаковки, обслужвана от дружеството, брой на площадките и на местата за разделно събиране на различните видове МРО-не е уточнен.

Битови отпадъци са тези, които се получават в резултат от жизнената дейност на населението по домовете, в административни, социални и обществени сгради. Към тях се приравняват и отпадъци от търговски обекти, занаятчийски дейности, обекти за отдых и забавления, когато нямат характер на опасни отпадъци и в същото време тяхното количество или състав няма да попречи на последващото им третиране съвместно с битовите. Количеството и състава на отпадъците зависят от мястото на тяхното образуване, от стандарта на живот на населението и неговата култура, степента на благоустроеност на населените места, начина на отопление и др.

В Закона за управление на отпадъците се регламентира създаването на регионална система за управление на отпадъците, състояща се от регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъците.

Регионалната система за управление на отпадъците има за цел изпълнение на задълженията на общините във връзка с дейностите по управление на отпадъците, формирани на тяхна територия, както и тяхното ефективно третиране чрез предприемане на мерки в следната последователност:

1. предотвратяване или намаляване на количеството и опасните свойства на образуваните

отпадъци;

2. рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, чието образуване не може да се предотврати;

3. обезвреждане на отпадъците при невъзможност за тяхното предотвратяване, намаляване и/или оползотворяване.

Общинският съвет на съответната община приема решение за участие в сдружението на чиято територия се предвижда изграждането или е разположено регионално депо. Общинският съвет на община от съответния регион може да приеме решение за присъединяването ѝ към сдружение на общини от друг регион, при условие че не се осуетява създаването или функционирането на регионалното сдружение или регионалната система за управление на отпадъците в собствения ѝ регион, след представяне на положителни становища на двете регионални сдружения и на регионалната инспекция по околната среда и водите. Членове на регионалното сдружение могат да бъдат само общини. Регионалното сдружение е юридическо лице със седалище в общината, която е собственик на терена, върху който е изградено или се предвижда изграждането на регионално депо, или която има учредено право на строеж.

Регионалното сдружение не формира и не разпределя печалба, не придобива собственост. Неговата дейност се подпомага и осигурява от съответните общински администрации.

Общините могат да получат финансиране на проекти в областта на управление на отпадъците от европейските фондове, държавния бюджет, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда към Министерството на околната среда и водите или други национални публични източници на финансиране само след създаването на регионално сдружение. Община, която откаже да участва, предизвика забавяне, осуети създаването или функционирането на регионално сдружение и/или на регионална система за управление на отпадъците, заплаща вредите и пропуснатите ползи на останалите общини от съответния регион.

В Раздел III „Задължения на органите на местното самоуправление и местната администрация” от ЗУО, обнародван ДВ, бр.53 от 13.07.2012 год. на общините се вменяват допълнителни задължения по управление на строителните отпадъци, битовите отпадъци и отпадъците от опаковки.

Контролираната територия на РИОСВ - Пловдив обхваща 17 общини.

На територията на регионалната инспекция има изградени в съответствие с действащите нормативни изисквания три регионални депа за неопасни отпадъци със съответните комплексни разрешителни:

1. КР № 355-Н0/2008 г. на Община Пловдив за „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Марица, Калояново, Стамболийски, Родопи, Перущица, Съединение, Кричим, Асеновград, Раковски, Садово, Брезово и Първомай”, в землището на с. Цалапица, общ. Родопи, което е в сила от 02.01.2009 г.;

2. КР № 451-Н0/2013 г. на Община Асеновград за „Регионален център за обезвреждане на твърди битови отпадъци - I-ви етап“ за общините Асеновград, Първомай, Садово, Куклен и Лъки - преустановено обезвреждането на отпадъци, чрез депониране.

3. КР № 451-Н1/2019 г. на Община Асеновград за „Регионален център за обезвреждане на твърди битови отпадъци за общините Асеновград, Първомай, Садово, Куклен и Лъки – изпълнение на клетка 2 за битови отпадъци и клетка 2 за строителни отпадъци“

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците и районирането в

Националната програма за управление на отпадъците на територията, контролирана от РИОСВ – Пловдив има вече създадени Регионални сдружения на общини, за експлоатацията на съществуващите регионални депа и съоръжения за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците.

1. Експлоатацията на Регионално депо за неопасни отпадъци, разположено в с. Цалапица, общ. Родопи и „Инсталация за биологично разграждане по закрит способ с Депо за неопасни отпадъци”, разположени в с. Шишманци, общ. Раковски, включващо общините Пловдив, Марица, Родопи, Стамболийски, Съединение, Раковски, Кричим, Перушица и Брезово са обединени в Регионално сдружение за управление на отпадъците-Пловдив (РСУО-Пловдив) със седалище Община Пловдив;

2. Регионално сдружение със седалище Община Асеновград – за експлоатация на Регионално депо за неопасни отпадъци, разположено в землището на гр. Асеновград, включващо общините Асеновград, Първомай, Садово, Куклен и Лъки.

Строителни отпадъци

Община Родопи подготвя проект за строителните отпадъци с наименование „Изграждане на депо за инертни отпадъци със съоръжение за третиране – инсталация за третиране на строителни отпадъци с цел последващото им оползотворяване”, в рамките на имот с № 59032.14.60, с. Първенец, община Родопи, област Пловдив“. Проектът е на етап одобрение на ПУП. Проблем към момента се явява проектиране и реализация на пътната връзка.

Имот № 59032.14.60, в местност „Чакъла“ е включен в публичният регистър на депата в България – писмо с изх. № 08-00-11846/03.02.2015 г. на Изпълнителната агенция по околна среда към МОСВ.

5.3. Замърсявания и антропогенни въздействия върху компонентите на околната среда

Състоянието на околната среда в община Родопи е пряко свързано с урбанизацията на територията, използването на ресурсите ѝ, развитието на промишлеността, дългогодишните дейности в селското и горското стопанство, степента на влаганите инвестиции в инфраструктурата и пречистването на отпадъчните води.

Контролът върху състоянието на околната среда се провежда по компоненти на средата и фактори в съответствие с поредицата от специализирани закони за управление на околната среда, приети през последните години за сближаване със законодателството на ЕС.

Качество на атмосферния въздух

Качеството на атмосферния въздух се контролира от РИОСВ Пловдив, чрез пунктовете за мониторинг на въздуха, които са част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС). На територията на Община „Родопи няма пункт за мониторинг на въздуха. На територията на област Пловдив са разположени 3 пункта от НСМОС две автоматични измервателни станции (АИС), един ръчен пункт за мониторинг (ПМ) и една АИС, обслужвана от „КЦМ“ АД: АИС „Каменица“, който съгласно условията за класификация на пунктовете за мониторинг от Приложение No12 към чл. 20 от Наредба No 12 за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух (ДВ бр. 58/2010 г.) е класифицирана като градски фонен пункт. Разположен е в централната градска част на гр. Пловдив в зона с предимно жилищни сгради и средно натоварен автомобилен трафик АИС „Баня Старинна“ - отговарящ на условията за транспортно ориентиран пункт. Разположен е в централна градска част в зона с натоварен автомобилен трафик. Наблюдаваното замърсяване се формира предимно от транспорта,

през зимният период и от индивидуалните системи за отопление. Пробонабирането в пункта е стартирало от 01.01.2009 г.

ПМ „Долни Воден“ - отговарящ на условията за градски фонов пункт за ФПЧ10.

Разположен е в централната част на кв. Долни Воден, гр. Асеновград, в зона с предимно жилищни сгради и незначителен автомобилен трафик.

АИС „Куклен“-класифицирана е като промишлено ориентиран пункт за оценяване приноса към замърсяването на атмосферния въздух в района, вследствие производствената дейност на „КЦМ“ АД. Разположен е в централната част на гр. Куклен в зона с предимно жилищни сгради и незначителен автомобилен трафик. Наблюдаваното замърсяване се формира предимно от индустриални източници („КЦМ“ АД и „Агрива“ АД) и източници с локален характер, а през зимният период и от локално битово отопление. Въведен е в експлоатация през 2007 г.

Информацията от пунктовете се събира, оценява и обобщава чрез непрекъснато наблюдение на показателите, характеризиращи КАВ съгласно чл. 4 от Закона за чистотата на атмосферния въздух (ДВ бр. 45/1996 г. и по сл. изм. и доп.), (Директива 96/62/ЕС) и са оборудвани със стандартен набор за определяне метеорологични параметри.

Със Закона за чистотата на атмосферния въздух се уреждат условията, реда и начина за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, като по този начин се осигурява провеждането на държавната политика по оценка и управление на КАВ, в това число – подобряване на КАВ в районите, в които е налице превишаване на установените норми. Основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой са суспендирани частици, фини прахови частици, серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово (аерозол), бензен, полициклични ароматни въглеводороди, тежки метали – кадмий, никел и живак, арсен.

От направеното моделиране към актуализираните програми на общините е видно, че приноса на различните източници към замърсяването е аналогичен, както и при предходните програми с изтекъл период на действие.

В общинските програми по КАВ са планирани мерки за подобряване качеството на въздуха, като се изпълняват мерки в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен период на изпълнение.

Част от мерките по отношение на битово отопление и отопление на обществени сгради са свързани с:

- изготвяне и изпълнение на проекти за повишаване на енергийната ефективност на общински сгради;
- изпълнение на проекти за подмяна на горивни инсталации в общински сгради за работа с възобновяеми енергийни източници и/или алтернативни горива;
- изготвяне и изпълнение на проекти за подмяна на неефективни по отношение на КАВ форми на отопление на жилищни сгради;
- проучване и реализиране на възможности за подпомагане на социално слаби граждани с по-качествени твърди горива, които са нискоемисионни характеристики;
- засилени проверки в кварталите за нерегламентирано изгаряне на гуми, пластмаси и др.;
- засилени проверки на строителните обекти.

Част от мерките по отношение на транспорта, включват:

- увеличаване на контрола по спазване на определения маршрут за движение на

товарните автомобили, превозващи строителни отпадъци и/или земни маси до съоръжения/площадки, отговарящи на изискванията на ЗУО;

- разширяване и поддържане на градската транспортна схема, включваща оптимизация на комуникационните потоци и обособяване на еднопосочно движение, където е приложимо;
- оптимизиране на движението на светофарно регулираните кръстовища, чрез:
- въвеждане на система за адаптивно управление па графика (интелигентна система за управление на трафика) и въвеждане на приоритизация на автомобилите на спешните служби и градски транспорт;
- текущ и основен ремонт на пътната и тротоарна настилка на територията на общините, включени в РОУКАВ „Агломерация Пловдив“;
- инициране на предложение за въвеждане на по-строг контрол върху контролно - техническите пунктове за периодични прегледи на пътни превозни средства, по отношение, извършването на прегледи на превозни средства с дизелови и бензинови двигатели за наличие на пречистващи отработените газове системи, включително отнемане на разрешението за извършване на дейността;
- повишаване привлекателността на градския транспорт;
- създаване, възстановяване и поддържане на зелени площи в прилежащи зони около транспортната инфраструктура, включително и използване на рекултивационни мрежи за укрепване на почвата;
- поетапно увеличаване честотата на миене на уличната мрежа с включване на вътрешно-кварталните улици в зависимост от атмосферните условия;
- ежегодно извършване на залесителни мероприятия върху ерозирани и замърсени терени.

В резултат на мерките, които общините изпълняват през последните години се наблюдава значително намаляване на замърсяването на атмосферния въздух.

Контролираните обекти, с източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух за община Родопи са 15 на брой. В района на общината не са констатирани превишения на НДЕ на емитираните замърсители от обектите с неподвижни източници. Замърсяването на въздуха в населените места от общината е основно от битовото отопление и линейни източници – автотранспорт и състояние на пътната инфраструктура. Разположените на територията на общината кариери са източници на неорганизираните емисии на прах. През 2019 г. на концисионерите на кариерите са налагани имуществени санкции.

Възникнали аварийни ситуации и регистрирани жалби и сигнали за замърсяване на атмосферния въздух: на 05.03.2019 г. възниква пожар на територията на площадката за третиране на строителни отпадъци в землището на с.Първенец, община Родопи, стопанисвана от „СО СПЕКТЪР“ ЕАД. Извършено е измерване на КАВ с мобилна апаратура РИОСВ – Пловдив: Доклад за състоянието на околната среда през 2019 г. 36 GASMET в кв. Коматево, гр. Пловдив. Не са установени превишения на нормативно определените стойности на измерваните показатели. Пожарът е потушен на 06.03.2019 г

Качество на водата

Замърсяването на повърхностните води на територията на община Родопи е в резултат от заустените в реките канализационни мрежи и производствени отпадъчни води. Допълнително замърсяване на повърхностните води се получава вследствие на неекологосъобразно извършване на стопански дейности (животновъдство) в селищата без

канализационна мрежа.

Повърхностните и подземни води се замърсяват и от експлоатираните неорганизиранни сметища на територията на общината чрез атмосферните води, които се отичат към естествените водоизточници или се просмукват в подземните водни хоризонти и предизвикват значително, а в някои случаи и трайно замърсяване.

Сериозен проблем с питейните води е регистриран от РЗИ Пловдив в началото на 2021г.

Изследване качеството на питейна вода в община „Родопи“ – с. Брестовица – съдържание на Манган (допустимо количество 50 mg/l) - извършено на 5.01.2021г.

	Място на вземане на пробата	Манган mg/l	мирис	вкус
1	Частен дом –душ смесител в санитарно помещение, с. Брестовица, ул. „Ангел Кънчев” 15	>1600	Неприемлив	Привкус - неприемлив
2	Частен дом –чешма, с. Брестовица, ул. „Ангел Кънчев” No11	239±8	Приемлив	Привкус - неприемлив
3	частен дом, с. Брестовица, ул. „Отец Паисий” No14	169±6C	Приемлив	Привкус - неприемлив

Изследване качеството на питейна вода в община „Родопи“ – с. Брестовица – съдържание на Манган (допустимо количество 50 mg/l) извършено на 11.01.2021г.

	Място на вземане на пробата	Манган mg/l	мирис	вкус
1	Тръбен кладенец No3 –помпенастанция „Брестовица - 1”, с. Кадиево	234±8	Приемлив	Привкус - неприемлив
2	Тръбен кладенец No1 –помпенастанция „Брестовица - 1”, с. Кадиево	584±18	Приемлив	Привкус - неприемлив
3	Сурова вода, водоем 25 куб. м3.на територията на помпена станция „Брестовица -2”,	436±14	Приемлив	Привкус - неприемлив
4	Вода от машинна зала след обеззаразяване, помпена станция „Брестовица -2	447±14	Приемлив	Привкус - неприемлив
5	Вода от чешма в сградата на винаро -лозарска кооперация, ул. „Васил Левски”, с. Брестовица	>1600	Неприемлив	Привкус - неприемлив
6	Вода от водоем 500 куб. м3., към помпена станция „Брестовица –3”	112±4	Приемлив	Привкус - неприемлив
7	Вода от „Водоем 450”, към помпена станция „Брестовица –3”, с. Брестовица,	122±4	Приемлив	Привкус - неприемлив
8	Вода от „Водоем 140 куб. м3” за висока зона, помпена станция „Брестовица –3”	128±4	Приемлив	Привкус - неприемлив
9	Вода от „Водоем 450”, местност „Св. Никола” –черпи от помпена станция „Брестовица –3”	109±3	Приемлив	Привкус - неприемлив
10	Средна зона, частен дом, Брестовица, ул. „Атанас Кръстанов” No20, ул. „Ангел войвода” No24	1258±40	Неприемлив	Привкус - неприемлив

На база направените изследвания на качеството на питейната вода от водопроводната мрежа, протестите на жителите на с. Брестовица, писменото искане на Кметът на община „Родопи” до председателя на Комисията за енергийно и водно регулиране, с копие до ВиК-Пловдив, с настояване да се преразгледа цената на питейната вода в село Брестовица, се стигна до решение за финансиране на проект за нови водоземни съоръжения, довеждащ водопровод до водопреносната мрежа на селото и пълна реконструкция на водопроводната мрежа в регулацията на селото.

През 2018 г. оперативният контрол е съсредоточен върху опазването на повърхностните води по поречието на река Марица от замърсяване в резултат заустване на отпадъчни води след или без пречистване. Извършвани са проверки за изпълнение на изискванията, поставени в разрешителните за заустване, както и по условия на издадени Комплексни

разрешителни, в това число: спазване на индивидуалните емисионни ограничения, изпълнение на плана за собствен мониторинг на отпадъчните води и др.

От извършените проверки на действащите пречиствателни станции и съоръжения за отпадъчни води към фирмите и предприятията се установи, че същите се поддържат в сравнително добро състояние. Затрудненията и проблемите при експлоатацията на съоръженията са предимно по финансови и организационни причини, предизвикани от нередовната работа на основните производства. В отделни случаи не се предприемат действия и не се извършват своевременно необходимите ремонти и подмяна на амортизирани машини и съоръжения, с цел същите да се поддържат в непрекъсната техническа и експлоатационна изправност. За констатираните нередности са давани своевременно предписания и са извършвани проверки за тяхното изпълнение. За установените нарушения са съставяни актове и са налагани имуществени санкции и глоби

По-големи обекти, източници на отпадъчни производствени води, които имат изградени ПСОВ и пречиствателни съоръжения: „Мони - МГ” ООД гр. Пловдив Галваничен цех землище Белащица - Издадено е разрешително за заустване на отпадъчните води в отводнителен канал. Изградени и въведени в експлоатация съоръжения за битови и производствени отпадъчни води.

Подземни води: Като подземно водно тяло, определено като зона за защита на подземните води, предназначено за питейно-битово водоснабдяване се констатира лошо състояние, като се наблюдава завишено съдържание над контролно ниво/максимална стойност съгласно Наредба №9/2001 г.(изм. ДВ. бр.102 от 12 Декември 2014г.) за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, както следва: нитрати в МП при с. Браниполе – целогодишно, средноаритметично съдържание - 58,5 mg/l (стандарт за качество на питейни води - 50 mg/l)

Общият обем на водните ресурси на територията на общината се характеризира с ярко изразени годишни колебания. За нуждите на населението и бизнеса се използват главно изворните водохващания - каптажи, като общият дебит на водоизточниците варира в доста широки граници.

Почви

Замърсяване и увреждане на почвите. - Основен замърсител на почвите в контролираната от РИОСВ - Пловдив територия е КЦМ-АД . Основните замърсявания са на територията на общините Асеновград и Куклен и Пловдив. Замърсяванията са стари. Имайки предвид, че очистването на почвите е дълготраен процес, а резултатите от анализите на мониторинга показват, че тенденцията на замърсяване с олово, кадмий и цинк е към задържане. Това се дължи на подобряване въздушните пречиствателни съоръжения на КЦМ - АД.

Наблюдава се тенденция на безконтролно изхвърляне на строителни отпадъци от страна на строителните фирми в земеделски земи. Следствие на което се увреждат почвите и се унищожават хумусният слой на почвата. Липсва контрол от страна на общините по отношение на хумуса, липсват хумусни депа.

Контрол и управление при замърсяване на почвите с тежки метали и металоиди. Основен промишлен замърсител на почвите с тежки метали е КЦМ - АД. В тази връзка и във връзка със старите замърсявания получени от дейността на КЦМ -АД продължава изпълнението на проекта за биологично очистване на земеделските земи в района около КЦМ - АД като за целта КЦМ - АД е засяло 300 дка лавандула. Не са констатирани и не са постъпвали сигнали за ерозирани почви и не се изпълняват проекти за подобряване състоянието на

съществуващите такива.

В района на РИОСВ - Пловдив е създадена организация на контролна дейност в пунктове за наблюдение и контрол, които са част от Националната автоматична система за екологичен мониторинг /НАСЕМ/, с цел провеждане на мониторинговата дейност в подсистема "Земи и почви". Пунктовете, от които се извършва пробонабирането на почвените проби, са разположени на цялата територия контролирана от РИОСВ. Те са постоянни и са определени в зависимост от източника и вида на замърсяването.

Увреждане на почвите и земите от добивната промишленост

На територията контролирана от РИОСВ - Пловдив, се осъществява само добив на строителни материали по открит кариерен способ. Част от нарушените площи се рекултивират.

Ерозия на почвите

Ерозията е процес, който механично уврежда почвите, като унищожава хумусния слой, което води до намаляване на почвеното плодородие ежегодно. Дейностите по предотвратяване на почвената ерозия основно се финансират от МЗГ.

Засоляване и закисляване на почвите

Извършените наблюдения в периода 2009-2012 г. позволяват да се направи заключение, че почвите в страната са в добро екологично състояние, както по отношение на запасеност с биогенни елементи/ органично вещество, така и по отношение замърсяване с тежки метали и металоиди. Няма регистрирани почвени замърсявания с устойчиви органични замърсители.

По отношение замърсяването с тежки метали се прави констатацията, че интензивността е силно намаляла в резултат преди всичко на силно ограничената производствена дейност. Това е тенденция проследявана през последните 20 г. В същото време се запазват замърсените територии спрямо 2012 г. /около 43 660 ha, което е 0.9% от земеделските земи въпреки, че стойностите на съдържанието на тежки метали в тези проблемни територии намалява.

Като цяло почвите в община Родопи не са замърсени.

Замърсяване на почвите със строителни и битови отпадъци

На територията има образувани множество нерегламентирани и криминални сметища със строителни и битови отпадъци, които замърсяват и увреждат почвите на региона. Въпреки усилията, които полагат общината, все още е недостатъчен контролът от тяхна страна за недопускане на замърсяване на почвите със смесени битови и строителни отпадъци

Шумът не е сред основните екологични фактори, застрашаващи здравето на населението, тъй като няма надвишаване на пределно допустимите норми. В общината не съществуват и сериозни предпоставки за шумово замърсяване. Някои човешки дейности в сферата на услугите също са източник на шум и създават дискомфорт у живеещите около източника.

Акустично натоварване на средата се отчита в селищата през които преминава жп линията София - Истанбул и международният първокласен път Е 80.

На територията на населените места не са разположени големи промишлени предприятия, които да създават шумово натоварване. Превантивна мярка срещу нарастването на шумовите емисии е извършвания ремонт на пътните настилки в населените места, както и засаждането на трайни насаждения и храстови видове.

Радиационна обстановка

Няма данни в общината за промяна на нормалната радиационна обстановка.

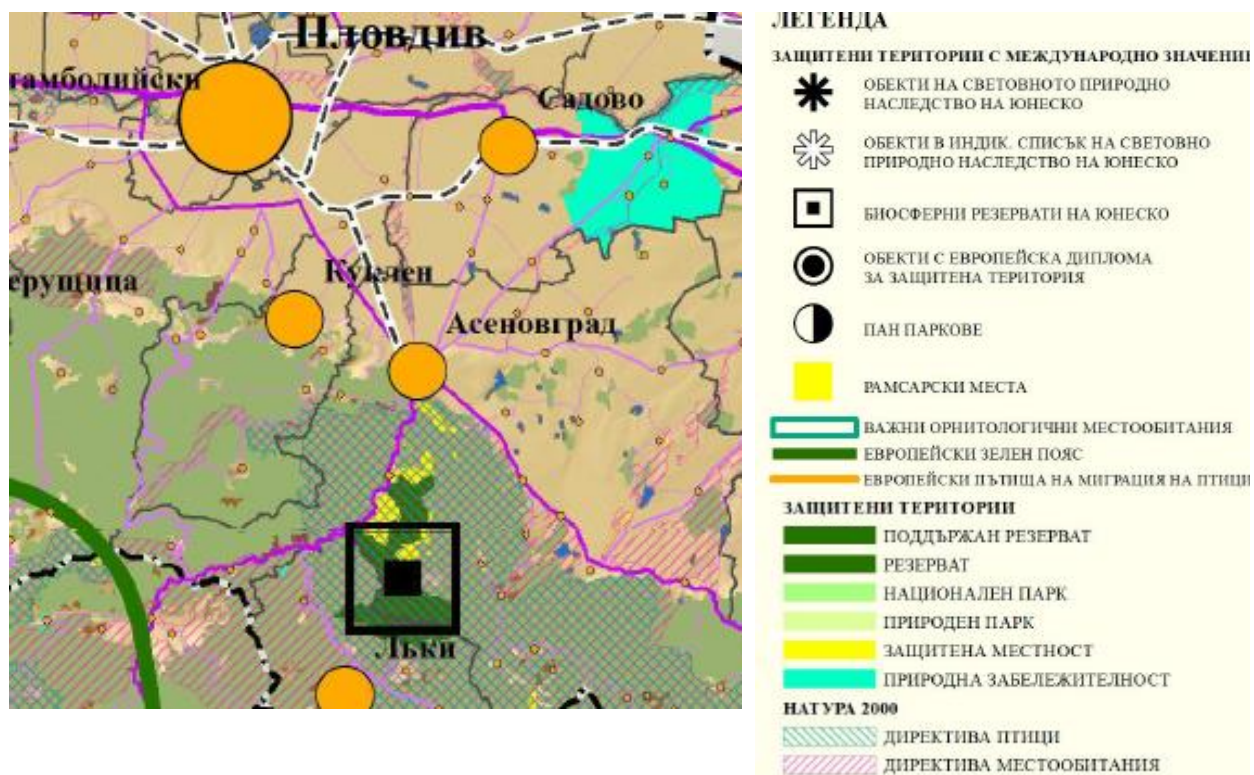
Земетръсна активност

Община Родопи се намира в Маришката разломна зона. От процесите с внезапно действие за община Родопи е характерна високата земетръсна активност, която се обуславя от силно разломената основа на Горнотракийската депресия, нейният клеткообразен строеж и движенията на земната кора, протичащи с различна скорост. Съгласно прогнозното сеизмично райониране на България, проучваният район попада в област с девета степен на сътресяемост за 1000 годишен период.

Необходими инвестиции в паркови зони:

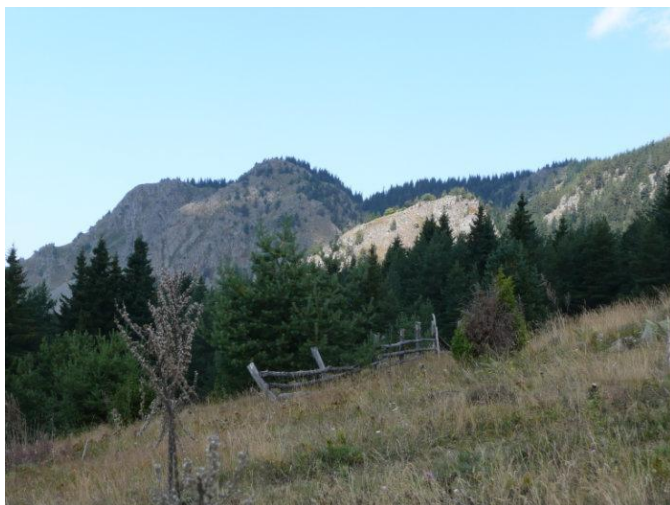
- **Първенец:** За лесопарк с. Първенец има изготвен проект, необходимо е финансиране;
- **Ягодово:** Подновяване и/или подмяна на детски съоръжения, изграждане на парково осветление в 5 (пет) броя общински паркове на територията на село Ягодово
- **Брестовица** Местата за отдых на територията на село Брестовица са недостатъчни. Изграждане на места за отдых на ул. „Родопи“ до параклис „Свети Рангел“ и ул. „Родопи“ с ул. Кап. Петко войвода“, на ул. „Малчика“, на ул. „Хаджи Димитър“, при парка на ул. „Васил Левски“ и ул. „Цар Симеон“.

5.4. Територии в Национална мрежа Натура 2000 и защитени територии

Защитени територии

Голица – защитена местност

Площ: 56.08 хектара

Местоположение: Община Родопи - с. Лилково

Документи за обявяване: Заповед No.345 от 17.05.1979 г., бр. 67/1979 на Държавен вестник 345-1979 г.;
Документи за промяна: Прекатегоризация със Заповед No.РД-330 от 31.03.2003 г., бр. 42/2003 на Държавен вестник 330-2003 г.;

Цели: Опазване на вековна иглолистна гора от бял бор, смърч и бяла мура.

Режим на дейности:

- Забранява се извеждането на голи сечи;
- Забранява се увреждането на дървесната растителност;
- Забранява се пашата и бивакуването на домашни животни;
- Забранява се паленето на огън;
- Забранява се замърсяването с отпадъци;
- Забранява се строителството;
- Забранява се търсенето или проучването и добивът на подземни богатства.

Козница – защитена местност

Площ: 650.16 хектара

Местоположение: Община: Кричим - гр. Кричим; Община Родопи - с. Скобелево

Документи за обявяване: Заповед No.РД-405 от 07.07.2008 г., бр. 73/2008 на Държавен вестник 405-2008 г.

Цели: Опазване на най-голямото в Родопите находище на дървовидна хвойна (*Juniperus excelsa* Vieb).

Режим на дейности:

- Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
- Забранява се разрушаването и изземването на скални маси;
- Забранява се строителство, с изключение на обекти за ловностопански дейности;
- Забранява се изграждане на нови пътища;

- Забранява се промяна предназначението и начина на трайно ползване на земите, горите и водните течения;
- Забранява се осъществяване на горскостопански дейности през периода 1 март - 15 юли;
- Забраняват се всякакви сечи, с изключение на санитарни и отгледни;
- Забранява се залесяване с неместни за района растителни видове;
- Забранява се разселване на неместни за района животински видове;
- Забранява се скалното катерене, алпинизъм, парапланеризъм, делтапланеризъм и мотоделтапланеризъм;
- Забранява се бивакуването на хора;
- Забранява се паша и бивакуване на домашни животни;
- Забранява се паленето на огън;
- Забранява се събирането на лечебни растения и гъби.

Припокриване (частично или пълно): Защитена зона по директивата за местообитанията: Родопи - Западни

Нощувка на малък корморан - Пловдив – защитена местност

Площ: 82.09 хектара

Местоположение: Община Марица - с. Костиево; Община Пловдив - гр. Пловдив, Община Родопи - с. Оризари

Документи за обявяване: Заповед No.РД-644 от 05.09.2006 г., бр. 85/2006 на Държавен вестник 644-2006 г.; Документи за промяна: Промяна в режима на дейностите със Заповед No.РД-139 от 18.02.2014 г., бр. 24/2014 на Държавен вестник 139-2014 г.

Цели: Опазване местообитание, място за почивка и струпване по време на миграция на малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*)

Режим на дейности:

- Забранява се изсичане и опожаряване на дървета;
- Забранява се добив на пясък и други инертни материали, с изключение на добив съгласно издадените до влизането на тази заповед в сила разрешителни от Басейнова дирекция за управление на водите - Източно-Беломорски район, Пловдив;
- Забранява се ловуване;
- Забранява се строителство, с изключение на хидротехнически съоръжения за осигуряване проводимостта на реката, инфраструктурни съоръжения с национално значение, както и ремонт и поддръжка на съществуващата инфраструктура;

Припокриване (частично или пълно): Защитена зона по директивата за птиците: Марица Пловдив

Перестица – защитена местност

Площ: 6.05 хектара

Местоположение: Община Перушица - гр. Перушица, Община: Родопи - с. Устина

Документи за обявяване: Заповед No.173 от 09.03.1983 г., бр. 26/1983 на Държавен вестник 173-1983; Прекатегоризация със Заповед No.РД-331 от 31.03.2003 г., бр. 42/2003 на Държавен вестник 331-2003 г.; Промяна в площта - актуализация със Заповед No.РД-935 от 28.12.2007 г., бр. 11/2008 на Държавен вестник 935-2007 г.

Цели: Опазване на гнездово местообитание на черен щъркел и характерен ландшафт.

Режим на дейности:

- Забранява се извеждане на сечи, с изключение на санитарни;
- Забранява се осъществяване на горско- и ловностопански дейности в периода от 1.III до 15.VII;
- Забранява се използване на скалния комплекс за скално катерене и практикуване на екстремни спортове;
- Забранява се паша и бивакуване на хора и домашни животни;
- Забранява се палене на огън;
- Забранява се замърсяване с отпадъци;
- Забранява се строителство;
- Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
- Забранява се разрушаване на скалните образувания.

Чинарите – защитена местност

Площ: 1.13 хектара

Местоположение: Община: Родопи - с. Белащица

Документи за обявяване: Заповед No.РД-835 от 14.11.2011 г., бр. 96/2011 на Държавен вестник 835-2011 г.

Цели: Опазване на естествено находище на източен чинар (*Platanus orientalis*).

Режим на дейности:

- Забранява се промяна на предназначението и начина на трайно ползване на земята;

- Забранява се строителство с изключение на ремонт и поддръжка на съществуващи сгради и съоръжения;
- Забранява се търсене, проучване и добив на подземни богатства;
- Забранява се унищожаване и повреждане на естествена растителност;
- Забранява се провеждане на сечи с изключение на санитарни;
- Забранява се залесяване с неместни и нехарактерни за района растителни видове;
- Забранява се паша и бивакуване на домашни животни.

Защитени зони:

Брестовица – Защитена зона по директивата за местообитанията.

Местоположение: Област: Пловдив, Община: Перушица, Населено място: гр. Перушица;
Община: Родопи, Населено място: с. Брестовица, с. Извор, с. Марково, с. Първенец, с. Храбрино

Тип: Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

- Безгръбначни: *E. quadripunctaria* ; *Probaticus subrugosus* ; Алпийска розалия (*R. alpina*) ; Бисерна мида (*U. crassus*) ; Бръмбар рогач (*L. cervus*) ; Бръмбар рогач (*L. cervus*) ; Буков сечко (*M. funereus*); Лицена (*L. dispar*) ; Обикновен сечко (*C. cerdo*) ; Ручеен рак (*A. torrentium*) .
- Риби: Маришка мряна (*B. plebejus*) ; Обикновен щипок (*C. taenia*) ;
- Земноводни и влечуги: Голям гребенест тритон (*T. karelinii*); Жълтокоремна бумка (*B. variegata*) ; Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*); Смок (*E. sauromates*); Шипобедрена костенурка (*T. graeca*) ; Шипоопашата костенурка (*T. hermanni*) .
- Бозайници, без прилепи: Видра (*L. lutra*); Лалугер (*S. citellus*);
- Прилепи: Голям подковонос (*Rh. ferrumequinum*); Дългопръст нощник (*M. saraccinii*); Дългоух нощник (*M. bechsteinii*) ; Малък подковонос (*Rh. hipposideros*) ; Широкоух прилеп (*B. barbastellus*) - доклад

Марица Пловдив – Защитена зона по директивата за птиците.

Местоположение: Област: Пазарджик, Община: Пазарджик, Населено място: с. Говедаре;
Област: Пловдив, Община: Марица, Населено място: с. Костиево,
Община: Пловдив, Населено място: гр. Пловдив, Община: Родопи, Населено място: с. Оризари, с. Цаланица, Община: Стамболийски, Населено място: гр. Стамболийски

Тип: Защитена зона по Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици.

Цели на обявяване: Опазване и поддръжане на местообитанията на посочените видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние; Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Малък корморан (*Phalacrocorax rugosus*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*);
2. Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*),

Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкenez) (*Falco tinnunculus*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Речна чайка (*Larus ridibundus*).

Режим на дейности:

- Забранява се намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове;
- Забранява се паленето на тръстикови масиви и крайречна растителност;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.

Припокриване (частично или пълно): Защитена местност: Нощувка на малък корморан – Пловдив

Оризица Цаланица – Защитена зона по директивата за птиците.

Тип: Защитена зона по Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици

Документи за обявяване: Заповед No.РД-368 от 16.06.2008 г., бр. 56/2008 на Държавен вестник 2-1-2086-368-2008

Документи за промяна: Приемане на План за управление със Заповед No.РД-45 от 26.01.2016 г., бр. 12/2016 на Държавен вестник

Цели на обявяване: Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние; Възстановяване на местообитания на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Местоположение: Област: Пловдив, Община: Марица, Населено място: с. Войсил, с. Радиново, Община: Родопи, Населено място: с. Цаланица, Община: Съединение, Населено място: гр. Съединение

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Малък воден бик (*Ichobrychus minutus*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Малка пъструшка (*Porzana pusilla*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*);

2. Сива чапла (*Ardea cinerea*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкenez) (*Falco tinnunculus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*),

Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*).

Режим на дейности:

- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
- Забранява се паленето на пасища, тръстикови масиви и крайбрежна водна растителност;
- Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство.

Персенк - Защитена зона по директивата за птиците.

Местоположение:

Област: Пловдив, Община: Родопи, Населено място: с. Лилково, с. Ситово,

Област: Смолян, Община: Девин, Населено място: с. Брезе, с. Лясково, с. Михалково, с. Чуруково, Община: Смолян, Населено място: с. Широка

лъка, Община: Чепеларе, Населено място: гр. Чепеларе, с. Забърдо, с. Зорница, с. Малево, с. Орехово

Площ: 16119.67 хектара

Тип: Защитена зона по Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици

Документи за обявяване: Заповед No.РД-772 от 28.10.2008 г., бр. 103/2008 на Държавен вестник 2-1-2105-772-2008

Цели на обявяване: Опазване и поддържане на местообитанията на посочените видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние; Възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1.Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circus gallicus*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Вrabчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*);

2.Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкenez) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*).

Режим на дейности:

- Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;

- Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
- Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
- Забранява се намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове.

Припокриване (частично или пълно): Защитена местност: Средните ливади; Природна забележителност: Дуплево – водопад; Природна забележителност: Костен камък – водопад; Природна забележителност: Чудните мостове – Еркюприя.

Река Вьча Тракия – Защитена зона по директивата за местообитанията.

Местоположение:

Област: Пловдив, Община: Кричим, Населено място: гр. Кричим, Община: Перушица, Населено място: гр. Перушица, Община: Родопи, Населено място: с. Кадиево, с. Цаланица, Община: Стамболийски, Населено място: с. Йоаким Груево, с. Куртово Конаре
Площ: 550.32 хектара

Местоположение: Област: Пловдив, Община: Кричим, Населено място: гр. Кричим, Община: Перушица, Населено място: гр. Перушица, Община: Родопи, Населено място: с. Кадиево, с. Цаланица, Община: Стамболийски, Населено място: с. Йоаким Груево, с. Куртово Конаре
Площ: 550.32 хектара

Документи за обявяване: Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-424-122-2007

Тип: Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна

Предмет на опазване (видове и местообитания):

- Безгръбначни: Бисерна мида; Бръмбар рогащ; Офигомфус; Ценагрион доклад
- Риби: Горчивка; Маришка мряна; Обикновен щипок
- Земноводни и влечуги: Голям гребенест тритон (*T. karelinii*); Жълтокоремна бумка (*B. variegata*); Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*); Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*); Червенокоремна бумка (*B. bombina*); Шипобедрена костенурка (*T. graeca*); Шипоопашата костенурка (*T. hermanni*);
- Бозайници, без прилепи: Видра (*L. lutra*); Лалугер (*S. citellus*); Пъстър пор (*V. peregusna*);
- Прилепи: Дългопръст нощник (*M. saraccinii*).

Река Марица - Защитена зона по директивата за местообитанията

Тип: Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Местоположение: Област: Пазарджик, Община: Белово, Населено място: гр. Белово, с. Дъбравите, с. Мененкьово, Община: Пазарджик, Населено място: гр. Пазарджик, с. Величково, с. Говедаре, с. Звъничево, с. Мирянци, с. Мокрище, с. Огняново, с. Синитово, с. Хаджиево, Община: Септември, Населено място: гр. Ветрен, гр. Септември, с. Бошуля, с. Виноградец, с. Злокучене, с. Карабунар, с. Ковачево
 Област: Пловдив, Община: Марица, Населено място: с. Костиево, с. Маноле, с. Рогош, Община: Пловдив, Населено място: гр. Пловдив, район Западен, район Северен, Община: Първомай, Населено място: гр. Първомай, с. Винаца, с. Градина, с. Добри дол, с. Караджалово, с. Крушево, Община: Раковски, Населено място: с. Белозем, с. Чалъкови, Община: Родопи, Населено място: с. Оризари, с. Цаланица, с. Ягодово, Община: Садово, Населено място: с. Катунца, с. Милево, с. Поповица, с. Селци, с. Чешнегирово, Община: Стамболийски, Населено място: гр. Стамболийски, с. Ново село, с. Триводици, Област: Стара Загора, Община: Братя Даскалови, Населено място: с. Мирово, Община: Чирпан, Населено място: с. Зетьово, с. Златна ливада, Област: Хасково, Община: Димитровград, Населено място: гр. Димитровград, с. Брод, с. Великан, с. Златополе, с. Крум, с. Радиено, с. Райново, с. Скобелево, с. Сталево, с. Черногорово, с. Ябълково, Община: Любимец, Населено място: гр. Любимец, с. Георги Добрево, с. Йерусалимово, Община: Свиленград, Населено място: гр. Свиленград, с. Генералово, с. Капитан Андреево, с. Момково, Община: Симеоновград, Населено място: гр. Симеоновград, с. Константиново, с. Свирково, Община: Харманли, Населено място: гр. Харманли, с. Бисер, с. Българин, с. Доситеево, с. Преславец, с. Рогозиново, с. Шишманово, Община: Хасково, Населено място: с. Нова Надежда
 Безгръбначни

Предмет на опазване (видове и местообитания):

- *Безгръбначни:* *E. Quadrupunctaria*; *Probaticus subrugosus*; Алпийска розалия (*R. alpina*); Бисерна мида (*U. crassus*); Бръмбар рогач (*L. cervus*); Буков сечко (*M. funereus*); Вертиго (*V. angustior*); Вертиго (*V. mouliinsiana*); Лицена (*L. dispar*); Об. паракалоптенус (*P. caloptenoides*); Обикновен сечко (*C. cerdo*); Офигомфус (*O. cecilia*); Ручеен рак (*A. torrentium*); Торбогнездница (*E. catax*); Ценагрион (*C. ornatum*);
- *Риби:* Балкански щипок (*S. aurata*); Горчивка (*Rh. sericeus*); Маришка мряна (*B. plebejus*); Обикновен щипок (*C. taenia*); Распер (*A. aspius*).
- *Земноводни и влечуги:* Голям гребенест тритон (*T. karelinii*); Жълтокоремна бумка (*B. variegata*); Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*); Смок (*E. sauromates*); Червенкоремна

бумка (*B. bombina*); Шипобедрена костенурка (*T. graeca*); Шипоопашата костенурка (*T. hermanni*); Южна блатна костенурка (*M. caspica*);

- *Бозайници, без прилепи*: Видра (*L. lutra*); Вълк (*C. lupus*); Добруджански хомяк (*M. newtoni*); Лалугер (*S. citellus*); Мишевиден сънливец (*M. roachi*).
- *Прилепи*: Голям нощник (*M. myotis*); Голям подковонос (*Rh. ferrumequinum*); Дългопръст нощник (*M. saraccinii*); Дългоух нощник (*M. bechsteinii*); Малък подковонос (*Rh. hipposideros*); Остроух нощник (*M. blythii*); Средиземноморски подковонос (*Rh. blasii*); Широкоух прилеп (*B. barbastellus*); Южен подковонос (*Rh. euryale*).

Река Чая - Защитена зона по директивата за местообитанията.

Местоположение:

Област: Пловдив, Община: Асеновград, Населено място: гр. Асеновград, Община: Родопи, Населено място: с. Крумово, с. Ягодово, Община: Садово, Населено място: с. Катунца.

Тип: Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

- *Безгръбначни*: Бисерна мида (*U. crassus*); Бръмбар рогач (*L. cervus*); Вертиго (*V. angustior*); Вертиго (*V. moulinsiana*).
- *Риби*: Балкански щипок (*S. aurata*); Горчивка (*Rh. sericeus*); Маришка мряна (*B. plebejus*); Обикновен щипок (*C. taenia*).
- *Земноводни и влечуги*: Голям гребенест тритон (*T. karelinii*); Жълтокоремна бумка (*B. variegata*); Жълтокоремна бумка (*B. variegata*); Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*); Червенокоремна бумка (*B. bombina*);
- *Бозайници, без прилепи*: Видра (*L. lutra*); Лалугер (*S. citellus*); Пъстър пор (*V. peregusna*).
- *Прилепи*: Голям нощник (*M. myotis*); Голям подковонос (*Rh. ferrumequinum*); Дългопръст нощник (*M. saraccinii*); Дългоух нощник (*M. bechsteinii*); Остроух нощник (*M. blythii*).

Родопи - Западни – Защитена зона по директивата за местообитанията.

Площ: 14693.1 хектара

Документи за обявяване: Решение №.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на Държавен вестник 2-2-578-122-2007

Тип: Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Местоположение: Област: Благоевград, Община: Банско, Населено място: с. Гостун, с. Осеново, Община: Гърмен, Населено място: с. Горно Дряново, с. Дебрен, с. Долно Дряново, с. Ковачевица, с. Лещен, с. Марчево, с. Огняново, с. Ореше, с. Осиково, с. Рибново, с. Скробатно, Община: Сатовча, Населено място: с. Ваклиново, с. Долен, с. Жижево, с. Кочан, с. Крибул, с. Осина, с. Плетена, с. Сатовча, с. Туховица, Община: Хаджидимово, Населено място: с. Абланица, Област: Пазарджик, Община: Батак, Населено място: гр. Батак, с. Нова махала, с. Фотиново, Община: Брацигово, Населено място: с. Жребичко, с. Равногор, с. Розово, Община: Велинград, Населено място: гр. Велинград, с. Бозьова, с. Грашево, с. Кръстава, Община: Пещера, Населено място: гр. Пещера, Община: Ракитово, Населено място: гр. Ракитово, с. Дорково, Община: Сърница, Населено място: гр. Сърница, с. Медени поляни, с. Побит камък, Област: Пловдив, Община: Асеновград, Населено място: с. Косово, Община: Кричим, Населено място: гр. Кричим, *Община: Родопи, Населено място: с. Лилково, с. Ситово, с. Скобелево*, Област: Смолян, Община: Борино, Населено място: с. Борино, с. Буйново, с. Кожари, с. Чала, с. Ягодина, Община: Девин, Населено място: гр. Девин, с. Беден, с. Брезе, с. Грохотно, с. Гъоврен, с. Кестен, с. Лясково, с. Михалково, с. Осиково, с. Селча, с. Стоманево, с. Триград, с. Чуруково, Община: Доспат, Населено място: гр. Доспат, с. Барутин, с. Бръщен, с. Змеица, с. Късак, с. Любча, с. Църнча, с. Чавдар, Община: Рудозем, Населено място: гр. Рудозем, с. Равнината, Община: Смолян, Населено място: гр. Смолян, с. Арда, с. Бориково, с. Буката, с. Букаците, с. Вълчан, с. Гела, с. Горна Арда, с. Киселчово, с. Кошница, с. Кремене, с. Могилица, с. Мугла, с. Полковник Серафимово, с. Сивино, с. Смилян, с. Стойките, с. Турян, с. Чокманово, с. Широка лъка, Община: Чепеларе, Населено място: гр. Чепеларе, с. Забърдо, с. Зорница, с. Малево, с. Орехово, с. Хвойна

Предмет на опазване (видове и местообитания):

- *Безгръбначни:* E. quadripunctaria; Probatiscus subrugosus; Алпийска розалия (R. alpina); Бисерна мида (U. crassus); Бръмбар рогач (L. cervus); Буков сечко (M. funereus); Вертиго (V. angustior); Вертиго (V. moulinsiana); Лицена (L. dispar); Об. паракалоптенус (P. caloptenoides); Обикновен сечко (C. cerdo); Офиогомфус (O. cecilia); Ручеен рак (A. torrentium); Торбогнезница (E. catax); Ценагрион (C. ornatum).
- *Рибни:* Балкански щипок (S. aurata); Горчивка (Rh. sericeus); Маришка мряна (B. plebejus); Обикновен щипок (C. taenia); Распер (A. aspius).

- *Земноводни и влечуги:* Голям гребенест тритон (*T. karelinii*); Жълтокоремна бумка (*B. variegata*); Об. блатна костенурка (*E. orbicularis*); Смок (*E. saurogates*); Червенокоремна бумка (*B. bombina*); Шипобедрена костенурка (*T. graeca*); Шипоопашата костенурка (*T. hermanni*); Южна блатна костенурка (*M. caspica*).
- *Бозайници, без прилепи:* Видра (*L. lutra*); Вълк (*C. lupus*); Добруджански хомяк (*M. newtoni*); Лалугер (*S. citellus*); Мишевиден сънливец (*M. roachi*).
- *Прилепи:* Голям нощник (*M. myotis*); Голям подковонос (*Rh. ferrumequinum*); Дългопръст нощник (*M. saraccinii*); Малък подковонос (*Rh. hipposideros*); Остроух нощник (*M. blythii*); Средиземноморски подковонос (*Rh. blasii*); Широкоух прилеп (*B. barbastellus*); Южен подковонос (*Rh. euryale*).

Изводи:

- *Община Родопи е сред общините в страната, за които проблемите с околната среда, предизвикани от антропогенното въздействие, не изискват специални и незабавни действия.*
- *Липсват ярко изразени екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи човешкото здраве, което е предпоставка за високо качество на живот за жителите и посетителите на общината*
- *Приоритетните насоки за бъдещата работа в сферата на опазване на околната среда са **решаването на проблемите с водоснабдяването, замърсяването на водите** поради липсата на канализация и пречистване, обезвреждане на отпадъците от пестициди, решаване на проблемите със шума и атмосферното замърсяване от битна и транспорта в селищата през които преминава жп линията София — Истанбул и международният първокласен път E 80 на територията на Община Родопи.*
- *Друг значим аспект при формирането на бъдещата екологична политика на общината е оценка на очакваните **промени в климата и влиянието им върху територията на община Родопи**, свързани най-вече с промяната в режима на температурите и валежите, загубата на биологично разнообразие, щетите върху селското и горското стопанство от засушавания, пожари и др., нарастването на честотата и интензивността на екстремните климатични събития, както и защитата на населението от природни бедствия. В тази връзка, при определяне на политиката си за развитие, общинската администрация следва да отчете **трите основни приоритета на Стратегията Европа 2020 в сферата на климатичните промени и енергията**, а именно:*
 - *намаляване на емисиите на парникови газове*
 - *добиване на 20 % от енергията от възобновяеми енергийни източници;*
 - *увеличаване на енергийната ефективност с 20 %.*
- *Налагането на забрана или намаляване до минимум отсичането на дървета във водоопадите и изворни зони е важна задача стояща пред общинското ръководство и съответните власти;*
- *Постепенното реструктуриране на горския фонд и нарастването на дела на широколистните видове е важна предпоставка за подобряване екологичното състояние и решаване на част от проблемите с недостига на вода*

5.5.Роля на ПИРО за повишаване на енергийната ефективност, внедряване на ВЕИ, намаляване на емисиите от парникови газове и употребата на изкопаеми горива

Роля на ПИРО за повишаване на енергийната ефективност, внедряване на ВЕИ, намаляване на емисиите от парникови газове и употребата на изкопаеми горива е детайлно развита в част IV Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия

6. Административен капацитет.

Администрацията на община „Родопи“ е компактна, изградена в съответствие с нормативната уредба и с възможност за ефективна реализация на стратегически програмни документи, подготовка и реализация на проекти, включително с европейско финансиране

7. Културно историческо наследство.

Землището на община Родопи е изпъстрено с интересни за туристите и науката исторически паметници - тракийски могили, останки от стари крепости и манастири, руини на изчезнали селища, на църкви и манастири:

Ситовски надпис: На 3км. Северно от с.Ситово, между реките Ситовска и Лилковска стърчи с оригиналните си очертания връх Щутгард, увенчан с руини на стара крепост. На изток от него, отвъд Ситовската река и шосето на около 100 метра нагоре по склона на отвесна скала, отчасти покрита с друга, се намира Ситовският надпис. Той е открит от д-р Александър Пеев през 1926г. Буквите са издълбани на високо, труднодостъпно място върху отвесна и добре изгладена повърхност на скалата, образуваща образувач своеобразна ивица, широка около 30 см. Писмото се състои от остро врязани черти свързани в отделни знаци и фигури. Съществува и твърдение, че Ситовският надпис не е дело на човешка ръка, а по - скоро природно образувание

Крепостта Света Юстина: Останките от тази древна крепостна твърдина се намират южно от село Устина. Историците я посочват като една от съставните части на северно родопските крепостни съоръжения, които са пазили подстъпите към вътрешността на планината. Тя не

е проучвана задълбочено и почти мимоходом се упоменава в археологическата литература, като се сочи, че тя е една от деветте крепости, които цар Иван Александър е получил от Византия за обещаната от него помощ срещу Йоан Кантакузин. Останките и се намират на изолирана планинска височина южно от селото. Единствено Димитър Цончев конкретизира нейното местонахождение. Той е открил останките и на 3км. южно от селото в близост до южния край на скалистия планински хребет, назоваван от населението с името Кулата. Тя се е издигала на височина между 50 и 150 метра, почти кръгла по форма скала, с отвесни откоси. От нея са останали оскъдни следи. В подножието на скалата извира леденостуден извор, за който има предание, че е бил аязмо на параклис посветен на Свети Георги Победоносец, свидетелство за дълбокия корен на християнството в този край.

Голяма част от селата, които са в община Родопи са с интересна и богата история. Някои от тях са отпреди османското нашествие, от годините на Второто българско царство.

В землищата на Общината са открити и следи от праисторически селища и следи от древни тракийски племена. Всяко селце, по-малко или по-голямо, е успяло по свой начин да допринесе за съхраняването и оцеляването на нацията през годините. В някои от селата, населението произхожда от различни етнографски области, поради което и битовата им култура носи изключително разнообразие. Културното наследство на община Родопи е свързано главно със старите римски пътища от които най - известен е Траяновия път. Археологическите и историческите забележителности, многобройните параклиси, манастири - съчетани с природните дадености на местностите "Момина скала", "Трите Чучура", "Челевишката пещера", връх "Модър", Върховръх, Местността "Равнища", Чуренския дол са защитени територии и реална основа за развитие на алтернативен туризъм.

Светилища:

1. Бойково: Значим археологически паметник е Линът - светилище за жертвоприношения. В света подобно светилище има само още едно - в село Петра „Лозенградско, Турция“. Намира се на около 1350м.н.в.. Археологическия музей в град Пловдив има друга версия - че това е винарна от времето на Бог Доинисии, превърната в светилище за жертвоприношения.

2. Златитрап: В Златитрап древните траки са имали светилище - то е върху голямата обредна могила, на чиито връх е поставен обреден знак.

3. Брестовица: Памук могила - богато погребение на тракийски аристократ от Филипопол. Злато, съдове, стъклени предмети, оръжие и дарове извади оттам директорът на пловдивския археологически музей ст.н.с. д-р Костадин Кисьов. В огромен глинен съд (питос) са положени даровете на покойника. А погребението е извършено чрез трупоизгаряне. След откритите два гроба в могилата, е разкрит трети. В него са намерени златни накити. Гробът е от 1 век след Христа и е на знатна жена от виден тракийски род, за която се предполага, че може да е съпруга на владетел. Могилата се очертава като фамилна гробница на аристократи, управлявали древния град.. Могилата е от I в.пр.Хр.- I век. сл.Хр. и е много внушителна - висока е близо 14 метра, а диаметърът е й 70м. По предварителни изчисления е засипана с 25 000 кубика пръст.

Църкви и музеи

Територията на община Родопи е обсипана със свети места, построени параклиси църкви и манастири

1. Белащица: Манастира „Св.Георги“ построен през 1020г., изграден от Византийския военоначалник Никифор Скифии - управител на Пловдивска област. Църквата Св."Дамян и Кузма"

2. Бойково: Параклис „Божии врач“, „Св. Петър“, „Св.Годор“, „Св.Рангел“, „Св.Мина“, „Св.Неделя“, „Св.Георги“, „Св.Спас“, „Св.Вяра,Надежда, Любовь“, „Св.Илия“, „Св.Петка“, „Св.Дух“, „Св.Николай“, „Св.Покров Богородичен“.

Църквата „Св.Богородица“ е храм паметник построен през 1935г.-1938г.

Музеи - В Народно Читалище „Здравец -1911г.“ се намира музейна сбирка, в която са изложени експонати от миналото на селото.

3. Браниполе: - Православна църква „Св.Св Константин и Елена“ - построена 1927- 1928г.

4. Брестник: Православен храм „Св.Николай Чудотворец“ построен през 1861г. от населението.

5. Брестовица: Църква „Св.Годор“, изградена през 1851г.

6. Дедево: Единственото родопско село с две църкви и параклис. С доброволният труд на населението, през 1838г. е издигната първата църква в южните Родопи „Св.Атанасии“. Освен тази църквата в селото има още една църква на гробищния парк.

7. Златитрап: „Св.Великомъченица Марина“

Извор: Църква „Св.Илия“ - построена през 1929г.; Параклис „Св.Архангел Михаил“

8.Кадиево: Църквата „Възнесение Господне“- построена през1936г. от населението с доброволен труд. Иконите в нея са дарение от по-будни и заможни хора в селото.

9. Крумово: Църквата „Св.Архангел Михаил“ е построена 1856-1861г.

10.Лилково: Православна църква „Св.Архангел Михаил“ построена през 1907г.; Църква „Св.Св. Константин и Елена“; Параклис „Възнесение Господне“

11. Марково: Каменна църква „Св.Неделя“ запазена и до днес; Църквата „Св.Троица“ е една от най- забележителните църкви в района. Построена от 1871-1876г., реставрирана, изографисана с позлатен иконостас.

12.Първенец: Православен храм „Св.св. Константин и Елена“ - строежът е започнат през 1876г и църквата е осветена през 1879г. от Пловдивския митрополит Панарет; Реставрирана църква „Св.Фотиния“

13. Ситово: Източно православна църква „Св.Петка“; Църквата „Св.Богородица“; Около селото има параклиси на много светци

14. Устина: „Св.св.Кирил и Методий“

15.Храбрино: Църквата „Св.Харалампий“ построена през 1852г.

16. Цалапица: „Св.Харалампий“ изградена през 1848г.

17.Ягодово: Параклис „Св.св Петър и Павел“; Православен храм „Света Богородица“

8. Селищна мрежа и жилищен сектор.

Селищна мрежа

Административно, община Родопи е представена от 21 селища - кметства, кметски наместничества и населени места, 7 от които са планински. Селищата, които са включени в състава на община Родопи са: Белащица, Бойково, Брани поле, Брестник, Брестовица, Дедево, Злати трап, Извор, Кадиево, Крумово, Лилково, Марково, Оризари, Първенец, Ситово, Скобелево, Устина, Храбрино, Цалапица, Чурен, Ягодово

Селищата са разположени около гр.Пловдив в южната, югоизточната и югозападната посоки. Най-слабо заселена е най-южната част на общината, която е планинска. Администрацията на общината е разположена в град Пловдив и за това за разположението на отделните населени места се съди по разстоянието им до Пловдив. Разстоянията до всяко едно от тях до административния център: до с.Белащица - 3км.; до с.Бойково - 27км. (намира се в планинския район на централните Родопи); до с.Брани поле - 2км.; до с.Брестник - 4км.;

до с.Брестовица -18км югозападно от Пловдив; до с.Дедово - 21км (намира се в планинския район на централните Родопи); до с.Златитрап - 3км.; до с.Извор - 17.4км.; до с.Кадиево - 6км.; до с.Крумово - 9км. югоизточно от Пловдив; до с.Лилково - 36км. (намира се в планинския район на централните Родопи); до с.Марково -3.5км. южно от Пловдив; до с.Оризари - 5км.; до с.Първенец - 3км.; до с.Ситово - 33км. (намира се в планинския район на централните Родопи); до с.Скобелево - 40км. (намира се в планинския район на централните Родопи); до с.Устина - 26.7км.; до с.Храбрино - 15км. югозападно от Пловдив; до с.Цалапица - 18.4км северозападно от Пловдив; до с.Чурен - 47км (намира се в планинския район на централните Родопи); до с.Ягодово - 6км югоизточно от Пловдив

От данните се вижда, че най-отдалечени са селата, които са разположени в планинската част на Родопите, като до някои от тях разстоянията са 47км.(до с.Чурен), 40км.(до с.Скобелево), 36км.(до с.Лилково) и т.н.

Най-близко до административния център се намират селата Брани поле - 2км., Белащица - 3км., Златитрап - 3км., Първенец - 3км и т.н

Урбанистичната класификация на селищата не е поляризирана - повечето от населените места са големи села, а една трета от тях са планински с по-малко на брой население в тях. Най-големи по население са селата Цалапица - 3 672 души, Първенец – 3462 души и Брестовица – 3208 души, а най-малък брой население имат селата Чурен – 9 човека, Ситово -22 човека Лилково – 23 човека,.

Всички населени места са с компактна селищна структура и разполагат със сравнително добре изградена инфраструктура по отношение на електроснабдяване, водоснабдяване, съобщителни връзки и транспортен достъп. През зимния период има затруднения както със снегочистването на пътната инфраструктура, така и осигуряването на другите услуги при аварии.

Жилищен сектор

В община Родопи е налице активност в изграждането на нови жилищни сгради, което говори за интерес към инвестиции в тази сфера. Близостта до Пловдив стимулира процеса на търсене на възможност за живеене в спокойна и екологично чиста среда. Поради това е необходимо общината да разработи своя концепция за реализация на жилищно строителство в рамните на агломерационния ареал.

Въведени в експлоатация сгради, жилища и полезна жилищна площ, по години

Години	Сгради - брой			Жилища - брой	Полезна площ - м ²		
	общо	нови	разширени		общо	жилищна	обслужваща
2014	88	80	8	103	26 443	19 350	7 093
2015	91	80	11	91	22 176	14 280	7 896
2016	80	72	8	85	22 451	15 520	6 931
2017	101	98	3	106	24 842	17 704	7 138
2018	125	107	18	131	32 578	21 668	10 910

За разглеждания период 2014-2018 години, броя на жилищата в община Родопи расте, като в края на периода е 19 278, което е с 2,2% повече от 2014г.

Преобладаващи жилища по броя на стаите са тристайните – 30,8%, следвани от двустайните - 22,2% и четиристайните -20,3%.

Жилища към 31.12.2018г. по брой на стаите, по общини и по години

Общо	Жилища по брой на стаите

Общини / години		едно-стайни	дву-стайни	три-стайни	четири-стайни	пет-стайни	с шест и повече стаи	Жилища на 1000 души от населението	Среден брой лица на едно жилище
2014	18 865	801	4 275	5 892	3 849	1 942	2 106	599,9	1,7
2015	18 956	801	4 279	5 903	3 872	1 970	2 131	608,5	1,6
2016	19 041	802	4 280	5 915	3 883	1 987	2 174	616,6	1,6
2017	19 147	802	4 282	5 924	3 897	2 022	2 220	627,8	1,6
2018	19 278	803	4 284	5 937	3 919	2 058	2 277	635,6	1,6

Полезна площ на жилищата на 31.12. по общини и години

Общини / години	Полезна площ			
	общо	жилищна	спомагателна	площ на кухните
2014	1 560 673	1 237 686	217 600	105 387
2015	1 582 849	1 251 966	224 132	106 751
2016	1 605 300	1 267 486	229 754	108 060
2017	1 630 142	1 285 190	235 497	109 455
2018	1 662 720	1 306 858	244 325	111 537

Средния брой лица живеещи в едно жилище е 1,6, като на всяко лице се пада средно по 54,8 кв.м жилищна площ, което поставя въпроса за ефективното ползване на жилищата в община Родопи и ефикасността на мерките за енергийна ефективност.

9. Елементи на градското културно наследство

9.1. Паметници от изключителна важност

Военни паметници на територията на община Родопи

Наименование	Местоположение	Точно място	Собственост	Събитие	Честване
Паметник на загиналите в Отечествената война 1944-1945 г.	с. Първенец, ул. Съединение, общ. Родопи, обл. Пловдив	Зелена площ пред НЧ „Съзнание”	Общинска	Герои от войните	1-ви юни, поднасяне на цветя и венци
Паметна плоча на загиналите в Балканската и Отечествената война	с. Скобелево, общ. Родопи, обл. Пловдив	На сградата на кметството	Публична общинска	Загиналите в Балканската и Отечествената война	6-и май
Паметник на загиналите във войните	с. Белащица, общ. Родопи, обл. Пловдив	Ос.т 112, ос.т.121, ос.т.116 кв.13, кв.28 и кв.28 по ПУП с. Белащица	Публична общинска	Загиналите във войните от с. Белащица	6-и май
Паметник на загиналите 1912-1913 г. и 1915-1918 г.	с. Брестник, общ. Родопи, обл. Пловдив	На площада	Публична общинска	Герои от Балканска и Първа световна войни	Архангелова задушница
	с. Бойково, общ. Родопи, обл. Пловдив	Пред кметството	Публична общинска	Загиналите във войните	23 април
	с. Бойково, общ. Родопи, обл. Пловдив	Пред кметството	Публична общинска	Загиналите във войните	23 април

	с. Бойково, общ. Родопи, обл. Пловдив	Пред читалището	Публична общинска	Загиналите във войните	23 април
Паметник на загиналите 1912-1913 г. и 1915-1918 г.	с. Брестник, общ Родопи, обл. Пловдив	На площада пред Кметството	Публична общинска	Героите от Балканската и Първата световна войни	Архангелова задушница
Паметна плоча на загиналите за Родината	с. Брестовица, общ Родопи, обл. Пловдив	Кв. 67, УПИ V-Църква, западна страна на камбанарията	Намира се на стената на обект на Църковното настоятелство при храм „Св. Теодор Тирон”	Герои от войните	2 юни, с рецитал, заря
Паметник на загиналите във войните през 1912 - 1913г. и 1915 -1918 г.	с. Цалапица, общ. Родопи, област Пловдив	В двора на Църква „Св. Архангел Михаил”	Гранит	Войните 1912 -1913 и 1915 - 1918 г.	Архангелова задушница
Паметна плоча	с. Дедево, общ. Родопи, обл. Пловдив	Стараньовища -Кълвачовия харман	Публична общинска	Обявяването на Септемврийското въстание в с. Дедево	22 - и септември, поклонение и венци
Военен паметник на героите от войните	с. Храбрино, общ. Родопи, обл. Пловдив	До гробищния парк	Публична общинска	Загиналите във войните	2 юни
Паметник на загиналите летци и авиационни специалисти в под. 32040	с. Крумово, общ. Родопи, обл. Пловдив	Пред щаба в под. 32040 Крумово	Държавна, собственост на МО	В памет на загиналите военнослужещи	12 април; 24 юли; 16 октомври; 27 октомври, тържествен ритуал
В чест на падналите за Родината лилковци	с. Лилково, общ. Родопи, обл. Пловдив	На площада в селото	Публична общинска	Балканска и Първа световна война	Архангелова задушница
Паметник на загиналите в Отечествена война 1944 -1 945 г.	с. Марково, общ. Родопи, обл. Пловдив	ул. „Захари Стоянов”, в южната част на малкия парк	Публична общинска	Герои от войните	3 март и 02 юни, поднасяне на цветя и венци
Паметник на загиналите в Отечествена война 1944 - 1945 г.	с. Първенец, общ. Родопи, обл. Пловдив	В зелената площ пред НЧ “ Съзнание “	Общинска	Герои от войните	1 юни, поднасяне на цветя и венци
Паметник на загиналите герои от с. Устина по време на войните	с. Устина, общ. Родопи, област Пловдив	ул. „Никола Петков” № 37А, УПИ културен дом, кв. 58 по плана на с. Устина	Собственост на Кметство с. Устина, общинска земя	Герои от войните	3 март, поставяне на венци
Паметник на загиналите в Отечествена война	с. Ягодово, общ. Родопи, обл. Пловдив	В парка на селото	Публична общинска	Отечествената война	2 юни

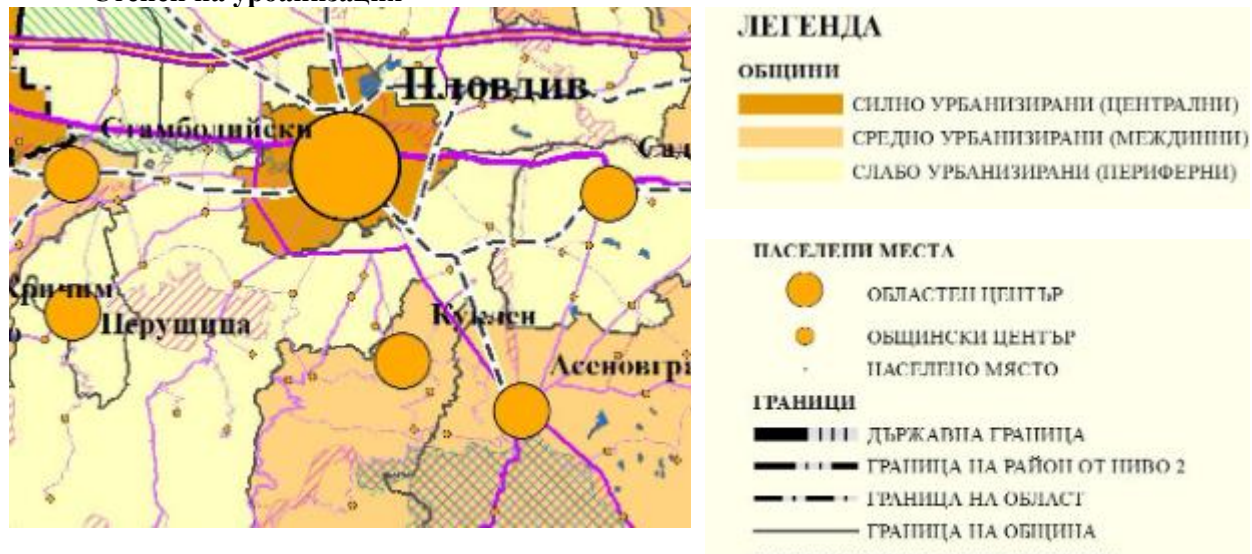
9.2.Неизключителни наследствени елементи

10. Връзка на общината със съседни територии

На ниво община, 50.0 % (29 бр.) от общините в ЮЦ район се класифицират като слабо урбанизирани (периферни), 44.8 % (26 бр.) са средно урбанизирани (междинни) и само 5.2 % (3 бр.) са силно урбанизирани (централни). Слабо развитите периферни общини са с малконаселение и без изявен град-център и те се нуждаят от целенасочена подкрепа за преодоляване на основните проблеми. Слабо урбанизираните селски общини са разположени предимно в южната, родопската крайгранична територия на района, където формират типична периферия с проблеми. Община Родопи е една от тях и това е съвсем естествено, поради липсата на градски център в общината.

Степен на урбанизация

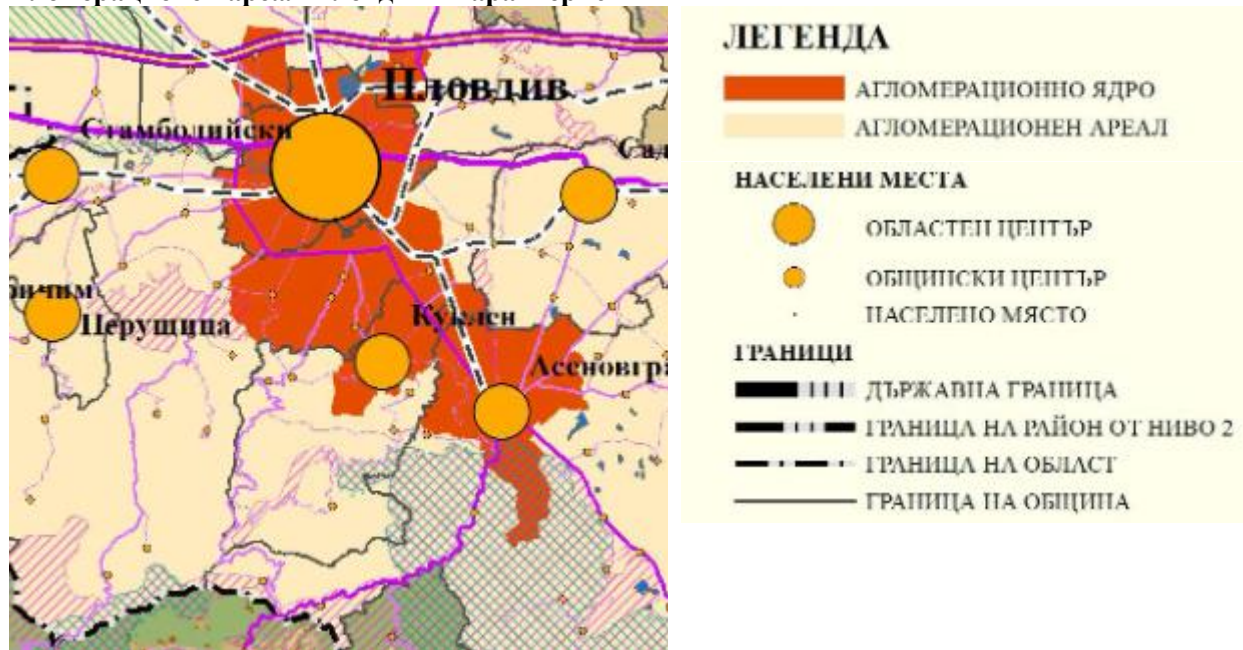
Според Националната концепция за пространствено развитие сегменти от територията на Южен централен район попадат в две основни и три второстепенни урбанизационни оси. В тази връзка районът е включен най-силно като териториален носител на развитие в страната.

Урбанизационни оси

Основната ос, в която попадат най-големи части от ЮЦР, е „*Драгоман - София - Пловдив - Свиленград - Одрин - Истанбул*” (по направлението на коридора от ТЕН-Т мрежата „*Ориент/Източно Средиземноморски*”) и отклонението ѝ „*Пловдив - Стара Загора - Бургас*”. Това е най-важната ос на натрупване на демографски и икономически потенциали. И двете оси засягат перспективата за развитие на община Родопи.

Агломерационен ареал Пловдив – характеристики

Ареалът на Пловдив обхваща 11 общини - Пловдив, Асеновград, Калояново, Марица, Родопи, Садово, Съединение, Кричим, Перушица, Стамболийски и Куклен. За периода 2011-2017 г. населението на агломерационния ареал намалява от 550289 д. на 542253 д. или с 1,46%. Населението на града център Пловдив обаче се увеличава от 338184 д. на 345213 д. или със 7029 д. (2,04%). Увеличението показва, че градът център притежава демографска стабилност. Населението на градовете в ареала намалява от - 3,6% до - 11,6%. Този темп на намаляване на населението в ареала е сравнително висок. Асеновград е по-стабилен и при него намаляването е с 1548 д. или с - 3,16%. Въпреки голямото му население Асеновград (49042 д) не може да формира собствен ареал и гравитира към Пловдив. Естественят прираст е отрицателен -4,1% в ареала и -5,8% в центъра Пловдив. Механичният прираст също е отрицателен -4,7% в ареала и -1,8% в центъра, а коефициентът на възрастово заместване е 69% в ареала и 70% в центъра, по-високи от средния за страната - 64%. С най-голяма ежедневна трудова миграция към Пловдив са община Родопи 40% от наетите и община Куклен 39%. В Пловдив се произвежда 67% от общата продукция на икономическия ареал и в община Пловдив работят 73% от всички трудово наети лица. В общини Асеновград и в Марица работят по 6% от наетите.

Поради функционална и пространствена близост с Пловдив в ядрото на агломерационния ареал, респ. в ПИРО на община Пловдив, като вектори за развитие, могат да попаднат целево Царацово и Войводиново от север и Прослав, Коматево, Брани поле, Белацица и Марково от юг. Това не нарушава функционалната обособеност на цитираните населени места и общините в които са съставна част, но сочи възможности за интегрирано развитие, на съседните общини и удовлетворяване на жизнени потребности на гражданите на съответните общини.

11. Влияние на инфраструктурни проекти с регионално и национално значение

Проекти от национално значение:

- Ж.П. линията София - Пловдив – Свиленград;
- ИМТ "Пловдив".

Проекти с регионално значение:

- Шосеен път София - Пловдив – Смолян;
- Околовръстен път на Пловдив

12. SWOT - анализ

Направеният до тук анализ и изводи на човешките ресурси, икономическото и социално/то развитие на община Родопи, на инженерната инфраструктура и екологично състояние ни дава възможност да изведем следните силни и слаби страни на общината, както и възможностите, които стоят пред нея или да направим SWOT - анализ.

Силни страни:

- Общината има плодородна земя, красива природа и богата история;
- Селищната мрежа и пътищата са сравнително добре развити и има налична на ж.п. линия. Всички населени места са водоснабдени, телефонизирани и електро снабдени;
- Общината има благоприятни климатични условия, подходящи почви и големи площи обработваема земеделска земя за развитие на селското стопанство;
- Съществуват опит и традиции в растениевъдството и животновъдството;
- Наличие на суровини за хранително-вкусовата и парфюмерийно-козметичната промишленост;
- Добре развита социална инфраструктура, адекватна на потребностите на населението;
- Липсана сериозни източници на замърсяване на околната среда - на въздуха и водите;
- Наличие на богата флора и фауна и защитени видове , като предпоставки за туризъм;
- Качествено и навременно административно обслужване на бизнеса и населението.

Слаби страни:

- Намаление на населението, ниски доходи и жизнен стандарт;
- Увеличаване на безработицата;
- Амортизираща се инфраструктура и недостиг на финансов ресурс за поддържане на съществуващата и изграждане на нова.
- Амортизирана водопроводна мрежа;
- Канализацията в общината е частично изградена;
- Липса на ПСОВ обхващащи всички опадни води;;
- Ниска конкурентоспособност на местните продукти от хранително-вкусовата и дървообработвателната промишленост;
- Разпокъсаност на собствеността върху земята и липса на крупни земевладелци;
- Неразработени туристически ресурси;
- Ограничени финансови средства за дейности в образованието, културата и спорта.

Възможности:

- Привличане на инвестиции не само чрез фондовете на ЕС, но и такива, като инвестиции „на зелено“— от български или чуждестранни инвеститори;
- Уедряване или комасация на земята и насърчаване на селското стопанство в разширяване производството на традиционни за района култури;
- Развитие на екологично земеделие и екологични производства;
- По-конкурентоспособно развитие на малките и средни предприятия /МСП/в общината;
- Стимулиране на публично-частните партньорства
- Осигуряване на заетост и работни места за задържане на икономически активното население;
- Усъвършенстване на партньорството с НПО, бизнеса и други общини при подготовка и реализиране на съвместни проекти;

- Благоустрояване на населените места и подобряване условията на живот на населението;
- Газификацията и използване на възобновяеми енергийни източници.

Заплахи:

- Общ икономически упадък, (финансови кризи, войни, пандемии)
- Задълбочаване на демографските проблеми и застаряване на населението;
- Тенденция към бъдещо обезлюдяване на малките населени места;
- Увеличаване броя на безработните с основно и по-ниско образование;
- Ограничен инструментариум на общинско ниво за въздействиена пазара на труда;
- Влошаване качеството на техническата инфраструктура и липса на средства за нейната поддръжка;
- Зависимост на общинския бюджет от централната власт;
- Загуба на интерес и слаба активност на обществеността, НПО и бизнеса за местно развитие и усвояване на средства от европейските фондове и привличане на инвестиции;
- Нарастване на конкуренцията на съседни общини, големи градове, региони и чужди страни по отношение кадри, средства, заетост, инвестиции и др.

ЧАСТ II.

ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027.

ПИРО съдържа визия за развитието на общината, стратегически цели, както и приоритети, насочени към потенциала за развитие на територията със съответни мерки към тях. Използването на интегриран подход за планиране на регионалното и пространственото развитие на общината изисква целите и приоритетите да са съгласувани и да предвиждат взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, туризъм, аграрни дейности и др.), залегнали в устройствените планове за развитие на територията.

От особено важно значение е ПИРО да са разработен и прилаган като част от общата система от стратегически документи, установена със законодателните разпоредби и в рамките на националната политика за регионално развитие, като интегрират регионалното и пространственото развитие. Чрез прилагането на единен подход на планиране на развитието, и взаимната обвързаност с документите за пространствено развитие и стратегическите документи за регионално развитие, чрез използването на механизми за широко партньорство и координация между органите и институциите, бизнеса и гражданското общество, както и на общи инструменти за финансово подпомагане, се постига по-значим ефект и ефикасност за реализация на целите на местното развитие.

В тази част на документа се определя стратегията за реализация на плана, която обхваща и проследява взаимовръзката между формулираните визия, определените стратегически цели на развитието и свързаните с тях приоритети за действие, които ще бъдат реализирани посредством изпълнението на програмата за реализация (пакет от мерки и дейности, включващ подготовката, финансирането и изпълнението на конкретни проекти).

Визията за развитието на общината дава характеристики на специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ развитие. Тя отразява и пространствените перспективи на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори, като отчита възможностите за преодоляване на различията между градските и селските територии.

Целите и приоритетите на ПИРО се определят в съответствие с целите и приоритетите на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие на по-високите нива, като се обвързват с постигането на резултати за територията на общината. Целите на плана следва да **отразяват местните потенциали за развитие** и да се съсредоточават върху **решаването на конкретните проблеми на общината**.

Приоритетите, дефинирани в ПИРО, са в съответствие с предвижданията на НКПР и другите секторни политики. На ниво ПИРО се гарантира връзката между регионалния и местния стратегически контекст за развитие чрез ограничен брой ключови приоритети.

Приоритетите **логически произтичат от изводите на аналитичната част на документа**, като се фокусират върху конкурентните предимства на общината. Всеки от приоритетите е свързан със стратегическата цел и представлява по-краткосрочна и конкретна цел, която води до постигането на по-общата стратегическата цел.

Стратегическата част на ПИРО е фокусирана и конкретна и ясно показва избраната посока на развитие на общината и съответните сфери, към които приоритетно са насочени усилията и основната част от инвестициите. Именно поради тази причина са набелязани ограничен брой ключови приоритети, които отразяват избрания фокус и специфика за развитие. Целта

е да се постигне концентрация и осезаем ефект на база на конкретните потенциали и местни специфики.

ЦЕЛ 1: Икономическо развитие, чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на предприемачеството, стимулиране на инвестициите в иновации, неутрални към климата производства, туризъм и селско стопанство.

Приоритет 1: Стимулиране на създаване и развитие на местен бизнес и привличане на инвеститори, чрез създаване на нови индустриални и технологични паркове.

Като инструмент за насърчаване на инвестициите, индустриалните зони се превръщат във важен елемент на държавната и местна политика. Общинското ръководство и обществеността следва да положи усилия за привличане на инвестиции за изграждане и модернизирани на индустриални зони, при доказан икономически ефект и наличие на инвеститори. Необходимо е създаване на устройствени условия за повишаване на привлекателността на територията за развитие на икономически дейности. Създаването на нови индустриални зони и терени за удовлетворяване на локализационните изисквания на съвременните високотехнологични производствени зони, ядра и центрове означава, че трябва да се предложат достатъчно такива терени, за да могат инвеститорите да имат избор. Резервирането на места за нови индустриални зони не означава, че веднага трябва да се промени предназначението на земята. Това става само когато се появят инвестиционни инициативи от инвеститори с доказано ефективно използване на зоните в полза на местните общности.

За по-ограничени инвестиционни инициативи за отреждането и съоръжаването на индустриални терени инвеститорът следва сам да поеме разходите по изграждане на вътрешната техническа инфраструктура.

През периода 2021-2027 г. ще продължи доизграждането на съществуващите и създаването на нови индустриални зони и терени.

Приоритет 2: Насърчаване на предприемачеството

Въпреки нарастването на предприемаческата активност в начална фаза (ПАНФ) в България, нивото остава сред най-ниските в света. За четвърта поредна година се наблюдава превес на ПАНФ в сектори с ниска добавена стойност, ниска степен на иновации и много малък дял на интернационализация. Търговията продължава да е предпочитаният сектор за предприемачите в България и достига 49.3%. България отчита традиционно ниско ниво на интернационализация на ПАНФ - 7.4% за 2018 г., Това са констатациите на Глобалния предприемачески мониторинг (GEM) за 2018/2019 г. Негативно влияние оказва и отчетената ниска припознаваемост на възможностите за предприемачество в България (37-39%), като индивидите не се чувстват по-подготвени да стартират бизнес (19%-19.5%).

Политиките, които ще се насочат към подобряване условията, които благоприятстват предприемаческите начинания, са:

Мярка 1: Подкрепа за създаване на нови микро- и малки фирми в общината. Стимулиране на стартъри, в т.ч в технологични производства и услуги;

Мярка 2: Изграждане на нова предприемаческа култура, придобиването на предприемачески, управленски и бизнес умения, както и професионални и ИТ умения. Предоставяне на целенасочена консултантска подкрепа за стартиране на самостоятелна стопанска дейност;

Мярка 3: Създаване на възможности за заетост чрез самонаемане;

Мярка 4: Насърчаване на предприемачеството сред уязвимите групи на пазара на труда, включително и социалното предприемачество за безработни лица, хора с увреждания и лица от групи в неравностойно положение;

Мярка 5: Насърчаване на кооперирането между местните предприятия чрез подпомагане на клъстерирането и предоставянето на подкрепа за веригите на доставките, особено в случаите на привличане на стратегически инвеститори.

Мярка 6: Подобряване на техническата инфраструктура в общината, включително строителство/изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на:

- нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях;

- водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони.

Приоритет 3: Развитие на устойчиво селско стопанство

Ефективното, балансирано и репродуктивно използване на природните ресурси е основна цел на устойчивото развитие на Южен централен район, която трябва да се подкрепи с Интегрираната териториална стратегия за развитие.

Наличието на природни ресурси за развитие на селско стопанство и хранително-вкусова промишленост, относително добре развита напоителна система, наличието на научен потенциал в секторите, университети и научно-изследователски институти в Пловдив и в района са съществени предпоставки за развитието на устойчиво и диверсифицирано селско стопанство.

Към това следва да се добавят отличните постижения в областта на винопроизводството, в създаването и отглеждането на разнообразни сортове и в опазването на генетичните ресурси.

Политиките в периода 2021-2027 г. ще се насочат към повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и същевременно ще гарантира повишаването на степента на устойчиво и ефективно използване на ресурсите в отрасъла. Приоритетните дейности са насочени към структурното балансиране на селскостопанския отрасъл,

Мярка 1: Преодоляването на технологичното изоставане и повишаване общата производителност;

Мярка 2: Внедряване на иновативни решения в земеделската практика и изграждане на подходяща инфраструктура;

Мярка 3: Развитие на цифровата инфраструктура в селските райони и използване на цифрови технологии от земеделските производители.

Мярка 4: Инвестиции в производството на плодове, зеленчуци, както и в животновъдството и биологично производството

Мярка 5: Интервенции към пчеларството и лозаро-винарския сектор.

Мярка 6: Разнообразяване на икономиката в селските райони с цел запазване на заетостта на местното население; насърчаване развитието на микро и МСП, които са потенциално жизнеспособни от икономическа гледна точка и допринасят за подобряване на структурата на местната икономика

Мярка 7: Активизиране на бизнеса в изоставащи селски райони чрез насърчаването на индивидуалното и колективното предприемачество

Мярка 8: Въвеждане на нови технологии и иновации в МСП в изостанали селски райони ;

Мярка 9: Повишаване на конкурентоспособността на селскостопанския сектор, включително насърчаване на научноизследователската дейност, иновациите и енергоефективните решения - модернизиране на стопанствата; подобряване на инфраструктурата, свързана със селското стопанство; професионално обучение и информационни дейности за заетите в селското стопанство;

Мярка 10: Прилагане на WOMP. Изпълнение на дейности по МИГ и МИРГ.

Мярка 11: Ограничаване на използването на висококатегорийни земеделски земи в общините от Пловдивското поле, включително община Родопи за нуждите на промишлеността и складовото стопанство чрез насочване на инвеститорския интерес посредством инфраструктурно обезпечаване на територии със слабопродуктивни земи в Родопи;

Мярка 12: Прилагане на интегрирани (устройствени и агротехнически) решения за рекултивация и използване на замърсените територии (отглеждане на технически култури и др.).

Приоритет 4: Устойчиво развитие на туризма.

Туризмът все повече се налага като икономическа дейност, която има значителен дял в икономиката в районите, създава заетост и мобилизира местни и чужди инвестиции. Различните видове туризъм - културен, екологичен, почивен и др. - се установиха като дейност, създаваща брутна добавена стойност за районите, която се основава на по-доброто използване на местния потенциал за развитие - природни ресурси и забележителности, климатични условия, културно-историческо наследство.

Съществено предимство на ЮЦР е уникалната природа, културните ценности от различни епохи, съхранените бит и традиции, особено в отдалечени общини и територии, които подходящо експонирани и брандирани, ще изведат българската идентичност като водеща за целеви групи в туризма, ориентирани към незасегнатата от урбанизацията среда.

Природо-екологичните дадености на района, в съчетание с уникалната самобитност и културно наследство, са предпоставка за развитието на различни видове туризъм: Еко туризъм (със защита на територии и видове); Балнеоложки и почивен и ски центрове; Селски туризъм със съхранени културни традиции и потенциал за развитие на биоземеделие; Приключенски и екстремни туризъм; Винен туризъм и др.

В същото време се наблюдава подчертано несъответствие между разнообразните туристически потенциали и възможности и практически неразвита туризъм, който акцентира на отделни културни и природни обекти.

Много от потенциалните туристически атракции не са разработени по начин, който да оползотворява техния потенциал, а свързаната с тях прилежаща туристическа инфраструктура е незавършена, остаряла, износена или липсваща.

Съществуващите атракции и продукти се рекламират поотделно, а не като част от един по-голям регионален продукт.

Националната политика в областта на туризма ще е основно насочена към устойчиво развитие и промотиране на туристически продукти с по-висока добавена стойност, към намаляване на сезонността в сектора, както и към диверсификация на туристическия продукт. Ще бъдат положени допълнителни усилия за подкрепа на развитието на продукти във фаза на растеж, като здравния, фестивално-събитийния, екологичния, спортния туризъм, както и в други специализирани и нишови продукти, в които страната и нейните райони

имат потенциал. Развитието на продукти, които са във фаза на въвеждане, като културно-познавателния, религиозния и винено-кулинарния туризъм, също ще бъде насърчавано приоритетно.

Биоразнообразието и ландшафтното разнообразие е не само природно богатство, но и потенциал за бъдещото развитие на района. Защитените видове на флората и фауната ще се популяризират като символи на района, които да засилват интереса към него. Ще се инвестира в създаването на подходящи условия за развитие на екотуризма, познавателния и устойчив туризъм, и подходяща инфраструктура.

Необходими са инвестиции в обучението на персонала за обслужване на туристическото развитие на района, за подпомагане развитието на регионални продукти и пазарната информация, инвентаризация и оценка на туристическите ресурси, средства и услуги, регионален маркетинг, регионални проучвания за възможния пазарен сегмент и очакванията на туристите, разработване на регионални стратегии за развитие на туризма, разработване на туристически пакети и др.

Мярка 1: Подкрепа за изграждане на специализирана инфраструктура за оползотворяване на туристическите ресурси и развитието на различни видове туризъм, включително техническата инфраструктура до и в туристическите обекти:

- Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях;
- Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони;

Мярка 2: Подкрепа за интегриране на културно-историческото наследство с тематични туристически маршрути (винени, религиозни, природно -екологични и др.)

Мярка 3: Повишаване на професионалната квалификация на заетите в туризма.

Мярка 4: Създаване и развитие на регионален туристически продукт.

Приоритет 5: Подкрепа на общинската икономика за иновации и технологично развитие

Необходимо е да се даде достатъчно тежест на значението и подкрепата на дейността на съществуващите научни организации в ЮЦР, които са в аграрния сектор, медицината, мехатроника и чисти технологии, информатика и ИКТ, Изследване на нови материали и приложенията им.

Основен акцент: на подкрепата на научно-изследователския потенциал и научните изследвания в ЮЦР е насочен към повишаване на качеството, ефективността и комерсиализацията на научните проекти и насочването им към бизнеса и обществото.

С помощта на националната политика и политиката за сближаване мерките ще се концентрират в подкрепа на дейността на съществуващите научни организации в ЮЦР и изграждане на нови. Ще бъде поставен акцент върху развитието на регионални и местни лаборатории за технологични изпитвания, насърчаване на предприемачеството в организации, които се занимават с научни изследвания, поддържане на успешни кълстери, адресиране на пропуските в научно-изследователската инфраструктура и оптимално използване на споделения инфраструктурен капацитет. Иновативните предприятия, особено микро и малките, имат ограничен достъп до капитал за НИРД и ИТ проекти. Затова се планира да се разработи по-привлекателна система от фискални стимули, която да се занимава с предприятията, отделните инвеститори (бизнес ангели) и инвестиционните фондове.

Бъдещите мерки в областта на изграждане и подобряване на иновационна инфраструктура и насърчаване на иновациите включват:

Мярка 1: Стимулиране на иновационни МСП;

Мярка 2: Разширяване на мрежите за бизнес иновации и подкрепа за иновационни кълстери;

Мярка 3: Подкрепа на дейности за въвеждане на нови технологии, в т.ч. за намаляване на ресурсната и енергийна ефективност на производството.

Приоритет 6: Цифровизация на икономиката:

Като съществен проблем е отчетен изоставането в цифровизацията и развитието на ИКТ в Южен централен район. В ИТ сектора след столицата единствено Варна и Пловдив успяват да имат осезаем ръст в наетите в информационните технологии.

В областта на дигитализацията планираните интервенции се насочват към:

- Насърчаване на дигиталната трансформация на предприятията;
- Подкрепа за подобряване достъпа на МСП до технологии, базирани на ИИ, изчислителен капацитет и облачни платформи.

Според Националната програма за развитие „България 2030“ направленията, в които ще бъдат насочени усилията, са: укрепване на връзката между науката и индустрията в страната за развитието на Индустрия 4.0 чрез създаването на фонд за финансиране на български проекти в областта на Индустрия 4.0 и изкуствения интелект и тестов център за изпробване/апробиране на технологии от Индустрия 4.0, както и за проектни предложения, кандидатствали по Рамкова програма „Хоризонт 2020“ и получили Печат за високи постижения, но не са получили финансиране по програмата; ускорено интегриране на България в Европейски и международни програми,

Чрез специални програми и целева финансова подкрепа бъдещият дългосрочен бюджет на ЕС ще помогне за преодоляването на недостига на инвестиции в областта на цифровите технологии в ЕС, включително в отдалечените и селските райони. Той е насочен към справяне с цифровите предизвикателства — от изкуствения интелект до насърчаването на развитието на цифрови умения, от персонализираната медицина, базирана на суперкомпютри, до осигуряването на средства, с които ЕС да противодейства на кибератаките и киберпрестъпността. За целта Комисията предлага да бъде създадена нова програма „Цифрова Европа“ (2021-2027).

Инвестиции в сферата на цифровите технологии ще са възможни по четирите направления на бъдещия фонд Invest EU, по конкретно:

Мярка 1: Инвестиции в цифровата инфраструктура,

Мярка 2: Цифрова трансформация на малките предприятия,

Мярка 3: Подкрепа на социалната икономика чрез цифрова трансформация.

Мярка 4: Подкрепа за повишаване на квалификациите и за преквалификация на работната сила с цел подготвянето ѝ за бъдещите предизвикателства, свързани с цифровизацията и автоматизацията.

Подобни възможности се предвиждат в ОПРЧР 2021-2027 г.

ЦЕЛ 2: Подобряване на социалната среда

Имайки предвид, че основен фактор за определяне качеството на живот в даден регион е възможността за жителите му да получават висококачествени социални, здравни, културни и други обществени услуги, се предвиждат инвестиции както във физическите параметри на заведенията, където се предлагат тези услуги (сгради, оборудване и т.н.), така и с

подобряване на "меката" инфраструктура, свързана с количеството и качеството на предлаганите услуги в тези заведения. Тук се включват дейности по ремонт, възстановяване или изграждане на сгради, помещения, подобряване на енергийната ефективност и др., както и закупуване на оборудване.

Важен фактор за интегрираното развитие на района е постигането на подобро качество на човешкия капитал чрез подобряване на здравеопазването, образованието и социалните услуги и чрез повишаване на общото културното ниво.

Приоритет 7: Осигуряване на достъп до качествени здравни услуги

Ще продължат усилията за оптимизиране на разходната структура на здравеопазването, с акцент нарастване на ролята и значимостта на извънболничната помощ и развитие на дългосрочните грижи. повишаване на ефективността на усилията за засилване на здравната промоция и превенция, включително за повишаването на здравната култура

По отношение на болничната помощ ще бъдат положени усилия в посока нейното оптимизиране, като фокусът ще бъде повишаване на ефективността. Същевременно чрез Националната здравна карта, структурата на здравната мрежа ще бъде адаптирана към потребностите на населението, гарантирайки на всеки български гражданин равнопоставен достъп на здравни услуги на всички нива в извънболничната и болничната помощ. Целта е да се постигне териториално фокусиране на интервенциите, което да подобри достъпа на населението до първична, специализирана и болнична помощ, особено в труднодостъпните и отдалечени места в страната.

За реализиране на политиката в областта на здравеопазването и предоставянето на равен достъп до здравни услуги Министерство на здравеопазването планира реализирането на комплекс от дейности и проекти, на основата на принципа за териториално фокусиране на интервенциите, което да подобри достъпа на населението до първична, специализирана и болнична помощ.

Мярка 1: Създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места.

Мярка 2: Инвестиране в специализирани болници и отделения, в които се извършват дейности за долекуване, продължително лечение и рехабилитация и хосписи за пациенти, които имат нужда от продължителен болничен престой и не могат да се обслужват сами в домашна обстановка;

Мярка 3: Инвестиране в СМР и ремонтни дейности за създаване на медицински кабинети за новозавършили общопрактикуващи лекари в трудно достъпни райони на страната

Мярка 4: Икономически ефективни мерки за намаляване на основни рискови за здравето фактори и подобряване профилактиката на болестите.

Мярка 5: Реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях с цел намаляване на нивото на праховите частици в атмосферата и за безпроблемно придвижване на пациентите и на здравните екипи.

Мярка 6: Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони, с цел осигуряване на населението на качествена питейна, отговаряща на хигиенно-санитарните норми.

Приоритет 8: Достъп до специализирана дългосрочна грижа и социално включване

Предмет на целенасочени интервенции ще бъде осигуряването на равен достъп до специализирана дългосрочна грижа (вкл. здравна), повишаване на качеството и

разширяване на обхвата на предоставяните социални услуги и подкрепа за развитие на интегрирани услуги.

Фокусът на политиките ще продължи да бъде върху деинституционализацията на грижата за децата, възрастните хора и хората с увреждания и за предоставяне на услуги в домашна среда, в специализирана среда, както и услуги, които се предоставят мобилно, включително изграждане на необходимата инфраструктура и доставка на оборудване. В съответствие с Националната стратегия за дългосрочна грижа, ще продължат усилията за изграждане и/или рехабилитация на социална инфраструктура, чрез която да се обезпечат потребностите от услуги на възрастните и хората с увреждания.

По отношение на финансирането на инфраструктура ще се търси допълняемост и подкрепа от Европейския социален фонд+ (ЕСФ+), Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (една част от обектите, които ще бъдат предложени за финансиране, ще бъдат в малки населени места, поради което ще се търси допълняемост и със средства от ЕЗФРСР).

Ще бъде приета Националната карта на социалните услуги, чрез която ще се осъществи планирането на национално ниво на социалните услуги, финансирани от държавния бюджет. В картата следва да бъдат включени и интегрираните здравно-социални услуги.

Домовете за деца, лишени от родителска грижа, които се управляват от общините, и домовете за медико-социални грижи за деца, които се управляват от Министерството на здравеопазването, се предвижда да бъдат закрити.

В рамките на програмния период 2021-2027 г. се планира изграждане на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за подобряване на средата/реформиране на съществуващи социални услуги, съответно за:

Мярка 1: Създаване на нови социални услуги за резидентна грижа за възрастни хора;

Мярка 2: Създаване на нови социални и; интегрирани. здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания;

Мярка 3: Създаване на съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания;

Мярка 4: Изграждане на Центрове за ранно детско развитие, се финансират здравни, образователни и социални дейности на едно място,

Приоритет 9: Добро образование и обучение, основа за професионална реализация

Европейският стълб на социалните права има за свой водещ приоритет предоставянето на качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот.

Дейностите и мерките са насочени към подобряване на знанията и уменията на работната сила и инвестициите в човешките ресурси в предприятията като ключ за постигане на по-висока конкурентоспособност на икономиката, а така също осигуряването на баланс между търсенето и предлагането на знания и умения за по-успешното адаптиране на работната сила към потребностите на пазара на труда. Националната програма за развитие „България 2030“ предвижда цялостно модернизиране на образователната система на всички нива, което ще благоприятства за пълноценната професионална и лична реализация.

Най-важните характеристики на човешкия капитал, които повишават неговата работоспособност са: знания, квалификация и професионални умения. Едва 2 % от населението в страната са въввлечени във форми на учене през целия живот при 11 % средно за ЕС-28. Едва 31 % от фирмите (при 66 % за ЕС-28) финансират програми за обучение на работното място.

Важно е образователните услуги да се предоставят с равни възможности за населението, независимо от мястото, областта или общината, в която живеят.

Приоритетните дейности по тази специфична цел в областта на предучилищното образование са ориентирани към

Мярка 1: Осигуряване достъпа до качествено предучилищно и училищно образование;

Мярка 2: Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура, въвеждане на мерки за подобряване на енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди.

Мярка 3: Прилагане на ефективни мерки за включване на децата от уязвимите групи към образование;

Мярка 4: Осигуряване на безплатен безжичен интернет за училищата в общината, съгласно инициативата WiFi4EU за училищата следва да

Мярка 5: Инвестициите в ключови умения, включително на компютърни и цифрови умения на човешките ресурси. което препятства широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги.

Мярка 6: Прилагане на комплексна оценка на потребностите на базата на разработени модели за работа и провеждане на обучения на служители, професионалисти и др.;

Мярка 7: Осигуряване на условия за качествена заетост на трудоспособните лица;

Приоритет 10: Подкрепа на културните институции и социализация и представяне на културно историческото наследство. Достъп до спорт и услуги

Ще бъдат извършвани дейности в подкрепа на местни културни средища, включително читалища, библиотеки, музеи, галерии и др., при използване на достиженията на модерните (цифрови) технологии за повишаване на достъпността на създавания културен продукт. Същевременно, ще бъдат търсени начини за оптимизация на механизмите за финансиране на културните дейности и институции с цел включване на частния и независим творчески сектор

Културното наследство - както материално, така и свързано с нематериални ценности - е част от съвременното пространство на градовете и района.

Културното богатство включва регистрирани недвижими културни ценности на материалното недвижимо културно наследство с тяхната принадлежност към определен исторически период като праисторически, антични, средновековни, възрожденски, от ново и най-ново време, както и с научна и културна стойност като археологически, исторически, архитектурно-строителни, художествени, урбанистични, културни ландшафти с културни напластявания от взаимодействието на човека и природната среда, парково и градинско изкуство, етнографски, културни маршрути.

Като основни мерки, свързани с опазване, развитие и популяризиране на културното наследство в ЮЦР район, се предвиждат:

Мярка 1: Опазване на паметниците на културното наследство, включително реставрация, консервация и социализация;

Мярка 2: Изграждане на съпътстваща инфраструктура на значими археологически и природни обекти и превръщането им в туристически атракции;

Мярка 3: Маркетинг на дестинациите с акцент върху по-значими културни и природни атракции чрез обмен на ноу-хау и добри практики в областта на туризма.

Мярка 4: Използване на интерактивни и смарт технологии, в т.ч. виртуална реалност, wi-fi осигуряване на обектите;

Мярка 5: Поддръжка, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и селския ландшафт и др., включително:

- Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот,

- Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение, включително паркове, градини, улично озеленяване и площи;

Мярка 6: Подобряване на училищната спортна инфраструктура;

Мярка 7. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска спортна инфраструктура, вкл. открити и закрити спортни площи, за насърчаване на масовия спорт и провеждането на масови спортни събития.

Цел 3: Подобряване на екологичната инфраструктура

Изграждането на екологична инфраструктура и опазване на биологичното разнообразие е друг аспект на политиката за устойчиво развитие на района.

В района има дефицит на инфраструктура за опазване на околната среда, а намаляване на негативното въздействие върху околната среда, включително посредством по-ефективно използване на ресурсите е приоритет залегнал във всички стратегически и програмни документи.

Тази цел има комплексен характер и е свързана главно с изграждане на техническата инфраструктура, свързана с опазване на околната среда (водопровод и канализацияи локални станции за пречистване на питейни и отпадъчни битови и промишлени води и др.).

Приоритет 11: Подобряване на ВИК инфраструктурата.

Мерките по отношение на водоснабдяването ще се предприемат след извършване на оценка на нивото на течовете по водоснабдителната система и изготвяне на план с действия за намаляване на течовете. Изключително високото ниво на загуби на вода, дължащо се преди всичко на амортизираната водопроводна мрежа, изисква спешна подмяна и модернизация, на база на оценката и плана за действие. За отстраняване режима на водоподаване е необходимо да се реконструират съществуващите резервоари или да бъдат изградени нови такива.

Мярка 1: Подобряване на техническата инфраструктура в общината - строителство /изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони;

Мярка 2: Реконструкция на съществуващи и изграждане на резервоари за питейна вода.

Мярка 3: Изграждане на нови и реконструкции на канализационни системи.

Мярка 4: Осигуряване на подходяща технология на пречистване на водите, изготвяне на оценка за приложимостта и икономическата обосновааност на централизирано отвеждане и пречистване на отпадъчните води в малките населени места, с разпръснато и намаляващо население.

Приоритетни ще останат дейностите по управление на отпадъчните води и повишаването на свързаността на населението с пречиствателни станции за отпадъчни води, при подобряване на технологиите на пречистване и постигане на съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство.

Мярка 5: Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони;

Приоритет 12: Развитие на енергийната инфраструктура. Енергийна ефективност.

Осигуряването на достъп до перспективен и ефективен енергиен източник за промишлеността, домакинствата и обществените сгради в общините, които не са включени в списъка на определените територии за газоразпределение, е важно условие за подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическото развитие и конкурентоспособността.

Освен степента на развитие и пространствената организация на газопроводната мрежа със съпътстващите диспропорции във възможностите за достъп, допълнителен проблем за битовите потребители да използват тази възможност, се явява и финансовият.

Основната причина е високата начална цена за инвестиция в газовата инсталация, непреодолима за голяма част от българските домакинства и вероятно недостатъчна осведоменост за по-ниските разходи като консумативи вече в процеса на потребление на природен газ. Тук се изисква много грижлива политика от страна на държавата да намери баланса между икономическите възможности на населението и по-глобалните екологични цели, респ. поетите национални ангажименти за намаление емисиите на CO².

Следва да се предприемат действия насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“ с цел превръщане на отпадъците в ресурси.

Мярка 1: Насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници, особено от биомаса и биогорива в съответствие с НПДЕВИ.

Мярка 2: Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;

Мярка 3: Подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление (УО) и парковото осветление

Мярка 4: Монтаж на котли на биомаса/дървесни пелети, слънчеви колектори за БГВ и др

Мярка 5: Подобряване ефективността на сградните инсталации

Мярка 6: Оптимизира събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба.

Мярка 7: Приоритетна рекултивацията на сметища за битови отпадъци.

Мярка 8: Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, включително и въвеждане на мерки за подобряване на енергийна ефективност при необходимост.

Приоритет 13: Инвестиции за опазване на биологичното разнообразие и защита от рискове от климатични промени

Мярка 1: Разработване и актуализиране на планове за управление на защитени територии и на защитени зони от Националната екологична мрежа.

Мярка 2: Мониторинг, обхващащ защитените територии и зони, както и мониторингът извън тях, касаещ ценни, редки и защитени растителни и животински видове.

Мярка 3: Разработването на планове за действие за застрашени животински и растителни видове, както и опазването, поддържането и възстановяването на местообитания и видове в района.

Мярка 4: Създаване и актуализация на база данни за рискови зони, доизграждане на системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони,

Мярка 5: Почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения, изследване на последиците от промените в климата;

Мярка 6: Изграждане на съоръжения за борба с ерозията, залесяване на обезлесени участъци, устойчиво използване на земите и други.

ЦЕЛ 4: Балансирано териториално развитие

Териториално балансираният растеж ще се постигне чрез подобряване на свързаността в района и качеството на средата в населените места, укрепване на градовете центрове и ориентиране към полицентрично пространствено развитие.

Приоритет 14: Подобряване на транспортната достъпност и свързаност:

За подобряване на свързаността на района в международен, национален и вътрешнорегионален план се планира да бъдат реализирани редица проекти за обновяване и разширяване на транспортно-комуникационната инфраструктура и изграждане на съвременна цифрова инфраструктура, осигуряваща достъп на всички населени места до интернет и получаване на базови електронни услуги.

Планират се следните проекти в областта на комуникационно-транспортната мрежа, допринасящи за свързаността и достъпността на района:

Мярка 1: Изграждане на скоростен път „Пловдив-Асеновград“;

Мярка 2: Модернизиране на пътя Чепеларе-Хвойна-Храбрино-Пловдив;

Мярка 3: Изграждане на жп връзка с летище Пловдив;

Мярка 4: Подобряване на техническата инфраструктура в общината - строителство /изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях за осигуряване на достъп до туристически, исторически обекти, както и достъп до образователни, здравни и социални услуги в населените места;

Мярка 5: Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство:

- Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях;
- Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение за подобряване на микроклимата и рекреационна дейност, включително паркове, градини, улично озеленяване и площи;
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура;
- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони;
- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди;

- Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване или обновяване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот,;

- Изграждане и/или обновяване на туристическа инфраструктура и обозначаване на туристически обекти, включително изграждане и/или поставяне на информационни съоръжения.

Мярка 6: Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство - създаване, подобряване и разширяване на дребна по мащаби инфраструктура, въвеждане и използване на възобновяеми източници; инфраструктура за отдих, туристическа информация и обозначаване на туристически обекти;

Приоритет 15: Осигуряване на цифрова свързаност и достъпност

В Националната програма за развитие „България 2030 г. като приоритет е залегнала „цифрова свързаност“. Заложена цел е осигуряване свързаността на територията на цялата страна, така че да се позволи развитието на цифровите услуги и гарантиране използването на информационни и телекомуникационни технологии във всички области на нашия живот и населени места.

Основната цел на цифровите проекти за свързаност е да се увеличи покритието с високоскоростен широкополосен достъп в района.

Цифрови мерки, които следва да се реализират:

Мярка 1: Осигуряване на свързаност към единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) на администрацията на общината.,

Мярка 2: Осигуряване на по-добър достъп до приложения за електронна търговия, електронно управление и електронно здравеопазване.

Мярка 3: Подобряване достъпа до и развитието на он-лайн публични услуги.

Мярка 4: Развитие на широкополосова инфраструктура и преодоляване на т.нар. „цифрова изолация“ на слабо населените и периферни райони, включително изграждане на телекомуникационна инфраструктура, включително при реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари.

ЧАСТ III.

ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ.

Партньорството и сътрудничеството са основни принципи, приложими при подготовката и реализацията на ПИРО. При идентифициране на нуждите, потенциала за развитие на общината и възможните решения на съществуващи проблеми, водещ е подходът „отдолу-нагоре“. Приоритетите и мерките, включени в плана, са формулирани в режим на диалог и сътрудничество между администрацията и гражданското общество и конкретните дейности, които гарантират успеха на този процес, са заложени в Коммуникационната стратегия, разработена като част ПИРО. Стратегията е насочена към постигане на следните цели:

- Публичност на информацията и прозрачност в процеса на подготовка и изпълнение на ПИРО;
- Идентифициране на заинтересованите страни;
- Привличане на различните професионални и социални групи и на отделни представители на гражданското общество за активно участие при формиране и прилагане на местната политика за интегрирано устойчиво развитие;
- Мониторинг и контрол.

Осигуряването на необходимата публичност на процеса, идентифицирането на заинтересованите страни, осъществяването на контакт с тях и мотивацията им да участват активно в процеса на разработване и изпълнение на ПИРО е ангажимент на Общинска администрация.

Приоритетите и мерките в плана са обсъдени и съгласувани с всички заинтересовани публични органи, икономическите и социални партньори, физически и юридически лица с отношение към развитието на общината, структури на гражданското общество, организации ангажирани с проблемите на околната среда, социалното включване, гарантирането на основните права и правата на хората с увреждания, равенството между половете и недискриминацията, действащи на територията на общината.

Избраната Стратегия предвижда използването на различни комуникационни канали, което позволява списъкът с представители на заинтересованите страни, участващи в процеса на подготовка и изпълнение на ПИРО, да остане на практика отворен и да бъде резширяван на всеки етап до приключване на всички предвидени дейности.

Първоначално заинтересованите страни се идентифицират на база информацията за действащи на територията на общината публични, частни и неправителствени структури и организации, с която администрацията разполага. С тях е осъществен директен контакт - телефонен, или чрез електронна поща.

Привлечените партньори от своя страна имат възможност да поканят за участие в планираните дейности и представители на други структури, работещи в съответния сектор. На сайта на администрацията периодично се публикува детайлна информация за всяко от предвидените в Комуникационната стратегия събития с покана заинтересованите граждани и организации да се включат в тях. По този начин всички желаещи имат възможност да участват в процеса активно - лично, или чрез писмено изпратени до Общината коментари и предложения на всеки етап от подготовката и изпълнението на плана.

За постигане на целите на Комуникационната стратегия са предвидени конкретни мерки, в които да се включат както представители на идентифицираните заинтересовани страни, така и всички граждани с активна позиция по проблемите на общината:

- Обществено обсъждане на проекта на ПИРО;

Общинска администрация публикува на сайта си разработения проект на ПИРО. В едномесечен срок всички заинтересовани лица имат възможност да се запознаят детайлно с документа и да изпратят на посочен в публикацията мейл своите коментари и предложения.

- Анкетно проучване;

В проучването са включени преставители на всички идентифицирани заинтересовани страни, ангажирани с ключови за развитието на общината дейности: култура, образование, социални дейности, здравеопазване, администрация, бизнес, инженерна инфраструктура,

околна среда, НПО, кметове на населени места и кметски наместници. Анкетиранияте са поканени да посочат основни проблеми в сферите си на компетентност и конкретни мерки за решаването им.

- Фокус групи;

Приоритетите за развитие на общината, заложените мерки и проекти в ПИРО са обсъдени в тематични фокус групи, с участието на специалисти в конкретни направления: директори на детски градини, директори на училища, инфраструктурни специалисти, селскостопански производители, бизнес, кметове на села и кметски наместници, председатели на комисиите в Общински съвет и др.

- Публична дискусия;

В осигурена от Общинска администрация зала проектът на ПИРО се представя пред широката общественост. Датата, часът и мястото на дискусията са предварително обявени в сайта на Общината и чрез регионалните медии. Обсъждането е открито. С коментари и предложения в него имат възможност да участват всички заинтересовани граждани и организации.

Пред участниците в комуникационните събития се представя детайлна информация за значението на стратегическото планиране като механизъм за развитие на общината и повишаване на ефикасността на публичните разходи. Разяснена е ролята на гражданите и бизнеса при определяне на приоритетите, прогнозите за развитие на икономиката, социалната сфера, техническата инфраструктура, очакваните ефекти за околната среда. Обсъждат се възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проектни идеи с участието на публичния сектор, насочени към подобряване на физическата среда и услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса. Разяснени са конкретните задачи, които стоят пред кмета, Общинския съвет, Общинската администрация, социалните и икономически партньори, неправителствените организации и гражданското общество за осигуряване на висока ефективност при изпълнението на ПИРО. След всяка дейност, предвидена в Комуникационната стратегия, се изготвя резюме на проведените обсъждания, което съдържа информация за участвалите представители на заинтересованите страни, направените от тях предложения и отразяването им в окончателния вариант на плана. Списъци на основните групи заинтересовани страни и конкретните техни представители, които са взели участие в процеса, се съставят като отделни приложения към резюмето.

Във всяка дейност от Комуникационната стратегия участват представители на Общинска администрация с подходяща за разискваната тема компетентност. Събитията са открити за медийно отразяване.

Преди окончателното утвърждаване на проектът на ПИРО, с направените по предложение на заинтересованите страни допълнения, се подлагат на дискусия в Общинския съвет. Всеки общински съветник разполага с документа и има възможност да формира позицията си по него преди заседанието.

Провеждането на предвидените комуникационни събития е съобразено с актуалната епидемична обстановка в страната и действащите към конкретния момент мерки за безопасност.

Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност на постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата за реализация на ОПИР

Принципът на партньорство и сътрудничество с представители на различните групи заинтересовани страни се прилага в рамките на целия процес на реализация на плана. Обществеността е информирана за напредъка при изпълнение на мерките от инвестиционната програма, за резултатите от тях и за начина, по който са изразходвани финансовите ресурси, с които е обезпечено изпълнението на програмата.

Основните инструменти за осигуряване на информация и публичност в периода на изпълнение на плана са:

- Годишните доклади;
- Междинната оценка;
- Последващата оценка след края на периода на действие на плана.

В процеса на изпълнение на ПИРО докладите се изготвят и обсъждани по реда на вече утвърденото взаимодействие и в активно партньорство с всички заинтересовани страни.

С цел да бъде избегнат риска от негативен ефект върху околната среда в резултат от предвидените мерки за развитие на общината, в етапите за наблюдение и оценка на плана задължително се привличат представители на местните екологични власти и организации. До цялата информация за резултатите от изпълнението на плана и възможностите за участие в процеса на неговата актуализация, широката общественост има достъп чрез сайта на Общинска администрация. Информация, в подходяща форма, е предоставяна и на печатните и електронни медии.

За осигуряване на одитна следа от изпълнението на Комуникационната стратегия Общината съхранява цялата информация от проведените прояви и публични мероприятия, списъци с участниците и снимки от всяко събитие.

Изпълнението на дейностите, предвидени в Комуникационната стратегия, гарантира достъп до информация и реално участие в процеса на формиране, изпълнение и контрол на политиките за устойчиво развитие на общината на всички заинтересовани страни и е предпоставка за създаване на ефективно, дългосрочно партньорство между администрацията и структурите на гражданското общество.

ЧАСТ IV.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ -ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

На база на анализа на силните и слабите страни на общинската територия, както и на потенциалите за развитие следва да бъдат определени приоритетни зони за въздействие на територията на общината, в които основно ще бъде съсредоточено изпълнението на мерките, предвидени в програмата за реализация на плана.

Зона за въздействие е пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове. Зоните за въздействие се определят на базата на общи (идентични) характеристики на определена територия и/или общи проблеми или потенциали за развитие.

Зоните за въздействие могат да бъдат както части от територията на общината с конкретно функционално предназначение (например зони с преобладаващи административни/публични функции, индустриални или бизнес зони, зони за култура, за отдих и туризъм, зони с преобладаващи жилищни функции, зони за транспортна дейност и т.н.), така и други специфични обособени територии с идентични характеристики или собствен потенциал за развитие (например зони с потенциал за коопериране със съседни общини).

Зоната за въздействие се определя в границите на структурно обособена част от територията на общината, като конкретният ѝ териториален обхват се съобразява и с разполагаемите финансови, времеви, технологически и кадрови ресурси и потенциални партньорства, достатъчни за реализация на идентифицираните за съответната зона интервенции.

Зоните за въздействие, независимо от функционалното предназначение на тяхната територия, могат да бъдат два вида:

- Градски зони за въздействие;
- Други зони за въздействие със специфични характеристики.

Градските зони за въздействие включват територии в урбанизираната градска част (в рамките на строителните граници на града), градски покрайнини (малки по обхват съседни територии, вкл. и извън строителните граници на града) или функционални градски зони, обслужващи градско-селските връзки. Градски зони за въздействие се определят само за градове, административни центрове на общини, като определянето на приоритетни градски зони е задължително само за общините, които разработват ИПГВР като част от своя ОПР. За останалата част от общинската територия се определят други зони за въздействие със специфични характеристики.

Другите зони за въздействие със специфични характеристики могат също да представляват градски по своята същност зони (т.е. да включват територии от урбанизирана градска част, градски покрайнини и функционални зони), но могат да се отнасят до всеки вид населено място или част от територията на общината, както и да включват части от съседни общини. Следва да се има предвид, че определените в рамките на ИПГВР за периода 2014-2020 г. зони за въздействие нямат отношение към определянето на зони за въздействие за новия период - 2021-2027 г. В тази връзка не е задължително за определянето на зони за въздействие в ОПР/ИПГВР 2021 -2027 г. да се прилагат критериите от Методическите насоки за разработване и прилагане на действията за периода 2014-2020 г. ИПГВР, тъй като част от тях може да са неактуални спрямо новите подходи. Същевременно, градските зони за въздействие могат да включват в обхвата си части от зоните за въздействие, определени в рамките на ИПГВР 2014-2020 г. или да се припокриват с техните територии, в случай че такова припокриване е обосновано с конкретен потенциал за развитие на съответната територия и ще има доказан принос към развитието на общината като цяло.

В ОПР могат да бъдат дефинирани неограничен брой зони за въздействие, но от тях следва да бъдат подбрани няколко приоритетни зони, които имат най-голям потенциал да повлияят върху социално-икономическото развитие на общината.

Целта на определянето на приоритетни зони за въздействие е постигане на максимален ефект с ограничените ресурси, с които разполагат общините. Това е особено необходимо за големите общини, при които изпълнението на отделни мерки в различни части от общината без ясна обвързаност между тях представлява само временно задоволяване на конкретна нужда, но не оказва въздействие върху цялостното развитие. Определянето на приоритетни

зони за въздействие не ограничава инвестициите в териториите, които са извън тези зони, а е отражение на идентифицираните при анализа територии с най-голям специфичен потенциал за развитие. Приоритетните зони следва да бъдат с ограничен брой и така подбрани, че тяхното развитие да може в най-голяма степен да повлияе върху развитието на цялата община. Размерът на конкретната зона не се ограничава като площ, но за по-голяма по размер зона, са необходими по-силни мотиви и доказателства за необходимостта от обхващането на съответната територия, включена в обхвата на зоната.

Подборът на приоритетните зони за въздействие следва да бъде добре обоснован и базиран на реални данни и проучвания за съответната територия, а в плана следва да бъдат ясно описани характеристиките, проблемите и потенциалите на всяка зона, както и аргументите, въз основа на които съответната зона е определена като приоритетна за развитие. С цел засилване на обосновката и аргументация на възприетия подход на приоритизация на зоните за въздействие в плана следва да се съдържа подходящ графичен материал (карти, схеми и др.), онагледяващ идентифицираните приоритетни зони на въздействие, включително разположението им в рамките на общата територия на общината. Приоритетните градски зони за въздействие (за общините, за които са били определени такива) следва да бъдат обозначени по подходящ начин (например цветово), за да могат да бъдат разграничени от другите приоритетни зони със специфични характеристики в общината.

ЧАСТ V. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ;

Анализ на състоянието на българските региони. Нужда от промяна в подхода.

Задълбочаване на междурегионалните и вътрешнорегионалните различия:

- Засилване на контраста в развитието на столицата София и другите големи градове в страната спрямо по-малките градове и периферните райони
- Неравномерно разпределение на населението по територията на страната – засилена миграция
- Песимистична прогноза относно демографската ситуация
- Българските региони – на последни места в ЕС по ключови показатели (напр. БВП, продължителност на живота, регионална конкурентоспособност, иновации и др.)

Интегрираното териториално развитие има за цел, ЦЕЛ 5 на ЕС: Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи.

Характеристики на нов интегриран подход при изработване и реализация на ПИРО:

- Подготовка на ПИРО: чрез интегриран процес на планиране, включващ всички нива на управление и секторни политики, на базата на съществуващи стратегически документи за развитие на местно ниво и при интегриране в тях на национални, регионални и секторни политики. Приемане на стратегията като „жив документ“, обект на ревизиране за максимизиране на потенциала за развитие. Фокус върху бъдещото изпълнение на фаза планиране.
- Изпълнение на ПИРО: определяне на: аналитична рамка; административна и управленска структура; връзка с приоритетите и индикаторите на Оперативните програми (ОП); план за действие за реализацията на проектите (също обект на ревизиране).
- Съгласуваност на стратегията с Оперативните програми: оценка както на ПИРО, така и на проектите в него, чрез критерии за подбор оценяващи, както приноса към изпълнение на целите в ПИРО, така и към ОП. Проследяване на други реализирани проекти на територията и оценка на приноса им към целите..
- Реализация на проектите: определяне на: времеви график; критерии за ревизиране на проектите.
- Сътрудничество между УО и месните власти: ясни критерии за избор на местни власти за реализация на ПИРО; въвличане на местните власти в подготовката на ОП чрез постоянна работна група или координационен механизъм. Своевременна подготовка и краен срок за одобряване на стратегии. Дейности по развитие и укрепване на капацитета, както на УО така и на местните власти, чрез техническа помощ. Създаване и координиране на регионални и национална мрежа по обмен на практики.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ

ПРИОРИТЕТ 1.: Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в градските райони.

Насочен е към 10 големи общини- Видин, Плевен, Русе, Велико Търново, Варна, Бургас, Стара Загора, Пловдив, София и Благоевград, които са обособени в 4 клъстера, по райони от ниво 2 и при отчитане на функционалните връзки между тях.

ПРИОРИТЕТ 2.: Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие на местно равнище, културното наследство и сигурността, включително за селските и крайбрежните райони

Ще обхваща 40 градски общини от 6-те района на ниво 2, в които има населени места над 15 000 жители. Отново на база 4 критерия, за всеки от районите от ниво 2 ще има отделен регионален бюджет. 52% от бюджета на Приоритета ще е за Северна България.

Процесът по подготовка и изпълнение на интегрираните териториални инвестиции включва следните стъпки:

1. Делегиране на отговорности към 6-те Регионални съвети за развитие (РСР), предмет на изменение на Закона за управление на средствата от ЕСИФ.
2. Разработване и одобрение на интегрирани териториални стратегии за развитие на регионите от ниво NUTS 2.

3. Създаване на партньорство, подписване на партньорско споразумение и подаване на концепция за ИТИ в ИСУН.
4. Публични обсъждания за осигуряване на обществена подкрепа и повишаване на осведомеността на обществеността относно планираните дейности в рамките на представените концепции за ИТИ (предвидени са конкретна процедура и инструменти).
5. Избор на концепции за ИТИ от експертното звено на РСР (предвидена е конкретна процедура).
6. Одобрение на концепциите за ИТИ от членовете на РСР (предвидена е конкретна процедура).
7. Подписване на общо рамково споразумение между партньорството и съответните УО (предмет на процедура между УО-и).
8. Подаване на детайлизираните проектни предложения от партньорството и оценка от съответните УО (всеки УО оценява съответния проект, част от концепцията за ИТИ, попадащ в обхвата на неговата оперативна програма).
9. Подписване на договори за безвъзмездна финансова помощ и изпълнение на проектите, които са част от концепцията за ИТИ (всеки УО подписва отделен договор за безвъзмездна финансова помощ за съответния проект, попадащ в обхвата на неговата оперативна програма).
10. Цялостна координация на процеса по време на фазата на изпълнение от УО на ОПРР, предмет на изменение на Закона за управление на средствата от ЕСИФ.
11. Цялостна координация на изпълнението на споразумението за партньорство по време на фазата на изпълнение от водещия партньор.

За всеки от регионите от ниво NUTS 2 се предвижда отделен индикативен бюджетен пакет. Всички оперативни програми, участващи в интегрирания териториален подход, ще допринесат за отделните пакети и в тази връзка ще бъде приложена специфична методология за разпределение на наличните средства между регионите. Методиката включва 3 общи:

- Население - тежест 15%;
- Територия - тежест 15%
- Брутна добавена стойност - тежест 20%.

и 1 конкретен индикатор, който отчита естеството на подкрепата по съответната програма.: Използваните специфични индикатори (индикатор 4) с тежест 50% за различните оперативни програми са:

- ОП „Развитие на регионите“ – инфраструктура;
- ОП „Иновации и конкурентоспособност“ - иновации;
- ОП „Наука и образование“ - висше образование и обучение през целия живот;
- ОП „Развитие на човешките ресурси“ - ефективност на пазара на труда;
- ОП „Електронно управление“ – институции;
- ОП „Околна среда“ - дял на населението (%), свързано със системите за събиране и пречистване на отпадни води.

Видовете мерки, които могат да бъдат подкрепени по линия на ОПРР, са в следните области:

- Здравна и социална инфраструктура, включително детски ясли;
- Образователна инфраструктура за предучилищно, училищно и висше образование, включително детски градини и професионално обучение;
- Културна инфраструктура;
- Спортна инфраструктура;
- Жилищно настаняване, включително обновяване на квартали/специфични територии от градовете с неблагоприятни социално-икономически характеристики;
- Енергийна ефективност, включително обновяване на жилищния фонд и кръгова икономика;
- Инвестиции за устойчива мобилност и функционални зони и всички видове мерки за пътна безопасност, включително превенция и повишаване на осведомеността;
- Цифрова и безопасна транспортна свързаност;
- Качествена и безопасна среда, включително зелена инфраструктур;
- Мерки за насърчаване на икономическата активност (включително инвестиции в индустриални зони или друга инфраструктура за развитие на икономически дейности и подкрепа за иновации и развитие на МСП);
- Туризъм;
- Културно-историческо наследство;
- Други действия, допустими по ЕФРР и идентифицирани въз основа на подхода „отдолу-нагоре“, при спазване на ясна процедура за демаркация с други оперативни програми.

Хоризонтална и задължителна мярка за всички изброени по-горе видове интервенции ще бъде осигуряване на достъпна физическа среда за хората с увреждания в съответствие с изискванията на националното законодателство. В допълнение, в случай на ново строителство или обновяване на сграда, изпълнението на всички необходими мерки за енергийна ефективност също ще бъде задължително изискване.

Подходящата демаркация и допълняемост между оперативните програми и липсата на двойно финансиране ще бъде подсилено на нивото на предварителен подбор на концепциите за ИТИ в регионалните съвети за развитие и допълнително по време на процеса на подбор на проекти, изпълняван от всеки един УО преди подписване на договорите за безвъзмездна финансова помощ с бенефициентите.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

ПРИОРИТЕТ 1 „Насърчаване на заетостта и развитието на умения“

СЦ 1. Подобряване на достъпа до трудова заетост на всички лица, търсещи работа, и по-специално на младите хора и дългосрочно безработните, както и на неактивните лица, като се поощрява самостоятелната заетост и социалната икономика: Подкрепа за активни мерки за достъп до пазара на труда, като:

- Включване на безработни и неактивни лица, включително младежи в обучения, стажуване и чиракуване, субсидирана заетост;
- Идентифициране, активиране, оценка на способностите и стимулиране на неактивни лица за включване на пазара на труда;

- Подкрепа за самостоятелна заетост, вкл. в областта на социалната икономика;
- „Пакети“ за мобилност за завръщане на лица от чужбина чрез осигуряване на стимули и мерки за трудова мобилност, в т.ч. транспорт в населени места, в които липсва ежедневен обществен транспорт;
- Стимулиране на работодателите за разкриване на работни места на първичния пазар и предоставяне на стимули за насърчаване на заетостта на целеви групи със специфични потребности, вкл. рано пенсионираните лица, образовани младежи от ромската общност, граждани от трети страни, участници с произход от други държави, в т.ч. чрез финансиране на менторство и наставничество;
- Подкрепа за развитието на социални предприятия на местно ниво и

СЦ 3. Насърчаване на участие на жените на пазара на труда, по-добър баланс м/у професионалния и личния живот, включително достъп до грижи за деца, здравословна и добре приспособена работна среда, отчитаща рисковете за здравето, адаптиране на работниците, предприятията и предприемачите към промените и активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве.

Съдържа две подцели, както следва:

СЦ 3.1. Насърчаване на участие на жените на пазара на труда, по-добър баланс между професионалния и личния живот, включително достъп до грижи за деца.

Подкрепа за:

- Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност на родителите;
- Насърчаване на участието на жените на пазара на труда;
- Насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете, недискриминацията и ненасилието на работното място;
- Практики за подкрепа на самотните и многодетни родители и улесняване достъпа им до пазара на труда и кариерното им развитие.

СЦ 3.2. Здравословна и добре приспособена работна среда, отчитаща рисковете за здравето, адаптиране на работниците, предприятията и предприемачите към промените и активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве. Подкрепа за:

- Адаптиране на работната среда за справяне с рисковете за здравето;
- Развитие на секторни, регионални и фирмени стратегии и мерки за управление във връзка с възрастта;
- Обучение на работодателите в подкрепа на развитие на сферата на КСО дейности;
- Насърчаване на работодателите да подобряват работната среда;
- Насърчаване участието на по-възрастното население в пазара на труда;
- Подкрепа за активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве.

ПРИОРИТЕТ 2 „Социално включване и равни възможности“

СЦ 4. Насърчаване на ученето през целия живот, по-специално гъвкавите възможности за повишаване на квалификацията и за преквалификация за всички, като се вземат предвид цифровите умения, по-доброто предвиждане на промените и изискванията за нови умения, улесняването на преходите в професионалното развитие и насърчаването на професионалната мобилност

Подкрепа за:

- Повишаване квалификацията и преквалификацията на заети лица;
- Осигуряване на гъвкави възможности за обучения, усъвършенстване и преквалифициране, включително обучения на работното място;
- Подкрепа за създаване на благоприятна среда за учене през целия живот;
- Дейности по насърчаване на професионалната мобилност;
- Подкрепа за повишаване на професионалния капацитет на обучаващите се специализанти в системата на здравеопазването за придобиване на специфични за този сектор умения;
- Обучения, предназначени за предприемачи и служители на различни управленски нива за придобиване на бизнес умения по оперативен мениджмънт и др.

ПРИОРИТЕТ 2 „Социално включване и равни възможности“

СЦ 1. Поощряване на активното приобщаване с оглед на насърчаването на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за работа

Подкрепа за:

- Разработване на мерки за активно приобщаване с цел подобряване на пригодността за заетост на уязвимите групи чрез интегрирана подкрепа и индивидуализиран подход – рехабилитация, обучение, включване в заетост, др.;
- Предоставяне на услуги за семейства с деца, вкл. с увреждания, чрез интегрирани услуги като семейно консултиране, ранно детско развитие и др.;
- Подобряване на достъпа до заетост на хората с увреждания и на други уязвими групи чрез предоставяне на комплексни услуги, вкл. към техните семейства;
- Специализирани подкрепящи мерки на работните места за хората с увреждания чрез компенсация в случаите на по-ниска производителност на труда и/или изключително натоварване на работодателя, вкл. менторство, наставничество;
- Надграждане на капацитета на работодателите за работа с хора с увреждания.

СЦ 2. Подобряване на равния и навременен достъп до качествени, устойчиви и достъпни услуги; модернизиране на системите за социална закрила, включително насърчаване на достъпа до социална закрила; подобряване на достъпността, ефективността и устойчивостта на системите на здравеопазване и на услугите за полагане на дългосрочни грижи

Подкрепа за:

- Подобряване на достъпа на уязвимите групи, включително на ромите, до специализирани и общодостъпни услуги;
- Предоставяне на подкрепа в семейството и общността, превантивни и подкрепящи услуги за деца и осигуряване на достъп до дългосрочни грижи (включително и инфраструктура);
- Модернизиране на системите за социална закрила, инвестиции за подобряване на достъпността на хората с увреждания;
- Подкрепа за заетите в сферата на закрила на детето;
- Услуги за пострадали от насилие, вкл. превенция и др.

ПРИОРИТЕТ 3 „Териториални инвестиции“

СЦ 1. Подобряване на достъпа до трудова заетост на всички лица, търсещи работа, и по-специално на младите хора и дългосрочно безработните, както и на неактивните лица, като се поощрява самостоятелната заетост и социалната икономика

Подкрепа за:

- Включване на безработни младежи в мерки за осигуряване на преход от образование към заетост и на първа работа;
- Предоставяне на обучения, включващи функционална грамотност, професионални умения, ключови компетентности, дигитална компетентност, обучение чрез работа и др;
- Обучения за придобиване на професионална квалификация/преквалификация за безработни и неактивни лица;
- Мерки за насърчаване на мобилност на работната сила, особено в населени места, в които липсва ежедневен обществен транспорт;
- Дейности за подкрепа за развитието на социални предприятия на местно ниво за създаване на устойчиви работни места;
- Подкрепа за стартиране на самостоятелна заетост.

СЦ 2. Насърчаване на участие на жените на пазара на труда, по-добър баланс м/у професионалния и личния живот, включително достъп до грижи за деца, здравословна и добре приспособена работна среда, отчитаща рисковете за здравето, адаптиране на работниците, предприятията и предприемачите към промените и активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве.

Съдържа две подцели, както следва:

СЦ 2.1. Насърчаване на балансирано участие на жените на пазара на труда, равенство и по-добър баланс м/у професионалния и личния живот, включително чрез достъп до грижи за деца

Подкрепа за:

- Подкрепа и насърчаване на гъвкави форми на работа и иновативни форми на организация на труда;
- Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност на лица и членове на техните семейства;
- Подкрепа на самотните и многодетни родители и за хората, полагащи грижи за зависими членове на техните семейства, за улесняване достъпа им до заетост и кариерното им развитие.

СЦ 2.2. Насърчаване на адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените, на активния живот на възрастните хора и остаряването в добро здраве и на здравословната и добре приспособена работна среда, отчитаща рисковете за здравето

Подкрепа за:

- Адаптиране на работната среда за справяне с рисковете за здравето;
- Адаптиране на работниците, предприятията и предприемачите към промените; реакция при криза;

- Насърчаване на работодателите да подобрят работната среда, вкл. и гъвкави и/или иновативни форми на организация на работното време, съгласно местни териториални специфики.

СЦ 3. Насърчаване на ученето през целия живот, по-специално гъвкавите възможности за повишаване на квалификацията и за преквалификация за всички, като се вземат предвид цифровите умения, по-доброто предвиждане на промените и изискванията за нови умения, улесняването на преходите в професионалното развитие и насърчаването на професионалната мобилност

Подкрепа за:

- Повишаване на квалификацията и преквалификация на заети лица;
- Осигуряване на гъвкави възможности за обучения;
- Дейности по насърчаване на професионалната мобилност и привличане на необходима работна сила към регионите;
- Обучения за придобиване на базови дигитални умения за ползване на услуги във връзка с установени местни потребности.

СЦ 4. Насърчаване на социално-икономическата интеграция на граждани натрети държави и на маргинализирани общности, като например ромите

Подкрепа за:

- Включване в заетост, вкл. субсидирана заетост;
- Предоставяне на обучения, включително обучение чрез работа, стажуване или чиракуване;
- Обучения за придобиване на базови умения по различни професии;
- Подкрепа на самотните и многодетни родители и улесняване достъпа им до услуги;
- Предоставяне на услуги за семейства с деца, вкл. с увреждания, чрез интегрирани услуги като семейно консултиране, семейното планиране и отговорно родителство, услуги за ранно детско развитие, формиране на родителски умения; превенция на изоставянето на деца и др.;
- Предоставяне на подкрепа с цел подобряване достъпа до здравни услуги и здравна профилактика;
- Достъп до социални услуги и развитие на социални умения. Целеви групи: Лица, живеещи в маргинализирани общности и съ

СЦ 5. Поощряване на активното приобщаване с оглед на насърчаването на равните възможности и активното участие и подобрата пригодност за работа

Подкрепа за:

- Разработване на мерки за активно приобщаване с цел подобряване на пригодността за заетост на уязвимите групи, вкл. и техните семейства, както и предоставяне на комплексни услуги с цел достъп до заетост;
- Предоставяне на услуги за семейства с деца, вкл. с увреждания, чрез интегрирани услуги като семейно консултиране, ранно детско развитие и др.;
- Предоставяне на интегрирана подкрепа (посредничество за заетост, квалификация, преквалификация, дейности за достъп до социални услуги, образование и здравеопазване);
- Специализирани подкрепящи мерки на работните места за хората с увреждания.

СЦ 6. Подобряване на равния и навременен достъп до качествени, устойчиви и достъпни услуги; модернизиране на системите за социална закрила, включително насърчаване на достъпа до социална закрила; подобряване на достъпността, ефективността и устойчивостта на системите на здравеопазване и на услугите за полагане на дългосрочни грижи

Подкрепа за:

- Предоставяне на подкрепа в семейството и общността;
- Социални и интегрирани здравно-социални услуги в домашна среда и в общността за хора с увреждания, възрастни хора и хора в невъзможност за самообслужване;
- Подкрепа на родителите на деца с трайни увреждания, семействата и лицата, които полагат грижа в домашна среда за пълнолетни лица с трайни увреждания в невъзможност за самообслужване;
- Подкрепа и обучение на членове на семейството, които полагат неформална грижа в домашна среда за лица с трайни увреждания и за лица в надтрудоспособна възраст в невъзможност за самообслужване;
- Подкрепа за придобиване на трудови умения;

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2027 ГОДИНА

Описание на приоритетите:

ПРИОРИТЕТ 1 „Качествено и приобщаващо предучилищно и училищно образование“

Допустими мерки:

- Разширяване обхвата на предучилищното и начално образование, чрез подкрепа за механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст (чрез включване на медиатори, проследяване при пътуване и миграция на упражняването на правото на децата на задължително образование и др.);
- Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в предучилищното образование (чрез осигуряване на допълнителни психолози и др. специалисти, ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения и др.);
- Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в училищното образование (чрез повишаване на капацитета и уменията на педагогическите и непедагогическите специалисти и др.);
- Подкрепа за талантиливи деца и ученици с изяви дарби;
- Модернизиране на учебните програми и съдържание (чрез въвеждане на компетентностния модел, както и подготовка на индивидуални учебни планове и на индивидуалните учебни програми на ученици със специални образователни потребности и на ученици с изяви дарби);
- Дигитална трансформация на училищното образование, в т.ч. професионалното образование и обучение;
- Мобилност и проходимост в отделните етапи на образование;
- Подкрепа за иновативни учебни програми, иновативни класни стаи и иновативни училища;

- Превенция и предотвратяване на тормоза и намаляване агресията в училищата;
- Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери;
- Комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията;
- Достъп на уязвими групи до висше образование.

Операции от стратегическо значение:

1. Разширяване обхвата на предучилищното и начално образование, чрез подкрепа за механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
2. Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в предучилищното образование;
3. Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в училищното образование;
4. Подкрепа за таланти деца и ученици с изяви дарби;
5. Модернизация на учебните програми и съдържание, чрез въвеждане на компетентностния модел, както и подготовка на индивидуални учебни планове и на индивидуалните учебни програми на ученици със специални образователни потребности и на ученици с изяви дарби;
6. Мобилност и проходимост в отделните етапи на образование;
7. Дигитална трансформация на училищното образование.

Предвижда се операциите от стратегическо значение да бъдат реализирани като дългосрочни операции със системен ефект под координацията на Министерство на образованието и науката. За тях ще бъде предвиден специфичен план за оценка и мониторинг, позволяващ оценка на въздействието в хода на изпълнение и ще бъде заложен гъвкав механизъм на актуализация, в зависимост от резултатите от оценките и мониторинга. Целеви групи: деца, ученици, младежи, възрастни извън задължителната училищна възраст, родители, учители, педагогически специалисти и друг персонал. Участниците в образователния процес, институциите в системата на предучилищното и училищното образование и общини, деца и ученици с пропуски в усвояването на учебния материал, деца и ученици в риск от отпадане от образователната система, родители на деца от уязвими групи, лица преждевременно напуснали училище и др.

Принос към териториалния подход: чрез операции: Създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери и Комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията.

Бюджет: финансиране от ЕСФ+. 44.71% от бюджета (ЕС) на ОПНО.

За териториалния подход- 2.06% от бюджета (ЕС) на ОПНО.

ПРИОРИТЕТ 2 „Подобряване на връзка на образованието с пазара на труда“

Допустими мерки:

- Дейности в подкрепа на ПОО на национално ниво (чрез създаване на рейтингова система на професионалното образование и обучение; създаване на информационни портали на секторен и регионален принцип, включващи информация за ориентирани към определени професии, данни за развитие на пазара на труда по сектори и региони, профили на предприятия и пр.; изграждане/поддържане на платформи и бази-данни за осъществяване на връзка между бизнес и образование за реализиране на стажове и практики на национално, регионално, местно и секторно ниво и др.);
- Дейности в подкрепа на ПОО на регионално ниво (чрез разработване, тестване и реализиране на информационни и комуникационни стратегии и програми на териториално ниво; насърчителни мерки, в т.ч. стипендии и осигуряване на обществения за ориентирани на младите хора към приоритетни, важни за икономиката професии; ранно кариерно и професионално ориентирани към професии, характерни за тенденциите в развитието на регионалната икономика с участието на бизнеса; създаване на контролен механизъм за партньорска „оценка на качеството“ на ПОО и системи за проследяване на реализацията и получаване на обратната връзка от страна на работодателите; подкрепа за практическото обучение на учениците от професионалните гимназии; засилване на практическото обучение и допълнителната професионална подготовка в образователните институции, чрез подкрепа за учебно тренировъчни фирми и доставка на специализирано оборудване и материали за ПОО и др.);
- Развитие на дуалната система на обучение (чрез допълнителна професионална подготовка, информационни кампании, създаване на мрежи, разработване на рамка и методология и провеждане на обучения, обучения на преподаватели и наставници, подготовка на учебно съдържание адекватно на нуждите на бизнеса учебно съдържание, доставка на специализирано оборудване, кариерно ориентирани и пробно стажуване; споделяне на опит);
- Ограмотяване на възрастни;
- Валидиране на знания, умения и компетентности;
- Преход към дуална форма на обучение във висшето образование;
- Кариерно ориентирани на студентите, и професионална подготовка;
- Обновяване и модернизация на учебни програми в приоритетни професионални направления, в партньорство с бизнеса, в съответствие с нуждите на пазара на труда и чрез въвеждане на компетентностен модел и развитие на Т-образни умения и развитие на творчески и универсални умения;
- Мобилност и синергия с Еразъм+ и Хоризонт Европа;
- Студентски кредити.

Операции от стратегическо значение:

Дейности в подкрепа на ПОО на национално ниво и Преход към дуална форма на обучение във висшето образование ще се реализират като дългосрочни операции от стратегическо значение, изпълнявани на централно ниво с включен план и специфични мерки за информация и публичност, мониторинг и оценка.

Целеви групи: ученици, педагогически специалисти, преподаватели във висшето образование; Висши училища и акредитирани за преподавателска дейност научни

организации; студенти и докторанти; МОН, НАОА; Работодатели, в т.ч. национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите; общини.

Принос към териториалния подход: Планира се дейностите, насочени към: - Подкрепа на ПОО на регионално ниво; - Развитие на дуалната система на обучение; - Ограмотяване на възрастни; - Валидиране на знания, умения и компетентности, да бъдат реализирани на териториално ниво, чрез подходът на Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ).

Бюджет: финансиране от ЕСФ+. 24.07% от бюджета (ЕС) на ОПНО.

За териториалния подход- 8.25% от бюджета (ЕС) на ОПНО.

ПРИОРИТЕТ 3 „Научна инфраструктура и приложни изследвания“

Допустими мерки:

Направление А: „Научна инфраструктура в стратегически определени научни центрове“

със следните действия:

- Модернизиране на научноизследователската инфраструктура и оборудване, в т.ч. ИКТ свързаност и съпътстващата инфраструктура в стратегически определени научни центрове за върхови постижения и центрове за компетентност;
- Подкрепа за пазарно ориентирани приложни научни изследвания (TRL 3-6), включително чрез привличане на млади учени и международно утвърдени висококвалифицирани учени, за стратегически определени научни центрове за върхови постижения и центрове за компетентност;
- Интернационализация на научните изследвания в стратегически определени научни центрове за върхови постижения и центрове за компетентност;
- Разпространение и трансфер на научни резултати в стратегически определени научни центрове за върхови постижения и центрове за компетентност;
- Подкрепа за високотехнологични стартиращи предприятия на подкрепените стратегически определени научни центрове за върхови постижения и центрове за компетентност.

Направление Б: „Приложни научни изследвания“

със следните видове действия:

- Подкрепа за пазарно ориентирани приложни научни изследвания (TRL 3-6), включително чрез привличане на млади учени и международно утвърдени висококвалифицирани учени.
- Интернационализация на научните изследвания;
- Разпространение и трансфер на научни резултати;
- Подкрепа за високотехнологични стартиращи предприятия.

Направление В: „Синергия с РП „Хоризонт Европа“

със следните видове действия:

- Модернизиране на научноизследователската инфраструктура и оборудване, в т.ч. съпътстващата инфраструктура в одобрени проекти по направление "Sharing Excellence" на Хоризонт Европа;

- Подкрепа за пазарно ориентирани приложни научни изследвания (TRL 3-6), включително чрез привличане на млади учени и международно утвърдени висококвалифицирани учени за проекти по стълб II на Хоризонт Европа, получили печат за високи постижения;
- Интернационализация на научните изследвания за проекти по стълб II на Хоризонт Европа, получили печат за високи постижения;
- Разпространение и трансфер на научни резултати за проекти по стълб II на Хоризонт Европа, получили печат за високи постижения.

Операция от стратегическо значение: Модернизиране на научноизследователската инфраструктура и оборудване, в т.ч. ИТ свързаност и съпътстващата инфраструктура в стратегически определени научни центрове за върхови постижения и центрове за компетентност.

Предвижда се финансирането да се осъществи, чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на Центрове за върхови постижения и центрове за компетентност, които са включени в Националната пътна карта за научна инфраструктура и които са функционално оперативни, т. е. имат ясна и жизнена институционално-организационна структура.

Целеви групи: изследователи в научни организации, преподаватели в университети, докторанти, пост докторанти, млади учени, студенти, представители на бизнеса.

Бюджет: финансиране от ЕФРР. 28.26% от бюджета (ЕС) на ОПНО

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ИНОВАЦИИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 ГОДИНА

Програмна стратегия: Програмата за иновации и конкурентоспособност за периода 2021-2027 г. (ПИК) е пряко насочена към постигането на интелигентен и устойчив растеж на българската икономика, осъществяване на индустриална и иновационна трансформация. Програмата ще е и в отговор на Съобщението на ЕК за Европейската зелена сделка. То цели трансформиране на ЕС към проспериращо общество, с модерна и ресурсно ефективна, конкурентоспособна икономика при нулеви нетни емисии до 2050 г. и при гарантиране на икономически растеж с намаляващи количества отпадъци или продукти/услуги, произведени с по-малко вложени първични материали и ресурси. Описание на приоритетите: I.

ПРИОРИТЕТ 1: „Иновации и растеж“

СЦ 1. Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии:

Индикативни групи дейности за подкрепа:

- 1) Развитие на иновационната екосистема, с акцент развитие на регионалните иновационни екосистеми:
 - Стимулиране на сътрудничеството между научноизследователските институции и индустрията за засилване на технологичния трансфер и комерсиализацията на резултатите от съвместната работа;

- Подкрепа за предприятия и клъстерни обединения за участие в междурегионални партньорства, мрежи и платформи за сътрудничество;
- Подкрепа за изграждане и развитие на научно-изследователска и иновационна инфраструктура в полза на предприятията на база отчетени нужди и потенциал за развитие;
- Интернационализация на иновационния процес, вкл. чрез привличане на чуждестранни изследователи в процеса по разработване на иновации, с фокус върху предприятията в етап на растеж;
- Подобряване на средата и условията за стимулиране на патентната продуктивност, включително подобряване на услугите, свързани със защитата на интелектуалната собственост.

2) Повишаване на иновационната и инвестиционна активност на предприятията:

- Подкрепа за разработване и внедряване на иновации в предприятията, вкл. стимулиране осъществяването на вътрешни за предприятията НИРД;
- Подкрепа за създаване на иновативни стартиращи предприятия, приоритетно с основна дейност във високотехнологичните или средно-високо технологичните сектори на преработващата промишленост и интензивните на знание услуги;
- Подкрепа за заявяване и защита на индустриална собственост, в т.ч. патенти, полезни модели, търговски марки, дизайн;
- Подкрепа за проектни предложения, кандидатствали по Рамкова програма „Хоризонт 2020“ и Хоризонт Европа и получили Печат за високи постижения с оглед синергия и допълняемост с другите инструменти на ниво ЕС в областта на НИРД и иновациите.

3) Насърчаване на НИРД и иновации с фокус към кръгова икономика и цифровата трансформация:

- Подпомагане на предприятията за осъществяване на НИРД, разработването и въвеждането на иновативни продукти, процеси и бизнес модели, които въвеждат безотпадни технологии, технологии въвеждащи използване на рециклируеми и устойчиви за дълготрайна употреба суровини и материали, технологии въвеждащи използване на суровини и материали, които заместват използването на пластмасата; разработването и въвеждането на зелени продукти и др.;
- Насърчаване на иновативни услуги, основани на устойчиво потребление и знания за материалните потоци и предимствата на кръговата икономика;
- Изграждане и развитие на дигитални иновационни хъбове (ДИХ), които да стимулират развитието на технологиите в областта на високопроизводителните изчислителни технологии, изкуствения интелект, киберсигурността и други иновативни цифрови технологии в полза на българските предприятия;
- Изграждане и развитие на демонстрационна еко-система в областта на Индустрия 4.0 чрез създаване на тестови центрове (лаборатории) за апробиране на технологии от Индустрия 4.0, целта на които е да покажат предимствата при използването на тези технологии и да насърчат предприятията да въвеждат такива.

Основни целеви групи: Предприятия (основно МСП), клъстери, научноизследователски организации и институции, публични ведомства и организации, които са свързани с предоставянето на услуги за подкрепа на НИРД, иновациите и защита правата по

интелектуална собственост, юридически лица с нестопанска цел, обединения, занимаващи се с управление на иновационна инфраструктура.

СЦ 2. Усвояване на ползите от цифровизация на гражданите, дружествата и правителствата:

Индикативни групи дейности за подкрепа:

- Насърчаване на цифровата трансформация на предприятията в контекста на Индустрия 4.0;
- Насърчаване развитието и използването на изкуствен интелект (ИИ) в предприятията;
- Подкрепа за подобряване достъпа на МСП до технологии, базирани на ИИ, изчислителен капацитет и облачни платформи;
- Инвестиции, насочени към въвеждане на цифрови решения и програми, както и системи за електронно разплащане сред МСП;
- Подобряване на бизнес средата в областта на цифровата трансформация, вкл. подкрепа за въвеждане на стандарти в областта на Индустрия 4.0 (RAMI 4); Основни целеви групи: МСП, по отношение подобряване на бизнес средата може да се подкрепят институции и ведомства, действащи в полза на предприятията.

СЦ 3. Засилване на растежа и конкурентоспособността на МСП, включително чрез производствени инвестиции:

Индикативни групи дейности за подкрепа:

- Подкрепа за предприятията за внедряване на технологични продукти и услуги с висока добавена стойност с принос към икономическия растеж;
- Интернационализация на предприятията, вкл. подпомагане интеграцията на българските МСП във водещи технологични европейски партньорства;
- Насърчаване на предприемаческата активност и развитие на стабилна екосистема;
- Подкрепа за бързорастящи предприятия и насърчаване на мрежите за сътрудничество между тях;
- Подкрепа за предоставяне на услуги, насочени към развитие на предприемаческата екосистема и подобряване на елементи на бизнес средата, които представляват бариери за разрастването на МСП: услуги, свързани със създаване и развитие на различни форми на сътрудничество, обмен на информация и консултации в подкрепа на МСП; подкрепа за създаване и развитие на национални мрежи за провеждане на политиката за МСП, които в частност могат да подпомогнат и участието в европейските EEN, SME Envoy network, DIN, EU Start-up Nations Standard и др. международни мрежи; подкрепа за дейности по координиране и насочване на дейността на предприятията от туристическия сектор и създаване на подходяща среда за тяхното развитие;
- Дейности, свързани с привличане на чуждестранни инвестиции и насърчаване на интернационализацията, вкл. чрез развитие на услуги, предоставяни от експортни и дигитални хъбове.

Основни целеви групи: МСП, организации, институции, агенции в подкрепа на бизнеса и подобряване на бизнес средата.

Приоритет 2 “Кръгова икономика”:

Действия за подкрепа в рамките на 2 специфични цели (СЦ), както следва:

СЦ 1.: Насърчаване на мерките за енергийна ефективност и намаляване на емисиите парникови газове

Индикативни групи дейности за подкрепа:

- Дейности, насочени към изпълнение на мерки за енергийна ефективност в предприятията въз основа на препоръки от енергиен одит (обследване за енергийна ефективност);
- Въвеждане и сертифициране на системи за енергиен мениджмънт;
- Въвеждане на системи за мониторинг и контрол на енергопотреблението;
- Стимулиране на предприятията да използват електрическа, топлинна и охлаждаща енергия, произведена от възобновяеми източници за собствено потребление;
- Подкрепа за осигуряване на интегриран подход за фокусирано и координирано прилагане на мерки за енергийна ефективност във всички икономически сектори.

Основни целеви групи: МСП и големи предприятия с потенциал за реализиране на мерки за енергийна ефективност, АУЕР.

СЦ 2.: Насърчаване на прехода към кръгова икономика:

Индикативни групи дейности за подкрепа:

- Подкрепа за предприятията за инвестиции в използването на алтернативни суровини, използването на рециклирани материали като суровини и повторната употреба на материали;
- Подкрепа за подобряване управлението на отпадъците в предприятията, в т.ч. въвеждане на безотпадни технологии;
- Дейности, насочени към производството на „зелени продукти“, в т.ч. екодизайн;
- Насърчаване на пренасочването на производствата от продукти за еднократна към продукти за многократна употреба и модернизиране на продуктите за удължаване на живота им;
- Насърчаване преминаването към по-устойчиви производствени процеси с минимална употреба на химикали и вредни субстанции;
- Подкрепа за създаване на партньорства между предприятия за постигане на промишлена симбиоза – споделяне на ресурси, услуги, вторични продукти, създаване на връзка между производства, при която отпадъците от едното представляват суровина за другото;
- Създаване на браншови платформи (например по материални потоци: пластмаси, дърво, стъкло и т.н.) за обмяна на добри практики.

Основни целеви групи: предприятия (основно МСП от преработващата промишленост).

ПРИОРИТЕТ 3: „Подкрепа за интегрирано териториално развитие“:

Дейности изпълнявани чрез подхода интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) и водено от общностите местно развитие (ВОМР), насочени към:

- създаване на условия за ускорено изграждане на нови или развитие на съществуващи индустриални зони като важен елемент от регионалната екосистема в областта на трансфера на технологии и подкрепата за развитие на предприятия в областите на интелигентната специализация;

- изпълнение на подхода ВОМР.

Основни целеви групи: юридически лица, отговарящи на определението за индустриална зона, юридически лица със стопанска цел.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ОКОЛНА СРЕДА

Описание на приоритетите:

ПРИОРИТЕТ 1 : „Води“

Допустими мерки:

- Изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура въз основа на РПИП в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв.ж., а при наличен финансов ресурс и в агломерации с между 2 000 и 10 000 екв. ж.;
- Разработване на стратегически документи в сектор „Води“ и за отрасъл „ВиК“, вкл. ПУРБ;
- Мерки за оптимизиране или надграждане на мрежите за мониторинг на водите и на системата за мониторинг и оценка на качеството на водите;
- Засилване капацитета за планиране, управление и изпълнение на задълженията в сектор „Води“ и отрасъл ВиК;
- Мерки от ПУРБ за подобряване на състоянието на водите; опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, вкл. установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водоземане, др.

Допустими бенефициенти: ВиК дружества, Столична община, Български ВиК Холдинг ЕАД, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, структури на/в Министерство на околната среда и водите, структури на/в Министерство на здравеопазването.

Принос към териториалния подход: Мерки ще могат да бъдат изпълнявани на териториално ниво чрез подхода за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) на ниво район за планиране. Допустима ще е подкрепа за изграждане на индустриални зони/паркове в случаите, в които необходимата ВиК инфраструктура е идентифицирана в разработено РПИП за обособената територия.

ПРИОРИТЕТ 2: „Отпадъци“:

Допустими мерки: насочени към битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, биоотпадъци, в т.ч. хранителни отпадъци, строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване:

- Мерки за развитието на инфраструктурата, свързана с управлението на битовите отпадъци за постигане на целите за 2030 г. за рециклиране на отпадъците и намаляване на количествата на депонираните отпадъци;
- Мерки за предотвратяване генерирането на отпадъци;
- Мерки за подготовка за повторна употреба и поправка;
- Мерки за рециклиране на отпадъците;
- Изграждане, разширяване и/или надграждане на системата за разделно събиране на отпадъци;

- Подобряване на базата от знания относно кръговата икономика, мониторинга на отпадъците и потоците от материали;
- Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, както и информационни и разяснителни кампании за заинтересованите страни и населението.

Допустими бенефициенти: общини, юридически лица със стопанска цел, юридически лица с нестопанска цел, ПУДООС, ИАОС (за мерки за подобряване на базата от знания, мониторинга и повишаване на осведомеността и разяснителни кампании), НСОРБ (за мерки за подобряване базата от знания и повишаване осведомеността и разяснителни кампании за заинтересованите страни).

Принос към териториалния подход: По предварителна оценка като приложима е идентифицирана възможна мярка за осигуряване на разделно събиране и рециклиране на битови, масово разпространени и строителни отпадъци в индустриални зони (при доказана необходимост, без производствени и опасни отпадъци).

ПРИОРИТЕТ 3 „Биологично разнообразие“

Допустими мерки:

- Мерки, свързани с развитие на мрежата Натура 2000 – обезпечаване на органите за управление на мрежата Натура 2000 на национално и регионално ниво (включително техническо обезпечаване и изграждане на капацитет (обучения), подготовка на териториални планове за управление на защитени зони, обмяна на опит и добри практики, вкл. по отношение на управлението и мониторинга);
- Мерки, насочени към подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове (вкл. птици), предмет на опазване в мрежата Натура 2000 (вкл. подобряване знанията за тях) – мерки от Националната приоритетна рамка за действие за Натура 2000, мерки от планове за управление на защитени зони, мерки от планове за действие за защитени видове;
- Мерки за опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие с фокус върху подобряване на екосистемите и екосистемните услуги и осигуряване свързаността на мрежата Натура 2000 – изпълнение на мерки от Стратегия за биологичното разнообразие в Република България и Национален план за опазване и устойчиво ползване на биологичното разнообразие и генетичните ресурси 2020 – 2024 г.“, мерки от планове за управление на защитени територии, мерки от НПРД за изграждане на синя и зелена инфраструктура извън Натура 2000;

Мерки за изграждане на капацитет на звената, вкл. обучения, отговорни за управлението и за прилагането на политиките по биологично разнообразие и по управление на Натура 2000.

Допустими бенефициенти: Структури за управление на Натура 2000, структури на/в МОСВ, структури на/в МЗХГ, Агенция „Пътна инфраструктура“ (за мерки, свързани с фрагментация на местообитания по съществуваща републиканска пътна мрежа), юридически лица с нестопанска цел, общини, научни институти; висши училища.

Принос към териториалния подход: По предварителна оценка като приложими са идентифицирани консервационни мерки, фокусирани върху видове и местообитания в неблагоприятно-незадоволително и неблагоприятно-лошо природозащитно състояние.

ПРИОРИТЕТ 4 „Риск и изменение на климата“

Допустими мерки:

- Мерки за превенция и управление на риска от наводнения и засушаване (в т.ч. екологосъобразна инфраструктура (ако е приложимо) в комбинация със сива инфраструктура);
- Анализи на риска и прилагане на мерки за превенция и защита при процеси, свързани с движение на земни маси – свлачища, срутища, ерозии, абразии и пр. (в т.ч. екологосъобразна инфраструктура (ако е приложимо) в комбинация със сива инфраструктура), вкл. такива по републиканска пътна мрежа, 4 идентифицирани като заплаха по отношение безопасността на движение на населението по пътищата;
- Проучвания и анализи, насочени към обследване на последиците от изменението на климата и отражението им върху водните ресурси на територията на страната;
- Мерки за превенция и управление на риска от горски пожари;
- Мерки за управление на риска от природни бедствия и за превенция на риска за живота и здравето на населението (в т.ч. повишаване на готовността на населението и силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения) - фокус към изграждането на капацитет за действия на отговорните органи и на населението при природни бедствия в съответствие със стратегическите цели по отношение създаването на устойчивост към изменението на климата и повишаването на степента на информираност на населението за посочените бедствия.
- Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране; разработване на цифрови модели и анализи и прогнози във връзка с климатичните изменения;
- Изпълнение на проучвания и оценки във връзка с изготвяне на ПУРН за периода 2028-2033 г.;
- Повишаване капацитета на отговорните звена по отношение на политиките, свързани с превенция и управление на риска и политиките по изменение на климата; повишаване информираността; обучителни и информационнообразователни мерки за формиране, прилагане и изпълнение на целите на тези политики.

Допустими бенефициенти: общини, областни администрации, Агенция „Пътна инфраструктура“, МРРБ, структури на/в МОСВ, НИМХ (за прогнози, анализи, модели във връзка с климатичните изменения; и обучителни дейности), ГДПБЗН-МВР. Принос към териториалния подход: По предварителна оценка, като приложими са идентифицирани мерки за превенция и управление на риска от наводнения (в т.ч. екологосъобразна инфраструктура (ако е приложимо) в комбинация със сива инфраструктура), както и по отношение на свлачища в урбанизирани територии.

ПРИОРИТЕТ 5 „Въздух“

Допустими мерки:

- Мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление – поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво, въвеждане на зони с ниски емисии, разширяване мрежата за централно топлоснабдяване;
- Мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от транспорта – насърчаване на електромобилността чрез изграждане на инфраструктура за екологосъобразни превозни средства, насърчаване поетапната подмяна на остарелия автомобилен парк с електрически автомобили, въвеждане на зони с ниски емисии;
- Мерки за подобряване мониторинга на КАВ, вкл. за надграждане на Националната системата за мониторинг на качеството на атмосферния въздух в реално време и на информационната система за докладване на данни за качеството на атмосферния въздух;
- Зелени мерки в градска среда, вкл. изграждане на „зелени пояси/зони“;
- Разработване/актуализация на стратегически/ програмни/ планови/ аналитични документи във връзка с качеството на атмосферния въздух, прогнозиране, моделиране;
- Обучителни и информационно-образователни мерки.

Фокусът на интервенциите ще бъде към общините с нарушено качество на въздуха. Мерките за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление ще имат синергичен ефект с мерките за енергийната ефективност на сградния фонд по ОПРР. Мерките за намаляване на замърсяването на въздуха от транспорта осигуряват допълняемост с предвидените мерки по ОПРР при съблюдаване на демаркация с интервенциите за устойчива градска мобилност. Чрез изпълнението на „Зелени мерки в градска среда, вкл. изграждане на „зелени пояси/зони“ ще се осигури допълняемост към мерките за зелена инфраструктура в градовете, заложили по ОПРР, като фокусът по ОПОС е върху качество на въздуха чрез инвестиции в растителни видове, с най-висока степен на ефективност по отношение улавянето на ФПЧ и пречистването на въздуха по естествен път.

Допустими бенефициенти: общини, Изпълнителна агенция „Околна среда“, Национален доверителен екофонд, юридически лица със стопанска цел, Агенция „Пътна инфраструктура“, Национален институт по метеорология и хидрология (за обучителни и образователни мерки, мерки, свързани с разработване на прогнози, модели, аналитични документи, свързани с КАВ). Принос към териториалния подход: По предварителна оценка като приложими са идентифицирани зелени мерки в градска среда, вкл. изграждане на „зелени пояси/зони“ на територията на общини с нарушено КАВ, в допълняемост и демаркация с мерки, финансирани по ОПРР. Допустима ще е подкрепа за мерки, адресиращи източници на замърсяване на въздуха, и за общини, в които нормите на замърсителите се измерват чрез други методи извън рамките на Националната система за мониторинг на въздуха, за постигане на нормите за КАВ.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА ЕЛЕКТРОННО УПРАВЛЕНИЕ И ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ ЗА ПРОГРАМЕН ПЕРИОД 2021-2027 ГОДИНА

Програмна стратегия:

- Цялостна цифрова трансформация на публичния сектор и надграждане на постигнатото в областта на електронното управление;
- Доизграждане на националната широколентова инфраструктура и ускоряване разгръщането на широколентовия достъп до интернет, предвид ключовото им значение за постигането на цифров растеж.

Описание на приоритетите:

ПРИОРИТЕТ 1. Цифрова трансформация на публичния сектор в полза на обществото:

Действия за подкрепа:

- Превръщане на данните в ключов капитал на обществото чрез изграждане на: нови модели на взаимодействие и споделяне на данни между гражданите, бизнеса и администрацията в дигитална среда; развитие на технологични средства за сигурно съхранение и обработка на персонални и публични данни и предоставянето им за ползване от гражданите, бизнеса и администрацията; създаване на съвременни инструменти за обработка на големи масиви от данни и оптимизация на процеси; изграждане на централизирана инфраструктура и технологични инструменти за деперсонализиране на чувствителни данни и създаване на условия за преизползването им от гражданите и бизнеса; развитие на модели за предоставяне на проактивни услуги и реализация на ключови услуги от типа „епизоди от живота/бизнеса“; развитие на системите на е-управление по ключови области на политики (е-здравеопазване; е-осигуряване; е-финанси и др.); развитие на трансграничните услуги за улесняване на трансграничното използване на данни в съответствие с изискванията на европейското законодателство и инициативите на европейско ниво;
- Реализиране на мерки за мрежова и информационна сигурност като част от националната система за киберсигурност чрез: укрепване на капацитета на националния и секторните екипи за реагиране при инциденти с компютърната сигурност; изграждане на национална електронна платформа за симулации на събития и инциденти в киберпространството; надграждане на възможностите на НКСЦ (национален киберситуационен център) със системи за управление и оркестриране на събития и инциденти в мрежовата и информационната сигурност; организиране и провеждане на специализирани обучения, семинари и конференции за органите и лицата, изпълняващи функции, свързани с мрежовата и информационна сигурност; организиране и провеждане на информационни кампании, събития и инициативи, насочени към подобряване на киберхиgienата в цифровата икономика и цифровото общество;
- Провеждане на широкомащабни информационни и образователни кампании за насърчаване на културата за споделяне на данни и повишаване ползването на електронните публични услуги чрез: повишаване на осведомеността за възможностите и ползите (benefits) от използване и иновативно преизползване на публичните данни за създаване на стойност за икономиката и обществото; развиване на необходимите дигитални умения за използването на електронните публични услуги; популяризиране на внедрените цифрови решения и стимулиране на ползването на електронните публични услуги;

- Развитие на Държавния Хибриден Частен Облак (ДХЧО) и предоставяне на услуги от типа Платформа като услуга (PaaS) и Софтуер като услуга (SaaS) чрез: разширяване на капацитета на ДХЧО, в т.ч осигуряване на софтуер за виртуализация и за контейнеризация, необходими за предоставяне на услуги от типа Инфраструктура като услуга (IaaS) ; реализиране на мерки за сигурна защита на данните и системите, осигуряване на сигурни комуникационни канали и контрол на трафика за постигане на високо ниво на мрежова и информационна сигурност; Развитие на услуги от типа Платформа като услуга (PaaS) и Софтуер като услуга (SaaS); специализирани обучения за администраторите и процесите чрез интеграция с други публични облаци за използване на налични високотехнологични продукти и услуги. Целеви групи: Структури на държавната администрация на всички нива и нейните служители; граждани; бизнес. Принос към териториалния подход: Финансиране на дейности, свързани с осигуряване на мрежова и информационна сигурност на общините, разработване и внедряване на инструменти и онлайн платформи за подобряване на гражданското участие на местно ниво.

ПРИОРИТЕТ 2: Дигитална свързаност:

Действия за подкрепа:

- Доизграждане на единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) чрез изграждане на нова пасивна инфраструктура (оптични трасета) до районите в които няма изградена такава, както и разполагане на активно оборудване за свързаност в общинските центрове.

Целеви групи: 91 общински центъра, които не са свързани към ЕЕСМ; публичните институции, гражданите и бизнеса от общинските центрове.

ПРИОРИТЕТ 3: Хоризонтална техническа помощ:

Подкрепа за дейности в четири основни направления:

- Човешки ресурс: (Поддържане на високи нива на компетентност, мотивация и ангажираност на служителите, които да гарантират ефективно изпълнение на задълженията, свързани с прилагането на политиката на сближаване; Осигуряване на висококвалифицирани служители, участващи в прилагането на политиката на сближаване; Повишаване на методическата подкрепа с оглед подобряване на общата ефективност при управлението на фондовете на ЕС);
- Системи и инструменти: (Развитие на ИСУН 2020, с цел намаляване на административната тежест и gold plating, в т.ч. осигуряване на по-добра координация и обмен на информация за по-качествено и интегрирано предоставяне на услуги; както и с цел допълнителното ѝ използване като инструмент за получаване на структурирани данни за анализ и оценки на различни нива (национално, регионално, програмно); осигуряване на ИТ системи, необходими за изпълнение на функции по програмиране, управление, наблюдение, отчетност, контрол, одит координация и оценка на ЕСИФ);
- Публичност и комуникация: (Осигуряване на публичност на финансираните от ЕС инвестиции и на равен достъп до информация и възможности за финансиране чрез

понататъшно развитие на национален уеб-портал за фондове на ЕС, организирани на информационни и рекламни кампании и сътрудничество с медиите, в т.ч. подкрепа за функционирането на мрежата от областни информационни центрове; Подпомагане въвеждането на интегриран подход за териториално развитие; Подкрепа за насърчаване на по-широкото използване на финансови инструменти чрез популяризиране на възможностите за финансиране, потенциалните ползи за крайните получатели и общите ефекти от използването на инструментите);

- Стратегическо планиране и изпълнение, и методически дейности: (Осигуряване на засилен капацитет на властите за предоставяне на политики и стратегии, които биха могли да бъдат основа за изпълнението на програмите, финансирани от ЕС; Подкрепа за последващо наблюдение на изпълнението на разработените стратегически документи и оценка на въздействието; Мерки за изграждане на култура за оценка, обмен на знания и работа в мрежа по отношение засилване ролята на хоризонталните оценки на национално ниво за използване на потенциала им като мощен инструмент за подобряване на ефективността и ефикасността на програмите и за тяхното въздействие; Подкрепа за хоризонтална координация, за да се акцентират тематичните взаимодействия между сектори, програми и интервенции с цел осигуряване координирано и допълващо планиране, прилагане и оценка на междусекторни и междупрограмни инициативи и инструменти, което да насърчи по-високата добавена стойност на инвестициите; Изпълнение на допълнителни мерки за премахване на административната тежест за кандидатите и бенефициентите; Идентифициране и прилагане на цялостни мерки, насочени към намаляване броя и сериозността на нередностите, свързани с обществените поръчки и съответните финансови корекции; Мерки за подобряване на ефективността и ефикасността на звеното за държавна помощ и подобряване на сътрудничеството му с управляващите органи).

Целеви групи: служители на ЦКЗ, СО, ОО, НСИ, АОП, ДАЕУ, ДПРС, НСУИ на НПРД, АФКОС, ИА СОСЕЗФ, държавен фонд „Земеделие“; членове и наблюдатели на комитета за наблюдение на Споразумението за партньорство; областни информационни центрове; потребители на ИСУН, вкл. бенефициенти по програмите, финансирани от ЕСИФ; обществеността.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ТРАНСПОРТНА СВЪРЗАНОСТ“ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 ГОДИНА

Програмна стратегия: Оперативна програма „Транспортна свързаност“ (ОПТС) 2021-2027 г. ще концентрира инвестициите си основно върху завършването на приоритетните железопътни и пътни направления и за насърчаване на мултимодалния транспорт посредством подобряване на връзките между отделните видове транспорт.

Описание на приоритетите: Предвижда се програмата да има пет приоритета, както следва:
ПРИОРИТЕТ 1: Развитие на железопътната инфраструктура по „основната“ и „широкообхватната“ Трансевропейска транспортна мрежа

Допустими мерки:

- Изграждане, модернизация, рехабилитация, електрификация и внедряване на сигнализация и телекомуникации на железопътни участъци;
- Мерки за техническа помощ за подготовката/завършване на подготовката на инвестиционни проекти за развитие на железопътната инфраструктура по Трансевропейската транспортна мрежа.

Планирано е изпълнение на 5 стратегически проекта в сферата на железопътната инфраструктура:

1. Модернизация на железопътната линия София – Пловдив: жп участък Елин Пелин-Костенец, фаза 2;
2. Модернизация на железопътната линия Перник-Радомир (фаза 2);
3. Изграждане на жп връзка между България и Северна Македония;
4. Доизграждане на съоръженията по жп линия Карнобат-Синдел; 5. Модернизация на железопътната линия София-Перник.

Допустим бенефициент: ДП Национална компания „Железопътна инфраструктура“.
Бюджет: Финансиране от КФ (евродял) в размер на 590 190 000 евро.

ПРИОРИТЕТ 2 „Развитие на пътната инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа“

Допустими мерки:

Изграждане и модернизация на участъци от пътната инфраструктура по „основната“ Трансевропейска транспортна мрежа;

Техническа помощ за подготовката/завършване на подготовката за инвестиционни проекти за развитие на пътната инфраструктура по Трансевропейската транспортна мрежа. Планираните операции от стратегическо значение по приоритета са:

1. Автомагистрала „Струма“, лот 3.2, фаза 2;
2. Обход на град Габрово, включително тунел под връх Шипка;
3. Изграждане на АМ „Русе – Велико Търново“.

Допустим бенефициент: Агенция „Пътна инфраструктура“.

Бюджет: Финансиране от ЕФРР (евродял) от 590 190 000 евро.

ПРИОРИТЕТ 3: „Подобряване на интермодалността и развитие на устойчива градска мобилност“

Допустими мерки:

- Разширяване на метрото в София, включително закупуване на подвижен състав;
- Създаване на нови интермодални връзки за пътници в обществената транспортна система на София;

- Изграждане и реконструкция на гарови комплекси по протежение на главните железопътни линии;
- Изграждане и модернизация на железопътни връзки с летища, електрификация и внедряване на сигнализация и телекомуникации, развитие на жп възли;
- Мерки за техническа помощ за подготовката/завършване на подготовката на инвестиционни проекти за развитие на гарови комплекси, жп възли и мултимодални връзки.

Планираните операции от стратегическо значение по приоритета са:

1. Изграждане на Етап 3 на Линия 3 – Лот 1 (североизточен участък) от Софийското метро;
2. Изграждане на Етап 3 на Линия 3 – Лот 2 (югоизточен участък) от Софийското метро;
3. Изграждане на железопътна връзка към летище Бургас;
4. Изграждане на железопътна връзка към летище Пловдив;
5. Модернизация на ключови жп гари по жп линията София-Перник-Радомир;
6. Модернизация на ключови жп гари и изграждане на нови по жп линията София -сръбска граница;
7. Развитие на жп възел Горна Оряховица, жп възел Русе и жп възел Варна.

Допустими бенефициенти: „Метрополитен“ ЕАД и ДП Национална компания „Железопътна инфраструктура“. Бюджет: Финансиране от ЕФРР в размер на 327 140 000 евро.

ПРИОРИТЕТ 4: „Иновации в транспорта, модернизирани системи за управление на трафика, подобряване на сигурността и безопасността на транспорта“

Допустими мерки:

- Развитие на информационни системи в транспорта, надграждащи съществуващите системи и системите в процес на изграждане;
- Доставка на мултифункционални плавателни съдове;
- Модернизация и изграждане на съоръжения за повишаване на безопасността на транспорта и опазване на околната среда, включително пристанищни съоръжения за безопасен, ефективен и сигурен вътрешно- воден и морски транспорт;
- Мерки за техническа помощ за подготовката/завършване на подготовката на проектите.

Допустими бенефициенти: - ДП Национална компания „Железопътна инфраструктура“; - ИА „Проучване и поддържане на река Дунав“; - ДП „Пристанищна инфраструктура“; - Агенция „Пътна инфраструктура“; - ИА „Морска администрация“.

Бюджет: Финансиране от ЕФРР (евродял) от 115 230 000 евро.

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ХРАНА

Бъдещата програма, която сходно на настоящата ще покрива цялата територия на страната, ще се фокусира върху оказването на подкрепа в 4 основни Направления, всяко от които допълнено със съпътстващи мерки:

ВИД ПОМОЩ 1: „Подпомагане с пакети хранителни продукти и хигиенни материали“;

Средногодишно с около 350 000 пакета с основни хранителни продукти (храни влагани в приготвянето на храна за цялото семейство) и толкова с хигиенни материали (продукти за лична хигиена, почистващи, перилни и миещи препарати). Планира се помощта да се предоставя най-малко веднъж годишно. Съпътстващи мерки: за осигуряване възможност за активно участие в обществения живот и преодоляване на социалната изолация като: провеждане на занимания за базова компютърна грамотност и използване на социални мрежи сред възрастните хора, готварство, привличане на доброволци за каузи от типа „бедни помагат на бедни“, организиране на културни и спортни занимания, консултиране и насочване към реализирани социални услуги и услуги за обучение и заетост, финансирани от ЕСФ+ национални програми и др. Целеви групи: основна и допълнителна: лица, семейства и домакинства, обект на социално подпомагане; лица, които имат отказ от социално подпомагане и доходът им не надвишава линията на бедност; пенсионери с доход от пенсия под линията на бедност; лица, изпаднали в затруднено положение в резултат на природни бедствия, пандемии и др. форсмажорни обстоятелства за овладяване на възникнали извънредни ситуация в страната. 2 Механизъм за изпълнение: Чрез две взаимнообвързани процедури- за закупуване и за раздаване на закупените храни и/или хигиенните материали. Хранителните продукти и хигиенните материали ще се закупуват от Агенцията за социално подпомагане (АСП). Избран изпълнител/изпълнители ще предоставя хранителните продукти и хигиенните материали до крайните получатели на помощта. Той директно или в партньорство с други организации, ще предлага съпътстващи мерки на крайните потребители.

ВИД ПОМОЩ 2: „Топъл обяд“;

Целогодишно подпомагане с топъл обяд, включващ супа, основно ястие и хляб. Съпътстващи мерки: индивидуално консултиране и съдействие за възможностите за ползване на: социални услуги; административни общински услуги; осигуряване на временен подслон на бездомни лица; подпомагане на достъпа до здравни и образователни услуги; управление на семейния бюджет; здравословно и балансирано хранене, или други форми на подкрепа, реализирани в отговор на установени конкретни нужди и проблеми на представителите на целевите групи. Целеви групи: лица, обект на социално подпомагане; хора със затруднения в самообслужването; лица с ниски доходи, бездомни лица и др. лица, изпаднали в затруднено положение в резултат на природни бедствия, пандемии и др. форсмажорни обстоятелства с оглед овладяване на възникнали извънредни ситуация в страната. Механизъм за изпълнение: Чрез общините и районите на общините въз основа на дългосрочни договори за осигуряване на топъл обяд, които директно или в партньорство с други организации, ще предлагат и съпътстващи мерки на крайните потребители. Бюджет: 235 065 600 лв. Ще се използват опростени разходи на база разход за единица продукт - обяд. За първите две години разхода за единица продукт - обяд е калкулиран в размер на 2.80 лв., за следващите 2 години - 3.00 лв., а за последните три - до края на програмния период – 3.20 лв. Административните разходи (превоз и съхранение) и разходите за съпътстващи мерки

ще са с единна ставка на всеки от тях в размер на 5% от разходите за закупуване на храни и/или основно материално подпомагане.

ВИД ПОМОЩ 3: „Пакети за новородени деца;

Пакети с базови необходими продукти за новородени деца от бедни и рискови семейства. Индикативно пакетите ще включват: бебешки пелени, кърпи, бебешки козметични продукти и др. продукти, съобразени с основните нужди и възрастта на детето. Ще се предоставя най-малко два пъти до навършване на шест месеца на детето. Съпътстващи мерки: насочване на родителите към мерки за подкрепа, финансирани по ОП РЧР; мерки за превенция на изоставянето, семейно консултиране, индивидуална социална работа, насочване към съществуващи социални услуги за подкрепа на децата и семействата и др. 3 Целеви групи: новородени от бедни семейства, които са обект на социално подпомагане. Семейства, при които е установен риск от изоставяне на децата, както и майки, жертви на насилие. Механизъм за изпълнение: Продуктите ще бъдат закупвани от АСП. Предоставянето на пакетите ще бъде извършвано от избран бенефициент, който самостоятелно или в партньорство ще реализира и съпътстващи мерки. Предоставянето на пакетите за новородени, при обоснована необходимост и с оглед гарантиране на национално покритие на помощта, може да се извършва и от структурите на АСП по места, в партньорство с общините.

ВИД ПОМОЩ 4: „Детска кухня“.

Храна за обяд за деца от 10 месеца до тригодишна възраст. Съпътстващи мерки: съгласно нуждите на целевите групи. Целеви групи: деца от домакинства с ниски доходи; деца с увреждания; деца лишени от родителски грижи; деца живеещи в лоши жилищни условия; деца в риск от изоставяне и др. Механизъм за изпълнение: Чрез общините и районите на общините, които директно или в партньорство с други организации, ще предлагат и съпътстващи мерки на крайните потребители. Ще се използват опростени правила за възстановяване на база разход за единица продукт - обяд в детска кухня. За определяне на единната ставка ще бъде извършено проучване за размера на таксите, които родителите/настойниците, заплащат за ползване на услугата, в това число и предвидените от общините облекчения за определени категории потребители.

ПИРО е стратегически документ относно политиката за постигане на устойчиво интегрирано развитие на общината, докато програмата за неговата реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектните идеи за постигане целите на развитието. Програмата за реализация на ПИРО има за задача на основата на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в плана, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана. Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съответните цели и приоритети на плана. В тях са включени дейности, обединени по териториален, технологичен и времеви признак, с общо финансово управление и предвиден синергичен ефект. Всяка предвидена интервенция обхваща една или комплекс от дейности, подлежащи на финансиране със собствени или заемни средства, публично-частни партньорства, средства от различни оперативни програми или от други източници. Идентифицирани мерки, за чието изпълнение не винаги е необходим финансов ресурс..

Програмата за реализация, както всички останали части на ПИРО, е разработена на базата на **прилагането на интегриран подход**.

За постигане на интегриран подход на развитие на общинската територия е идентифицирана най-подходящата **комбинация от ресурси и мерки** (проекти, инвестиции, политики), които са използвани целенасочено за осъществяване на конкретна цел или приоритет. Това се осъществява чрез програмата за реализация, в която се определя пакетът от мерки и проектни идеи за реализация на целите и приоритетите за развитие на общината през периода 2021-2027 г., съответните финансови ресурси, административните структури за управление, наблюдение и оценка на проектите, индикаторите за цялостното изпълнение на програмата, а оттук - и на ПИРО.

Програмата за реализация на ПИРО има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на плана с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане целите и приоритетите за развитие.

Описанието дава обосновка за идентифицираните мерки и за приноса им за решаването на основните проблеми и оползворяване на местния потенциал, идентифицирани в аналитичната част на документа.

Описанието на интегрирания подход в максимална степен отразява логиката на интервенциите - политически, институционални, организационни, информационно - комуникационни, финансови и контролни, за постигане на конкретни резултати и въздействие от изпълнението на ПИРО.

Наличните ресурси и планираните интервенции са добре комбинирани и целенасочено използвани и имат конкретен фокус, така че водят до постигане на определената цел.

Освен текстовата обосновка на мерките, те се представят в табличен вид - **Приложение №1**: изброяват се конкретните мерки за реализацията на приоритетите на плана, отделните дейности към всяка мярка), административните структури, отговорни за управление изпълнението на мерките/дейностите, източниците на финансиране и сроковете за изпълнение.

Мерките са приложими, постижими и реалистични, с конкретни измерими резултати и с реални източници на финансиране. Включените в програмата за реализация мерки не са „пожелателни“ или „потенциални“, а представляват реално планирани дейности и поети ангажменти от страна на общината или партньорите. Оформянето на мерките е тясно обвързано с провеждането на предвидената комуникационна стратегия за идентифициране на проектни идеи съгласно част III на документа. Мерките не се ограничават само до проекти или проектни идеи, а представляват или включват различни дейности (включително и политики) за реализация на приоритетите на плана.

Индикативният списък на важни за общината проекти е изготвен по образец, приложен към Методически указания - **Приложение № 1А**. Списъкът с проекти, които са от по-голяма важност за развитието на общината и за постигане целите на плана е неразделна част от програмата за реализация. Тъй като проектите по своята същност представляват мерки или част от мерки за реализация на отделните приоритети, включените в Приложение №1А проекти по съответните мерки фигурират и в Приложение №1 .

Условието за включване на конкретни проектни идеи по дадена мярка в Приложение №1А е общината съвместно с партньорите да са преценили, че

- съответният проект е от особена важност за развитието на общината и следва да бъде реализиран приоритетно и
- съответният проект да има известна степен на проектна готовност.

В тази връзка на етапа на изготвяне на ПИРО общината няма готовност с пълен списък съгласно Приложение №1А, той да бъде добавен по-късно, при актуализация на програмата за реализация на плана. Включените в списъка проекти са тясно обвързани с ключовите приоритети за развитие, а в програмата за реализация е обоснован приносът им към тях. Списъкът с проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти се включват при спазване на принципа на партньорство чрез съответните мерки от комуникационната стратегия, описани в част III от плана.

Индикативната финансова таблица - **Приложение № 2**, представлява обща оценка на необходимите ресурси за реализация на приоритетите на плана и описва финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението на плана от страна на всички партньори в местното развитие при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация.

Ресурсите за реализацията на плана включват всички планирани средства за реализацията на идентифицираните за развитието на общината мерки и проектни идеи. В този смисъл индикативната финансова таблица включва в прогнозен план пълния обем на финансовите ресурси (собствени и привлечени) за инвестиции, текущи разходи, средства, получени като безвъзмездни помощи, субсидии (трансфери) или друг вид публични и частни средства и разходи, които ще бъдат реализирани на територията на общината и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2027 г., в съответствие с приоритетите и целите на ПИРО.

Общата сума на посочените финансови ресурси, включително по отделните приоритети, е индикативна и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти.

Програмата за реализация и приложенията към нея подлежат на периодична актуализация с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране.

Програма за реализация на ПИРО на община Родопи за периода 2021-2027 г. :
описание на предвидените мерки и дейности

Приоритет	Мярка	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона за въздействие)*	Индикативен бюджет (в хил. лв)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Административна структура (звено в общината), отговорно за реализация на мярката
Приоритет 1	Мярка 1	Дейност 1	Стимулиране на създаване и развитие на местен бизнес и привличане на инвеститори, чрез създаване на нови индустриални и технологични паркове.		5000	ДКИЗ, ОПИК		
Приоритет 2	Мярка 1	Дейност 1	Подкрепа за създаване на нови микро- и малки фирми в общината. Стимулиране на стартъри, в т.ч в технологични производства и услуги;		15000	ОПИК ПРСР		
Приоритет 2	Мярка 2	Дейност 1	Изграждане на нова предприемаческа култура, придобиването на предприемачески, управленски и бизнес умения, както и професионални и ИТ умения. Предоставяне на целенасочена консултантска подкрепа за стартиране на		1000	ОПИК, ОПРЧР		

			самостоятелна стопанска дейност;					
Приоритет 2	Мярка 3	Дейност 1	Създаване на възможностите за заетост чрез самонаемане;		10000	ОПИК, ОПРЧР ПРСР		
Приоритет 2	Мярка 4	Дейност 1	Насърчаване на предприемачеството сред уязвимите групи на пазара на труда, включително и социалното предприемачество за безработни лица, хора с увреждания и лица от групи в неравностойно положение		2000	ОПИК, ОПРЧР		
Приоритет 2	Мярка 5	Дейност 1	Насърчаване на кооперирането между местните предприятия чрез подпомагане на кълстерирането и предоставянето на подкрепа за веригите на доставките, особено в случаите на привличане на стратегически инвеститори.		2000	ОПИК ПРСР		
Приоритет 2	Мярка 5	Дейност 1	Насърчаване на кооперирането между местните предприятия чрез подпомагане на кълстерирането и предоставянето на подкрепа за веригите на доставките, особено в случаите на привличане на стратегически инвеститори.		4000	ОПИК ПРСР		

Приоритет 2	Мярка 6	Дейност 1	Подобряване на техническата инфраструктура в общината, включително строителство/изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на: - нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях; - водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони.		7000	СПРЗСР		
Приоритет 3	Мярка 1	Дейност 1	Преодоляването на технологичното изоставане и повишаване общата производителност		11000	ОПИК ПРСР		
Приоритет 3	Мярка 2	Дейност 1	Внедряване на иновативни решения в земеделската практика и изграждане на подходяща инфраструктура		6000	ПРСР		
Приоритет 3	Мярка 3	Дейност 1	Развитие на цифровата инфраструктура в общината и използване на цифрови технологии от земеделските производители		1000	ПРСР		
Приоритет 3	Мярка 4	Дейност 1	Инвестиции в производството на плодове, зеленчуци, както и в		7000	ПРСР		

			животновъдството и биологично производството					
Приоритет 3	Мярка 5	Дейност 1	Интервенции към пчеларството и лозаро-винарския сектор		7000	ПРСР		
Приоритет 3	Мярка 6	Дейност 1	Разнообразяване на икономиката с цел запазване на заетостта на местното население; насърчаване развитието на микро и МСП, които са потенциално жизнеспособни от икономическа гледна точка и допринасят за подобряване на структурата на местната икономика		3000	ПРСР		
Приоритет 3	Мярка 7	Дейност 1	Активизиране на бизнеса чрез насърчаването на индивидуалното и колективното предприемачество		1000	ОПИК, ПРСР		
Приоритет 3	Мярка 8	Дейност 1	Въвеждане на нови технологии и иновации в МСП		8000	ОПИК, ПРСР		
Приоритет 3	Мярка 9	Дейност 1	Повишаване на конкурентоспособността на селскостопанския сектор, включително насърчаване на научноизследователската дейност, иновациите и енергоефективните решения - модернизиране на стопанствата;		2000	ОПИК, ПРСР		

			подобряване на инфраструктурата, свързана със селското стопанство; професионално обучение и информационни дейности за заетите в селското стопанство					
Приоритет 3	Мярка 10	Дейност 1	Прилагане на ВОМР. Изпълнение на дейности по МИГ и МИРГ		2000	ПРСР		
Приоритет 3	Мярка 11	Дейност 1	Ограничаване на използването на висококатегорийни земеделски земи за нуждите на промишлеността и складовото стопанство чрез насочване на инвеститорския интерес посредством инфраструктурно обезпечаване на територии със слабопродуктивни земи		1000	ПРСР		
Приоритет 3	Мярка 12	Дейност 1	Прилагане на интегрирани (устройствени и агротехнически) решения за рекултивация и използване на замърсените територии (отглеждане на технически култури и др.).		1000	ОПОС, ПРСР		
Приоритет 4	Мярка 1	Дейност 1	Подкрепа за изграждане на специализирана		3000	СПРЗСР		

			<p>инфраструктура за оползотворяване на туристическите ресурси и развитието на различни видове туризъм, включително техническата инфраструктура до и в туристическите обекти: Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях</p>					
Приоритет 4	Мярка 1	Дейност 2	<p>Подкрепа за изграждане на специализирана инфраструктура за оползотворяване на туристическите ресурси и развитието на различни видове туризъм, включително техническата инфраструктура до и в туристическите обекти: Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони</p>		3000	СПРЗСР		
Приоритет 4	Мярка 2	Дейност 1	<p>Подкрепа за интегриране на</p>		1500	ПРСР, ОПРР		

			културно-историческото наследство с тематични туристически маршрути (винени, религиозни, природно -екологични и др.)					
Приоритет 4	Мярка 3	Дейност 1	Повишаване на професионалната квалификация на заетите в туризма		300	ОПРЧР		
Приоритет 4	Мярка 4	Дейност 1	Създаване и развитие на регионален туристически продукт		100	ПРСР, ОПРР		
Приоритет 5	Мярка 1	Дейност 1	Стимулиране на иновационни МСП;		7000	ОПИК		
Приоритет 5	Мярка 2	Дейност 1	Разширяване на мрежите за бизнес иновации и подкрепа за иновационни кълъстери		1000	ОПИК		
Приоритет 5	Мярка 3	Дейност 1	Подкрепа на дейности за въвеждане на нови технологии, в т.ч. за намаляване на ресурсната и енергийна ефективност на производството		12000	ОПИК		
Приоритет 6	Мярка 1	Дейност 1	Инвестиции в цифровата инфраструктура		1500			
Приоритет 6	Мярка 2	Дейност 1	Цифрова трансформация на малките предприятия		1000			
Приоритет 6	Мярка 3	Дейност 1	Подкрепа на социалната икономика чрез цифрова трансформа		1000			
Приоритет 6	Мярка 4	Дейност 1	Подкрепа за повишаване на квалификациите и за преквалификация на		300	ОПРЧР		

			работната сила с цел подготвянето ѝ за бъдещите предизвикателства, свързани с цифровизацията и автоматизацията					
Приоритет 7	Мярка 1	Дейност 1	Създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места		1000	ОПРР		
Приоритет 7	Мярка 2	Дейност 1	Инвестиране в специализирани болници и отделения, в които се извършват дейности за долекуване, продължително лечение и рехабилитация и хосписи за пациенти, които имат нужда от продължителен болничен престой и не могат да се обслужват сами в домашна обстановка		5000	ОПРР		
Приоритет 7	Мярка 3	Дейност 1	Инвестиране в СМР и ремонтни дейности за създаване на медицински кабинети за новозавършили общопрактикуващи лекари в неатрактивни райони на страната		2000	ОПРР		
Приоритет 7	Мярка 4	Дейност 1	Икономически ефективни мерки за намаляване на основни		1000	ОПРР		

			рискови за здравето фактори и подобряване профилактиката на болестите					
Приоритет 7	Мярка 5	Дейност 1	Реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях с цел намаляване на нивото на праховите частици в атмосферата и за безпроблемно придвижване на пациентите и на здравните екипи		1500	СПРЗСР		
Приоритет 7	Мярка 6	Дейност 1	Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони, с цел осигуряване на населението на качествена питейна, отговаряща на хигиенно-санитарните норми		1500	СПРЗСР		
Приоритет 8	Мярка 1	Дейност 1	Създаване на нови социални услуги за резидентна грижа за възрастни хора		3000	ОПРР, ОПРЧР		
Приоритет 8	Мярка 2	Дейност 1	Създаване на нови социални и интегрирани. здравно-		2000	ОПРР, ОПРЧР		

			социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания					
Приоритет 8	Мярка 3	Дейност 1	Създаване на съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания		1000	ОПРР, ОПРЧР		
Приоритет 8	Мярка 4	Дейност 1	Изграждане на Центрове за ранно детско развитие, с финансиране на здравни, образователни и социални дейности на едно място,		1000	ОПРР, ОПРЧР		
Приоритет 9	Мярка 1	Дейност 1	Осигуряване достъпа до качествено предучилищно и училищно образование		2000	ОПРР, ОПНОИР		
Приоритет 9	Мярка 1	Дейност 2	Изграждане на нова детска градина в село Браниполе		4000	ОПРР, ОПНОИР		
Приоритет 9	Мярка 2	Дейност 1	Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура, въвеждане на мерки за подобряване на енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди.		7000	ОПРР, ОПНОИР		
Приоритет 9	Мярка 3	Дейност 1	Прилагане на ефективни мерки за включване на		500	ОПРР, ОПНОИР		

			децата от уязвимите групи към образование					
Приоритет 9	Мярка 4	Дейност 1	Осигуряване на безплатен безжичен интернет за училищата в общината, съгласно инициативата WiFi4EU		300	ОПРР, ОПНОИР		
Приоритет 9	Мярка 5	Дейност 1	Инвестиции в ключови умения, включително на компютърни и цифрови умения на човешките ресурси, в подкрепа на широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги		300	ОПРЧР, ОПНОИР		
Приоритет 9	Мярка 6	Дейност 1	Прилагане на комплексна оценка на потребностите на базата на разработени модели за работа и провеждане на обучения на служители, професионалисти и др		500	ОПРЧР, ОПНОИР		
Приоритет 9	Мярка 7	Дейност 1	Осигуряване на условия за качествена заетост на трудоспособните лица		1000	ОПРЧР, ОПНОИР		
Приоритет 10	Мярка 1	Дейност 1	Опазване на паметниците на културното наследство, включително реставрация, консервация и социализация		3000	ОПРР, ПРСР		
Приоритет 10	Мярка 2	Дейност 1	Изграждане на съпътстваща инфраструктура на значими археологически и природни обекти и		4000	ОПРР, ПРСР		

			превръщането им в туристически атракции					
Приоритет 10	Мярка 3	Дейност 1	Маркетинг на дестинациите с акцент върху по-значими културни и природни атракции чрез обмен на ноу-хау и добри практики в областта на туризма		200	ОПРР, ПРСР		
Приоритет 10	Мярка 4	Дейност 1	Използване на интерактивни и смарт технологии, в т.ч. виртуална реалност, wi-fi осигуряване на обектите		100	ОПРР, ПРСР		
Приоритет 10	Мярка 5	Дейност 1	Поддръжка, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и селския ландшафт и др., включително: - Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот		2000	ОПРР, ПРСР, СПРЗСР		
Приоритет 10	Мярка 5	Дейност 2	Поддръжка, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и селския ландшафт и др., включително:		1000	ОПРР, ПРСР, СПРЗСР		

			- Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение, включително паркове, градини, улично озеленяване и площи					
Приоритет 10	Мярка 6	Дейност 1	Подобряване на училищната спортна инфраструктура		2000	ОПРР, ПРСР		
Приоритет 10	Мярка 7	Дейност 1	Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска спортна инфраструктура, вкл. открити и закрити спортни площи, за насърчаване на масовия спорт и провеждането на масови спортни събития		2000	ОПРР, ПРСР		
Приоритет 11	Мярка 1	Дейност 1	Подобряване на техническата инфраструктура в общината - строителство /изграждане,		15000	ОПРР, ПРСР		

			реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи водоснабителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони;					
Приоритет 11	Мярка 1	Дейност 2	Рехабилитация на водопроводна мрежа – с.Белацица		4600	ОПРР, ПРСР		
Приоритет 11	Мярка 2	Дейност 1	Реконструкция на съществуващи и изграждане на резервоари за питейна вода.		2000	ОПОС		
Приоритет 11	Мярка 3	Дейност 1	Изграждане на нови и реконструкции на канализационни системи		20000	ОПОС		
Приоритет 11	Мярка 3	Дейност 2	Изграждане на канализация на с.Марково – главни колектори		2800	ОПОС		
Приоритет 11	Мярка 4	Дейност 1	Осигуряване на подходяща технология на пречистване на водите, изготвяне на оценка за приложимостта и икономическата обосновааност на централизирано отвеждане и пречистване на отпадъчните води в малките населени места, с разпръснато и намаляващо население		10000	ОПОС		

Приоритет 11	Мярка 5	Дейност 1	Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони		5000	СПРЗСР		
Приоритет 12	Мярка 1	Дейност 1	Насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници, особено от биомаса и биогорива в съответствие с НПДЕВИ		2000	ОПРР, ПРСР		
Приоритет 12	Мярка 2	Дейност 1	Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди.		5000	ОПРР		
Приоритет 12	Мярка 3	Дейност 1	Подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление (УО) и парковото осветление		1000	ОПРР		
Приоритет 12	Мярка 3	Дейност 2	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на улично осветление на територията на Община		1000	ОПРР		

			„Родопи“, чрез подмяна на съществуващи улични осветителни тела с енергоспестяващи					
Приоритет 12	Мярка 4	Дейност 1	Монтаж на котли на биомаса/дървесни пелети, слънчеви колектори за БГВ и др		500	ОПРР		
Приоритет 12	Мярка 5	Дейност 1	Подобряване ефективността на сградните инсталации		1000	ОПРР		
Приоритет 12	Мярка 6	Дейност 1	Оптимизира събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба		3000	ОПОС		
Приоритет 12	Мярка 6	Дейност 2	Проектиране и изграждане на компостираща инсталация за разделно събрани зелени и биоразградими отпадъци на територията на Община „Родопи“		5431,123	ОПОС		
Приоритет 12	Мярка 7	Дейност 1	Приоритетна рекултивацията на		5000	ОПОС		

			сметища за битови отпадъци.					
Приоритет 12	Мярка 8	Дейност 1	Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, включително и въвеждане на мерки за подобряване на енергийна ефективност при необходимост		4000	СПРЗСР		
Приоритет 13	Мярка 1	Дейност 1	Разработване и актуализиране на планове за управление на защитени територии и на защитени зони от Националната екологична мрежа.		150	ОПОС		
Приоритет 13	Мярка 2	Дейност 1	Мониторинг, обхващащ защитените територии и зони, както и мониторингът извън тях, касаещ ценни, редки и защитени растителни и животински видове.		150	ОПОС		
Приоритет 13	Мярка 3	Дейност 1	Разработването на планове за действие за застрашени животински и растителни видове, както и опазването, поддържането и възстановяването на местообитания и видове в района		100	ОПОС		
Приоритет 13	Мярка 4	Дейност 1	Създаване и актуализация на база данни за рискови зони,		500	ОПОС		

			доизграждане на системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони,					
Приоритет 13	Мярка 5	Дейност 1	Почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения, изследване на последиците от промените в климата		2000	ОПОС		
Приоритет 13	Мярка 5	Дейност 2	Изграждане на подпорни стени в с.Ситово		140	ОПОС, ПРСР		
Приоритет 13	Мярка 6	Дейност 1	Изграждане на съоръжения за борба с ерозията, залесяване на обезлесени участъци, устойчиво използване на земите и други		2000	ОПОС, ПРСР		
Приоритет 14	Мярка 1	Дейност 1	Изграждане на скоростен път „Пловдив-Асеновград		-	ОПРР		
Приоритет 14	Мярка 2	Дейност 1	Модернизиране на пътя Чепеларе-Хвойна-Храбрино-Пловдив		-	ПРСР		
Приоритет 14	Мярка 3	Дейност 1	Изграждане на жп връзка с летище Пловдив		-	ОПРР, ПРСР		
Приоритет 14	Мярка 4	Дейност 1	Подобряване на техническата инфраструктура в общината - строителство /изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови		8000	ОПРР, ПРСР		

			и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях за осигуряване на достъп до туристически, исторически обекти, както и достъп до образователни, здравни и социални услуги в населените места					
Приоритет 14	Мярка 5	Дейност 1	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях		10000	ОПРР, ПРСР, СПРЗСР		
Приоритет 14	Мярка 5	Дейност 2	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното		2000	ОПРР, ПРСР, СПРЗСР		

			<p>културно и природно наследство: Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение за подобряване на микроклимата и рекреационна дейност, включително паркове, градини, улично озеленяване и площад</p>					
Приоритет 14	Мярка 5	Дейност 3	<p>Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение за подобряване на микроклимата и рекреационна дейност,</p>		2000	ОПРР, ПРСР, СПРЗСР		

			включително паркове, градини, улично озеленяване и площад					
Приоритет 14	Мярка 5	Дейност 4	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура		1500	ОПРР, ПРСР, СПРЗСР		
Приоритет 14	Мярка 5	Дейност 5	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони		5000	ОПРР, ПРСР, СПРЗСР		
Приоритет 14	Мярка 5	Дейност 6	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура,		2500	ОПРР, ПРСР, СПРЗСР		

			<p>обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство:</p> <p>Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди</p>					
Приоритет 14	Мярка 5	Дейност 7	<p>Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство:</p> <p>Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване или обновяване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот</p>		4000	ОПРР, ПРСР, СПРЗСР		

Приоритет 14	Мярка 5	Дейност 8	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Изграждане и/или обновяване на туристическа информация и обозначаване на туристически обекти, включително изграждане и/или поставяне на информационни съоръжения		500	ОПРР, ПРСР, СПРЗСР		
Приоритет 14	Мярка 5	Дейност 9	Изграждане на нов мост над река „Върлещица“, село Първенец		2000	ОПРР, ПРСР		
Приоритет 14	Мярка 6	Дейност 1	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство - създаване, подобряване и разширяване на дребна по мащаби инфраструктура, въвеждане и използване		5000	ОПРР, ПРСР		

			на възобновяеми източници; инфраструктура за отдих, туристическа информация и обозначаване на туристически обекти					
Приоритет 15	Мярка 1	Дейност 1	Осигуряване на свързаност към единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) на администрацията на общината		200			
Приоритет 15	Мярка 2	Дейност 1	Осигуряване на по-добър достъп до приложения за електронна търговия, електронно управление и електронно здравеопазване		200			
Приоритет 15	Мярка 3	Дейност 1	Подобряване достъпа до и развитието на он-лайн публични услуги		150			
Приоритет 15	Мярка 4	Дейност 1	Развитие на широколентова инфраструктура и преодоляване на т.нар. „цифрова изолация“ на слабо населените и периферни райони, включително изграждане на телекомуникационна инфраструктура, включително при реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи		400			

			общински пътища, улици и тротоари					
					279 021,123			

Приложение № 1А

Индикативен списък на важни за общината проекти, включени в ПИРО на община Родопи за периода 2021-2027 г.

Приоритет	Мярка	Проект	Проектна готовност	Индикативен срок за изпълнение (месеци)	Общ индикативен бюджет на проектната идея (в хил. лева)	Допълнителна информация
Приоритет 1	Мярка 1	Стимулиране на създаване и развитие на местен бизнес и привличане на инвеститори, чрез създаване на нови индустриални и технологични паркове.			5000	
Приоритет 2	Мярка 1	Подкрепа за създаване на нови микро- и малки фирми в общината. Стимулиране на стартъри, в т.ч в технологични производства и услуги;			15000	
Приоритет 2	Мярка 2	Изграждане на нова предприемаческа култура, придобиването на предприемачески, управленски и бизнес умения, както и професионални и ИТ умения. Предоставяне на целенасочена консултантска подкрепа за стартиране на самостоятелна стопанска дейност;			1000	
Приоритет 2	Мярка 3	Създаване на възможностите за заетост чрез самонаемане;			10000	

Приоритет 2	Мярка 4	Насърчаване на предприемачеството сред уязвимите групи на пазара на труда, включително и социалното предприемачество за безработни лица, хора с увреждания и лица от групи в неравностойно положение			2000	
Приоритет 2	Мярка 5	Насърчаване на кооперирането между местните предприятия чрез подпомагане на клъстерирането и предоставянето на подкрепа за веригите на доставките, особено в случаите на привличане на стратегически инвеститори.			2000	
Приоритет 2	Мярка 6	Подобряване на техническата инфраструктура в общината, включително строителство/изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях			4000	
Приоритет 2	Мярка 6	Подобряване на техническата инфраструктура в общината, включително строителство/изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони			3000	
Приоритет 3	Мярка 1	Преодоляването на технологичното изоставане и повишаване общата производителност			11000	

Приоритет 3	Мярка 2	Внедряване на иновативни решения в земеделската практика и изграждане на подходяща инфраструктура			6000	
Приоритет 3	Мярка 3	Развитие на цифровата инфраструктура в общината и използване на цифрови технологии от земеделските производители			1000	
Приоритет 3	Мярка 4	Инвестиции в производството на плодове, зеленчуци, както и в животновъдството и биологично производството			7000	
Приоритет 3	Мярка 5	Интервенции към пчеларството и лозаро-винарския сектор			7000	
Приоритет 3	Мярка 6	Разнообразяване на икономиката с цел запазване на заетостта на местното население; насърчаване развитието на микро и МСП, които са потенциално жизнеспособни от икономическа гледна точка и допринасят за подобряване на структурата на местната икономика			3000	
Приоритет 3	Мярка 7	Активизиране на бизнеса чрез насърчаването на индивидуалното и колективното предприемачество			1000	
Приоритет 3	Мярка 8	Въвеждане на нови технологии и иновации в МСП			8000	

Приоритет 3	Мярка 9	Повишаване на конкурентоспособността на селскостопанския сектор, включително насърчаване на научноизследователската дейност, иновациите и енергоефективните решения - модернизиране на стопанствата; подобряване на инфраструктурата, свързана със селското стопанство; професионално обучение и информационни дейности за заетите в селското стопанство			2000	
Приоритет 2	Мярка 10	Прилагане на ВОМР . Изпълнение на дейности по МИГ и МИРГ			2000	
Приоритет 3	Мярка 11	Ограничаване на използването на висококатегорийни земеделски земи за нуждите на промишлеността и складовото стопанство чрез насочване на инвеститорския интерес посредством инфраструктурно обезпечаване на територии със слабопродуктивни земи			1000	
Приоритет 3	Мярка 12	Прилагане на интегрирани (устройствени и агротехнически) решения за рекултивация и използване на замърсените територии (отглеждане на технически култури и др.).			1000	
Приоритет 4	Мярка 1	Подкрепа за изграждане на специализирана инфраструктура за оползотворяване на туристическите ресурси и развитието на различни видове туризъм, включително			3000	

		техническата инфраструктура до и в туристическите обекти: Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях				
Приоритет 4	Мярка 1	Подкрепа за изграждане на специализирана инфраструктура за оползотворяване на туристическите ресурси и развитието на различни видове туризъм, включително техническата инфраструктура до и в туристическите обекти: Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони			3000	
Приоритет 4	Мярка 2	Подкрепа за интегриране на културно-историческото наследство с тематични туристически маршрути (винени, религиозни, природно - екологични и др.)			1500	
Приоритет 4	Мярка 3	Повишаване на професионалната квалификация на заетите в туризма			300	
Приоритет 4	Мярка 4	Създаване и развитие на регионален туристически продукт			100	
Приоритет 5	Мярка 1	Стимулиране на иновационни МСП;			7000	
Приоритет 5	Мярка 2	Разширяване на мрежите за бизнес иновации и подкрепа за иновационни клъстери			1000	

Приоритет 5	Мярка 3	Подкрепа на дейности за въвеждане на нови технологии, в т.ч. за намаляване на ресурсната и енергийна ефективност на производството			12000	
Приоритет 6	Мярка 1	Инвестиции в цифровата инфраструктура			1500	
Приоритет 6	Мярка 2	Цифрова трансформация на малките предприятия			1000	
Приоритет 6	Мярка 3	Подкрепа на социалната икономика чрез цифрова трансформа			1000	
Приоритет 6	Мярка 4	Подкрепа за повишаване на квалификациите и за преквалификация на работната сила с цел подготвянето ѝ за бъдещите предизвикателства, свързани с цифровизацията и автоматизацията			300	
Приоритет 7	Мярка 1	Създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места			1000	
Приоритет 7	Мярка 2	Инвестиране в специализирани болници и отделения, в които се извършват дейности за долекуване, продължително лечение и рехабилитация и хосписи запациенти, които имат нужда от продължителен болничен престой и не могат да се обслужват сами в домашна обстановка			5000	

Приоритет 7	Мярка 3	Инвестиране в СМР и ремонтни дейности за създаване на медицински кабинети за новозавършили общопрактикуващи лекари в неатрактивни райони на страната			2000	
Приоритет 7	Мярка 4	Икономически ефективни мерки за намаляване на основни рискови за здравето фактори и подобряване профилактиката на болестите			1000	
Приоритет 7	Мярка 5	Реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях с цел намаляване на нивото на праховите частици в атмосферата и за безпроблемно придвижване на пациентите и на здравните екипи			1500	
Приоритет 7	Мярка 6	Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони, с цел осигуряване на населението на качествена питейна, отговаряща на хигиенно-санитарните норми			1500	
Приоритет 8	Мярка 1	Създаване на нови социални услуги за резидентна грижа за възрастни хора			3000	

Приоритет 8	Мярка 2	Създаване на нови социални и интегрирани. здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания			2000	
Приоритет 8	Мярка 3	Създаване на съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания			1000	
Приоритет 8	Мярка 4	Изграждане на Центрове за ранно детско развитие, с финансиране на здравни, образователни и социални дейности на едно място,			1000	
Приоритет 9	Мярка 1	Осигуряване достъпа до качествено предучилищно и училищно образование			2000	
Приоритет 9	Мярка 1	Изграждане на нова детска градина в село Браниполе			4000	
Приоритет 9	Мярка 2	Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура, въвеждане на мерки за подобряване на енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди.			9100	
Приоритет 9	Мярка 3	Прилагане на ефективни мерки за включване на децата от уязвимите групи към образование			500	
Приоритет 9	Мярка 4	Осигуряване на безплатен безжичен интернет за училищата в общината, съгласно инициативата WiFi4EU			300	

Приоритет 9	Мярка 5	Инвестиции в ключови умения, включително на компютърни и цифрови умения на човешките ресурси, в подкрепа на широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги			300	
Приоритет 9	Мярка 6	Прилагане на комплексна оценка на потребностите на базата на разработени модели за работа и провеждане на обучения на служители, професионалисти и др			500	
Приоритет 9	Мярка 7	Осигуряване на условия за качествена заетост на трудоспособните лица			1000	
Приоритет 10	Мярка 1	Опазване на паметниците на културното наследство, включително реставрация, консервация и социализация			3000	
Приоритет 10	Мярка 2	Изграждане на съпътстваща инфраструктура на значими археологически и природни обекти и превръщането им в туристически атракции			4000	
Приоритет 10	Мярка 3	Маркетинг на дестинациите с акцент върху по-значими културни и природни атракции чрез обмен на ноу-хау и добри практики в областта на туризма			200	
Приоритет 10	Мярка 4	Използване на интерактивни и смарт технологии, в т.ч. виртуална реалност, wi-fi осигуряване на обектите			100	
Приоритет 10	Мярка 5	Поддръжка, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и селския ландшафт и др., включително:			2000	

		- Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот				
Приоритет 10	Мярка 5	Поддръжка, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и селския ландшафт и др., включително: - Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение, включително паркове, градини, улично озеленяване и площади			1000	
Приоритет 10	Мярка 6	Подобряване на училищната спортна инфраструктура			2000	
Приоритет 10	Мярка 7	Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска спортна инфраструктура, вкл. открити и закрити спортни площи, за насърчаване на масовия спорт и провеждането на масови спортни събития.			2000	
Приоритет 11	Мярка 1	Подобряване на техническата инфраструктура в общината - строителство /изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони.			15000	

Приоритет 11	Мярка 1	Рехабилитация на водопроводна мрежа – с.Белащица			4860	
Приоритет 11	Мярка 1	Рехабилитация на водопроводна мрежа- с. Марково			4 845,8	
Приоритет 11	Мярка 1	Строителство на нов водоизточник и подмяна на напорен водопровод – с.Марково			1 620,67	
Приоритет 11	Мярка 1	Рехабилитация на водопроводна мрежа-с.Първенец			4 655,75	
Приоритет 11	Мярка 1	Рехабилитация на водопроводна мрежа – с. Брани поле			2 831,2	
Приоритет 11	Мярка 1	Рехабилитация на водопроводна мрежа- с Ягодово			3 800	
Приоритет 11	Мярка 1	Рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация- с. Крумово			2 830	
Приоритет 11	Мярка 1	Рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация- с.Устина			2 342	
Приоритет 11	Мярка 1	Рехабилитация на водопроводна мрежа в регулация с. Брестовица			7 350,75	
Приоритет 11	Мярка 1	Подмяна на довеждащи напорни водопроводи – с Брестовица			2 860	
Приоритет 11	Мярка 2	Реконструкция на съществуващи и изграждане на резервоари за питейна вода.			2000	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на нови и реконструкции на канализационни системи			20000	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на Главен колектор II с. Първенец			1 450	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на главни колектори I, II и III с. Марково			4 640	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на гл. колектори и външен колектор до с.Брани поле от с. Белащица			4 762	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на главни колектори I, II и III – с. Цалапица			4 200	

Приоритет 11	Мярка 3	Продължение на гл. кол I и II и гл кол. "Запад" с. Брестовица			2 714,2	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на главни колектори II, III и IV – с Устина			2 500,2	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на главен колектор II и колектор "Изток" с Брани поле			3 720,2	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на гл. колектори I II и външен кол. до ГПСОВ П-в – с Ягодово			6 890,2	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на второстепенна канализационна мрежа с.Първенец			5 986,9	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на второстепенна канализационна мрежа с Брестовица			8 820,9	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на второстепенна канализационна мрежа с. Ягодово			8 538	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на второстепенна канализационна мрежа с.Марково			7 588,6	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на второстепенна канализационна мрежа с. Крумово			4 707,25	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на второстепенна канализационна мрежа с. Устина			2 910,7	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на второстепенна канализационна мрежа с. Белащица			6 890,45	
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на второстепенна канализационна мрежа Брани поле			3 539	
Приоритет 11	Мярка 4	Осигуряване на подходяща технология на пречистване на водите, изготвяне на оценка за приложимостта и икономическата обоснованост на централизирано отвеждане и пречистване на отпадъчните води в малките			10000	

		населени места, с разпръснато и намаляващо население				
Приоритет 11	Мярка 4	Изграждане на ПСОВ с Цалапица			4 740	
Приоритет 11	Мярка 4	Изграждане на ПСОВ с Брестовица			2 800	
Приоритет 11	Мярка 4	Изграждане на ПСОВ с Устина			2 560	
Приоритет 11	Мярка 4	Изграждане на ПСОВ с Крумово			3 320	
Приоритет 11	Мярка 4	Проектиране и строителство външен колектор и ПСОВ с. Храбрино			3 720	
Приоритет 11	Мярка 4	Проектиране и строителство външен колектор и ПСОВ с. Бойково			1 980,5	
Приоритет 11	Мярка 4	Проектиране и строителство външен колектор и ПСОВ с. Дедево			1 670,7	
Приоритет 11	Мярка 4	Проектиране и строителство външен колектор и ПСОВ с. Извор			1 400,3	
Приоритет 11	Мярка 4	Проектиране и строителство външен колектор и ПСОВ с. Ситово			1 190,7	
Приоритет 11	Мярка 4	Проектиране и строителство външен колектор и ПСОВ с. Лилково			1 100,4	
Приоритет 11	Мярка 5	Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони			5000	

Приоритет 12	Мярка 1	Насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници, особено от биомаса и биогорива в съответствие с НПДЕВИ			2000	
Приоритет 12	Мярка 2	Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди			5000	
Приоритет 12	Мярка 3	Подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление (УО) и парковото осветление			1000	
Приоритет 12	Мярка 3	Въвеждане на мерки за енергийна ефективност на улично осветление на територията на Община „Родопи“, чрез подмяна на съществуващи улични осветителни тела с енергоспестяващи			1000	
Приоритет 12	Мярка 4	Монтаж на котли на биомаса/дървесни пелети, слънчеви колектори за БГВ и др			500	
Приоритет 12	Мярка 5	Подобряване ефективността на сградните инсталации			1000	
Приоритет 12	Мярка 6	Оптимизира събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, с цел			3000	

		повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба				
Приоритет 12	Мярка 6	Проектиране и изграждане на компостираща инсталация за разделно събрани зелени и биоразградими отпадъци на територията на Община „Родопи“			5431,123	
Приоритет 12	Мярка 7	Приоритетна рекултивацията на сметища за битови отпадъци.			5000	
Приоритет 12	Мярка 8	Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, включително и въвеждане на мерки за подобряване на енергийна ефективност при необходимост			4000	
Приоритет 13	Мярка 1	Разработване и актуализиране на планове за управление на защитени територии и на защитени зони от Националната екологична мрежа.			150	
Приоритет 13	Мярка 2	Мониторинг, обхващащ защитените територии и зони, както и мониторингът извън тях, касаещ ценни, редки и защитени растителни и животински видове.			150	
Приоритет 13	Мярка 3	Разработването на планове за действие за застрашени животински и растителни видове, както и опазването, поддържането и възстановяването на местообитания и видове в района			100	

Приоритет 13	Мярка 4	Създаване и актуализация на база данни за рискови зони, доизграждане на системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони,			500	
Приоритет 13	Мярка 5	Почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения, изследване на последиците от промените в климата			2000	
Приоритет 13	Мярка 5	Изграждане на подпорни стени в с.Ситово			140	
Приоритет 13	Мярка 6	Изграждане на съоръжения за борба с ерозията, залесяване на обезлесени участъци, устойчиво използване на земите и други			2000	
Приоритет 14	Мярка 1	Изграждане на скоростен път „Пловдив-Асеновград“			-	
Приоритет 14	Мярка 2	Модернизиране на пътя Чепеларе-Хвойна-Храбрино-Пловдив			-	
Приоритет 14	Мярка 3	Изграждане на жп връзка с летище Пловдив			-	
Приоритет 14	Мярка 4	Подобряване на техническата инфраструктура в общината - строителство /изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях за осигуряване на достъп до туристически, исторически обекти, както и достъп до образователни, здравни и социални услуги в населените места			8000	

Приоритет 14	Мярка 5	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях			10000	
Приоритет 14	Мярка 5	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение за подобряване на микроклимата и рекреационна дейност, включително паркове, градини, улично озеленяване и площад			2000	
Приоритет 14	Мярка 5	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от			2000	

		общинско значение за подобряване на микроклимата и рекреационна дейност, включително паркове, градини, улично озеленяване и площад				
Приоритет 14	Мярка 5	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура			1500	
Приоритет 14	Мярка 5	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение в селските райони			5000	
Приоритет 14	Мярка 5	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. и дейности за производство на			2500	

		енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди				
Приоритет 14	Мярка 5	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване или обновяване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот			4000	
Приоритет 14	Мярка 5	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство: Изграждане и/или обновяване на туристическа информация и обозначаване на туристически обекти, включително изграждане и/или поставяне на информационни съоръжения			500	
Приоритет 14	Мярка 5	Изграждане на нов мост над река „Върлещица“, село Първенец			2000	
Приоритет 14	Мярка 6	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство - създаване, подобряване и разширяване на дребна по мащаби инфраструктура, въвеждане и използване на			5000	

		възобновяеми източници; инфраструктура за отдых, туристическа информация и обозначаване на туристически обекти				
Приоритет 15	Мярка 1	Осигуряване на свързаност към единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) на администрацията на общината			200	
Приоритет 15	Мярка 2	Осигуряване на по-добър достъп до приложения за електронна търговия, електронно управление и електронно здравеопазване			200	
Приоритет 15	Мярка 3	Подобряване достъпа до и развитието на он-лайн публични услуги			150	
Приоритет 15	Мярка 4	Развитие на широколентова инфраструктура и преодоляване на т.нар. „цифрова изолация“ на слабо населените и периферни райони на общината.			400	

Приложение № 2

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ПИРО НА ОБЩИНА РОДОПИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г./хил. лв./

Приоритети	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републикански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
Приоритет 1	0.00	0	1 250.00	25	3 750.00	75	0.00	0	5 000.00	1.67
Приоритет 2	0.00	0	7 400.00	20	24 000.00	60	22 200.00	20	37 000.00	12.33
Приоритет 3	0.00	0	7 500.00	15	22 500.00	45	20 000.00	40	50 000.00	16.67
Приоритет 4	490.00	10	980.00	20	2 940.00	60	490.00	10	4 900.00	1.63
Приоритет 5	0.00	0	3 000.00	15	9 000.00	45	8 000.00	40	20 000.00	6.67
Приоритет 6	0.00	0	760.00	20	2 280.00	60	760.00	20	3 800.00	1.27
Приоритет 7	450.00	5	2 160.00	18	8 640.00	72	600.00	5	12 000.00	4.00
Приоритет 8	140.00	2	1 260.00	18	5 600.00	80	0.00	0	7 000.00	2.33
Приоритет 9	354.00	2	3 186.00	18	14 160.00	80	0.00	0	15 600.00	5.20
Приоритет 10	715.00	5	3 575.00	25	10 010.00	70	0.00	0	14 300.00	4.77
Приоритет 11	1 188.00	2	13 662.00	23	13 662.00	75	0.00	0	59 400.00	19.80
Приоритет 12	1 125.00	5	5 625.00	25	13 500.00	60	2 250.00	10	22 500.00	7.50
Приоритет 13	0.00	0	1 260.00	25	3 780.00	75	0.00	0	5 040.00	1.68
Приоритет 14	2 125.00	5	10 625.00	25	29 750.00	70	0.00	0	42 500.00	14.17
Приоритет 15	95.00	10	237.50	25	617.50	65	0.00	0	950.00	0.32
	6 682.00	2.23	62 480.50	20.83	164 189.50	54.73	54 300.00	18.10	299 990.00	100

ЧАСТ VI.
МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И ЗА
АДАПТАЦИЯ КЪМ ВЕЧЕ НАСТЪПИЛИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА
РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

Със значително влияние върху подходите в регионалното и пространственото планиране са и климатичните фактори - глобалното затопляне, природните бедствия, рисковите територии и зони. Тези промени, заемащи важно място във всички европейски документи, са дали отражение и върху разработваните концепции и стратегии за пространствено планиране на държавите в ЕС, върху управлението на водите, земята и природните ценности. Адаптирането на подходите в планирането на регионалното и пространствено развитие към глобалното затопляне на климата ще осигури запазването на екологичния комфорт в урбанизираните територии и намаляването на рисковете от природни бедствия, класифицирани в Стратегията за редуция на риска на Обединените нации като хидроложки, метеорологични, геофизични и биологични природни явления и бедствия.

В тази част от ПИРО е описана връзката между идентифицираните в анализите рискове и проблеми, формулираните цели и приоритети в стратегическата част на документа и идентифицираните в програмата за реализация мерки за ограничаване на изменението на климата и за адаптация към вече настъпилите промени.

Стратегическите документи в областта на околната среда на национално и европейско ниво поставят общи цели и редица изисквания, свързани с изменението на климата и адаптация към климатичните промени, които са интегрирани в процеса на планиране на регионалното и пространствено развитие като са съобразени с характерните особености и проблеми на общината. Основната цел е да се определи доколко и по какъв начин процесите на регионалното и пространствено развитие влияят върху състоянието на околната среда и качеството на живот в определена територия, какви са основните проблеми и възможните мерки за тяхното решаване, какви дейности и съответно ресурси ще бъдат необходими за това през съответния период на планиране.

При разработването на ПИРО за периода 2021 -2027 г. се взе под внимание разработения проект на „Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие“.

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА АДАПТАЦИЯ КЪМ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И
ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ЦЕЛ

Националната стратегия има за цел да "развие най-високото възможно ниво на устойчивост на страната срещу изменението на климата чрез предприемане на всички необходими и изпълними мерки, като по обезпечи безпрепятственото функциониране на икономическите сектори, запази здравето благосъстоянието на населението и богатите природни активи на страната".

Дългосрочната цел на Стратегията е "активно да се стреми към дългосрочна икономическа, социална и екологична устойчивост, която да позволи на българските граждани, частния сектор и държавните институции да се подготвят и да се защитят по подходящ начин срещу уязвимостите, които произтичат от изменението на климата".

С други думи, да осигури рамката, която е необходима на страната, за да поддържа и да продължава да развива своята икономика и социална структура.

ВРЕМЕВА РАМКА НА СТРАТЕГИЯТА

Националната стратегия и планът за действие, въпреки че поставят рамката за постигане на съответствие на България със Стратегията на ЕС за адаптация към изменението на климата от 2013 г. и Парижкото споразумение от 2015 г., ще обхванат периода до 2030 г.

Адаптацията към изменението на климата е въпрос, който касае всички сектори в обществото, и включва всички органи на местно, регионално и национално равнище, но също така и частния сектор, организациите на гражданското общество и гражданите.

Всеки има участие в реализацията на стратегическите цели на НСАИКПД, а именно:

- Интегриране на адаптацията към изменението на климата във всички сектори: укрепване на правната рамка и политиките;
- Изграждане на институционален капацитет: чрез изграждане на експертни познания, база от знания, мониторинг и отчитане;
- Повишаване на осведомеността: подобряване на образованието, приемане и участие на обществото в действията за адаптация;

Изграждане на устойчивост: чрез укрепване на инфраструктурата, защита на природния капитал, водоснабдителната и енергийната инфраструктура, опазване на екосистемните услуги и т.н.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Към Стратегията има План за действие, който описва какви действия за адаптация следва да бъдат предприети, по икономически сектори, като се посочват потенциални последици за бюджета и източници на финансиране, предвидената продължителност и очакваните резултати, показателите за изпълнение и отговорните институции. Отделни фактологични справки за всеки сектор разглеждат планирането на действията по сектори.

Логическата последователност на действията ще увеличи максимално ползите от адаптацията. В отделните сектори има определени мерки за адаптация, които следва да бъдат предприети първи. Това са най-вече краткосрочни мерки с по-ниски/никакви бюджетни нужди и със силен акцент върху укрепване на политиките и правната рамка, повишаване на осведомеността, изграждане на капацитет и укрепване на базата от знания (за по-добро вземане на решения). Като цяло, средносрочните и дългосрочните мерки се характеризират с необходимостта от по-големи инвестиции и от това, че се предхождат от краткосрочните мерки.

ФИНАНСИРАНЕ

Ще са необходими както публични, така и частни средства, като публичните ще бъдат за политиките, за осигуряване на устойчиви на изменението на климата обществени блага (например инфраструктура) и подпомагане на уязвимите групи. За периода 20121-2027 г. 25 процента от бюджета на Европейските структурни фондове ще се използва за действия, свързани с изменението на климата, включително адаптация. Също така се предвижда увеличаване на финансирането по програмата LIFE на ЕС за околната среда и действията, свързани с климата.

СЕЛСКО СТОПАНСТВО

Въздействие от изменението на климата

Сектор „Селско стопанство“ е особено уязвим по отношение на изменението на климата и демонстрира разнообразни потенциални въздействия. В същото време съществуват известни възможности за извличане на ползи от промените. Въздействието на изменението на климата в земеделието е свързано с добивите и качеството на културите,

селскостопанската производителност, промените в продължителността на вегетационния период, добивите от животновъдство, засушаване на почвата, ерозия, засоляване, загуба на земя и загуба на доходи.

Стратегически и оперативни цели и дейности

По-подробно, действията в четирите стратегически области са следните:

1. Устойчиво управление

- Адаптиране на производителността (развитие на напоителните системи, подходящо време за извършване на селскостопанските дейности, отглеждане на термофилни култури, разработване на адаптирани към климата култури, подобряване на контрола върху вредителите/болестите)
- Адаптиране на животновъдството (адаптиране на стопанствата и съоръженията, диверсификация на животновъдството, запазване на съществуващите пасища за паша)
- Адаптиране на управлението на природните ресурси (увеличаване на трайните насаждения, защита на почвата, поддържане на структурата на почвата, увеличаване на запасите от органични вещества в почвата, използване на машини / технологии за култивация, подобряване на управлението на водите, поддържане/подобряване на местообитанията на аквакултурите)
- 2. Насърчаване на *капацитета за адаптация едомеността*
- Изграждане на капацитет за адаптация (обучение по отношение на изменението на климата, действия за разпространение на знанията, придобиване на нови знания [аквакултури], разработка / усъвършенстване на системите за мониторинг и оценка)
- Подобряване на осведомеността (познания за адаптация към изменението на климата за местните земеделски производители, създаване на официална платформа за аквакултури, разработване на системи за наблюдение на екосистемите)

3. Насърчаване на научните изследвания и иновациите

- Насърчаване на научните изследвания, технологичното развитие и иновациите (проучване на нови сортове култури, иновации в управлението на ресурсите на ниво стопанство, провеждане на научни изследвания, подобряване на технологиите за култивация на риба и аквакултури, информация за климата и системи за ранно предупреждение, изследвания за по-добро разбиране на взаимодействието изменение на климата-рибарство / аквакултури, наблюдение и мониторинг на аквакултурите)

4. Укрепване на политиките и правната рамка

- Укрепване на правната рамка (подобряване на правната рамка, актуализиране и изменение на законодателството, засягащо рибарството във вътрешни водни басейни и аквакултурите, разработване на Национална стратегия за развитие на селското стопанство)
- Укрепване на управлението на риска и разработване на други политики (разработване на програми за застраховане и управление на риска)

Приоритетни действия и показатели

Планът за действие идентифицира следните приоритетни действия, които следва да бъдат предприети в краткосрочен и средносрочен план:

- Развитие на напоителните системи и увеличаване на напояваната площ с 50% (45 000 ха) (краткосрочен план);

- Разработване на адаптирани към климата култури, с цел намаляване на променливите разходи с 5% (средносрочен план);
- Адаптиране на стопанствата и съоръженията, с цел подобряване на благосъстоянието на животните и за генериране на 30% икономии от променливи разходи (средносрочен план);
- Осигуряване на защитно покритие на почвената повърхност, подпомагане за увеличение на доходите от земеделските стопанства с 10% (средносрочен план);
- Подобряване на поддръжката на структурата на почвата, увеличаване на добива с 15% (средносрочен план);
- Поддръжка и подобряване на съществуващите местообитания на аквакултурите, което ще доведе до 5% увеличение на добива от аквакултури (средносрочен план);
- Създаване на национална база данни (онлайн платформа) за разпространение на информация за изменението на климата (краткосрочен план);
- Създаване на официална платформа за аквакултури (краткосрочен план);
- Развитие на научните изследвания за нови сортове култури, което да увеличи добивите от култури с 1,5% (средносрочен план);
- Разработване на системи за информация за климата и ранно предупреждение, което да увеличи добивите с 10% (средносрочен план);
- Актуализиране на законодателството в областта на рибарството във вътрешни водни басейни и в областта на аквакултурите, което ще създаде по-добра устойчивост на сектора към изменението на климата (краткосрочен план);
- Изготвяне на Национална стратегия за развитие на селското стопанство, която да подкрепя конкурентоспособността, местното производство, устойчивото използване на ресурсите, устойчивостта към изменението на климата и генерирането на увеличение от 0,5% на брутната добавена стойност в земеделския сектор (краткосрочен план);
- Разработване на програми за застраховане и управление на риска, увеличаване на броя на земеделските производители, застраховани срещу загуби с 20% (средносрочен план).

Заинтересовани страни

Заинтересованите страни от публичния сектор включват министерствата и техните органи, свързани със съответния сектор. Земеделските производители и рибарите, и техните браншови асоциации са друга група от важни участници, тъй като техният ангажимент е от съществено значение за успешното изпълнение на плана за действие. Академичните среди и научноизследователските институти също играят важна роля, заедно с гражданското общество и местните и регионалните власти.

БИОРАЗНООБРАЗИЕ И ЕКОСИСТЕМИ

Въздействие от изменението на климата

Биологичното разнообразие и екосистемите са особено уязвими по отношение на изменението на климата и демонстрират разнообразни потенциални въздействия, като например загуба на генетично разнообразие, нарушаване на жизнените цикли и фенологичните фази на видовете, влошаване на местообитанията и въздействие върху предоставянето на екосистемните услуги.

Стратегически и оперативни цели и дейности

По-подробно, действията области са следните:

1. Подобряване на управлението на екосистемите

- Привеждане в съответствие на законодателството за стратегическо планиране и прилагане (разработване на нова стратегия за биологичното разнообразие и план за действие и на нова Стратегия за зелената инфраструктура, преглед на правните изисквания, операционализиране на мониторинга на екосистемите и ОВОС/СОО)
- Адаптиране на секторното законодателство към законодателството в областта на изменение на климата (презглеждане на Закона за ограничаване на изменението на климата и секторните стратегии / законодателство, адаптиране на регионалните / местните стратегии за адаптация към изменените законодателство / стратегии)
- Свързване на статистическите данни за емисиите към нови екологични отчети (създаване на въглеродно екологично счетоводство, свързване на отчитането на въглеродните емисии и екологичното счетоводство)

2. Подобряване на управлението на знанията

- Отваряне и вторично използване на данните (създаване на оперативна съвместимост на екосистемните данни между властите / участниците, отваряне на данните за обществено ползване)
- Подобряване на комуникацията и разбирането на екосистемните процеси (разработване на инструменти за информирано приоритизиране на научните изследвания и практическите действия, създаване на интердисциплинарни екипи и центрове за върхови постижения, насърчаване на конкурси за мултидисциплинарни научни изследвания)
- Възстановяване, усъвършенстване и използване на местните знания за биоразнообразието (събиране на народни обичаи и традиционни познания, внасяне на чуждестранни знания)
- Максимално използване на гражданската наука (насърчаване на екосистемното мислене сред доброволците, споделяне на данни от доброволците)
- Обучение за екосистемно мислене (провеждане на обучение на всички образователни нива, създаване на специализирани курсове за публичния сектор, развитие на умения за екосистемна комуникация и повишаване на осведомеността)

3. Създаване на пространство за биологичното разнообразие и екосистемите

- Възстановяване на пространството, заето от сивата инфраструктура, създаване на убежища и намаляване на фрагментацията (регионални / местни „червени линии“ за предотвратяване загубата на екосистеми, програми за опазване и възстановяване на биологичното разнообразие)

4. Увеличаване на устойчивостта намаляване на различни видове натиск

- Намаляване на замърсяването, смущенията и свръхексплоатацията (оценка на носещия капацитет / поносимостта на жизненоважните екосистеми и производствения капацитет на техните услуги, прилагане на самонаблюдение и използване на ОВОС за проследяване експлоатацията на екосистемите, смущенията и нивата на екосистемните услуги)

5. Устойчиво използване на регулиращите и културни екосистемни услуги

- Устойчиво използване на екосистемните услуги (използване на генетични ресурси за устойчивост, културни екосистемни услуги за отдих и образование, възстановяване на екосистемите, местно развитие и равен достъп до екосистемните услуги)

Приоритетни действия

Планът за действие идентифицира следните приоритетни действия, които следва да бъдат предприети в краткосрочен и средносрочен план:

- Разработване на нови стратегии за биологично разнообразие и зелени инфраструктури (краткосрочен план);
- Преглед на законодателството, свързано със споменатите стратегии (краткосрочен план);
- Създаване на оперативна съвместимост на екосистемните данни между различните власти/участниците (краткосрочен план);
- Отваряне на данните за обществено ползване (краткосрочен до средносрочен план);
- Насърчаване на конкурси за мултидисциплинарни научни изследвания (краткосрочен план);
- Събиране на народни обичаи и традиционни познания (краткосрочен план);
- Възможност за споделяне на данни от доброволците (краткосрочен план);
- Програми за обучение на всички образователни нива (краткосрочен план);
- Регионални / местни „червени линии“ за предотвратяване загубата на екосистемни услуги (краткосрочен до средносрочен план);
- Регионални / местни програми за опазване и възстановяване на биологичното разнообразие (краткосрочен до средносрочен план);
- Оценка на носещия капацитет / поносимостта на жизненоважните екосистеми (краткосрочен до средносрочен план);
- Прилагане на самонаблюдение и използване на ОВОС за проследяване експлоатацията на екосистемите (краткосрочен до средносрочен план).

Заинтересовани страни

Съответните министерства и техните органи, свързани с биологичното разнообразие и екосистемите имат важна роля. Академичните среди и научноизследователските институти също ще бъдат ключови. Гражданското общество, местните власти и гражданите също са от значение. Частният сектор, с националните и местните си бизнес асоциации и компании, също има роля и е необходимо да стане по-активен.

ЕНЕРГЕТИКА

Въздействие от изменението на климата

Анализът на уязвимостта на енергийния сектор спрямо изменението на климата прави разграничение между доставка на първична енергия (производство на въглища) и производство на електроенергия (ядрени и топлинни електроцентрали, възобновяема енергия, баланс между предлагане и търсене, пренос и разпределение, производство и разпределение на топлинна енергия).

Изменението на климата може да повлияе на енергийния сектор по много начини - то може да причини щети на инфраструктурата и оборудването, да доведе до понижаване на качеството на въглищата, да увеличи риска от топлинен стрес за работниците, които работят на открито, да намали ефективността на електроцентралите, да намали наличността на вода за охлаждане, да създаде несигурност по отношение на производството на електроенергия,

да понижи ефективността на производството на слънчева и вятърна енергия, да предизвика промени в потреблението на енергия и да намали нуждата от отопление.

Стратегически и оперативни цели и дейности

По-подробно, действията в четирите стратегически области са следните:

1. Изграждане на институционален капацитет, познания и използване на данни

- Изграждане на институционален капацитет и мрежи за знания (преглед на нивото на осведоменост относно изменението на климата в енергийния сектор; провеждане на обучение в сектора)
- Интерпретиране на мониторингови, прогнозни и метеорологични данни с цел използването им в сектора (среща с НИМХ-БАН за определяне на нуждите от климатични услуги; гарантиране, че НИМХ-БАН разполага с необходимите ресурси за предоставяне на данните)

2. Интегриране на изменението на климата в политиките, плановете и финансовите механизми на енергийния сектор

- Интегриране на съображенията за изменението на климата в политиките и плановете в енергийния сектор (включване на устойчивостта към изменението на климата в стратегиите, плановете, стандартите, политиките, нормите за проектиране, инвестициите, прогнозите за потреблението на енергия, управлението на инфраструктурата)
- Разработване на финансови механизми за изграждане на устойчивост (разглеждане на съществуващите механизми за финансова защита в други страни и потенциалното им прилагане в България)

3. Внедряване на устойчивостта към климата в проектирането и строителството

- Внедряване на устойчивостта към изменението на климата в проектирането и строителството на електроцентрали и мини (внедряване на устойчиво към изменението на климата управление на водните ресурси/ експлоатацията на големите водоелектрически централи, разглеждане на разходите и ползите от включването на устойчивостта към климата в проектирането на нови електроцентрали)
- Внедряване на устойчиво към изменението на климата проектиране и строителство на инфраструктура за пренос и разпределение (разработване на карти на зоните в климатичен риск, продължаващ мониторинг на причините за прекъсванията в системата за пренос и разпределение, класифициране на метеорологичните причини, анализ на разходите и ползите от разширяване на подземната разпределителна система)

4. Укрепване устойчивостта на енергийните доставки

- Диверсификация на доставките с цел повишаване на цялостната устойчивост на енергийната система (продължаване развитието на регионалните връзки и търговия с електроенергия, подобряване на системите за централно отопление, разнообразяване на доставките, финансово подпомагане на газификацията на домакинствата)
- Подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд и промишлените системи (стимулиране на доставчиците на енергия да станат компании за енергийни услуги, подпомагане на разработването на методики за оценка на енергийните спестявания, стимулиране на мерки за икономия на енергия, хармонизиране на регулацията на цените с политиката за подобряване на енергийната ефективност,

повишаване на осведомеността на търговците на енергия по отношение на Закона за енергийната ефективност, изследване на връзките между водната ефективност и енергийната ефективност)

Приоритетни действия

Планът за действие идентифицира следните приоритетни действия, които следва да бъдат предприети в краткосрочен план:

- Провеждане на обучение за енергийния сектор относно устойчивостта към изменението на климата;
- Заедно с НИМХ-БАН - определяне на нуждите от климатични услуги и централизирано споразумение за тяхното предоставяне;
- Съставяне на инвентаризация на стратегиите, политиките, плановете, стандартите, избора на площадки, нормите за проектиране на енергийна инфраструктура, с идентифициране на необходимостта от включване на съображенията за устойчивост към изменението на климата;
- Гарантиране, че елементите от НСАИК, които се отнасят до енергията, са включени в плана „Климат - Енергетика“;
- Гарантиране, че устойчивостта към изменението на климата е интегрирана в новата Енергийна стратегия;
- Гарантиране, че устойчивостта към изменението на климата е включена в решенията, свързани с управлението на водните ресурси и на големите водноелектрически централи;
- Разработване на карти на зоните в климатичен риск във връзка с инфраструктурата за пренос и разпределение;
- Продължаване на мониторинга на причините за прекъсванията в системата за пренос и разпределение и класифициране на причините, свързани с климата / метеорологичните условия.

Заинтересовани страни

Заинтересованите страни от обществения сектор включват съответното министерство и неговите органи, както и държавния регулатор. Водоснабдителните и енергоразпределителните дружества, както държавни, така и частни, също са в началото на списъка със заинтересовани страни. Специално внимание следва да се обърне на потребителите, техните асоциации, както и на научноизследователските институти, свързани с енергийния сектор. И на последно място, но не по значение - гражданското общество и местните органи също имат своята роля.

ГОРИ

Въздействие от изменението на климата

България е богата на гори, но изменението на климата е потенциален двигател на значителни промени. Основна уязвимост представляват специфични за различните видове физиологични реакции. Някои видове дори биха могли да нямат адаптивност, за да се справят с новите климатични условия. Други уязвимости включват несигурност по отношение на взаимодействието между видовете, фактът, че големи площи с иглолистни насаждения са на твърде ниска надморска височина. Изменението на климата може да доведе и до повишена вероятност за възникване на големи пожари и други смущения, както

и да създаде по-благоприятни условия за инвазивни видове. Предизвикателство представляват и дървата за огрев като преобладаващ продукт от дървен материал.

Стратегически и оперативни цели и дейности

По-подробно, действията в трите стратегически области са следните:

1. Подобряване повишаване на осведомеността

- Изграждане на капацитет за научни изследвания, образование и разпространение на резултатите (създаване на орган за координация на научноизследователската и развойна дейност за смекчаване на изменението на климата и адаптиране към него, разработване на научноизследователска програма за подпомагане адаптацията на горите, създаване на Национална служба за консултации в горския сектор, изграждане на капацитет в обществени и частни структури и в академичните среди в горския сектор);
- Разработване на научни изследвания в подкрепа на адаптацията (моделиране на потенциалното поведение на дървесните видове, продължаване на изследванията на генофонда и генотипната изменчивост и пригодността към различни климатични условия на силно уязвими видове дървета, разработване на модели на риска, например от ветровали, пожари, увреждане от насекоми и болести; изследвания, анализи и оценка на микро- и макроравнище на данните от мониторинга на горските екосистеми; оценка на ефекта от промяната на дървесните ресурси; изследване на употребите на дървесина с цел насърчаване на използването ѝ за продукти с висока добавена стойност)

2. Подобряване и защита на горските ресурси

- възстановяване на силно увредени горски територии и подобряване на защитните функции на гората по отношение на водите и почвите, поддържане на съществуващите и създаване на нови полезащитни горски пояси в земеделски земи, създаване на горски коридори, свързващи изолирани гори в равнините, създаване на плантации с кратка ротация за производство на биомаса, оценка на нормативната уредба и на механизмите за парични помощи за използване на земеделски земи за горско стопанско производство)
- Поддържане на биоразнообразието, генетичното разнообразие и устойчивостта на горите (увеличаване на видовото, генетичното и структурното разнообразие и ограничаване на пространственото събиране на насаждения с опростена структура, запазване на места с голямо биоразнообразие [„стари гори“]; идентифициране на редки видове със сериозен риск от изчезване и защита на текущото им състояние, планиране на тяхното възобновяване и потенциална миграция; ограничаване на потенциала за навлизане на инвазивни видове; участие в Европейската информационна система за горските генетични ресурси)
- Подобряване управлението на горските ресурси (изграждане на национална система за ранно откриване и превенция на горски пожари, изграждане на национална система за дългосрочен мониторинг на природните нарушения, изпълнение на национална инвентаризация на горите, интегриране на съществуващи и нови информационни системи в Националната информационна система за горските ресурси)

3. Подобряване на потенциала за устойчиво използване на горските ресурси

- Подобряване на потенциала за дълготрайно използване на продукти от дървесина с по-висока стойност (преглед и разширяване на строителните стандарти с цел подобряване на позицията на дървесината като строителен материал, създаване на организация за маркетинг на дървесни продукти, създаване на технически наръчник за конструктивни елементи от дървесина с цел улесняване на употребата ѝ, популяризиране на нови технически спецификации от дървен материал като пилотни проекти в общините, напр. за изграждане на дървени мостове и малки сгради)
- Подобряване на потенциала за устойчиво и екологосъобразно използване на дървесната биомаса за производство на енергия (създаване на програма за насърчаване инсталирането на съвременни системи за производство на енергия и топлина, разработване на стратегия за горската биомаса)

Приоритетни действия

Планът за действие идентифицира следните приоритетни действия, които следва да бъдат предприети в краткосрочен план:

- Създаване на орган за координация на научноизследователската и развойна дейност за смекчаване на въздействието на изменението на климата и за адаптиране към него;
- Инициране и изпълнение на научноизследователска програма за подпомагане на адаптирането на горите към изменението на климата;
- пространствено-обвързани природни нарушения, напр. увреждане от насекоми и
- Моделиране дървесните условия;
- Разработване на модели за риска от ветровали, пожари, болести;
- Насърчаване на лесовъдски системи, които увеличават видовото, генетичното и структурното разнообразие и ограничават пространственото събиране на насаждения с опростена структура;
- Изграждане на национална система за ранно откриване, реакция и превенция на горски пожари и други природни бедствия;
- Изграждане на национална система за дългосрочен мониторинг на природните нарушения;
- Изпълнение на национална инвентаризация на горите

Заинтересовани страни

Заинтересованите страни от общественения сектор включват министерствата и техните органи, които имат отговорности по отношение на горския сектор. Заинтересованите страни от частния сектор са горските предприятия и дървообработващата промишленост. Собствениците на земя също са важни участници, а научноизследователските институти, свързани със сектора, неправителствените организации и местните власти също играят важна роля

ЧОВЕШКО ЗДРАВЕ

Въздействие от изменението на климата

Изменението на климата влияе върху човешкото здраве чрез температурите и влажността (сърдечно-съдови заболявания, удари, трансмисивна заболеваемост, инфекции, респираторни заболявания, алергии), екстремните метеорологични явления и пожарите (смъртност, болести, свързани с водите и храните, пост-травматично стресово разстройство) и промяната във валежите (бактериални инфекции и диария).

Стратегически и оперативни цели и дейности

По-подробно, действията в трите стратегически области са следните:

1. Подобряване на управлението за адаптация

- Укрепване на политическата, правната и институционалната рамка (разработване на национална стратегия и план за действие за изменението на климата и човешкото здраве; преразглеждане на съществуващите планове /програми за контрол на заболяванията; преглед и актуализиране на законодателството, стандартите, нормите, плановете и политиките)
- Изграждане на административен, инфраструктурен, комуникационен, финансов и технически капацитет (създаване на работна група за комуникация и координация по въпросите на изменението на климата и човешкото здраве; преглед и приоритизиране на нуждите от инфраструктура и технологично оборудване, свързани с изменението на климата; партньорство и сътрудничество: разработване на наръчник за ролите и отговорностите на заинтересованите страни; осигуряване на здравно представителство в процесите, свързани с изменението на климата на всички нива; разработване, актуализиране и разпространение на каталог на добрите здравни практики; създаване на национален фонд за изменението на климата и човешкото здраве)
- Изграждане на професионален капацитет (провеждане на тематични семинари и обучение за професионалисти; серия от тематични информационни материали за здравни специалисти; включване на изменението на климата и въздействието върху човешкото здраве в професионалните образователни програми на всички нива; разработване, прилагане и актуализиране на стандартите за медицинско лечение, свързано с изменението на климата)

2. Изграждане на база от знания и осведоменост

- Развиване на общественото образование и осведоменост относно адаптацията (въвеждане на изменението на климата и човешкото здраве в учебните планове; провеждане на мултимедийна кампания; разработване, публикуване и разпространение на кодекс за лично поведение на гражданите при опасни явления, свързани с изменението на климата)
- Разработване на мониторинг, събиране на данни и ранно предупреждение (изграждане на национална система за мониторинг на изменението на климата и човешкото здраве; спазване на процес на прецизен оперативен мониторинг - разработване / актуализиране на националната база данни за изменението на климата и човешкото здраве; разработване и въвеждане на национална система за ранно предупреждение за ефекта от изменението на климата върху човешкото здраве)
- Разработване на база от знания и научни изследвания (подобряване на научните познания относно изменението на климата и човешкото здраве - оценка на уязвимостта на здравето, карти на уязвимостта)

3. Адаптиране на външната среда с цел намаляване на въздействието на изменението на климата върху здравето

- Адаптиране на изградената и естествена среда за намаляване на въздействието на изменението на климата върху здравето (разработване на концепция и насоки за приспособяване на обществената среда към изменението на климата; разработване / прилагане на система от стимули за използване на устойчиви на атмосферните влияния конструкции, материали, инструменти; изграждане / поддръжка на

обществени места със защитна архитектура и ландшафтен дизайн срещу екстремни метеорологични явления; разработване / актуализиране на наръчника за местата в природата, уязвими към изменението на климата)

- Изграждане на социално-икономически капацитет (разработване на програма за профилактичен контрол на здравния статус и осигуряване на съответно лечение; разработване / актуализиране на регистъра на социалните групи, уязвими към изменението на климата и разработване на програма за работа с тези групи; подготовка на убежища / съоръжения за защита от екстремни метеорологични явления на хора от уязвими групи)

Приоритетни действия

Планът за действие идентифицира следните приоритетни действия, които следва да бъдат предприети в краткосрочен план:

- Разработване на национална стратегия и план за действие за изменението на климата и човешкото здраве;
- Преглед и актуализиране на законодателството, разпоредбите, стандартите, нормите, плановете, политиките и други документи, които имат отношение към изменението на климата и човешкото здраве;
- Създаване на междудисциплинарна работна група за вертикална и хоризонтална комуникация и координация по въпросите на изменението на климата и човешкото здраве;
- Преглед на нуждите на инфраструктурата и технологичното оборудване, свързани с изменението на климата в здравния сектор и разработване на препоръки за приоритетни подобрения;
- Създаване на национален фонд за изменението на климата и човешкото здраве, който да оказва съдействие при (а) лечението на заболявания, причинени от изменението на климата, (б) укрепване на научните изследвания и (в) подобряване на инфраструктурата в здравния сектор, свързана с изменението на климата;
- Разработване на тематични информационни материали за изменението на климата за здравни специалисти и заинтересовани страни;
- Разработване, прилагане и актуализиране на стандарти за медицинско лечение, свързано с последствията от изменението на климата;
- Провеждане на мултимедийна кампания за изменението на климата и човешкото здраве;
- Разработване на национална система за ранно предупреждение за ефекта от изменението на климата върху здравето;
- Подобряване на научните познания за изменението на климата и човешкото здраве.

Заинтересовани страни

Заинтересованите страни от обществения сектор включват министерствата и техните органи, както и Националната здравноосигурителна каса. Професионалните медицински сдружения и научно-изследователските институти, свързани със сектора, също са много важни. Водещата неправителствена организация на Червения кръст също се превръща във важен участник, както и местните власти

ТУРИЗЪМ

Въздействие от изменението на климата

Поради своя териториално концентриран, зависим от времето и изключително сезонен характер, туризмът в България е уязвим по отношение на изменението на климата. Уязвимостта се състои от краткосрочни и дългосрочни заплахи, въпреки че по-високите температури по-рано и по-късно през годината могат да направят междинните сезони по-привлекателни.

Основните рискове, свързани с изменението на климата, включват по-малък брой туристи, по-кратък зимен сезон, по-кратък среден престой, здравословни проблеми за туристите, по-лоши условия за отдих на открито, увреждане на туристическата инфраструктура и суперструктура, затруднен достъп до туристическите дестинации и недостиг на вода.

Възможностите, които биха могли да възникнат от изменението на климата включват по-дълъг летен сезон и междинни сезони, развитие на нови туристически продукти, привличане на нови пазари и по-малка нужда от отопление през зимния сезон и междинните сезони.

Стратегически и оперативни цели и дейности

По-подробно, действията в четирите стратегически области са следните:

1. Включване на адаптацията към изменението на климата в разработването на политиките и правната рамка

- Разработване на секторна политика по отношение на изменението на климата (разработване на национална стратегия за адаптация и план за действие за туризма)
- Създаване на всеобхватна правна рамка, управление на риска и стимули (подобряване на правната рамка по отношение на адаптацията към изменението на климата в сектора, разработване на програми за застраховане и управление на риска, създаване на междусекторни политики, създаване на механизми за икономически стимули за прилагане на възможностите за адаптация)

2. Подобряване на осведомеността и базата от знания за адаптация към изменението на климата

- Повишаване на осведомеността относно изменението на климата и въздействието му върху сектора (разработване на национална база данни [онлайн портал] с информация за адаптацията към изменението на климата; ангажиране с по-широко разпространение на знания по отношение на адаптацията сред предприемачите; въвеждане на обучение в областта на изменението на климата в учебните програми на училищата и университетите; разработване на видео материали; организиране на семинари за повишаване на осведомеността; разработване на туристически показатели, чувствителни към изменението на климата; разработване на показатели за изменението на климата, релевантни за туристическия сектор)
- Укрепване на базата от знания в отрасъла (разработване, финансиране и осъществяване на проекти и програми за изследване на изменението на климата; събиране на данни в областта на туризма, свързани с изменението на климата; изготвяне и разпространение на публикации; разработване на система за мониторинг и оценка;
- разпространение на разработените мерки за адаптация сред заинтересованите страни)

3. Изграждане на капацитет за адаптация

Регионална и подсекторна оценка на адаптивния капацитет (разработване на инструменти за оценка на адаптивния капацитет; провеждане на оценки на капацитета за адаптация)

- Изграждане на капацитет (действия за обучение и разпространяване на знания; въвеждане на финансови стимули за изграждане на капацитет на заинтересованите страни; въвеждане на специални програми / курсове в коледжите и университетите; подобряване на координацията, информираността и комуникацията между отговорните правителствени и обществени институции)

4. *Разработване на конкретни действия за адаптация*

- Адаптиране на съществуващите туристически сектори (разработване и прилагане на мерки за адаптация за летния и зимния туризъм)
- Разработване на иновации в областта на туризма и управлението (разработване на нови видове туризъм [продукти, дестинации]; идентифициране на нови туристически сектори [сегментиране]; разработване и внедряване на нови маркетингови стратегии и подходи; разработване на нововъведения в управлението на ресурсите на подсекторно ниво [предприятие])

Приоритетни действия

Планът за действие идентифицира следните приоритетни действия, които следва да бъдат предприети в краткосрочен план:

- Ангажиране с по-широко разпространение на знания по отношение на адаптацията към изменението на климата, за да се достигне до местните предприемачи в областта на туризма;
- Разработване на туристически показатели, чувствителни към изменението на климата;
- Разработване на показатели за изменението на климата, релевантни за туристическия сектор;
- Разработване на инструменти за оценка на адаптивния капацитет;
- Разработване на обучение по изменение на климата.

Заинтересовани страни

Заинтересованите страни включват съответните министерства и техните органи, отговорни за политиките и регламентите в областта на туризма. Частният сектор с неговите асоциации и предприемачи също е ключов участник. И не на последно място, организациите за управление на туристическите райони, научноизследователските институти и гражданското общество имат също своя дял.

ТРАНСПОРТ

Въздействие от изменението на климата

Основните видове транспорт, които ще бъдат повлияни от гледна точка на предоставянето на услуги, са пътния и железопътния транспорт, следвани от водния и въздушния транспорт. Очаква се най-значителното въздействие върху инфраструктурата да бъде причинено от наводненията и свлачищата поради по-високата честота на силни валежи. Други явления, които се очаква да засегнат сектора са виелиците, снеговалежите и екстремните горещини. Очаква се метеорологичните събития, свързани с изменението на климата да окажат отрицателно въздействие върху всички участници в транспортния сектор, включително тези, които се занимават с управление на инфраструктура (влошаване на състоянието, щети, временно затваряне на участъци / възли от пътната инфраструктура), транспортните оператори (по-високи оперативни разходи и прекъсвания на дейностите), потребителите на пътната мрежа (забавяния, удължено време на пътуване, дискомфорт при пътуване) и

крайните потребители и обществото като цяло (по-високи разходи за транспортна инфраструктура и транспортни дейности - например смущения в бизнеса, договорите, веригата на доставки).

Стратегически и оперативни цели и дейности

По-подробно, действията в двете стратегически области са следните:

1. Изграждане на институционален капацитет и от знания

- Изграждане на институционален капацитет (възлагане на отговорности за адаптиране към изменението на климата в правилниците и вътрешните правила на заинтересованите страни; оценка на нуждите от обучение и провеждане на обучения; повишаване на осведомеността на обществото)
- Изграждане на база от знания (въвеждане / подобряване на практиките за събиране на данни, свързани с адаптацията към изменението на климата и постепенно изграждане на бази данни за специализирани проучвания; извършване на специализирани изследвания за оценка на рисковете и уязвимостите от изменението на климата)

2. Включване на съображенията за адаптация към изменението на климата в ключовите процеси на планиране и вземане на решения

- Преглед и усъвършенстване на процедурите за подготовка на проекти (разработване и прилагане на насоки за включване на въпроси, свързани с адаптацията към изменението на климата в цикъла на управление на проектите)
- Преглед и усъвършенстване на експлоатацията и поддръжката (разработване и прилагане на програми за укрепване на устойчивостта на пътните и железопътните мрежи към екстремни метеорологични явления)
- Преразглеждане и актуализиране на нормите за проектиране (актуализиране на указанията за проектиране на водостоци и мостове по пътищата и железопътните линии; редовно актуализиране на нормите за проектиране на пътища и железопътни линии)

Приоритетни действия

Планът за действие идентифицира следните приоритетни действия:

- Възлагане на отговорности за адаптация към изменението на климата в правилниците и вътрешните правила на съответните заинтересовани страни по видове транспорт на база преглед и анализ на пропуските;
- Оценка на нуждите от обучение и прилагане на програми за обучение;
- Въвеждане и/или подобряване на практиките за събиране на данни, свързани с адаптацията към изменението на климата и постепенно изграждане на бази данни за специализирани проучвания;
- Разработване на насоки за разглеждане на проблемите, свързани с адаптацията към изменението на климата в цикъла на управление на проекти;
- Актуализиране на указанията за проектиране на водостоци и мостове по пътищата и железопътните линии.

Заинтересовани страни

Заинтересованите страни от публичния сектор включват министерствата и техните органи, свързани със сектора. Частният сектор също играе важна роля, тъй като той предоставя услугите и извършва поддръжката на инфраструктурата. От ключово значение са потребителите и обществото като цяло, а неправителствените асоциации в транспортния

сектор следва да работят активно с представителите на гражданското общество за защита на потребителите, за изграждане на партньорства и за повишаване на осведомеността. И не на последно място, местните и регионалните власти също ще играят важна роля.

ГРАДСКА СРЕДА

Въздействие от изменението на климата

В градските райони очакваните въздействия от климатичните събития включват щети за сградите и градската инфраструктура, последици за здравето, застрашени основни услуги, вкл. доставка на храна и електричество, намалена достъпност на средата и воден стрес, както и увеличен финансов натиск върху общините за поддръжка на инфраструктурата и съоръженията и персонала за спешна помощ.

Големите градове ще бъдат по-уязвими по отношение на екстремните метеорологични явления, тъй като техните централни градски части обикновено са с по-голяма плътност, интензивен трафик, с по-малко зелени и отворени пространства и със стара инфраструктура с ограничен капацитет. Уязвимите групи, вкл. хората, които живеят под прага на бедността, в лоши жилища, бездомните, възрастните и болните хора, ще бъдат засегнати в по-голяма степен.

Стратегически и оперативни цели и дейности

По-подробно, действията в четирите стратегически области са следните:

1. Укрепване на политиките и на правната рамка за включване на АИК

- Включване на АИК в регионалното и градското развитие (организиране на дискуссионен форум за политиката и стратегията за АИК; включване на АИК в политиките за регионално и градско развитие чрез преразглеждане на Закона за устройство на територията и на новата Национална жилищна стратегия)
- Преразглеждане и допълване на законодателството за транспониране на въпросите за АИК (включване на АИК в законодателството, свързано с регионалното и пространствено планиране; преразглеждане на инструменти като Националната концепция за пространствено развитие, схемите и плановете за териториално развитие и ПУП)
- Технологии / строителство - прилагане на нови Еврокодове и технически норми в планирането, проектирането, строителните технологии и материали
- качеството чрез сертифициране за устойчиво строителство; стимулиране на творческия градски дизайн; насърчаване на зелени, интелигентни и иновативно планиране, проектиране и сертифициране на градове, сгради и технологии)

2. Изграждане на капацитет за адаптация

- Развитие на устойчиви институции, способни да осигуряват политика за АИК на всички равнища (организиране на хоризонтална координация между съответните органи; вертикална и хоризонтална координация между министерствата, свързани с АИК на градската среда и управлението на риска от бедствия;
- подобряване на сътрудничеството между националните, регионалните и местните власти; развиване на капацитет чрез преквалификация и допълнителна експертна заетост; предоставяне на насоки и методическа подкрепа на общините за разработване на местни стратегии за АИК)
- Развитие на институционалния, експертния и административния капацитет (изграждане на капацитет за управление на риска от бедствия и за реагиране при

извънредни ситуации, осигуряване на модерно оборудване и финансова подкрепа; предоставяне на подходяща и актуализирана информация; осведоменост, ангажираност, познания и създаване на култура на АИК в обществото)

3. Разработване на финансови и социални политики и на политики за управление на риска

- Промяна на финансовите, социалните и застрахователните политики (преразглеждане на финансовите инструменти и проектиране на нови; изследване на потенциала на фондовете на ЕС за АИК; планиране на държавния бюджет и финансова подкрепа за общините; преразглеждане на съществуващия фонд за управление на риска от бедствия с цел по-добра социална защита; разширяване на мерките за финансово приобщаване чрез адаптивни предпазни мрежи, резервни фондове за бедните и за най-необлагодетелстваните)

4. Подобряване на управлението на знанията, научните изследвания, образованието и комуникацията между заинтересованите страни

- Информация - гарантиране на институционално регулиран обмен на информация и данни съгласно задълженията по директивата на ЕС INSPIRE (създаване на общи стандарти за типа, структурата, обхвата и формата на метаданните и данните, хармонизирани с ЕС на ниво град; обмен на информация със страни от ЕС и международни институции; осигуряване на свободен достъп до данните)
- Научни изследвания - осигуряване на обща дългосрочна визия и цели в изследванията за АИК на градската среда чрез изменение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания (определяне на приоритетните научни теми; подкрепа на иновациите в строителството, технологиите и услугите чрез проучвания, финансирани от строителния бизнес)
- Образование - „обучение на обучаващи“ (организиране на образование и обучение на всички нива - от политиците до обществеността; създаване на съвместни мултидисциплинарни курсове за проектантите, [ландшафтни] архитекти, инженери, еколози, икономисти и др.; организиране на тематични докторски дисертации; разработване на платформа за отворено обучение за АИК)
- Партньорство - работа в партньорство и споделяне на знания (насърчаване на партньорствата, изграждане на мрежи и сътрудничество между различните възрастови, полови, етнически, професионални и социални групи; организиране на социална мрежа за подкрепа на уязвимите групи; осъществяване на публично-частни партньорства в подкрепа на управлението на риска от бедствия и Единната национална система за защита на гражданите; работа с медиите за популяризиране на системата за АИК)

Приоритетни действия

Планът за действие идентифицира следните приоритетни действия, които следва да бъдат предприети в краткосрочен и средносрочен план:

- Организиране на дискуссионен форум за постигане на съгласие за обща визия и общо разбиране по отношение на политиките и стратегията за АИК за градската среда (краткосрочен план);
- Включване на АИК в политиките за регионално и градско развитие (краткосрочен план);
- Включване на АИК в новата Национална жилищна стратегия (средносрочен план);

- Изграждане на способности за управление на риска от бедствия и реагиране при извънредни ситуации и осигуряване на достатъчно и модерно оборудване и финансова подкрепа (краткосрочен план);
- Създаване на общи стандарти за типа, структурата, обхвата и формата на метаданните и данните, хармонизирани с ЕС на ниво град (краткосрочен план);
- Определяне на приоритетните научни теми, свързани с града, откритите и зелените пространства, сградите, инфраструктурата, строителните материали и човешкото здраве и оценка на устойчивостта им (краткосрочен план);
- Организиране на подходящо образование и обучение на всички нива - от политиците до обществеността, въз основа на оценка на образователните потребности (краткосрочен план);
- Насърчаване на партньорствата, изграждането на мрежи и сътрудничеството между различните възрастови, полови, етнически, професионални и социални групи, включително тези в неравностойно положение (краткосрочен план).

Заинтересовани страни

Заинтересованите страни от обществения сектор включват министерствата и техните органи, свързани със сектора. Секторните професионални съюзи и асоциации, строителните и застрахователните компании и частните консултанти са други участници, които имат важна роля за успешното изпълнение на Плана за действие. Академичните среди и научно-изследователските институти също играят основна роля, заедно с гражданското общество и местните и регионалните власти и техните органи.

ВОДИ

Въздействие от изменението на климата

Очаква се изменението на климата да окаже значително въздействие върху хидрологията на реките в България, като прогнозите са за спад с около 10 процента за следващите 30 години. Възможно е да настъпят значителни промени в сезонното разпределение на оттока на реките, с увеличение през зимата и пролетта и спад през лятото и есента.

Рисковете и уязвимостта, свързани с водите, включват опасност от наводнения и суша. Рисковете от наводнения засягат цялата страна, докато рисковете от засушаване застрашават районите с прогнозиран недостиг на вода. Районите, които използват подпочвени води, са с по-нисък риск. Вероятни са по-високи рискове в районите, които използват повърхностни води и имат значителни туристически дейности. Черноморският район изглежда най-уязвим по отношение на риска от недостиг на вода.

Основните уязвимости по отношение на изменението на климата са системите за производство на водоелектрическите централи, водните услуги (водоснабдяване, канализация и мелиорация), състоянието и готовността на водната инфраструктура, както и готовността на операторите и населението, поради липса на предишен опит с наводнения и засушаване. Рисковете за инфраструктурата и услугите произтичат от щети, неправилна експлоатация и нискокачествени или недостатъчни услуги. Биологичното разнообразие е изложено на риск в резултат от наводненията и засушаванията

Стратегически и оперативни цели и дейности

По-подробно, действията в трите стратегически области са следните:

1.Подобряване на управлението за адаптация

- Адаптиране на правната рамка с оглед превръщането ѝ в инструмент за справяне с въздействието от изменението на климата (изясняване на ролите и отговорностите за адаптация към изменението на климата; синхронизиране на периодите на планиране между генералните ВиК планове и плановете за управление на речните басейни и на риска от наводнения [ПУРБ и ПУРН]; въвеждане на икономически стимули за промяна на поведението)
2. *Укрепване на базата от знания и осведомеността*
- Максимално използване на научноизследователски и образователни институции (осигуряване на средства за изследвания в областта на адаптацията към изменението на климата и прилагане на иновации в областта; осигуряване на научноизследователска подкрепа за Басейновите дирекции чрез рамкови споразумения недостатъчни услуги. Биологичното разнообразие е изложено на риск в резултат от наводненията и засушаванията.
 - Подобряване на осведомеността, образованието и обучението (подготовка и разпространение на брошури и видео материали, свързани с адаптацията към изменението на климата; включване на адаптацията към изменението на климата в учебните програми за начално и средно образование; подготовка и провеждане на обучения за държавната администрация и ВиК операторите)
 - Подобряване на мониторинга и гъвкавостта (разширяване и надграждане на мрежите за мониторинг на валежите, водните ресурси и използването на водите, свързани с изменението на климата; създаване на динамична, обществено достъпна ГИС база данни)
3. *Подобряване на управлението за адаптация на водната инфраструктура*
- Адаптиране на проектирането и строителството (преглед и актуализиране на нормите за проектиране и строителство)
 - Адаптиране на експлоатацията (разработване на методика и оценка на адаптивния капацитет на значими обекти от водната инфраструктура, включване на мерки за адаптация към изменението на климата в експлоатационните планове на инфраструктурата)

Приоритетни действия

Планът за действие идентифицира следните приоритетни действия, които следва да бъдат предприети в краткосрочен и средносрочен план:

- Изясняване на ролите и отговорностите по отношение на адаптацията към изменението на климата (краткосрочен план);
- Подготовка и разпространение на брошури и видео за адаптация към изменението на климата (краткосрочен план);
- Разширяване и надграждане на мрежите за мониторинг на валежите, водните ресурси и използването на водите, свързани с адаптацията към изменението на климата (средносрочен план);
- Създаване на динамична, обществено достъпна ГИС база данни (средносрочен план);
- Преглед и актуализиране на нормите за проектиране и строителство (краткосрочен план).

Заинтересовани страни

Заинтересованите страни от обществения сектор включват министерства и техните органи, свързани със сектора, както и басейновите дирекции. Държавният регулатор също е важна

заинтересована страна. Академичните среди и научно-изследователските институти играят основна роля, заедно с гражданското общество и местните и регионалните власти и техните органи.

Изготвянето на ПИРО е съобразено с програмите от мерки в плановете за управление на речните басейни и с програмите от мерки в плановете за управление на риска от наводнения към басейновите дирекции, както и осигурява съгласуваност с всички други приложими планове и програми в областта на опазването на околната среда или адаптацията към изменението на климата, разработени на национално, областно или общинско ниво.

Ефектите от влиянието на изменението на климата, които се изразяват в покачване на температурите, намаляване на валежите, промяна в оттока на реките и в екосистемите и засушаване (от една страна), но и в проблеми, свързани с внезапни наводнения (от друга страна) е вече факт в определени райони на България, най-вече в долната част на басейна на р. Арда, р.Тунджа, р. Марица и р. Бяла.

Предвидени мерки в Плана за управление на риска от наводнения:

По приоритет 2: По-висока степен на защита на критичната инфраструктура и бизнеса с. Оризари. Община Родопи

Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна

Почистване на десния бряг на р. Марица в зоната на с. Оризари от дървета, храсти, дънери и др. - дължина 3000 м и площ 150 дка.

с. Кадиево, Община Родопи

Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна

Ежегодно почистване коритото на р. Въча, в зоната на с. Кадиево от дървета, храсти и др. – дължина 3000 м, площ – 150 дка.

Основно почистване – 500 лв./дка; ежегодно почистване – 300 лв./дка

С. Войсил; с. Костиево; с. Цаланица, Община Родопи

Почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна
Периодично почистване коритото на р. Потока - 3000 м нагоре по течението от моста на
магистрала "Тракия" и 4500 м надолу, площ за почистване - 150 дка.
Основно почистване - 500 лв./дка; ежегодно почистване - 300 лв./дка

ЧАСТ VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

За целите на наблюдението и оценката се изгражда система, която включва формите и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката, както и системата на докладване и осигуряване на информация и публичност. Описанието на тази система и на действията, които ще осигурят нейното ефективно функциониране, са част от структурата на ПИРО.

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво

местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на плана на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана и на база на определените индикатори за наблюдение и оценка. Особено внимание трябва да се отдели на организацията и методите за изпълнението на плана и на програмата, прилагани от съответните органи и звена.

Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО за периода 2021-2027 г. са посочени в матрица на индикаторите - **Приложение № 3**. За да се осигури необходимата информация за процеса на наблюдение за всеки индикатор са посочени мерните единици, в които ще се измерва, източниците на информация, периодичността на събирането на информация, базовата стойност за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на плана. При наличие на достатъчно информация и данни на периодична база могат да се определят и междинни стойности на индикаторите по ключови приоритети.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИР се имат предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021 -2027 г.

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на плана, въз основа на събраната обективна информация и данни, отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики.

Индикаторите за наблюдение обхващат физическите характеристики (параметри) по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни. За целите на плана се използват два вида индикатори: за продукт и за резултат.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на общината. По някои от приоритетите те се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за периода. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи - с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Типа индикатор, който се прилага към съответен приоритет или цел зависи от конкретиката на формулираните цели, приоритети и мерки в ПИРО. Най-общо индикаторите за продукт измерват напредъка по отношение на приоритетите и мерките, а индикаторите за резултат - по отношение на целите. Въпреки това е възможно за даден приоритет да се формулира както индикатор за продукт, така и индикатор за резултат. Индикаторите за резултат се

формулират само по отношение на целите. С индикаторите за продукт се измерват и постигането на мерките, но не е задължително да се формулират за всяка отделна мярка, дейност или проект - включването на индикатори по отношение на мерките зависи от конкретната ситуация.

В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО НА ОБЩИНА РОДОПИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

Индикатори за продукт							
Приоритет	Мярка	Кратко описание	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Целева стойност	Период на отчитане
Стратегическа цел 4: Икономическо развитие, чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на предприемачеството, стимулиране на инвестициите в иновации, неутрални към климата производства, туризъм и селско стопанство							
Приоритет 1	Мярка 1	Стимулиране на създаване и развитие на местен бизнес и привличане на инвеститори, чрез създаване на нови индустриални и технологични паркове.	Предприятия, получаващи подкрепа чрез инструментите на НКИЗ	брой	Община Родопи, МИ	10	3г.
Приоритет 2	Мярка 1	Подкрепа за създаване на нови микро- и малки фирми в общината. Стимулиране на стартъри, в т.ч в технологични производства и услуги;	1.Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	брой	Община Родопи, ИСУН	30	3г.
			2.Стартиращи предприятия, които получават подкрепа	брой		10	
Приоритет 2	Мярка 2	Изграждане на нова предприемаческа култура, придобиването на предприемачески, управленски и бизнес умения, както и професионални и ИТ умения. Предоставяне на целенасочена консултантска подкрепа за стартиране на самостоятелна стопанска дейност;	1.Заинтересовани страни, участващи в процеса на опознаване на сферата на предприемачеството	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.
			2.МСП, инвестиращи в развитие на уменията	брой		10	
Приоритет 2	Мярка 6	Създаване на възможностите за заетост чрез самонаемане;	1.Заинтересовани страни, участващи в процеса на опознаване на сферата на предприемачеството	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.
			2.МСП, инвестиращи в развитие на уменията			10	

Приоритет 2	Мярка 7	Насърчаване на предприемачеството сред уязвимите групи на пазара на труда, включително и социалното предприемачество за безработни лица, хора с увреждания и лица от групи в неравностойно положение	1. Заинтересовани страни, участващи в процеса на опознаване на сферата на предприемачеството 2. МСП, инвестиращи в развитие на уменията	брой брой	Община Родопи, ИСУН	2 5	3г.
Приоритет 2	Мярка 8	Насърчаване на кооперирането между местните предприятия чрез подпомагане на клъстерирането и предоставянето на подкрепа за веригите на доставките, особено в случаите на привличане на стратегически инвеститори.	МСП, инвестиращи в развитие на уменията	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.
Приоритет 3	Мярка 1	Преодоляването на технологичното изоставане и повишаване общата производителност	1. Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства 2. Предприятия, получаващи подкрепа чрез финансови инструменти	брой	Община Родопи, ИСУН	30 5	3г.
Приоритет 3	Мярка 2	Внедряване на иновативни решения в земеделската практика и изграждане на подходяща инфраструктура	Предприятия, които си сътрудничат с научноизследователски институции	брой	Община Родопи, ИСУН	20	3г.
Приоритет 3	Мярка 3	Развитие на цифровата инфраструктура в общината и използване на цифрови технологии от земеделските производители	Предприятия, получаващи подкрепа за цифровизиране на своите продукти и услуги	брой	Община Родопи, ИСУН	20	3г.
Приоритет 3	Мярка 4	Инвестиции в производството на плодове, зеленчуци, както и в животновъдството и биологично производството	Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства*	брой	Община Родопи, ИСУН	30	3г.
Приоритет 3	Мярка 5	Интервенции към пчеларството и лозаро-винарския сектор	Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	брой	Община Родопи, ИСУН	10	3г.

Приоритет 3	Мярка 6	Разнообразяване на икономиката с цел запазване на заетостта на местното население; насърчаване развитието на микро и МСП,	Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	брой	Община Родопи, ИСУН	20	3г.
Приоритет 3	Мярка 7	Активизиране на бизнеса чрез насърчаването на индивидуалното и колективното предприемачество	Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	брой	Община Родопи, ИСУН	10	3г.
Приоритет 3	Мярка 8	Въвеждане на нови технологии и иновации в МСП	Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	брой	Община Родопи, ИСУН	30	3г.
Приоритет 3	Мярка 9	Повишаване на конкурентоспособността на селскостопанския сектор: насърчаване на научноизследователската дейност, иновациите и енергоефективните решения модернизиране на стопанствата; подобряване на инфраструктурата, свързана със селското стопанство; професионално обучение и информационни дейности за заетите в селското стопанство	Предприятия, които си сътрудничат с научноизследователски институции	брой	Община Родопи, ИСУН	10	3г.
Приоритет 3	Мярка 10	Прилагане на ВОМР и МИРГ	Водени от общностите стратегии за местно развитие и Местна инициативна рибарска група	брой	Община Родопи, ИСУН	2	3г.
Приоритет 3	Мярка 11	Ограничаване на използването на висококатегорийни земеделски земи за нуждите на промишлеността и складовото стопанство чрез насочване на инвеститорския интерес посредством инфраструктурно обезпечаване на територии със слабопродуктивни земи		брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.

Приоритет 3	Мярка 12	Прилагане на интегрирани (устройствени и агротехнически) решения за рекултивация и използване на замърсените територии (отглеждане на технически култури и др.).	Предприятия прилагачи интегрирани решения за рекултивация	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 4	Мярка 1	Подкрепа за изграждане на специализирана инфраструктура за оползотворяване на туристическите ресурси и развитието на различни видове туризъм, включително и транспортна инфраструктура до туристическите обекти	Маршрути с подобрена транспортна достъпност	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.
Приоритет 4	Мярка 2	Подкрепа за интегриране на културно-историческото наследство с тематични туристически маршрути (винени, религиозни, природно -екологични и др.)	Обекти включени в тематични туристически маршрути	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 4	Мярка 3	Повишаване на професионалната квалификация на заетите в туризма	МСП, инвестиращи в развитие на уменията	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 4	Мярка 4	Създаване и развитие на регионален туристически продукт	Съвместни проекти	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.
Приоритет 5	Мярка 1	Стимулиране на иновационни МСП;	Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	брой	Община Родопи, ИСУН	10	3г.
Приоритет 5	Мярка 2	Разширяване на мрежите за бизнес иновации и подкрепа за иновационни клъстери	Съвместни проекти	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.

Приоритет 5	Мярка 3	Подкрепа на дейности за въвеждане на нови технологии, в т.ч. за намаляване на ресурсната и енергийна ефективност на производството	Предприятия, получаващи подкрепа чрез безвъзмездни средства	брой	Община Родопи, ИСУН	15	3г.
Приоритет 6	Мярка 1	Инвестиции в цифровата инфраструктура	Предприятия, получаващи подкрепа за развитие на цифровата инфраструктура	брой	Община Родопи, ИСУН	10	3г.
Приоритет 6	Мярка 2	Цифрова трансформация на малките предприятия	Предприятия, получаващи подкрепа за цифровизиране на своите продукти и услуги	брой	Община Родопи, ИСУН	10	3г.
Приоритет 6	Мярка 3	Подкрепа на социалната икономика чрез цифрова трансформа	Цифрови услуги и продукти, разработени за предприятията	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 6	Мярка 4	Подкрепа за повишаване на квалификациите и за преквалификация на работната сила с цел подготвянето ѝ за бъдещите предизвикателства, свързани с цифровизацията и автоматизацията	МСП, инвестиращи в развитие на уменията	брой	Община Родопи, ИСУН	10	3г.
Приоритет 7	Мярка 1	Създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места	Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 7	Мярка 2	Инвестиране в специализирани болници и отделения, в които се извършват дейности за долекуване, продължително лечение и рехабилитация и хосписи запациенти, които имат нужда от продължителен болничен престой и не могат да се обслужват сами в домашна обстановка	Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	Кв.м	Община Родопи, ИСУН	500	3г.

Приоритет 7	Мярка 3	Инвестиране в СМР и ремонтни дейности за създаване на медицински кабинети за новозавършили общопрактикуващи лекари в неатрактивни райони на страната	Капацитет на подкрепяната инфраструктура за здравни грижи	Кв.м	Община Родопи, ИСУН	300	3г.
Приоритет 7	Мярка 4	Икономически ефективни мерки за намаляване на основни рискови за здравето фактори и подобряване профилактиката на болестите	Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 7	Мярка 5	Реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях с цел намаляване на нивото на праховите частици в атмосферата и за безпроблемно придвижване на пациентите и на здравните екипи.	- Дължина на реконструирани или модернизираните пътища - Дължина на реконструирани или модернизираните улици и тротоари	метра	Община Родопи, ИСУН	5000	3г.
Приоритет 7	Мярка 6	Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения, вкл. в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони, с цел осигуряване на населението на качествена питейна, отговаряща на хигиенно-санитарните норми.	1.Дължина на модернизирана водопроводна мрежа 2.Реконструирани резервоари за питейна вода 3.Изградени резервоари за питейна вода	метри	Община Родопи, ИСУН	-	3г.
Приоритет 8	Мярка 1	Създаване на нови социални услуги за резидентна грижа за възрастни хора	Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура (различна от жилищна)	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 8	Мярка 2	Създаване на нови социални и интегрирани. здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания	Капацитет на създадената временна инфраструктура за настаняване	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.

Приоритет 8	Мярка 3	Създаване на съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания	Създадени нови на съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.
Приоритет 8	Мярка 4	Изграждане на Центрове за ранно детско развитие, с финансиране на здравни, образователни и социални дейности на едно място,	Капацитет на създадената временна инфраструктура за настаняване	брой	Община Родопи, ИСУН	2	3г.
Приоритет 9	Мярка 1	Осигуряване достъпа до качествено предучилищно и училищно образование	Реализирани проекти	брой	Община Родопи, ИСУН		3г.
Приоритет 9	Мярка 2	Изграждане на адекватна инфраструктура за образование	Реализирани проекти	брой	Община Родопи, ИСУН	25	3г.
Приоритет 9	Мярка 3	Прилагане на ефективни мерки за включване на децата от уязвимите групи към образование	Капацитет на класните стаи на подкрепяната инфраструктура за грижи за деца (нови или модернизирани)	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 9	Мярка 4	Постигане на гъвкавост на образователната система спрямо промените и изискванията на бизнеса и местните пазари на труда	Преструктурирани и създадени нови специалности	брой	Община Родопи, ИСУН	2	3г.
Приоритет 9	Мярка 5	Разширяването на дуалното обучение и увеличаване на възможностите за осъществяването му по различни професии, което да е съобразено с потребностите на бизнеса на регионално и местно ниво	Осигурено обучение по професии	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 9	Мярка 6	Осигуряване на безплатен безжичен интернет за училищата в общината, съгласно инициативата WiFi4EU	Училища осигурени училища с безжичен интернет	брой	Община Родопи, ИСУН	11	3г.

Приоритет 9	Мярка 7	Инвестиции в ключови умения, включително на компютърни и цифрови умения на човешките ресурси, в подкрепа на широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги	Преминали обучение в ключови умения, включително на компютърни и цифрови умения на човешките ресурси, в подкрепа на широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги	брой	Община Родопи, ИСУН	-	3г.
Приоритет 9	Мярка 8	Прилагане на комплексна оценка на потребностите на базата на разработени модели за работа и провеждане на обучения на служители, професионалисти и др	1.Извършени комплексни оценки на потребностите 2.Преминали обучения служители	брой брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 9	Мярка 9	Осигуряване на условия за качествена заетост на трудоспособните лица	Осигурена заетост на трудоспособни лица	брой	Община Родопи, ИСУН	100	3г.
Приоритет 9	Мярка 10	Осигуряване на достъп до програми за активиране, ориентиране, обучение и заетост;	1.Участия на общината в програми 2.Преминали обучение	брой брой	Община Родопи, ИСУН	-	3г.
Приоритет 9	Мярка 11	Подкрепа за бърз преход от училище и безработица към работа и успешно включване в активен икономически живот, в т.ч. чрез стажове, чиракуване, професионално, неформално и самостоятелно обучение и придобиване на умения	1.Проведени професионални стажове и обучения. 2.Преминали професионални стажове и обучения.	брой брой	Община Родопи, ИСУН	10 150	3г.
Приоритет 10	Мярка 1	Опазване на паметниците на културното наследство, включително реставрация, консервация и социализация	Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 10	Мярка 2	Изграждане на съпътстваща инфраструктура на значими археологически и природни обекти и превръщането им в туристически атракции	Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.

Приоритет 10	Мярка 3	Маркетинг на дестинациите с акцент върху по-значими културни и природни атракции чрез обмен на ноу-хау и добри практики в областта на туризма	Капацитет на подкрепяната инфраструктура в областта на културата и туризма	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.
Приоритет 10	Мярка 4	Използване на интерактивни и смарт технологии, в т.ч. виртуална реалност, wi-fi осигуряване на обектите	Цифрови услуги и продукти, разработени за предприятията	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 10	Мярка 5	Поддръжка, възстановяване и подобряване на културното и природното наследство на селата и селския ландшафт и др, включително: - Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, - Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности от общинско значение, включително паркове, градини, улично озеленяване и площи;	Зелена инфраструктура, изградена с цел приспособяване към изменението на климата	брой	Община Родопи, ИСУН	10	3г.
Приоритет 10	Мярка 6	Подобряване на училищната спортна инфраструктура	Реконструирани и модернизирани училищни спортни зали и площадки	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 10	Мярка 7	Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска спортна инфраструктура, вкл. открити и закрити спортни площи, за насърчаване на масовия спорт и провеждането на масови спортни събития.	Реконструирани и модернизирани спортни зали и площадки	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.

Приоритет 11	Мярка 1	Подмяна и модернизация на водопроводната мрежа;	1.Дължина на модернизирана водопроводна мрежа	метри	Община Родопи, ИСУН	-	3г.
Приоритет 11	Мярка 2	Реконструкция на съществуващи и изграждане на резервоари за питейна вода.	1.Реконструирани резервоари за питейна вода 2.Изградени резервоари за питейна вода	брой брой	Община Родопи, ИСУН	-	3г.
Приоритет 11	Мярка 3	Изграждане на нови и реконструкции на канализационни системи	Дължина на мрежите за събиране на отпадъчни води, новоизградени или консолидирани	метри	Община Родопи, ИСУН	-	3г.
Приоритет 11	Мярка 4	Осигуряване на подходяща технология на пречистване на водите, изготвяне на оценка за приложимостта и икономическата обосновааност на централизирано отвеждане и пречистване на отпадъчните води в малките населени места, с разпръснато и намаляващо население	Нов или подобрен капацитет за пречистване на отпадъчни води	Куб. метра	Община Родопи, ИСУН	-	3г.
Приоритет 11	Мярка 5	Изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на водоснабдителни системи и съоръжения в агломерации с под 2000 е.ж. в селските райони;	1.Дължина на модернизирана водопроводна мрежа 2.Реконструирани резервоари за питейна вода 3.Изградени резервоари за питейна вода	Метри брой	Община Родопи, ИСУН	-	3г.
Приоритет 12	Мярка 1	Насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници, особено от биомаса и биогорива в съответствие с НПДЕВИ	Допълнителен капацитет за производство на енергия от възобновяеми източници (електроенергия, топлинна енергия)	MW/h	Община Родопи, ИСУН	-	3г.

Приоритет 12	Мярка 2	Топлинна изолация на ограждащите конструкции на сградите и подмяна на дограма.	Домакинства, получили подкрепа за подобряване на Енергийните характеристики на жилището си	брой	Община Родопи, ИСУН	-	3г.
Приоритет 12	Мярка 3	Подобряване на енергийната ефективност на уличното осветление (УО) и парковото осветление	Реконструирана или новоизградена мрежа осветителни тела	брой	Община Родопи, ИСУН	10	3г.
Приоритет 12	Мярка 4	Монтаж на котли на биомаса/дървесни пелети, слънчеви колектори за БГВ и др	Обществени сгради, получили подкрепа за подобряване на енергийните им характеристики	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 12	Мярка 5	Подобряване ефективността на сградните инсталации	Домакинства, получили подкрепа за подобряване на енергийните характеристики на жилището си	брой	Община Родопи, ИСУН	100	3г.
Приоритет 12	Мярка 6	Оптимизира събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба	Допълнителен капацитет за рециклиране на отпадъци	тона	Община Родопи, ИСУН	50	3г.
Приоритет 12	Мярка 7	Приоритетна рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания	Площ извън защитените зони по „Натура 2000“, обхванати от мерки за опазване и възстановяване	дка	Община Родопи, ИСУН	2	3г.
Приоритет 13	Мярка 1	Разработване и актуализиране на плановете за управление на защитени територии и на защитени зони от Националната екологична мрежа.	Инвестиции в местни екосистеми за развитие на умения	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.

Приоритет 13	Мярка 2	Мониторинг, обхващащ защитените територии и зони, както и мониторингът извън тях, касаещ ценни, редки и защитени растителни и животински видове.	Инвестиции в местни екосистеми за развитие на умения	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.
Приоритет 13	Мярка 3	Разработването на планове за действие за застрашени животински и растителни видове, както и опазването, поддържането и възстановяването на местообитания и видове в района	Инвестиции в местни екосистеми за развитие на умения	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.
Приоритет 13	Мярка 4	Създаване и актуализация на база данни за рискови зони, доизграждане на системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, активиране на свлачищни райони,	Нови или усъвършенствани системи за наблюдение на бедствия, за готовност и за предупреждение и реагиране Зони, обхванати от мерки за защита срещу горски пожари	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.
Приоритет 13	Мярка 5	Почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения, изследване на последиците от промените в климата	Новопостроени или консолидирани защитни съоръжения по крайбрежни ивици, речни и езерни брегове и свлачища за защита на хора, активи и естествената околна среда	брой	Община Родопи, ИСУН	3	3г.
Приоритет 13	Мярка 6	Изграждане на съоръжения за борба с ерозията, залесяване на обезлесени участъци, устойчиво използване на земите и други	Новопостроени или консолидирани защитни съоръжения по крайбрежни ивици, речни и езерни брегове и свлачища за защита на хора, активи и естествената околна среда	брой	Община Родопи, ИСУН	4	3г.
Приоритет 14	Мярка 1	Изграждане на скоростен път „Пловдив-Асеновград“	Дължина на новите пътища, получили подкрепа	метра	Община Родопи, ИСУН	5200	3г.
Приоритет 14	Мярка 2	Модернизиране на пътя Чепеларе-Хвойна-Храбрино-Пловдив	Дължина реконструираните пътища, получили подкрепа				

Приоритет 14	Мярка 3	Изграждане на жп връзка с летище Пловдив	Дължина на реконструираниите ЖП линии		Община Родопи,		
Приоритет 14	Мярка 4	Подобряване на техническата инфраструктура в общината - строителство /изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища и съоръженията и принадлежностите към тях за осигуряване на достъп до туристически, исторически обекти, както и достъп до образователни, здравни и социални услуги в населените места	Дължина на реконструираниите или модернизираните пътища	метра	Община Родопи, ИСУН	3500	3г.
Приоритет 14	Мярка 5	Подобряване на техническата инфраструктура в общината - строителство /изграждане, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях за осигуряване на достъп до туристически, исторически обекти, както и достъп до образователни, здравни и социални услуги в населените места	1.Дължина на реконструираниите модернизираните тротоари улици или и	метра	Община Родопи, ИСУН	-	-
Приоритет 14	Мярка 5	Насърчаване изграждането на местната инфраструктура, обновяването на селата, предлагането на местни основни услуги и опазването на местното културно и природно наследство - създаване, подобряване и разширяване на дребна по мащаби инфраструктура, въвеждане и използване на възобновяеми източници; инфраструктура за отдих, туристическа информация и обозначаване на туристически обекти	1.Модернизирани публични пространства – площади и паркове 2.Озеленени улици и пространства 3.Маркирани и обозначени туристически маршрути 4.Въведени ВЕЙ за улично осветление	дка брой брой брой	Община Родопи, ИСУН		

Приоритет 15	Мярка 1	Осигуряване на свързаност към единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) на администрацията на общината	Осъществена свързаност към единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ)	брой	Община Родопи, ИСУН	1	3г.
Приоритет 15	Мярка 2	Осигуряване на по-добър достъп до приложения за електронна търговия, електронно управление и електронно здравеопазване	Цифрови услуги и продукти, разработени за предприятията	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 15	Мярка 3	Подобряване достъпа до и развитието на он-лайн публични услуги	Публични институции, получаващи подкрепа за разработване на цифрови услуги и приложения	брой	Община Родопи, ИСУН	5	3г.
Приоритет 15	Мярка 4	Развитие на широколентова инфраструктура и преодоляване на т.нар. „цифрова изолация“ на слабо населените и периферни райони на общината.	1. Допълнителен брой домакинства с широколентов достъп с много голям капацитет 2. Допълнителен брой предприятия с широколентов достъп с много голям капацитет	брой брой	Община Родопи, ИСУН	500 -	3г.

Индикатори за резултат						
Стратегическа цел	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Целева стойност	Базова стойност
Стратегическа цел 1 Икономическо развитие, чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на предприемачеството, стимулиране на инвестициите в иновации, неутрални към климата производства, туризъм и селско стопанство	Работни места, създадени в подкрепяните структури	брой	НСИ, Община, Агенция за МСП, Агенция по заетостта и др.	3г.	200	50
	Частни инвестиции, допълващи публичната подкрепа (безвъзмездни средства, финансови инструменти)	хил. лв.			60 000	47 752
	МСП, въвеждащи иновативен продукт или процес	брой			50	29
	МСП, въвеждащи иновация на равнището на предприятия				0	0

	<p>МСП, които се възползват от дейности за развитие на умения, осъществявани чрез местна/регионална екосистема</p> <p>Подпомагани стажове в МСП</p> <p>Служители на МСП, които са преминали продължаващо професионално образование и обучение (продължаващо ПОО)</p> <p>Служители на МСП, които са преминали алтернативно обучение за дейности в областта на услугите с интензивно развитие на знанията (KISA)</p> <p>Служители на МСП, които са преминали официално обучение за развитие на знанията (KISA) (по видове умения: технически, управленски, предприемачески, екологични, други)</p>	брой				
		брой				
		брой			0	0
		брой				
		брой				
		брой				
Стратегическа цел 2						
Подобряване на социалната среда	Годишен брой на децата, използващи подкрепяната инфраструктура за грижи за деца	брой			1 500	1286
	Годишен брой на децата, използващи подкрепяната образователна инфраструктура	брой			1600	1437
	Лица с достъп до подобрени здравни услуги	брой			32323	2698
	Годишен брой на лицата, които използват подкрепяните здравни заведения	брой			-	-
	Годишен брой на лицата, които използват подкрепяните съоръжения за социални грижи	брой			-	-
	Средно време за реагиране при спешни медицински случаи в подкрепяната област	брой				

Стратегическа цел 3 Подобряване на екологичната инфраструктура	Жители, свързани към подобрени системи за снабдяване с вода	брой			32323	5605
	Жители, свързани поне към системи за вторично пречистване на отпадъчни води	брой				
	Загуби на вода	%			-	-
	Адекватно третиран отпадъчни води	%				
	Жители, които имат достъп до нова или модернизирана зелена инфраструктура в градските райони	%			32323	32323
	Домакинства с подобрени енергийни характеристики на своите жилища	брой				-
	Сгради с подобрена енергийна класификация (обществени нежилищни)	брой			20	5
	Предприятия с подобрени енергийни характеристики	брой			50	29
	Общо произведена енергия от възобновяеми източници (електроенергия, топлинна енергия)	Mw/h			-	-
	Енергия от възобновяеми източници: капацитет, свързан към мрежата (оперативен)	Mw/h				
	Жители, които се ползват от мерки за защита от наводнения	брой			-	-
	Жители, които се ползват от мерки за защита от горски пожари	брой				
	Жители, обслужвани от съоръжения за рециклиране на отпадъци и малки системи за управление на отпадъци	брой			32323	-
	Рециклирани отпадъци	%				
	Възстановени отпадъци	%				

Стратегическа цел 4 Балансирано териториално развитие	Ползватели на новоизградени, реконструирани или модернизирани пътища	брой			32323	6043
	Спестено време вследствие на подобрената пътна инфраструктура	час			-	-
	Ползватели на новоизградени, реконструирани или модернизирани улици	брой			32323	32167

ЧАСТ VIII.

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА, СЪГЛАСНО УСЛОВИЯТА НА ЧЛ.32 ОТ ЗРР

Настоящият документ представя резултатите от оценката на социално-икономическото въздействие на ПИРО на община Родопи 2021-2027 г. Изготвена е в съответствие с чл. 32 на ЗРР едновременно с изработването на Плана за интегрирано развитие на общината. Плана за интегрирано развитие на община Родопи за периода 2021-2027 г. е основополагащ, стратегически, динамичен документ и важен инструмент при формирането и провеждането на устойчиво и балансирано местно развитие в посочената територия. Документът очертава средносрочната перспектива за икономическо, социално, инфраструктурно и екологично развитие на общината за период от седем години.

Предварителната оценка на ПИРО на община Родопи има за цел да подобри качеството на документа, като проследи неговата външна и вътрешна свързаност, съответствие със стратегически и планови документи на областно, регионално, национално и наднационално ниво, неговата ефективност, ефикасност, релевантност, въздействие и устойчивост.

Специфичните цели са следните:

- Да се гарантира съгласуваност на ПИРО и заложените в него стратегически цели и приоритети с документите, които са от значение за подготовката на плановете на национално и европейско ниво, секторните стратегии, Интегрирана териториална стратегия за развитие на ЮЦР за периода 2021-2027, Национална програма за развитие България 2030
- Да се гарантира съгласуваност на ПИРО, като се оцени социално-икономическия анализ и SWOT-анализа, реалистичността и адекватността на заложените цели и приоритети за местно развитие, предвидената система за наблюдение, оценка и актуализация, включително предложените индикатори, необходимите действия за осигуряване на информация и публичност и прилагане на принципа на партньорство и програмата за реализация;
- Да се гарантира спазване на принципа на съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници;
- Да се гарантира правилното прилагане на хоризонталните принципи на ЕС в областта на равните възможности, равен достъп, недискриминация, устойчиво развитие и др.;
- Да се прецени адекватността на общата оценка на необходимите ресурси за реализация на ПИРО за периода 2021-2027 г.;
- Да се оценят дейностите, предложени за прилагането на принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност;
- Да се оцени съответствието, целесъобразността и ефективността на Програмата за реализация на ПИРО за периода 2021-2027 г.

За постигането на тези цели са изпълнени следните задачи:

- Извършена оценка на обхвата и фокуса на анализа на актуалните тенденции и процеси, проблеми и потенциали на икономическото, социалното, инфраструктурното и екологичното развитие на община Родопи;
- Извършена оценка на съответствието и обвързаността на SWOT-анализа със социално-икономическия анализ и с дефинираните цели и приоритети за развитие на общината;
- Извършена оценка на реалистичността и приложимостта на визията, целите и

приоритетите за развитие на общината за периода 2021-2027 г., интегрираността и взаимодействието между отделните приоритети и стратегически цели, както и тяхното съответствие и обвързаност с релевантните стратегически документи на регионално, национално и европейско ниво;

- Извършена преценка на обема и ефективността на предвидените финансови ресурси за постигането на целите на ПИРО за развитие за периода 2021-2027 г. и обосноваването на разпределението им спрямо заложените цели и приоритети;
- Извършен анализ на уместността, яснотата и броя на индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО за периода до 2027 г., включително по отношение на информационното му осигуряване;
- Извършена оценка на описаните действия и механизми за наблюдение, оценка и актуализация на ПИРО, включване на партньорите в процеса на тяхното разработване и изпълнение, както и дейностите за информационно осигуряване и публичност на плана;
- Извършена оценка на съответствието, целесъобразността и ефективността на Програмата за реализация на ПИРО за периода 2021-2027 г.

При изготвянето на предварителната оценка Изпълнителят е взел предвид и съблюдавал изискванията на Закона за регионалното развитие и на Правилника за неговото прилагане. Изпълнителят също е координирал разработването на предварителната оценка с Възложителя.

Основните критерии, които са използвани при предварителната оценка са критериите за приложимост, обоснованост, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост.

ОЦЕНКА НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ПИРО

В структурно отношение оценката е извършена на базата на основните дейности, застъпени в ИТСР на ЮЦР 2021-2027г „Националната програма за развитие: България 2030

Елементите на Плана за интегрирано развитие са дефинирани в Закона за регионално развитие и включват следното:

- Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната община.
- Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027г
- Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност.
- Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини
- Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие.
- Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия
- Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО.
- Предварителна оценка, съгласно условията на чл. 32 от ЗИД на ЗРР .

1.ОЦЕНКА НА ОБХВАТА И ФОКУСА НА АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РОДОПИ

Анализът на икономическото, социалното и екологичното състояние, на нуждите и потенциалите за развитие се изготвя за територията на цялата община. В тази връзка следва да бъде описан териториалният обхват на съответната общината с всички включени в нея кметства, райони и населени места. Същевременно, тъй като развитието на съседните територии в други общини има потенциал да оказва влияние на развитието на близките до тях територии, анализът не следва да се ограничава само до териториалния обхват на общината, а следва да вземе под внимание и всички съседни територии в рамките на съседни общини, които поради съответните си специфики могат да окажат въздействие върху развитието на граничните общински територии, включени в обхвата на ПИРО. Необходимо е в синтезиран вид анализът да отразява спецификата на съответната територия, за да може на тази база в стратегическата част да се обоснове предлаганият подход за развитие за периода 2021-2027 г. Като резултат от анализа следва да се идентифицират и териториално да се дефинират конкретните за всяка община проблеми, да се направят изводи и да се посочат тенденциите за развитие на общината, като се отчитат характеристиките на вътрешния ѝ потенциал за развитие. Потенциалът за развитие се определя, като се анализират тези елементи, които са характерни за съответната територия и ще са в подкрепа на нейното бъдещо развитие.

Структурата на аналитичната част на ПИРО трябва да бъде фокусирана върху спецификата на територията на съответната община и да дава информация за основния потенциал за развитието ѝ, мястото и ролята ѝ за развитието на съответната област и приносът за развитието на региона за планиране от ниво 2. Местоположението на общината в рамките на областта и региона за планиране от ниво 2, нейните характеристики, инфраструктура и ресурси може да имат потенциал да въздействат върху развитието на останалите територии и този потенциал следва да бъде взет под внимание и анализиран.

Методиката за изготвяне на анализа, освен документално проучване на база наличните източници на информация, следва да включва и теренни проучвания (на място, чрез анкети или фокус групи) на специфичните характеристики на отделните територии, населени места или части от тях, чрез които следва да се съберат данни или информация, за които няма налични официални източници, но са важни за идентифициране на основните процеси, които протичат на съответната територия, както и за разкриване на нейния специфичен потенциал за развитие.

ОЦЕНКА

Разработеният анализ за ПИРО на община Родопи 2021-2027 г. е информативен и задълбочен. Използвани са актуални данни от официални източници на информация, които са анализирани с помощта на различни подходи и са изведени съответните изводи от тях. В структурно отношение анализът отговаря на изискванията за съдържание, посочени в Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.

Общината е разгледана в контекста на социално-икономическото развитие на областта, района и националните особености.

По-голямата част от данните са визуализирани под формата на фигури или таблици, което допринася за по-лесното им възприемане.

Анализът е проблемно ориентиран, като проследява тенденциите в развитието на общината и разглежда подробно проблемите от демографски, социално-икономически, инфраструктурен и екологичен характер.

Основните акценти в анализа са състоянието на околната среда по компоненти, развитието на мрежата от различни категории защитени територии, както и зоните, включени в националната екологична мрежа НАТУРА 2000. На тази основа са формирани изводи, които служат за SWOT анализа и обосноваването на конкретни цели, приоритети и мерки в стратегическата част.

Анализът на инфраструктурната обеспеченост се фокусира върху водоснабдителната, канализационната, транспортната, електроснабдителната и екологичната инфраструктура в територията. Тук е обърнато внимание на показателите, свързани както със съществуващата екологична инфраструктура, така и на нуждата от изграждане на такива съоръжения, потенциала и възможностите за развитие нови проекти в съответните сфери, необходимите инвестиции и др. Обърнато е внимание и на мащабни инфраструктурни проекти, които могат да окажат негативно въздействие върху околната среда и качеството на живот в региона.

Представени са и ресурсите на общината, изследвано е тяхното състояние и на тази база са изведени сравнителните предимства, които трябва да се развият за да се постигне прогрес. Според оценителя Анализът поставя добра основа за разгръщане на стратегическата рамка.

2.ОЦЕНКА НА СЪОТВЕТВИЕТО И ОБВЪРЗАНОСТТА НА SWOT-АНАЛИЗА СЪС СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИЯ АНАЛИЗ И С ДЕФИНИРАНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

SWOT-анализът е задължителна част за всеки стратегически документ, като осъществява логическата връзка между аналитичната и стратегическата част на документа.

В SWOT анализа са формирани изводи, които да служат за обосноваването на конкретни цели, приоритети и мерки в стратегическата част. Тъй като са отразени съществуващите проблеми (местни и външни за територията), които са свързани с глобални тенденции или екологични проблеми (промени в климата, загуба на биоразнообразие, деградация на почви и пр.) Изготвеният SWOT-анализ е структуриран в матрица, отразяваща влиянието на факторите за развитие, което предполага че силните и слабите страни са посочени в резултат на разработения анализ на ситуацията в общината. Съгласно класическата схема за обобщение факторите са представени в четири групи, в зависимост от това с какъв произход са те и какъв е потенциалният им ефект върху развитието. Силните и слабите страни са изведени на база вътрешните условия в общината, докато възможностите и заплахите са изведени на база външната среда. Анализът е логично построен и правилно извежда и обобщава направените в анализа констатации.

При проверка на вътрешното съответствие на SWOT-анализа не бяха открити противоречия.

Като цяло, SWOT-анализът е уловил основните изводи, направени в социално-икономическия анализ, а в стратегическата рамка са взети предвид стоящите пред развитието на общината възможности и заплахи.

3.ОЦЕНКА НА РЕАЛИСТИЧНОСТТА И ПРИЛОЖИМОСТТА НА ВИЗИЯТА, ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РОДОПИ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г., ИНТЕГРИРАННОСТТА И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО МЕЖДУ ОТДЕЛНИТЕ ПРИОРИТЕТИ И СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ, КАКТО И ТЯХНОТО СЪОТВЕТСТВИЕ И ОБВЪРЗАНОСТ С РЕЛЕВАНТНИТЕ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ НА ОБЛАСТНО, РЕГИОНАЛНО, НАЦИОНАЛНО И ЕВРОПЕЙСКО НИВО

Стратегическата част на ПИРО на община Родопи за периода 2021-2027 г. набелязва насоките за развитие на общината във всички сфери на социално-икономическия живот. Тя кореспондира пряко и е съобразена в голяма степен със заложената законодателна и стратегическа рамка на регионалното развитие на национално и европейско ниво в т.ч и с целите и посоките на интервенции на Европейските структурни и инвестиционни фондове.

Във формулираната Визия на община Родопи: „Община Родопи - привлекателен за живот и работа екологично чист район, ефективно използваща своя потенциал за постигане на устойчив растеж, създаване на нови работни места, бизнес и туризъм, със съхранено природно и културно наследство" са взети предвид основните изводи от дефинираните записи в SWOT-анализа и досегашното развитие. Решаването на ключовите проблеми и реализацията на потенциала за развитие на общината през плановия период ще даде възможност за постигане на очертаната визия, което я прави реалистична.

Оценката на стратегическата рамка на ОПР на община Родопи 2021-2027 г. е разгледана на следните нива: структура; външно съответствие; вътрешно съответствие -интегрираност, взаимодействие и допълняемост; реалистичност и приложимост; съгласуваност с общественото мнение.

Целите и приоритетите имат за задача да дадат насоката за развитие на общината за следващия програмен период, като стъпят на основата на направения преди това анализ и SWOT-анализ. Това е ключовата част на документа, където се показва начина как да се използват предимствата на общината и с минимални усилия да се постигне максимален ефект по отношение на решаването на наличните проблеми и постигането на социално-икономически напредък.

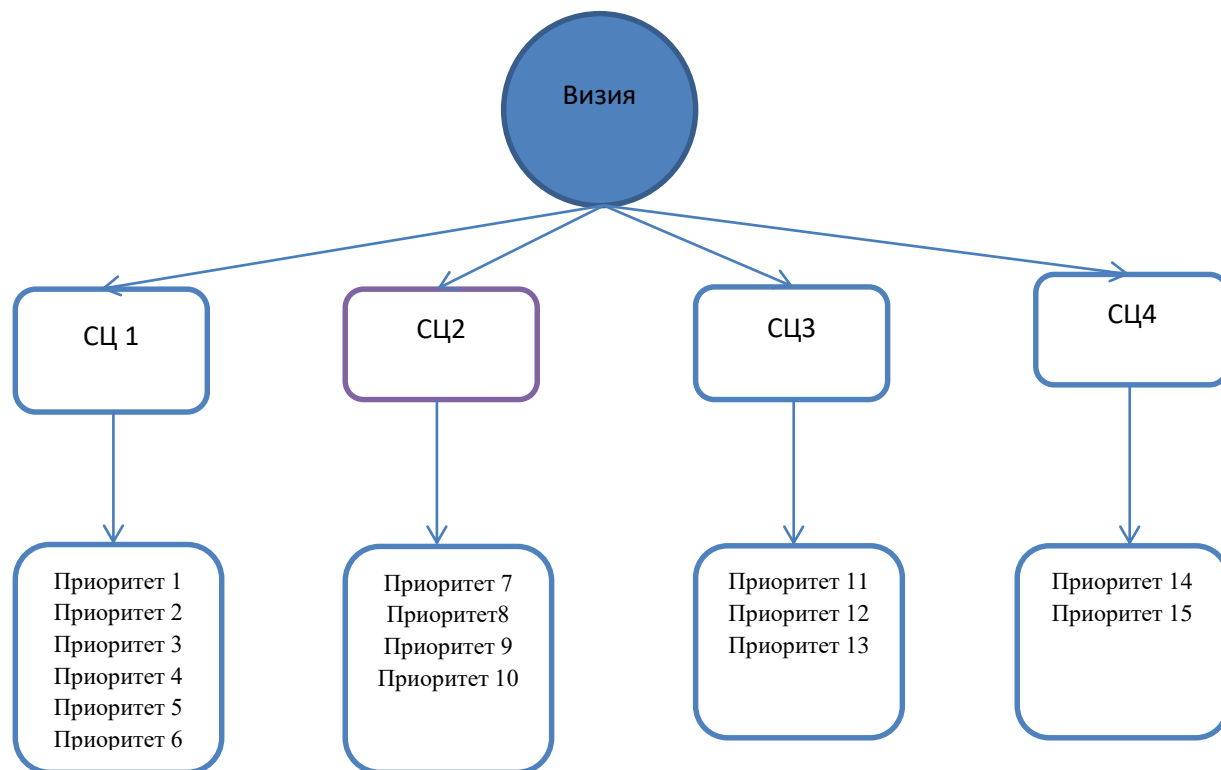
Стратегическата рамка изразява желанията на местното население за бъдещото развитие на общината и в същото време да следва насоката, определена от документите на по-високо ниво. Следва да се намери пресечната точка между желанията и възможностите за развитие, така че стратегическата рамка да бъде реалистична и да има максимално въздействие.

ВЪНШНО СЪОТВЕТСТВИЕ

Така обособените стратегически цели са насочени към четири основни направления – постигане на икономическо развитие, подобряване на социалната среда и на екологичната инфраструктура, балансирано териториално развитие.

Родопи се стреми към постигане на икономическо развитие, чрез подобряване на бизнес средата, насърчаване на предприемачеството, стимулиране на инвестициите в иновации, неутрални към климата производства, туризъм и селско стопанство; Подобряване на

социалната среда чрез осигуряване на достъп до качествени здравни услуги, достъп до специализирана дългосрочна грижа и социално включване, добро образование и обучение, основа за професионална реализация, подкрепа на културните институции и социализация и представяне на културно историческото наследство, достъп до спорт и услуги; Подобряване на екологичната инфраструктура, чрез подобряване на В и К мрежата, енергийната ефективност, опазване на биоразнообразието; Балансирано териториално развитие.

Структура на стратегическата рамка на ПИРО на община Родопи 2021-2027г.

Общинският план за развитие се разработва в момент, когато все още не е финализирано Споразумението за партньорство на Република България, определящо основните приоритетни направления, които ще бъдат финансирани в следващия програмен период, както и обема на заделените средства. Не са финализирани и оперативните програми, от които реализацията на ОПР на община Родопи е силно зависим. Тази неясна външна среда, в която се изготвя документът, увеличава риска за условност на планираните дейности и най-вече средствата за тях.

Външната съгласуваност на документа се изразява в съгласуваност с релевантните стратегически документи на областно, регионално, национално и европейско ниво:

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ БЪЛГАРИЯ 2030

НПР БГ2030 е водещият стратегически и програмен документ, който конкретизира целите на политиките за развитие на страната до 2030 г. НПР БГ2030 поставя пред страната 3 стратегически цели и 13 приоритета, като основните направления са в посока: Ускорено икономическо развитие; Демографски подем и Намаляване на неравенствата

Приоритети на ННР БГ2020	Приоритети на ПИРО Родопи
П1. Образование и умения	Приоритет 8: Добро образование и обучение, основа за професионална реализация
П2. Наука и научна инфраструктура	
П3. Интелигентна индустрия	Приоритет 1: Стимулиране на създаване и развитие на местен бизнес и привличане на инвеститори, чрез създаване на нови индустриални и технологични паркове Приоритет 2: Насърчаване на предприемачеството Приоритет 5: Подкрепа на общинската икономика за иновации и технологично развитие Приоритет 6: Цифровизация на икономиката:
П4. Кръгова и нисковъглеродна икономика	Приоритет 12: Развитие на енергийната инфраструктура. Енергийна ефективност.
П5. Чист въздух и биоразнообразие	Приоритет 13: Инвестиции за опазване на биологичното разнообразие и защита от рискове от климатични промени
П6. Устойчиво селско стопанство	Приоритет 3: Развитие на устойчиво селско стопанство
П7. Транспортна свързаност	Приоритет 14: Подобряване на транспортната достъпност и свързаност:
П8. Цифрова свързаност	Приоритет 15: Осигуряване на цифрова свързаност и достъпност
П9. Местно развитие	Приоритет 11: Подобряване на ВИК инфраструктурата.
П10. Институционална рамка	
П11. Социално включване	Приоритет 8: Достъп до специализирана дългосрочна грижа и социално включване
П12. Здраве и спорт	Приоритет 7: Осигуряване на достъп до качествени здравни услуги
П13. Култура, наследство и туризъм	Приоритет 4: Устойчиво развитие на туризма. Приоритет 10: Подкрепа на културните институции и социализация и представяне на културно историческото наследство. Достъп до спорт и услуги

Съответствие на ПИРО на община Родопи и ННР БГ 2020

ИНТЕГРИРАНА ТЕРИТОРИАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЦР ЗА ПЕРИОДА 2021-2027

Визията на ИСТР на ЮЦР за периода 2021- 2027 е: „Южен Централен Район - привлекателно място за живеене, бизнес и туризъм, с по-добри условия за комуникация и

съхранено природно, и културно наследство", която се реализира в три преприетни направления: Засилване на конкурентните позиции на ЮЦР чрез инвестиции във факторите на растежа; Подобряване на социалната и екологична среда; По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата.

Специфични цели в ЮЦР за периода 2021-2027	Приоритети на ПИРО на община Родопи
СЦ 1.1.: Подкрепа на регионалната икономика за иновативност и технологично развитие и повишаване на добавената стойност	Приоритет 1: Стимулиране на създаване и развитие на местен бизнес и привличане на инвеститори, чрез създаване на нови индустриални и технологични паркове. Приоритет 2: Насърчаване на предприемачеството Приоритет 5: Подкрепа на общинската икономика за иновации и технологично развитие
С Ц 1.2.: Подобряване на цифровизацията на икономиката на ЮЦР	Приоритет 6: Цифровизация на икономиката:
СЦ 1.3.: Добро образование, професионално развитие и нови знания подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството	Приоритет 9: Добро образование и обучение, основа за професионална реализация
СЦ 1.4.: Подобряване на бизнес средата и стимулиране на предприемачеството	
СЦ 1.5.: Развитие на конкурентни сектори базирани на местните ресурси	Приоритет 3: Развитие на устойчиво селско стопанство Приоритет 4: Устойчиво развитие на туризма.
СЦ 2.1.: Подобряване на достъпа до качествени здравни, социални, културни услуги и спорт	Приоритет 7: Осигуряване на достъп до качествени здравни услуги Приоритет 8: Достъп до специализирана дългосрочна грижа и социално включване Приоритет 10: Подкрепа на културните институции и социализация и представяне на културно историческото наследство. Достъп до спорт и услуги
СЦ 2.2.: Подобряване на екологична инфраструктура	Приоритет 11: Подобряване на ВИК инфраструктурата.

	Приоритет 13: Инвестиции за опазване на биологичното разнообразие и защита от рискове от климатични промени
СЦ 2.3. : Ориентиране към по-зелена, нисковъглеродна икономика	Приоритет 12: Развитие на енергийната инфраструктура. Енергийна ефективност
СЦ 3.1.: Подобряване на транспортната и цифрова свързаност и достъпност	Приоритет 15: Осигуряване на цифрова свързаност и достъпност
СЦ 3.2.: Подкрепа за балансирано пространствено развитие	Приоритет 14: Подобряване на транспортната достъпност и свързаност
СЦ 3.3.: Развитие на териториално сътрудничество	

Съответствие на ПИРО на община Родопи и ИТСП на ЮЦР за периода 2021- 2027г.

ВЪТРЕШНО СЪОТВЕТСТВИЕ

Вътрешното съответствие на документа се изразява в ясната и категорична връзка между тенденциите в развитието на общината, станали ясни от направения анализ на икономическото и социалното развитие, изведените силни, слаби страни, възможности и заплахи на тази база и разработената стратегическа рамка, която да използва потенциала на общината, за да реши нейните проблеми и да доведе до устойчиво развитие.

Постигната е интегрираност и взаимодействие между отделните стратегически цели. Те са балансирани и равнопоставени като значимост и засягат четири отделни сфери, които са ключови за развитието на общината:

Връзката между тях е особено тясна, като концепцията се изчерпва в следното: развитието на инфраструктурата осигурява база за развитие на бизнеса и по-добра среда за живот на хората, грижата за човешките ресурси, от гледна точка образование, здравеопазване и социални дейности, води до по-добре обучени и квалифицирани кадри, които да са подготвени да влязат и да подсилят местната икономика. А развитата икономика означава повече работни места, по-високо заплащане и по-висок стандарт на живот.

Най-сигурният начин за развитието на общината е да се използват нейните сравнителни предимства и потенциали, а именно подходящите природо-климатични условия за развитие на туризъм и селско стопанство.

За да има устойчив растеж, трябва да се съблюдава опазването на околната среда. Външните фактори също са взети предвид като се предлагат условия за привличане на инвеститори и коопериране с други общини.

РЕАЛИСТИЧНОСТ И ПРИЛОЖИМОСТ

Приложимостта на стратегическата рамка зависи от нейната реалистичност, от нагласите на местното население, от административния капацитет, от адекватността на стратегията спрямо нуждите на местното население.

При оценката на реалистичността и приложимостта на един планов документ от значение са много външни фактори, които в повечето случаи са трудно предвидими. Реалистичността на един план зависи от пресечната точка между предвидените дейности и отделените за тях ресурси. Плана за интегрирано развитие за включва още Индикативна финансова таблица и

Програма за реализация, където са дефинирани ресурсите, необходими за реализацията на плана.

Погледът на местното население винаги е от голямо значение при разработването на планови документи. Важно е местното население да припознае набелязаните цели като свои, за да се сплоти общността около тяхното преследване и да се установи тясна кооперация между администрация и гражданско общество.

Административният капацитет е анализиран в ПИРО и предвидените цели са поставени в съответствие с потребностите.

Съгласно направената оценка на стратегическата рамка на Плана за интегрирано развитие, оценителят смята, че е разработена реалистична и приложима стратегическа рамка, която се отличава с вътрешна кохезия и съответствие със стратегически документи на по-високо ниво.

Посочените цели в ПИРО на община Родопи гарантират правилното прилагане на хоризонталните принципи на ЕС в областта на равните възможности, равен достъп, недискриминация, устойчиво развитие, добро управление като са предвидени мерки за интегриране на етническите общности, а цялостното изпълнение на плана и общата цел ще допринесат за устойчивото развитие на територията.

4. ПРЕЦЕНКА НА ОБЕМА И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПРЕДВИДЕНИТЕ ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ ЗА ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ НА ПИРО 2021-2027 Г. И ОБОСНОВАНОСТТА НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕТО ИМ СПРЯМО ЗАЛОЖЕНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

Индикативната финансова рамка обобщава необходимите ресурси за реализацията на ПИРО за периода 2021-2027 г. Тя е тясно обвързана с макроикономическата обстановка и следва да бъде съобразена с поуките от предходния програмен период и текущото финансово състояние на общината.

ОЦЕНКА

При съставянето на Индикативната финансова таблица е използвана предложената в Приложение 2 от Методическите указания форма за разработване на ПИРО 2021-2027 г. като е спазена нейната структура и съдържание.

Необходимите средства за реализацията на плана за изчислени на 279 021,123 лв. като 97,94% са с външен източник на финансиране и само 5 678 556 лв. или 2,06 % са от общинския бюджет.

Предвидените средства от ЕС за периода 2021-2027 г. са 63,21%. Изводът е, че се разчита много на средствата от ЕС, което прави изпълнението на ПИРО зависимо от редица външни фактори и риска от неговото неизпълнение по-голям. В същото време обаче, общината няма достатъчно ресурси, за да подкрепи самостоятелно инициативите за развитие, затова е подходящо привличането на повече частни инвестиции и насърчаването на частните инициативи в общината.

Финансовите ресурси са приблизително балансирано разпределени между инфраструктура, туризма, управление на водите, управление на отпадъците на общината, като тук са включени големи проекти насочени към подобряване на техническата и социалната инфраструктура.

Следва да се има предвид, че изготвянето на финансовата рамка за общината се случва в момент, когато рамковите документи за следващия програмен период са готови и съгласувани с изключение на ПРСР. Това затруднява планирането и разпределението на средствата за следващия седемгодишен период, както и определянето на количествените показатели, тъй като предвидените средства са с източник предимно на външно финансиране.

Според оценителя разпределението на финансовите ресурси отговаря на направените изводи от анализа и на предвидените цели в стратегическата рамка.

Връзката между финансовия ресурс и стратегическата рамка е двупосочна. Остойносттаването на предвидените дейности би следвало да се направи на база желаните резултати. В случая е използван именно този подход: като база за изчисленията са използвани предвидените в матрицата с индикатори крайни стойности, които са заложили като цели за края на седемгодишния планов период.

5. АНАЛИЗ НА УМЕСТНОСТТА, ЯСНОТАТА И БРОЯ НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР ЗА ПЕРИОДА ДО 2020 г., ВКЛЮЧИТЕЛНО ПО ОТНОШЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИОННОТО МУ ОСИГУРЯВАНЕ

Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие на община Родопи е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на ПИРО и е изцяло съобразена с МУР. Тя отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики. За целите на плана са използвани два вида индикатори: общи и специфични индикатори за резултат и индикатори за въздействие. Това позволява да се направи извод спрямо уместността и яснотата им.

Индикаторите за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети за развитие на общината. По някои приоритети те се отнасят за предвидени или изпълнявани конкретни проекти с важно значение за развитието на територията на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на приоритетите и мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за въздействие отчитат изпълнението на специфичните и стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори.

Матрицата на индикаторите за ПИРО на община Родопи включва наименование на стратегическа цел и приоритет, мярка на индикатора; източник на информация, период на отчитане, базова и целева стойност. Подробно посочените индикатори са ясни, уместни, с достатъчен брой и възможности за информационно осигуряване. Така изготвената матрица позволява да се изготвят качествени междинна и последваща оценки на плана.

На база на извършения анализ на социално-икономическото състояние на целевата територия и предвид заложените в ПИРО индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението може да се направят съответните изводи за въздействието на документа.

Базовите и прогнозни стойности на ключовите индикатори позволяват да се сравнят и преценят очакваните социални и икономически ефекти и въздействия от реализацията на плана.

Ако ПИРО бъде изпълнен и заложените в него конкретни проекти станат реалност, по безспорен начин може да се твърди, че както социалните, така също икономическите и екологичните показатели на община Родопи в края на плановия период (2027 г.) ще регистрират много по-високи равнища, доближаващи я до стандартите за устойчиво развиваща се територия, в която на населението е осигурен по-висок жизнен стандарт, характеризиращ се с по-високи доходи, по-добро здравословно състояние, по-уютна жизнена и околна среда.

6.ОЦЕНКА НА ОПИСАНИТЕ ДЕЙСТВИЯ И МЕХАНИЗМИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОПР, ВКЛЮЧВАНЕ НА ПАРТНЬОРИТЕ В ПРОЦЕСА НА ТЯХНОТО РАЗРАБОТВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ, КАКТО И ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ И ПУБЛИЧНОСТ НА ПЛАНА

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие осигурява неговото ефективно изпълнение с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация. При изготвянето на системата е спазена законодателната рамка и е развита вътрешна система за наблюдение, оценка и актуализация с конкретни механизми.

За наблюдение на изпълнението на ПИРО се извършват междинна и последваща оценки. Оценката предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол, чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на ПИРО, да го подобрят, като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране.

Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности. Тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на ПИРО се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценки.

При формулиране на механизмите за изпълнение на Плана за интегрирано развитие е препоръчително създаване на постоянна Работна група към Община Родопи, която пряко да подпомага Кмета на общината относно изпълнението на ПИРО и да упражнява контрол и мониторинг върху резултатите. В Работната група за управление на реализацията на ПИРО следва да се включат представители на общата и специализираната администрация, представена от съответните дирекции, които имат отношение към заложените в плана цели и проекти, както и представители на Общинския съвет. С оглед осигуряването на постоянно обществено участие в изпълнението на ПИРО е препоръчително да се включат и представители на неправителствения сектор, социалните партньори, граждани и местни предприятия.

Неотменен документ, свързан с изпълнението на Плана за интегрирано развитие, е Програмата за реализация на ПИРО за периода 2021-2027 г. Програмата за реализация се разработва на основата на ресурсно осигурените специфични цели и включва конкретни проекти, прогнозните им стойности, източници на финансиране, срокове и отговорни институции. В специален раздел на Програмата са включени проектите. Препоръчва се работната група да следи изпълнението на конкретните проекти, както и да променя Програмата за реализация и да допълва при необходимост и промяна в социално-икономическото развитие на общината. Работната група следва да следи и включва в нея и проектите на заинтересованите страни - НПО, бизнес организации, социални партньори и други за развитието на общината.

Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на Общинския план за развитие се осъществява от Кмета на община Родопи и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на наблюдение на изпълнението на Общинския план за развитие следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Предизвикателството, което е на дневен ред пред общинската администрация, е да бъдат осъществени необходимите стъпки за непрекъснатото информироване и въвличане на социално-икономическите партньори и заинтересованите страни в ефективното изпълнение, наблюдението и оценката на актуализирания ПИРО, както и привличането на бизнес организации за осъществяване на проекти в обществен интерес под формата на публично-частно партньорство.

Информираността на гражданите и обществената подкрепа са от особено значение за успешното реализиране на Общинския план за развитие и за осигуряването на интегрирано устойчиво местно развитие.

7.ОЦЕНКА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО, ЦЕЛЕСЪОБРАЗНОСТТА И ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПРОГРАМАТА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО ЗА ПЕРИОДА 2021-2027

С Програмата се определя пакета от мерки и проекти за реализация на целите и приоритетите за развитие на общината през периода до 2027 г., съответните финансови ресурси, административните структури за управление, наблюдение и оценка на проектите, индикаторите за цялостното изпълнение на Програмата, а отгук - и на Плана за интегрирано развитие, действията за осигуряване на комуникация, информация и публичност при осъществяването на мерките и проектите, включени в Програмата. Програмата за реализация на Общинския план за развитие има многогодишен характер (7-годишен период на действие) и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на Плана за интегрирано развитие с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане целите и приоритетите за развитие.

В Програмата за реализация на ПИРО на община Родопи 2021-2027 г. са включени оперативните насоки и цели на програмата, мерките и предвидените дейности за подкрепа и списък с индикативни проекти за реализация. Елементите: индикатори за конкретни продукти и резултати на проектите, организация и дейности по наблюдението, оценката и актуализацията на програмата, комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност не са включени. Препоръчва се да се посочат конкретните дейности

по наблюдение изпълнението на Програмата за реализация и как ще се осигури публичност и прозрачност на действията. Включването им би довело до по-голяма яснота относно изпълнението на Програмата за реализация. **Екипът, изготвил ПО, препоръчва да се изготвят Годишни програми за реализация на ПИРО, в които да бъдат включени и индикатори на проектите, които се изпълняват през конкретната година. Изпълнението на Годишната програма за реализация ще е основен източник на информация за подготовката на Годишния доклад на Кмета за реализацията на ПИРО, който следва да бъде изготвен до 31 март следващата календарната година за предходната.** Основните инвестиции, които се планира да се осъществят, са в сферата на ВиК, туризма, екологията, инфраструктурата и инфраструктурата за подобряване на бизнес средата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Плана за интегрирано развитие на община Родопи за периода 2021-2027 г. е разработен съгласно препоръките, изведени в Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г., Интегрирана териториална стратегия за развитие на ЮЦР за периода 2021-2027, Национална програма за развитие България 2030:

- Спазена е общата структура за изготвяне на анализ за икономическото и социално развитие;
- SWOT-анализът съответства напълно на анализа на икономическото и социалното развитие и приложената стратегическа рамка;
- Стратегическата част е структурирана ясно и в съответствие с изискванията на вропейските, националните, регионалните и областните стратегически документи. ПИРО на община Родопи е хармонизиран с националните секторни стратегии, които обхващат периода 2021-2027 г. и които са изготвени към момента на разработването на плана;
- Планираната „визия“ е завършена в смислово отношение и отговаря на поставената стратегическа рамка;
- Обемът на предвидените финансови ресурси е в съответствие с предвидените проекти за изпълнение, от което може да се съди и за ефективността и ефикасността за постигане на целите на ПИРО на община Родопи. Във финансовата индикативна таблица е спазен изцяло принципа на съфинансиране и допълняемост на местните собствени финансови ресурси за развитие със средства от държавния бюджет, фондовете на ЕС и други публични и частни източници;
- Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на План за интегрирано развитие на община Родопи включва ясни, уместни, с достатъчен брой и възможности за информационно осигуряване индикатори, което позволява да се изготвят качествени междинна и последваща оценки на плана и да се определи социално- икономическото му въздействие;
- Успешното изпълнение на ПИРО ще доведе до икономически ръст и съществено подобрене на качеството на живот в община Родопи в края на плановия период;
- ПИРО на община Родопи гарантира правилното прилагане на хоризонталните принципи на ЕС в областта на равните възможности - равен достъп, недискриминация, устойчиво развитие, добро управление, партньорство

С реализацията на плана ще се интегрират екологични принципи с цел насърчаване устойчивото развитие и пространственото планиране на селищната среда, като ще се

създаде и благоприятен микроклимат за бизнес и инвестиции, туризъм, екологично селско стопанство и модерна инфраструктура.

В резултат на проведената предварителна оценка на Плана за интегрирано развитие на община Родопи за периода 2021-2027 г., екипът, изготвил оценката, препоръчва приемането на документа от Общински съвет.